ŠVENTASIS RAŠTAS

KOMENTARAI - AIŠKINIMAI

Paruošė

Kostas Burbulys

PIRMOJI MOZĖS KNYGA

–PRADŽIA

Jūs tyrinejote Raštus, nes
manote juose rasią amžinąjį
gyvenimą. Tie Raštai ir liudija
apie mane. Jn. 5, 39.

1985 m. Chicago

Spausdino ViVi Printing
4346 So Western Ave.
Chicago, IL. 60609

PREFACE

This is the first Evangelical commentary in the Lithuanian language. The material has been gathered mainly from English and German sources. This work is not a Biblical critique, but a positive exposition of the Holy Scriptures. It also includes relevant historical, geographic, and anthropological material.

ŠVENTOJO RAŠTO KOMENTARAI — AIŠKINIMAI

Biblija, arba Šventasis Raštas, yra Dievo įkvėptas Žodis. Kiekvienas Jos rašytojas — autorius rašė taip, kaip jis pergyveno įkvėpimą. Biblija nėra įstatymų kodeksas, arba dogmų rinkinys, bet Dievo apsireiškimas žmogui. Geriausias Biblijos aiškinimas yra pati Biblija, susiieškant kitas Biblijos vietas, kurios kalba ta pačia tema, arba tuo pačiu reikalu. Taip galvojant, galima susidaryti išvadą, kad Biblijos aiškinimas yra nereikalingas. Jei taip, tai ir visi pamokslai būtų nereikalingi, juk jie visi yra tam tikras Biblijos aiškinimas.

Kartą vienas žmogus man pasakojo, kaip jis pradėjo dirbti cukraus fabrike. Jis labai išvargo ir matė, kad negalės dirbti, jei jam niekas nepaaiškins, kaip dirbti. Jis prašė vieno darbininko jam paaiškinti. Tas atsakė: "Juk matai, kaip mes dirbame, taip dirbk ir tu". Jis atsakė: "Nors aš ir matau, bet daug ko negaliu pastebėti". Kai jam paaiškino, kaip dirbti, tada jam darbas sekėsi lengvai ir gerai. Jei jau darbe neįmanoma pastebėti visko, tai ką kalbėti apie mintis. Skaitydami Bibliją daug ko nepastebime. Bet jei kas mums primena ir pasako ką, tada viskas tampa daug aiškiau. Be to, yra daug istorinių, geografinių ir kitų dalykų, kurie būtini paaiškinimo.

Paaiškinimų — komentarų yra įvairių. Vieni aiškintojai siekia tam tikras savo dogmas įpiršti, kiti siekia Biblijos aiškumo ir Jos supratimo. Vieni aiškina labai moksliškai ir sausai, kad eilinis skaitytojas nieko nesupranta ir dvasinio peno negauna, kiti — labai paprastai ir suprantamai. Taigi, aiškinimų gali būti ir yra įvairių.

Anglų ir vokiečių kalboje yra labai daug ir įvairių Biblijos aiškinimų. Jų yra ir kai kuriose kitose kalbose, nors ir ne tiek daug. Lietuvių kalba katalikų Biblijos vertimai turi paaiškinimų; toks yra arkivyskupo Skvirecko ir naujasis vertimas, išleistas okupuotoje Lietuvoje 1972 metais. Tie paaiškinimai yra trumpi. Jų yra daug gerų, bet kai kurie yra vienašališki ir nori įpiršti Romos katalikų bažnyčios dogmas. Lietuvių evangelikų Biblijos vertimai spausdinami be paaiškinimų. Kiek žinau, iš vokiečių kalbos į lietuvių kalbą buvo išverstas

tik kun. Rambako paaiškinimas apie Kristaus kentėjimus. Jis buvo geras ir bešališkas.

Šie Biblijos komentarai — aiškinimai lietuvių kalba yra pirmi. Pradžia visada yra sunki. Gerai suprantu, kad bus daug trūkumų. Už patarimus ir kritiką būsiu labai dėkingas. Šie aiškinimai yra labai suglausti, trumpi. Plačiau rašant būtų įmanoma daug dalykų tiksliau paaiškinti, deja, tam neturiu laiko nei galimybių.

Aš pats, skaitydamas trumpus Biblijos paaiškinimus, daug geriau Bibliją supratau, ir Ji man tapo artesnė, suprantamesnė, vertingesnė. Šio darbo imtis mane ragina vidujinis jausmas. Suprantu savo menką pasiruošimą šiam darbui ir nujaučiu, numatau trūkumus, bet tikiu, kad ir šiais paaiškinimais bus kai kam patarnauta.

Aiškinimuose savo minčių labai mažai pridėsiu. Daugiausia imsiu iš kitų komentarų; vokiečių ir anglų kalbų.

Pažymiu, kad Šventąjį Raštą laikau Dievo įkvėptu Žodžiu ir tikiu Dievą. Kuris netiki Dievą ir ieškos tik mokslinių žinių, kai kuo bus nepatenkintas. Bet kuris tiki Dievą ir ieško dvasinio peno, tikiu, ras šiuose paaiškinimuose daug naudos.

Pabrėžiu tikinčio ir netikinčio Dievą, mano supratimu. Visų sričių mokslininkų buvo ir yra tikinčių ir netikinčių. Man atrodo, kad tikinčių mokslininkų veikalai, tyrinėjimai ir darbai yra nuosaikesni, negu netikinčių. Tikinčiu suprantu tą, kuris tikėdamas Dievą, vykdo gyvenime Šventojo Rašto reikalavimus. Jis nevartoja svaigalų ir tabako. Nenaudojant šių nuodų, jo mintys yra daug aiškesnės. Jis deda pastangas nemeluoti ir neapgaudinėti, taip jis gyvenime išvengia daug įvairių nemalonumų ir yra ramesnis už netikintį. Jis sugeba savo mintis reikšti ir darbus atlikti tiksliau. Kuris tiki Dievą ir gyvenime nededa pastangų siekti Šventojo Rašto reikalavimų, tas yra netikįs, veidmainys. Netikįs Dievą, nors ir labai doras ir išmintingas žmogus, tiki, kad tvėrimas ir visa dabartinė visatos eiga rieda pagal tam tikrus gamtos dėsnius, mums žinomus ir dar nežinomus. Tikįs Dievą, laiko Jį viso priežastimi — Tvėrėju ir Išlaikytoju, kuris viską valdo ir tvarko Jo duotos gamtos dėsniais. Gamtos dėsniai yra Jo duoti nuostatai. Bet Jis kartais apsireiškia ir asmeniškai mums nežinomais dėsniais. Netikįs laiko tikintį naiviu, nesiekiančiu ir nededančiu pastangų viską išsiaiškinti. Jis, tikėdamas Dievą, neturi savarankiškumo, rimtai neišvysto pastangų, sumenksta, dažnai tampa veidmainiu. Mano su-

pratimu, remiantis Šventuoju Raštu, tik tas tiki Dievą, kuris atgimsta, pergyvena Dievo apsireiškimą, turi su Juo asmenišką patirtį. Ta patirtis įgalina jį rimtai siekti ir laikytis Šventojo Rašto reikalavimų.

BIBLIJA

Pradedant rašyti aiškinimus, tenka pasakyti kelis žodžius apie Bibliją.

VARDAS. Biblija dažnai vadinama Šventuoju Raštu: Biblijos pirminė reikšmė graikų kalba buvo: knygos — raštai. Ta pati reikšmė yra ir lotynų kalba. Tik žymiai vėliau pradėta vartoti vienaskaitoje — Biblija. Taip Ji yra suprantama ir mūsų laikais.

SENASIS TESTAMENTAS HEBRAJŲ KALBA. Senasis Testamentas hebrajų kalba sutvarkytas kitokia eile, negu mūsų dabartinė Biblija. Joje yra mažiau knygų negu mūsų ST. Bet visa ST apimtis, savo turiniu, yra ta pati. Hebrajai sujungia kai kurias knygas į vieną knygą. Pav. Samuelio, Karalių, Ezro, Nehemijo knygos yra sujungtos į vieną knygą.

RANKRAŠČIAI. Biblijos rankraščiai buvo rašomi papyruse (tam tikrų augalų lapai), pergamente arba odoje. 13 šimtmetyje pradėta vartoti popierius. Senojo Testamento seniausi rankraščiai yra išlikę iš 9 šimtmečio mūsų eros, Naujojo Testamento — siekia 4 šimtmetį. Atrodo keistai, kad Naujojo Testamento rankraščiai yra žymiai senesni už Senojo Testamento rankraščius, net 500 metų. Tą galima paaiškinti tuo, kad ST žydai ir krikščionys labai gerbė ir senų, susidėvėjusių; net nenaudotinų rankraščių nenumesdavo, bet juos surinkdavo ir sudėdavo sinagogoje. Kai jų surinkdavo didesnius kiekius, juos palaidodavo kapinėse arba sudegindavo, sunaikindavo. Priešingai NT rankraščiai; pirmaisiais amžiais nebuvo tiek vertinami, kiek ST, todėl nebenaudojamus nesunaikindavo. Taip jų daug kur išsilaikė.

ST seniausias, vienintelis priešmasoretinis, tekstas yra išlikęs iš 1 ar 2 šimtmečio. Jame yra surašyta 10 įsakymų, 2 M 20, 2-17 ir 5 M 6, 4-5. Šis papyrusas yra Nash Cambridge.

1947 metais surasta daug ST ir kitų raštų rankraščių prie Mirties jūros. Jie yra iš maždaug 225 metų prieš Kr. — 60 metų po Kr. Mošės ben Ašero Kodeksas yra Kaire iš 895 m. Jame yra pranašų knygos. Arono ben Mošės ben Ašero kodeksas Aleppe yra iš 10 šimtmečio. Jame yra visa Biblija. Kiti rankraščiai yra vėlesnių laikų. NT rankraščiai yra iš 4 šimtmečio, kai kurios dalys — iš 2 šimtmečio.

Iki spaudos išradimo visos knygos buvo perrašomos ranka, taip ir Biblija. Kyla klausimas: ar Biblija buvo visą laiką tiksliai perrašyta ir, ar mes Ją tebeturime tokią, kokia Ji buvo pradžioje? Į tą galima atsakyti, kad Ją turime tokią, be esminių pakeitimų. Vertingas knygas, tarp jų ir Bibliją, perrašydavo profesionalai. Buvo daroma taip: tam tikrame kambaryje sėdėdavo būrys raštininkų, vienas diktuodavo, o visi kiti rašydavo. Tokios tada buvo "spaustuvės". Taip perrašytos Biblijos būdavo tikrinamos ir, jei rasdavo nors vieną klaidą, Jų nepriimdavo į sinagogą, Jas galėdavo skaityti tik privačiai, namuose.

ŠVENTOJO RAŠTO PADALINIMAS. Senieji rankraščiai yra rašyti be jokio padalinimo: be skyrių, skirsnelių, be skiriamųjų ženklų. Kiek žinoma, skyriais padalinimą įvedė arkivyskupas Steponas Langtonas, miręs 1228 metais. Eilučių numeraciją pradėjo Paryžiaus spaustuvininkas Robertas Etiene 1551 metais.

KALBA. ST rašytas hebrajų kalba, dalis yra rašyta vadinamąja aramėjų kalba, tai Ezro 4, 6-8. 18; 7, 12-16; Dan 2, 4b - 7.28. NT rašytas graikų kalba.

LAIKAS. Biblija rašyta nuo Mozės iki apaštalų laikų, maždaug 13 šimtmečių: apytikriai nuo 1200 m prieš Kr. iki 100 po Kr. Pradžioje Bibliją sudarė tik 5 Mozės knygos. Iki mūsų laikų Ją tokią tebeturi samariečiai. Vėlesnė Biblija yra iš dabartinio Senojo Testamento. Ją tokią pripažįsta žydai. Mes krikščionys turime tokią, kokia Ji yra, Senąjį ir Naująjį Testamentą. ST yra 39 knygos, NT 27 knygos, viso — 66 knygos. Jos yra sudėtos į vieną knygą — Bibliją. Visos bažnyčios yra priėmusios ir pripažinusios Bibliją, kaip Dievo apreikštą ir neklystantį Žodį. Biblijos Raštai yra įkvėpti ir parašyti per Šventąją Dvasią, todėl Jos autorius yra Dievas.

KANONIZAVIMAS. Biblijos ST kanonizavimas vyko palaipsniui. Dėl atskirų knygų vyko ilgi pasitarimai. Jamnijos suvažiavime 100 po Kr. visos knygos buvo patikrintos ir priimtos. Nuo to laiko ST kanonizavimas yra užbaigtas. NT buvo daug vadinamų apaštalų ir bažnyčios tėvų raštų. 4 šimtmečio pradžioje jie visi buvo peržiūrėti ir atrinkti; priimti — kanonizuoti. Kai kuriuose Biblijos vertimuose dar yra vadinamų apokrifų. Apokrifas — reiškia paslėptas, neaiškus; gal dėl ginčijamos dieviškos kilmės, gal dėl jų nežinomų autorių? Šių knygų, kaip šventų, Dievo įkvėptų, lygių su kitomis Biblijos knygomis, niekada nepripažino nei žydai, nei krikščionys. Žydai ir krikščionys laiko jas geromis, naudingomis knygomis, bet ne Biblijos kanonizuotomis knygomis. Tiktai Romos katalikų bažnyčia savo visuotiniame suvažiavime 1545 - 1563 m. Trente, apokrifų knygas pripažino Dievo įkvėptomis ir priėmė jas į Bibliją. Iki minėto laiko nei Romos katalikų bažnyčia, nei žydai, nei kiti krikščionys nebuvo jų pripažinę Biblijos knygomis, ir dabar jų niekas tokiomis nepripažįsta, išskyrus Romos katalikų bažnyčios.

VERTIMAI. Paskutiniais šimtmečiais prieš Kristų žydai kalbėjo vadinamąja aramėjų kalba. Todėl sinagogose Biblijos skaitomas tekstas buvo verčiamas iš hebrajų kalbos į aramėjų kalbą; aiškinimai bei pamokslai taip pat buvo sakomi ta kalba. Žydai išsisklaidę po graikų pasaulį, daug kur pradėjo kalbėti graikiškai. Todėl buvo reikalingas Biblijos vertimas graikų kalba. Toks vertimas buvo padarytas apie 300 metų prieš Kr. Jis vadinamas Septuaginta. Šį vertimą naudojo krikščionys. Tas žydams nepatiko. Jie 2-me šimtmetyje po Kr. pasigamino naują vertimą. Krikščionys išvertė Bibliją į sirų, lotynų, koptų ir kitas kalbas. Labai pagarsėjo lotynų vertimas — Volgata. Jį atliko Jeronimas. Tai puikus vertimas. Romos katalikų bažnyčia laikė jį pagrindiniu ŠR vertimu iki mūsų laikų. Tik iš jo darydavo vertimus į kitas kalbas. Paskutiniais metais katalikai pradėjo daryti vertimus iš hebrajų ir graikų kalbų. Vakarų Europos kalbomis buvo padaryta apie 14 vertimų prieš Liuterio vertimą. Liuterio vertimas yra vienas svarbiausių vokiečių vertimų. Jis buvo atliktas 1522 - 1534 m.

BIBLIJOS VERTIMAI LIETUVIŲ KALBA. Skelbiant krikščionybę mūsų tautai, dauguma Lietuvos katalikų kunigų nekalbėjo lietuviškai ir nemokė žmonių lietuvių kalbos.

Kaip žinome, krikščionybė lietuvių tautai buvo primesta kardu ir ugnimi, o ne liudijimu. Taipgi nedėta pastangų tautą supažindinti su Šventuoju Raštu. Katalikų lenkiški kunigai niekino lietuvių kalbą, kaip pagonišką ir netinkamą pamaldoms laikyti. Tik po reformacijos, pradėjus veikti Lietuvoje evangelikams, ir katalikai buvo priversti kiek susirūpinti lietuvių kalba.

Yra žinoma. kad katalikų kunigas Mikalojus Daukša išvertė dalį Biblijos. Juozapas A. Giedraitis išvertė Naująjį Testamentą. Jis buvo atspausdintas 1816 m. Visos Biblijos vertimą padarė arkivyskupas Juozas Skvireckas. Nuo 1901 m. iki 1935 m. buvo išleista visa Biblija atskirais tomais. Tai yra pirmoji Biblija katalikų išleista lietuvių kalba. Jos vertimas buvo daromas iš Vulgatos, lotynų vertimo, savaime suprantama, jis negali būti tikslus, nes vertimas darytas iš vertimo. 1972 metais katalikai išleido NT okupuotoje Lietuvoje ir jį perspausdino JAV. Vertimas yra geras, paprasta, sklandi kalba. Vertimas darytas iš graikų kalbos.

Evangelikai dėjo pastangas supažindinti lietuvių tautą su Biblija. Kiek žinoma, pirmi lietuvių evangelikų nepilni Biblijos vertimai siekia 1545 metus. 1579 m. buvo išspausdintos Baltramiejaus Vilento evangelijos. Visą Bibliją išvertė Jonas Bretkūnas apie 1590 m. Šis vertimas nebuvo atspausdintas. Šio vertimo foto kopija buvo Vytauto Didžiojo Universiteto Bibliotekoje iki 2-jo Pasaulinio karo. Reformatas Boguslavas Chylinskis išvertė visą Bibliją 1659 m. Jos tik dalis buvo atspausdinta. Samuelis Bitneris išvertė ir paruošė spaudai NT. Jis buvo atspausdintas 1701 metais. Visa Biblija atspausdinta 1735 metais Karaliaučiuje. Prie Jos vertimo dirbo 17 kunigų. Šiai laidai išsisėmus, naują vertimą darė teol. prof. dr. Ludvikas G. Rėza. Jam padėjo šį darbą atlikti 5 kunigai. Šis Biblijos vertimas buvo atspausdintas Karaliaučiuje 1816 metais. Jis buvo kelis kartus taisytas ir pakartotinai atspausdintas. 1898 metais visą Biblijos vertimą pagrindinai peržiūrėjo kun. Jonas Pipiras ir mokytojas Adolfas Eynaras. Šis peržiūrėtas vertimas buvo atspausdintas: 1900, 1908, 1946, 1960 metais.

Paskutiniu laiku lietuvių kalba pergyveno didelį pasikeitimą. 1900 metų kalba labai atsilikus. Lietuvos Nepriklausomybės metu nesuspėta padaryti naujo Biblijos vertimo. Tuo reikalu buvo kai kas daroma, tariamasi. Kun. prof. dr. P. Jakubėnas išvertė evangelijas ir jos buvo atspausdintos.

Kun. J. Inkenas išvertė Petro laiškus, jie buvo išleisti. Tremtyje lietuviai evangelikai išleido NT 1961 metais, ir dar teberuošia ST vertimą.

Biblija buvo rašyta įvairiausiose aplinkybėse. Vieni Ją rašė rūmuose, kiti kalėjimuose, dykumose, urvuose, dar kiti ant upės kranto, jūrų pakraščiuose, tremtyje, savo namų židinyje, pralaimėjime ir laimėjime, kada kurį Dievas pašaukė. Tą knygą rašė Šventosios Dvasios įkvėpti žmonės: mergaitės, moterys, karaliai, kaimiečiai, kunigai, žvejai, kariškiai, avių kerdžiai, muitininkai, daktarai, valdovai, mokslininkai.

Biblijoje yra beveik visos žinomos literatūrinės formos: proza, poezija, dialogas, įstatymas, dekretas, palyginimai, alegorijos, satyros, pamokslai, laiškai, pranašystės. Ji apima visa tai, kas liečia žmogų: pasaulio tvėrimą, gyvybės pradžią, nuodėmę, mirtį, dangų, pragarą, tautas ir jų valdžias, žmogaus elgesį šeimyniniame ir socialiniame gyvenime, higienos principus, astronomiją, geografiją, istoriją, zoologiją, botaniką ir kitką.

Nežiūrint Biblijos vertingumo, nė viena kita knyga nebuvo taip puolama, kaip Ji. Tūkstančiai Jos egzempliorių buvo sudeginti. Daug buvo kankinių dėl Jos rašymo ir vertimo, spausdinimo ir platinimo. Nesuskaitomai daug kritikos ir paniekos Ji susilaukė iš barbarų ir skeptikų mokslininkų. Nežiūrint to, Ji lieka garbinga ir naudinga.

Biblija nepretenduoja būti moksliška knyga, tačiau Ji daug kur yra tiksli. Biblija mini daug senovės tautų, istorikai apie jas mažai ką arba visai nieko nežino, tačiau archeologiniai tyrinėjimai patvirtina Biblijos pasakojimus.

Biblija, kaip dieviškos kilmės knyga, dieviškai ir kalba į žmones. Dievas visais laikais apsireiškė ir apsireiškia Biblijoje ir per Bibliją. Tai yra, skaitant Bibliją arba klausantis Jos aiškinimų, pamokslų, žmonių širdys tampa paveiktos dieviškosios galios, jos sušildomos, atgimdomos. Milijonus ir milijonus žmonių Biblija atgimdė ir atgimdo naujam, dvasiniam gyvenimui. Ji tampa gyva: kai Ji dieviška galia apsireiškia žmogaus širdyje ir žmogų atnaujina, tada žmogus randa Joje dvasinį peną.

Biblija yra pamatas krikščioniškoms bažnyčioms. Jei nebūtų Biblijos, nebūtų ir krikščioniškų bažnyčių. Nė jokia kita knyga nepaveikė žmonijos jos istorijos bėgyje taip teigiamai, kaip Biblija; ir galima tvirtinti, kad Ji ir toliau taip darys, nes Biblija pasiekia visą žmogų: protą ir jausmus, kūną, sielą ir

NAUJASIS TESTAMENTAS

Senajame Testamente svarbiausias dalykas yra Dievo pažadai žmogui jį išgelbėti. Jie susieina Mesijo pažadėjime. NT pažadėtasis Mesijas yra Jėzus iš Nazareto. Apie Jį kalba evangelijos ir moko apaštalų laiškai. Jėzuje yra išpildyti pranašavimai ir įstatymas. Per Jį atidarytas kelias į Tėvą.

Apie Jėzų, Išgelbėtoją, liudijo apaštalai žodžiu. Plintant krikščionybei, jie nebegalėjo visur nuvykti liudyti. Be to, apaštalai vienas po kito mirė. Radosi reikalas Jėzaus darbus užrašyti. NT visi raštai yra baigti rašyti iki pirmojo šimtmečio pabaigos. NT pirmosios knygos yra evangelijos. Jos vadinamos evangelija pagal — Kodėl pagal? Viena: evangelija (džiugi naujiena) yra tik viena, Jėzaus Kristaus evangelija. Ją rašė atskiri žmonės ir pagal jų vardus ji pavadinta — evangelija pagal... Antra: evangelijas parašė atskiri žmonės skirtingai. Surinkimuose jos buvo skaitomos. Surinkimo žmonės žinojo apie rašytojus ir pradėjo evangelijas vadinti pagal jų vardus. Šis terminas įsigyveno ir yra mūsų priimtas.

Pirmoji ir ketvirtoji evangelija rašyta Jėzaus mokinių, apaštalų. Pirmoji — Mato, ketvirtoji — Jono. Antroji ir trečioji rašyta apaštalų palydovų, Morkaus ir Luko.

Pirmosios trys evangelijos vadinamos sinoptinėmis (sinopse — apžvalga), tai yra dėl jų didelio panašumo. Visų trijų evangelijų daug pasakojimų žodis žodin atitinka. Tik viena trečioji viso turinio yra skirtinga.

Evangelijose aprašytas Jėzaus asmuo ir Jo darbai. Po evangelijų seka apaštalų darbai. Čia aprašomi kai kurie apaštalų darbai ir veiksmai. Toliau eina apaštalų laiškai. Juose apaštalai moko surinkimus ir atskirus žmones, juos guodžia, duoda patarimų. NT baigiamas apreiškimu Jonui. Tai yra pranašystės knyga.

SUTRUMPINIMŲ SĄRAŠAS

ŠR — Šventasis Raštas
ST — Senasis Testamentas
NT — Naujasis Testamentas
ŠD — Šventoji Dvasia

SENOJO TESTAMENTO KNYGOS

1 M	—	Pirmoji Mozės knyga
2 M	—	Antroji Mozės knyga
3 M	—	Trečioji Mozės knyga
4 M	—	Ketvirtoji Mozės knyga
5 M	—	Penktoji Mozės knyga
Joz	—	Jozuvo knyga
Teis	—	Teisėjų knyga
Rt	—	Rūtos knyga
1 Sam	—	Pirmoji Samuelio knyga
2 Sam	—	Antroji Samuelio knyga
1 Kar	—	Pirmoji karalių knyga
2 Kar	—	Antroji karalių knyga
1 Ch	—	Pirmoji chronikų knyga
2 Ch	—	Antroji chronikų knyga
Ezr	—	Ezro knyga
Neh	—	Nehemijo knyga
Est	—	Esterės knyga
Job	—	Jobo knyga
Ps	—	Psalmių knyga
Pat	—	Pątarlių knyga
Pam	—	Pamokslininko knyga
Gies	—	Giesmių knyga
Iz	—	Izaijo knyga
Jer	—	Jeremijo knyga
Jer R.	—	Jeremijo raudų knyga
Ez	—	Ezakielio knyga
Dan	—	Danieliaus knyga
Oz	—	Ozėjo knyga
Jóel	—	Joelio knyga
Am	—	Amoso knyga
Obd	—	Obadjo knyga
Jon	—	Jonos knyga
Mik	—	Miko knyga
Naum	—	Naumo knyga
Abak	—	Abakuko knyga
Sof	—	Sofanjo knyga
Ag	—	Agėjo knyga
Zak	—	Zakarijo knyga
Mal	—	Malachijo knyga

PRATARMĖ

Šventojo Rašto komentarus — aiškinimus pradėjau rašyti Naujuoju Testamentu. Pradžioje parašiau trumpą įvadą į Šventąjį Raštą. Rašydamas Senojo Testamento komentarus, jaučiau reikalą kai ką pridėti. Kalbėdamas su kai kuriais žmonėmis ir susirašydamas laiškais, jaučiau, kad kai kas laukia paaiškinimų: ar Šventasis Raštas sutinka su mokslu, — kaip yra su evoliucija ir kitais klausimais? Šiais klausimais daugelis mokslininkų rašo, aiškina, spėlioja, įrodinėja, ginčijasi. Aš skaičiau šiais klausimais keletą knygų ir žurnaluose straipsnių. Noriu tik paminėti ką mokslininkai mano ir sako šiais klausimais.

Mokslas yra aiškiais faktais paremtas įrodymas. Siekiant ką nors išrasti, daromi eksperimentai — bandymai; kartais bandymai kartojami tol, kol gaunamas vienas ir tas pats atsakymas.

Kas liečia visatą — erdvę, žvaigždes, planetas; jų atsiradimo pakartoti neįmanoma. Šventajame Rašte yra užrašyta apie jų sutvėrimą. Kai kurie mokslininkai deda pastangas įrodyti, kad tai vyko savaime, be jokio Tvėrėjo. Daugelis rimtų mokslininkų mano: jei teologai ir kiti mokslininkai nuoširdžiai bendradarbiautų ir siektų tiesos, rastų bendrą kalbą ir daugeliu klausimų susitartų; būtų vienos nuomonės. Bet jei jie vienas antrą tik kritikuoja, vienos nuomonės neprieis.

Šventasis Raštas pasakoja apie Dievą kaip viso priežastį, — viso Kūrėją, apie Dievo pradžią visai nekalba. Mūsų žemė — planeta yra labai menka visatos dulkelė. O žmogus, nors jis būtų ir žymus mokslininkas, tikrai yra labai menkas. Tad ar įmanoma šiai dulkelei suprasti Didįjį Kūrėją, Jėgą, Išlaikytoją? Kas Šventajame Rašte pasakyta apie visatos sukūrimą ir mūsų žemę, yra labai panašu, ką mokslininkai pastebi — aiškina. Mokslininkai, kurie nori išjungti Dievo buvimą, visai nekalba apie erdvės, laiko, medžiagos pradžią. Jie tik aiškina atsiradimo eigą, o ne patį atsiradimą — tvėrimą. Taip lieka daugelis nepaliestų ir neatsakytų klausimų. Tikint Dievą, yra tik vienas neatsakytas klausimas — Dievas.

Rimtų mokslininkų yra tikinčių ir netikinčių Dievą. Tikėjimas Dievą, kaip ir išganymas, neturi nieko bendro su mokslu. Mokslininkai tiki Dievą ne dėl mokslo, bet dėl įsitikinimo — patirto išganymo. O visatos atsiradimo eigą jie tyrinėja taip pat, kaip ir netikinčiai Dievą mokslininkai. Man atrodo, kad tikintys mokslininkai dirba ir tyrinėja nuodugniau ir išsamiau negu netikintys. Tikintys mokslininkai iš principo nevartoja tabako ir svaiginančių gėrimų. Tad jų mąstysena yra aiškesnė ir jie dirba nuosaikiau. Kai kurie netikintys Dievą mokslininkai yra priversti atsisakyti tabako ir svaigalų nuodų, nes jų darbas to neleidžia. Pav. rūką ir svaigalus geria žmonės negali būti gerais sportininkais ir dirbti maisto gamyboje. Žinoma, yra rūkančių ir geriančių sportininkų, bet jie nelaimi rungtynių, jų kūnas yra nepatvarus. Rūkantis ir geriantis nepastebi maisto skonio. Jau Lietuvoje „Maisto" bendrovė maisto gamybos vedėjus samdė tik nerūkančius ir negeriančius ir mokėjo jiems tūkstantines algas.

Evoliucija. Karolis Darvinas 1859 metais parašė knygą apie augalų ir gyvūnų rūšis. Per tą knygą labai

pagarsėjo Darvinas ir evoliucija. Nuo to laiko daugelis mokslininkų bandė aiškinti visatos ir gyvybės išsivystymą savaime, be Kūrėjo — Dievo. Jie remdamiesi ta knyga ne tik tyrinėjo evoliucijos eigą, bet ir remdamasi ja kūrė įvairiausias teorijas. Bet jau pats Darvinas yra pasakęs, kad Kūrėjas įkvėpė gyvybę į vieną ar kelias celes (formas). Be to, Darvinas ir anų laikų mokslininkai neturėjo tokio supratimo apie celes ir atomus kaip mūsų laikais. Jie manė, kad maža celė yra labai paprasta, dabar žinoma, kad ji yra labai sudėtinga. Darvino aprašymas apie augalų ir gyvių išsivystymą (evoliuciją) yra labai panašus į Šventojo Rašto tvėrimo eigą.

Rimti mokslininkai greitai pastebėjo trūkumų ir klaidų Darvino knygoje. Darvinas įrodinėjo, kad sugebėjusieji gyvūnai prisitaikinti prie kintančių aplinkybių išlieka, o nesugebantieji prisitaikinti žūna. Buvo įrodoma, kaip pavyzdys, kad mažėjant maistui, žirafa išvystė ilgą kaklą pasiekti ėsti aukštai esančius medžių lapus. Betgi yra žinoma, kad sausose vietose pirmiau išnyksta medžiai, o žolė vis dar auga. Aš pats mačiau didelius žemės plotus, kuriuose medžiai nebeaugo, o žolė dar augo.

Įrodymas, kad gyvybė išsivystė iš paprastos į aukštesnes rūšis neatitinka patirčiai. Išvystyti ir pasiekti geresnį augalą ar gyvulį reikia labai daug pastangų. Palikti augalą savo eigai, jis sumenksta ir atkrenta atgal. Ir išvystymas, pagerinimas, įmanomas tik savo rūšyje — giminėje. Yra rasta gyvių — tarakonų ir kitų, gintare ir uolose suakmenėjusių prieš 350 milijonų metų. Jie yra visai tokie, kokie jie yra šiandien, nei kiek nepasikeitę. Šventajame Rašte aprašyta augalų ir gyvūnijos eiga labai panašiai, kaip evoliucijos šalininkai moko. Pirma atsirado jūros (vanduo) ir sausuma. Vandenyje ir sausumoje galėjo augti augalai, kurie buvo reikalingi

gyvūnams maistui. Pirma gyvūnija atsirado vandenyje, po to paukščiai ir sausumos gyviai, pagaliau buvo sukurtas žmogus. Skirtumas tarp Šventojo Rašto ir evoliucijos šalininkų yra tas: Šventasis Raštas sako, kad naujas rūšis — gimines, veisles tvėrė Dievas, o evoliucinistai moko, kad viskas vystėsi savaime. Kad viskas vystėsi savaime, ar nereikia tvirčiau tikėti, kaip tikėti Dievo tvėrimą? Be to pereinamųjų grandžių, iš vienos rūšies į kitą, dažnai nerandama. Imkime patį žmogų. Jis panašus kiek į bezdžionę, bet juk pirmųjų žmonių panašumą nupiešė dailininkai iš kaukolės ir kaulų. Ar taip piešiant negalima nupiešti kaip norima? Mačiau viename žurnale ne nupieštų, bet surinktų dabar esančių žmonių ir gyvulių galvų — veidų. Buvo labai panašūs veidai: žmogaus ir šunies, žmogaus ir tigro, žmogaus ir liūto. Dirbant vienoje dirbtuvėje, vienas darbininkas buvo panašus į vorą. Visi darbininkai, savo tarpe, vadino jį voru. Reikėtų žiūrėti ne tik panašumo, bet ir skirtumų. Beždžionės rankos yra ilgesnės už kojas — žmogaus atbulai; žmogus vaikščioja kojomis — bezdžionė visomis keturiomis, žmogaus galvos smegenis didesnės už bezdžionės smegenis tris kartus. Žmogus kalba ir rašo, o bezdžionė turėdama tuos pačius sąnarius kalbos nevartoja, nes ji neturi ko sakyti; ji tik šaukia prie maisto ir perspėja nuo gręsiančio pavojaus. Mokslininkai yra nustatę, kad žmogaus kraujas yra daugiau panašesnis į varlės kraują negu į bezdžionės; moters pienas cheminiai yra panašesnis į asilės pieną negu į bezdžionės; žmogaus kūnas panašesnis į kiaulės negu į bezdžionės. Tai yra nespėliojimai, bet tikri faktai mokslininkų įrodyti.

Dievas kūrė (tvėrė) pagal tam tikrus nuostatus. Žmogus pastebi kai kuriuos tuos nuostatus, bet neturi galios jų keisti. Jis tik gali juos stebėti. Tvirtinti, kad tie nuostatai susikūrė patys ir jais remiantis vystėsi

augmenija ir gyvūnija ar nėra per daug drąsu? Juk lengviau ir logiškiau yra priimti, kad kas nors tuos nuostatus sukūrė.

Kai evoliucijos šalininkai priėmė augmenijos ir gyvūnijos išsivystymo eigą iš paprastos celės į augalą ar gyvūną, pradėjo taikyti tą teoriją ir kitiems dalykams, net tikėjimui. Jie įrodinėja ir tvirtina, kad žmogus nesuprasdamas gamtos reiškinių pradėjo juos laikyti dievais — dvasiomis. Taip žmogus sukūręs dievaičius, dievus, dvasias ir pagaliau vieną Dievą. Remiantis tuo, jie laiko ir Šventąjį Raštą legendomis, pasakaitėmis ir kalba apie negyvą Dievą.

Istorikai ir psichologai šį dalyką tyrinėjo ir priėjo priešingos išvados. Pirmiausia žmogus (žmonija) tikėjo vieną Dievą ir tik vėliau pradėjo tikėti gamtos reiškiniais, dvasiomis ir kurti įvairius dievus: tautinius, vandens, miškų, laukų ir t.t. Yra susekta ir įrodyta, kad kiekviena tauta, ar tai Azijoje, Afrikoje, Europoje, Australijoje, Amerikoje tikėjo vieną Dievą. Nors ne visos tautos ir tautelės Jį tuo pačiu vardu vadino. Pav. Amerikos indėnai Jį vadino „Didžioji Dvasia", kiti „Dangaus" arba „Aukštybių Dievu". Kiek yra susekta seniausias Dievo vardas buvo „Di", sanskrito kalboje jis yra „Dyu". Taipgi yra įrodyta, kad žmonija kilo iš vienos vietos ir kalbėjo tik vieną kalbą. Žinoma seniausioji užrašyta kalba yra sanskrito kalba. Kalbų žinovai sako, kad sanskrito kalba yra tobulesnė už vėlesnes žinomas užrašytas kalbas, kaip tai egiptiečių, babiloniečių, hebrajų, graikų kalbas.

Įdomu yra, kad lietuvių kalba vietoje sanskrito turime žodį — sąskrydis. Sakoma, kad pradėjus kalbai skilti, rastis daugiau kalbų — dialektų, mokslininkai suvažiavo (suskrido) ir užrašė seniausiąją žmonijos kalbą.

Yra žinoma, kad lietuvių kalba yra seniausia

Europos kalbama kalba, o gal seniausia ir viso pasaulio kalbama kalba? Kartą buvau viename suvažiavime, kuriame vienas pasakojo apie Indijoje maldų sąjūdį vardu Ašram. Jis sakė, kad tą žodį išaiškinti yra labai sunku. Aš sakiau: „Aš žinau tą žodį, jis reiškia „būti ramiam" Viešpaties akivaizdoje — aš ramus.

Kai prieš du šimtus metų prasidėjo archeologijos kasinėjimai ir tyrinėjimai, evoliucijos šalininkai buvo tikri, kad jais bus įrodoma Šventojo Rašto klaidos. Bet įvyko priešingai — buvo patvirtinta Šventojo Rašto tiesa. Pav. Joz 1,4 sakyta apie hititų tautą. Istorikai nieko nežinojo apie ją. Archeologai įrodė, kad tai buvo žymi tauta.

Kai 1949 metais buvo išrasti radijo aktyvūs spinduliai laikui nustatyti, jais pastebėta, kad prieš 5000 metų buvo didelis gyvūnų sunykimas. Tai yra Šventajame Rašte pasakojamas tvanas.

Mokslininkai ir teologai dažnai kalba ne kas Šventajame Rašte parašyta, bet ką jie mano, apie jų priimtas ir įsigyvenusias pažiūras.

Šventasis Raštas yra rašytas prieš tūkstančius metų. Jei Jis būtų parašytas anų laikų sąvokomis ir mokslo pažiūromis, Jis šiandien būtų visai nesuprantamas. Labai nuostabu, kad Šventasis Raštas parašytas taip, jog Jis buvo suprantamas anais laikais ir, taipgi suprantamas šiandien eiliniams žmonėms ir mokslininkams. Kadangi Šventasis Raštas rašytas ne šių laikų sąvokomis, daugeliui Jis atrodo nepatrauklus. Tad daugelis iš Šventojo Rašto tyčiojasi ir Jį iškraipo.

Prisimenu, mano jaunystėje, buvo išleista Lietuvoje knygelė „Šventojo Rašto paslaptys". Tai buvo ištraukos iš Šventojo Rašto ir labai šališki, pajuokiančiai Šventojo Rašto komentarai — aiškinimai. Pav. apie Mozę buvo „įrodyta", kad jis buvo didelis sukčius ir apgavikas. Mozės brolis, Aronas, surinkęs tautos auksą, sidabrą bei

brangakmenius ir nuliejęs stabą — veršį. Mozė tą stabą sutrynęs į dulkes ir išbarstęs vandenyje. Toliau buvo paaiškinta, kad tokiu būdu Mozė pavogęs tautos turtą, pasitraukęs kur tai ir prabangiai gyvenęs. Taip pasityčiota iš Šventojo Rašto ir vieno žymiausio Šventojo Rašto žmogaus. Juk Mozė buvo žydų tautos vadas — įsteigėjas, labai daug pasiaukojęs ir vargęs. Jo surašyti ir išleisti įstatymai yra tokie svarbūs, kad praėjus tūkstančiams metų, daugelyje šalių dalis jų dar dabar galioja. Kai Dievas įsakė Mozei pasitraukti nuo savo tautos, jis buvo 120 metų amžiaus senelis. Mozės laikais žmogaus amžius buvo panašaus ilgio kaip mūsų laikais, apie 70 metų, Ps 90,10. Mozė gyveno 120 metų. Mūsų laikais irgi kai kuris žmogus išgyvena 120 metų. Ar tokio amžiaus žmogui bereikalingi turtai? Visgi daugelis žmonių tokias Šventojo Rašto paslaptis skaito, apie jas kalba ir tiki.

Kai kurie pastebi krikščionių, ypač vadų (kunigų) nusikaltimus, apgaulę, siekimą turtų, nesilaikymą Šventojo Rašto tiesų, ir dėl to pasitraukia nuo tikėjimo. Jaunystėje dirbau porą metų vienoje įstaigoje su dr. Jonu Šliupu. Jis buvo plačiai žinomas JAV ir Lietuvoje kaip laisvamanių vadas — netikintis. Aš jį gerbiau kaip žmogų, o jis mylėjo mane kaip dorą jaunuolį. Jis buvo jau senas žmogus, o aš jaunas vaikėzas. Jis turėjo daug knygų — didelę biblioteką. Jis leido man pasirinkti ir skaityti knygas, kokias tik aš norėjau. Kartą skaičiau kokią tai knygą „Medžiaga". Tos knygos autorius neigė Dievybę. Aš kalbėjau su daktaru ir sakiau, kad knygoje rašyta, jog nėra Dievo. Daktaras pažiūrėjo į mane ir pasakė: „Kai tu skaitydamas tokias knygas jas suprasi — būsi žmogus. Žinoma, Dievo su žila barzda nėra, bet yra jėga, kuri viską tvarko ir valdo. Mes jos nesuprantame, bet gal kada ją suprasime ir ji mums patarnaus". Jis man toliau papasakojo apie save: „Iki ketvirtos klasės

gimnazijos buvau labai tikintis, bet tada pastebėjau jų (kunigų) apgaules ir spjoviau į viską". Kartą sekmadienį jis buvo išėjęs ir grįžęs pasakė: „Buvau bažnyčioje (paminėjo ir evangeliko kunigo pavardę), kunigas pripasakojo visokių baikų". Kalbantis su daktaru, jis manė, kad gyvybė ant mūsų planetos negalėjo atsirasti, ji atėjo iš kur nors kitur. Panašiai daugelis nusivilia žmonėmis ir „atsitraukia" nuo tikėjimo. Tikrybėje, ar tokie žmonės negiliau tiki už veidmanius krikščionis?

Kai kurios krikščioniškos bažnyčios ir grupės laiko savo tikėjimo pagrindu išgalvotas ir priimtas dogmas, o ne Šventojo Rašto tiesas. Taip daugelis visai nekreipia dėmesio ką Šventasis Raštas ir mokslas sako, bet laikosi savo išgalvotų dogmų. Kaip pavyzdį galima priminti, kai mokslininkai pastebėjo, kad mūsų planeta — žemė nėra visatos centras ir ji (žemė) sukasi apie saulę, bažnyčia paskelbė tuos mokslininkus eretikais, visai nesigilindama ką apie tai sako Šventasis Raštas.

Kartą kalbėjau su vienu gimnazijos direktoriu, kilusiu iš surinkimininkų, žymiu evangelikų veikėju. Kalbantis jam pasakiau, kad Šventajame Rašte parašyta, jog žemė laikosi erdvėje (kabo ant nieko), Job 26,7. Jis nustebo. Aš nustebau dar daugiau, kad toks mokslininkas nežino to. Šventajame Rašte minima ir apie žemės apvalumą; niekur nėra pasakyta, kad žemė yra visatos centras.

Kartą pastebėjau ir daug mąsčiau apie tai, kad žmonės visai nekreipia dėmesio į Šventąjį Raštą. Taip galvodamas išdrįsau, rodos visai nekaltą dalyką, pasakyti, kad Šventojo Rašto angelai yra be sparnų, tik žmonių išgalvoti angelai turi sparnus. Kad daugiau atkreipus į tai dėmesį, pasiūliau $100.00 tam, kas įrodys Šventuoju Raštu, jog angelai turi sparnus. Girdėjau, kad daugelis ieškojo Šventajame Rašte, bet nė vienas nepaprašė $100.00. Daugelis kalbėjo, kad Burbulys

niekina angelus. Dėl įsigyvenusių žmonių išgalvotų dogmų, net rimti žmonės ir mokslininkai nebekreipia dėmesio į Šventąjį Raštą.

Kai kas vertina tik Naująjį Testamentą, o Senojo Testamento neįvertina. Visgi Senasis Testamentas yra pagrindas Naujojo Testamento. Senajame Testamente Dievas apsireiškė žmonėms. Jėzus pripažino Senąjį Testamentą ir naudojo Jį. Apaštalai taipgi naudojo Senąjį Testamentą ir Juo rėmėsi.

PIRMOJI MOZĖS KNYGA — PRADŽIA

Pirmosios penkios Šventojo Rašto knygos vadinamos Penketuku arba Tora — įstatymas. Lietuvių kalba jos vadinamos Mozės knygomis.

Teologai ir mokslininkai tyrinėjo Mozės knygas dešimtmečius ir šimtmečius. Jie priėjo išvados, kad medžiaga šioms knygoms yra imta iš keturių šaltinių: javitų, elohimitų, kunigų ir įstatymo pakartotojų. Jahve, Jahova yra asmeninis Dievo vardas, o javitai kilę iš Jave, Jis reiškia: „AŠ ESU", arba „Aš veikiu". Hebrajai rašydavo tik priebalsėmis, o balses tik tardavo. Jave jie rašydavo — jhvh. Žydams Dievo vardas buvo taip šventas, kad jie jo netardavo. Per šimtmečius jie to žodžio tarimą užmiršo. Vėliau, kai mokslininkai norėjo tą žodį ištarti, jie nebežinojo kaip jį ištarti. Jie įdėjo į tą žodį balses iš žodžio Adonai — Viešpats. Tad rašė Jahovah. Daugelis mano, kad reikia tarti Javė.

Spėjama, kad javitų raštai yra seniausi. Jų rašto kalba yra labai graži. Jie rašė apie pasaulio tvėrimą, nuodėmę, vargą, vyrą ir moterį, brolių nesutarimą, žmonių ir tautų sąmyšį.

Elohim yra bendras Dievo vardas. Hebraiškai šis žodis vartojamas daugiskaitoje — Dievai. Žydai sako, kad tai yra Dievo pagerbimas; panašiai kaip mes vartojame — Jūs, o ne Tu. Iš paties Dievo pasakymo 1

M 1,26, „Padarykime" atrodo, kad čia yra išreikšta Trejybė. Juk Jėzus jau buvo prieš visatos tvėrimą Kol 1,15-17; tveriant 1 M 1,2, Tvėrėjo Dvasia pasireiškė.

Elohimitai savo raštais, pasireiškė porą šimtmečių vėliau už javitus. Jų raštai pastebimi Šventajame Rašte pradedant Abraomu. Jie rašė apie Dievo asmenišką sąryšį su žmonėmis, Jo betarpį apsireiškimą įvairiais būdais.

Kunigų raštai yra pamokančio turinio. Jie labai gerbė pranašus; Abraomą ir Mozę vadino pranašais 4 M 25.

Pakartoto įstatymo šaltiniai daugiausia randami penktoje Mozės knygoje ir kitur.

Yra žinomi ir kiti šaltiniai. Mozės sesers Mirjamos, giesmė 2 M 15,21, sandoros skryniai žodžiai 4 M 10,35-36, Javės karų knyga 4 M 21,14-, Dievo asmeniški pranešimai 2 M 10,2. Bendrai, Mozė laikomas visų penkių knygų autoriumi. Ar jis vienas surinko, palygino visus šaltinius ir parašė įstatymo knygas, ar turėjo tam reikalui talkininkų, nėra žinių. Nuo antros iki penktos Mozės knygų turinys yra daugiausia iš Mozės gyvenimo. Joms rašyti Mozei nereikėjo ieškoti medžiagos; tik Mozės mirtį yra nušvietęs kitas asmuo.

Pirmoji Mozės knyga hebrajų kalba vadinama — Pradžios Knyga. Iš kur Mozė gavo medžiagą šiai knygai? Visatos ir žemės tvėrimo joks žmogus nematė. Tą tik Dievas galėjo apreikšti pirmiesiems žmonėms Adomui arba Mozei. Nuostabu, kad šių laikų rimti mokslininkai daro išvadą, kad Mozės knygų tvėrimo aprašymas labai tinkamai atvaizduotas, nes tai buvo Dievo apreiškimas. Kas toliau vyko, po tvėrimo, žmonės žinojo ir galėjo įvykius perduoti žodžiu sekančioms kartoms, o kai raštą išrado — užrašyti.

Apie žemės tvėrimą ir kitos tautos turi padavimų. Bet tokio nuostabaus, kaip Šventojo Rašto tvėrimo vaiz-

davimas, nėra nė vieno. Kitų tautų padavimai yra aiškūs mitai ir legendos. Archeologai rado Asurbanipalo, Asirijos karaliaus, mirusio 627 pr. Kr., biblioteką iš 20.000 molio plytelių. Tarp kitų raštų ten rašyta ir apie žemės sutvėrimą. Vyriausias dievas, Mardukas, nužudęs deivę Tiamatą, jos kūną perkirtęs ir iš vienos dalies sutvėręs dangų, o iš kitos žemę.

Knygos padalinimas: dangaus ir žemės tvėrimas 1-4 skr., Adomo giminė 5 skr., Nojaus giminė 6-11,26 skr., Tero giminė 11,27-25,11 skr., Ismaelio giminė 25,12-25,18 skr., Izaoko giminė 25,19-35 skr., Ezavo giminė 36 skr., Jokūbo giminė 37-50 skr.

SENASIS TESTAMENTAS

PIRMOJI MOZĖS KNYGA

1 skyrius

TVĖRIMO PRADŽIA, 1,1

1 Pradžioje Dievas sutvėrė dangų ir žemę, Apd 17,24; Apr 4,11; Žyd 11,3; Jn 1,1-3.

Ši Šventojo Rašto knyga yra viena seniausių. Ji pradėta rašyti prieš 3500 metų. Nuostabu, ji yra taip parašyta, kad gerai suprantama ir mūsų laikais.

Pradžioje šio šimtmečio mokslininkai manė, kad jie labai daug žino ir greitu laiku viską išaiškins, o Biblija yra sena knyga ir į Ją nereikia kreipti daug dėmesio. Daugelis teologų pritarė mokslininkams ir Jėzaus bei apaštalų darytus stebuklus atmetė kaip legendas. Bet suskaldžius atomą ir jį pažinus kiek geriau bei pastebėjus visatos begalybę ir nesuskaitomą daugybę žvaigždynų sambūrių (galaksijų), suprasta, kad žmogus labai mažai žino. Senovės graikai manė, kad atomas yra mažiausia medžiagos dalelytė, kuri nebegali būti padalinta — suskaldyta. Dabar sužinota, kad atomas turi branduolį ir daugiau sudėtingų dalių, kurioms ir pavadinimų nežinota. O erdvė yra be galo ir visatos kūnai — planetos nepastebimi ir nesuskaitomi. Rimti mokslininkai turėjo pakeisti savo pažiūras. Jie pripažįsta Bibliją nuostabia knyga, lyg kas Jos rašymą ir turinį būtų padiktavęs. Iš tūkstančių mokslininkų pareiškimų paminėsiu tik du.

Dr. Verneris von Braun, vokietis, kuris dirbo JAV prie satelitų ir erdvės tyrinėjimo, yra pasakęs: „Mes esame linkę pervertinti mokslą. Atsiminkime, kad

mokslas pasiekiamas tik žmonių sumanumu. O aukščiau žmogaus sumanumo yra realybė, kuri apreiškiama mums tik Dievo malone. Aš esu priverstas tikėti Dievą, nes jei medžiaga nepranyksta, o tik tampa kitu kūnu, tai kaip žmogaus dvasia pranyks, kuri yra daugiau negu medžiaga."

Antras. Kai pirmieji du žmonės nusileido ant mėnulio, juos stebėjo šimtai milijonų šios žemės gyventojų. Pirmi žmogaus žodžiai nuo mėnulio buvo: „Pradžioje Dievas sutvėrė dangų ir žemę . . ." Tik vėliau mokslininkas pasakė: „Žmogaus maža pėda ant mėnulio yra žmonijos mokslo didelis šuolis pirmyn."

Eikime prie pirmųjų Šventojo Rašto žodžių: „Pradžioje Dievas sutvėrė dangų ir žemę." Ar žmogus kada nors sužinos kada tvėrimo pradžia buvo? Tiesa yra žmonių, kurie viską labai tiksliai žino. Jie „žino", kad žemė buvo sutverta 4004 metais pr. Kr. spalio 18-24 dienomis. Jie net „žino", kad Adomas buvo sutvertas 4004 m. pr. Kr. spalio 23 dieną 9 valandą ryto. Bet ką gali sakyti tie žmonės (mokslininkai), kurie pastebi suakmenėjusius augalus ir gyvius prieš šimtus milijonų metų? Šventajame Rašte nėra parašyta kada buvo tvėrimo pradžia. Šiais laikais apie tvėrimo pradžią yra tik žmonių spėliojimai. Kartą vienas studentas lankė universitetą. Jam buvo aiškinama, kad mūsų žemė yra trijų bilijonų metų senumo. (Bilijonas ir milijardas yra tas pats skaičius, pasakytas kitais žodžiais. Kiek žinau, Europoje dažniau sako milijardas, o JAV — bilijonas. Aš naudosiu bilijonas). Tas studentas pertraukė studijas trejus metus ir vėl grįžo į tą patį universitetą. Tada buvo aiškinama, kad žemė yra dešimt bilijonų metų senumo. Jis paklausė: „Kaip galėjo žemė per trejus metus pasenti septyniais bilijonais metų?" Rimtai kalbant, dabar manoma, kad visatos kūnai yra dvidešimt bilijonų metų senumo.

Šventasis Raštas apie Dievo pradžia nieko nesako. Dievas yra be pradžios ir be galo, Ps 90,2. Ar galime įsivaizduoti, kad prieš pradžią nieko nebuvo: nei laiko, nei erdvės, nei medžiagos? Dievas parinko pradžią savo nuožiūra. Jis sutvėrė dangų — erdvę ir medžiagą — erdvės kūnus; jų tarpe ir mūsų žemę.

PIRMINĖ ŽEMĖ 1,2

2 Žemė buvo be pavidalo ir tuščia, tamsa gaubė gelmes, ir Dievo Dvasia veikė virš vandenų.

Čia pasakyta apie žemę, lyg apie medžiagų suverstą krūvą be jokios tvarkos. Viskas skęsta tamsoje, betvarkėje — chaosas. Bet Dievo Dvasia jau pradeda veikti, viską judinti.

Kai kurie Šventojo Rašto aiškintojai tvirtina, kad buvo ilgas laikotarpis tarp pirmojo ir antrojo skirsnelio. Jie sako, kad visata ir žemė buvo sutverta labai tobulai, bet piktybė (puolę angelai) viską pavertė į chaosą. Kai kas įrodinėja, kad gyvybė žemėje buvo sunaikinta net šešis kartus. Tuo jie įrodinėja ir prileidžia, kad prieš Adomą žemė buvo apgyventa, o aprašytasis Šventajame Rašte tvėrimas buvęs tik žemės vėl iš naujo apgyvendinimas.

TVĖRIMAS PIRMĄJĄ DIENĄ 1,3-5

3 Dievas tarė: „Tesatsiranda šviesa!" Ir atsirado šviesa, Ps 33,9; 2 Kor 4,6. 4 Dievas buvo šviesa patenkintas; ir Dievas atskyrė šviesą nuo tamsos. 5 Dievas pavadino šviesą „diena", o tamsą — „naktimi". Tai buvo vakaras ir rytas — pirmoji diena.

Lankant pradžios mokyklą, kartą mokytojas aiškino apie tvėrimą. Jis sakė, kad jei Dievas sutvėrė pirmąją dieną šviesą, o tik ketvirtąją dieną saulę, tai būtų tas pats, kaip pirma nudėvėti medžiagą ir tik po to sukirpti ir pasiūti eilutę (kostiumą). Baigus pamoką, kalbant maldą „Tėve mūsų", vienas mokinys nekalbėjo maldos. Mokytojas paklausė, kodėl jis nekalba? Mokinys astakė: „Gal tą maldą kas nupjautu liežuviu pamurmėjo, tai kodėl ją kalbėti?" Štai kas pasiekiama tokiu aiškinimu!

Man dirbant mokykloje, ėjome kartą iš mokyklos apie dešimt mokytojų. Einant gatve, pradėjome kalbėti apie tvėrimą. Vienas mokytojas ir sako: „Dievas sutvėrė pirmąją dieną saulę". Aš atsakiau: „Ne, Dievas sutvėrė saulę vėliau". „Einame lažybų", tarė jis ir, ištiesęs ranką man, dar pridėjo: „Na ir sukirtau kunigą!" Po to jis paaiškino man: „Juk pirmąją dieną Dievas pasakė: ‚Teatsiranda šviesa'."

Daugelis rimtų mokslininkų negalėjo suprasti, kad šviesa sutverta pirmąją dieną, o saulė tik ketvirtąją. Mokslininkai pastebėjo, kad galaksijos (žvaigždžių sambūriai) tolsta į begalines erdves. Įvairiais būdais jie tai tikrino ir priėjo išvados, kad prieš kokį dvidešimt bilijonų metų įvyko didysis atominis medžiagų sprogimas — visatos kūnų tvėrimas. Apie tai pirmą kartą buvo paskelbta spaudoje 1927 m. Šventajame Rašte viskas yra aprašyta, bet žmogus kai kurių dalykų nesuprato, tada ir net iki šiol nesupranta. Manoma, kad buvo taip, kaip Šventajame Rašte aprašyta. Pradžioje Dievas sutvėrė laiką, erdvę ir medžiagą. Dievo Dvasia pradėjo visatos visą medžiagą judinti, kaupti. Visa medžiaga telkėsi į vieną vietą. Juk tai buvo neįsivaizduojamas kiekis medžiagos! Kokia ten buvo spūstis ir karštis, ne milijonų, bet bilijonų laipsnių! Ir įvyko pirmasis atominis sprogimas visatoje. Žmogus sugebėjo tai suprasti tik tada, kai žemėje buvo suskaldytas

atomas. Tas didysis sprogimas buvo neįsivaizduojamas. To sprogimo metu atsirado nepaprastai stipri šviesa. Spėjama, kad ta šviesa švietė apie 250 milijonų metų. Po to, kai tos šviesos karštis pradėjo atvėsti, buvo pastebėta kai kur tamsesnės vietos. Vėliau pastebėta žvaigždžių sambūriai, žvaigždės ir planetos. Taip buvo sutverta šviesa ir erdvės (dangaus) kūnai. Nuo to sprogimo jėgos dar ir dabar tolsta žvaigždynai vieni nuo kitų. Tai yra dabartinė mokslininkų priimta teorija. Ar ji nebus pakeista?

Tai buvo pirmoji diena. Kas yra diena, arba tiksliau sakant, para? Mūsų žemė apsisuka apie savo ašį per 24 valandas. Tą mes vadiname para. Mūsų saulės sistemos planeta Jupiteris apsisuka per 10 valandų, tai jo para yra 10 valandų. Venera apsisuka per 260 dienų. Ar yra kur nors visatos para? Ar žmogus tą kada nors sužinos?

Šventajame Rašte diena (para) minima įvairiai. Žiūrėkime pačiame tvėrime. 1 M 1,8-13 atrodo lyg ir būtų 24 valandos, bet iš 1,14-16 atrodo, lyg ir būtų manyta 12 valandų diena; o iš 2,4 ar neatrodo tam tikras laikotarpis? Žiūrint į kitas Šventojo Rašto vietas: Joel 3,18; Apd 2,20; Jn 16,23 ar negalvota apie visą krikščionybės laikotarpį? Ps 90,4; 2 Pt 3,8 kalbama apie dieną, kaip tūkstantį metų. Tad laikyti tvėrimo dieną 24 valandomis nėra pagrindo Šventajame Rašte.

Tai buvo vakaras ir rytas. Mes sakytume: „Tai buvo rytas ir vakaras". Juk rytą pradedama dirbti. Gal tas yra tik paprastas žydų kalbos išsireiškimas? Tai buvo pirmoji Dievo visatos diena.

ANTROJI TVĖRIMO DIENA — VANDENS ATSKYRIMAS 1,6-8

6 Dievas tarė: „Teatsiranda erdvė (tvirtuma)
vandenų tarpe ir ji teatskiria vandenis nuo vandenų!" 7
Dievas sukūrė erdvę ir atskyrė vandenis, kurie buvo po

erdve, nuo vandenų, kurie buvo virš erdvės. Ir taip įvyko. 8 Dievas pavadino erdvę „dangumi". Tai buvo vakaras ir rytas — antroji diena.

Pirmą dieną Dievas sutvėrė šviesą — didįjį sprogimą ir per jį sukūrė visatos kūnus ir juos paskirstė į vietas. Antrą dieną aprašytas Dievo veikimas mūsų planetoje — žemėje. Planetos yra visatos kūnai, kuriuose nevyksta reakciniai atominiai sprogimai, todėl jos atvėsta. Kai mūsų žemė pradėjo atvėsti, atsirado galimybė pakilusiems į atmosferą vandens garams sudaryti debesis. Taip Dievas atskyrė pakilusius garus (vandenį) nuo vandens, esančio žemėje. Vanduo dengia apie tris ketvirtadalius mūsų planetos paviršiaus. Koks nuostabus elementas yra vanduo! Daiktai (elementai) šildomi didėja (plečiasi), o šaldami — mažėja (traukiasi). Vanduo sudaro išimtį. Jis šildamas virsta garais, pakyla aukštyn; pasiekęs šaltesnę atmosferą, vėl tampa vandeniu, susilieja į lašus ir lyja. Palaisto slėnius ir kalnus. O esant šaltam orui, pakilę vandens garai virsta sniegu. Vanduo šaldamas traukiasi iki 4 l. C, tada plečiasi ir tampa ledu. Ledas laikosi vandens paviršiuje, apsaugoja vandens gyvius nuo sušalimo. Kokie nuostabūs Viešpaties nuostatai!

TREČIOS DIENOS KŪRYBA — SAUSUMA IR AUGALAI 1,9-13

9 Dievas tarė: „Tesusirenka vandenys, kurie yra po
dangumi, į vieną vietą ir tepasirodo sausuma!" 2 Pt 3,5;
Job 38,8-11. 10 Dievas pavadino sausumą „žeme", o
vandenų samplūdį — „jūromis". Dievas matė, kad tai
buvo gera, Ps 104,5-9. 11 Dievas tarė: „Tegul žemė
išaugina žolę, augalus, duodančius sėklą, ir vaismedžius,
nešančius vaisių pagal jų rūšį!" Ir taip įvyko. 12 Žemė

išaugino žolę, augalus, duodančius sėklą pagal jų rūšį ir
medžius, nešančius vaisių pagal jų rūšį, kuriuose yra jų
sėkla. Dievas matė, kad tai buvo gera. 13 Tai buvo
vakaras ir rytas — trečioji diena.

Galima įsivaizduoti žemę buvus lyg vandens (purvo) sviediniu. Žemei auštant ji traukėsi, pradėjo susidaryti storesnė žemės pluta — atsirado kalnai ir žemesnės vietos. Iškilesnės vietos tapo sausumomis, o į žemumas rinkosi vanduo. Taip atsirado salos, žemynai, jūros. To viso planuotojas ir architektas buvo Dievas.

Pasirodžius sausumai, Dievas suteikė galią savo tvariniams veikti. Augalai buvo pirmoji gyvybė. Dievas davė žemei galią želdinti įvairiausių rūšių žolę, augančią iš šaknų ir iš sėklų. Taipgi medžius ir įvairiausius vaismedžius. Augalai brandino sėklas, vaismedžiai vaisius ir juose sėklas. Manoma, kad šių pirmųjų augalų ir medžių yra sudaryti anglių klodai žemėje. Tai turėjo būti žymiai vešlesnis augalų augimas negu mūsų laikais.

KETVIRTOSIOS DIENOS KŪRYBA — SAULĖ, MĖNULIS, ŽVAIGŽDĖS 1,14-19

14 Dievas tarė: „Teatsiranda šviesos dangaus erdvėje
dienai nuo nakties atskirti, ir tebūnie jos ženklais
pažymėti laikus, dienas ir metus. 15 Jos težiba dangaus
erdvėje ir apšviečia žemę!" Ir taip įvyko. 16 Dievas
padarė dvi dideles šviesas: didesniąją — dienai ir
mažesniąją nakčiai valdyti ir žvaigždes, Ps 136,7-8. 17
Dievas joms paskyrė vietą dangaus erdvėje, kad šviestų
žemei, 18 valdytų dieną bei naktį ir atskirtų šviesą nuo
tamsos. Dievas matė, kad tai buvo gera. 19 Tai buvo
vakaras ir rytas — ketvirtoji diena.

Jei bus įrodyta, kad didžiuoju sprogimu buvo sukurti visi visatos kūnai, tai jau pirmą dieną buvo sukurta ir mūsų saulės sistema. Nuo didžiojo sprogimo, praėjo ilgas laikotarpis, iki kiekvienas visatos kūnas pasiekė jam skirtą vietą. Kas pirma pasiekė savo vietą — saulė ar žemė? Iki šiol mokslininkai dar nėra nustatę, kas pirma buvo sukurta — žemė ar saulė? Kaip ten buvo, bet viena yra aišku — žemė buvo paskendus garuose. Augalai galėjo augti nuo pačios žemės šilumos, jie gavo pakankamai šviesos ir šilumos nuo didžiojo sprogimo. Žemei pradėjus atvėsti, visatos kūnams atsiradus savo vietose, mūsų žemė priklauso nuo saulės šviesos ir šilumos. Saulė, mėnulis ir žvaigždės tarnauja mūsų žemei, tuo pačiu ir mums žmonėms. Mes, žmonės, negalime jiems įsakyti, o tie kūriniai įsako mums: kada dirbti, kada ilsėtis, kada žiema ir vasara — metų laikai. Dievas sutvarkė visatos kūnus ir per juos mūsų žmonių gyvenimą. Ketvirtą tvėrimo dieną buvo duota eiga mūsų saulės sistemos kūnams, tuo ir mūsų žemei bei mums, jos gyventojams.

TVĖRIMAS VANDENS IR SAUSUMOS GYVŪNŲ
1,20-25

20 Dievas tarė: „Tegul vandenys knibždėte knibžda
gyvūnais, ir paukščiai teskraido virš žemės, padangėse!”
21 Taip Dievas sutvėrė milžiniškus jūros gyvūnus ir visus
kitus gyvius, kurie gyveno vandenyse, ir visus paukščius.
Ir Dievas matė, kad tai buvo gera. 22 Dievas juos
palaimino: „Veiskitės, daugėkite, ir pripildykite
vandenis jūrose, o paukščiai — žemę!” 23 Tai buvo
vakaras ir rytas — penktoji diena.

24 Dievas tarė: „Tegul žemė išaugina gyvūnus pagal
jų veislę: gyvulius, roplius ir laukinius žvėris!” Ir taip
įvyko. 25 Dievas, padaręs laukinius žvėris, gyvulius ir
visokius roplius pagal jų veislę, buvo patenkintas.

Trečią tvėrimo dieną Dievas įsakė iškilti lygumoms bei kalnams, o vandeniui susirinkti į žemesnes vietas. Taip atsirado sausuma ir jūros. Vandenyje augo vandens augalai, sausuma sužaliavo. Žolės ir augalai nešė sėklas, grūdus, medžiai — vaisius. Taip buvo paruoštas maistas gyvūnijai. Ketvirtą tvėrimo dieną pasirodė dangaus mėlynė, spindėjo saulė, o naktį švietė mėnulis ir mirgsėjo žvaigždės. Buvo sudarytos sąlygos gyventi gyvūnijai. Gamta buvo graži ir gera. Penktą tvėrimo dieną Dievas sukūrė žuvis ir vandens gyvius bei padangės paukščius. Po to atsirado sausumos gyvūnai: laukų ir miškų žvėrys, neplėšrūs gyvuliai ir ropliai. Dievas juos laimino ir leido jiems veistis — daugėti savo rūšyje, giminėje.

ŽMOGAUS SUKŪRIMAS 1,26-31

26 Dievas tarė: „Padarykime žmogų pagal mūsų pavidalą. Jis tevaldo jūros žuvis, padangių paukščius, gyvulius ir visą žemę bei visus roplius, kurie gyvena ant žemės!", Ps 8,6-9. 27 Dievas sutvėrė žmogų pagal savo pavidalą. Jie buvo vyras ir moteris, Ef 4,24; Mt 19,4. 28 Dievas juos palaimino ir tarė: „Veiskitės, dauginkitės, pripildykite žemę ir valdykite ją; viešpataukite jūros žuvims, padangių paukščiams ir visiems žemės gyvūnams!", Apd 17,26. 29 Dievas tarė: „Aš jums duodu įvairių žolių, turinčių sėklą, ir augalus, kurie auga žemės paviršiuje, ir visus medžius, kurie neša sėklą ir vaisius; jums tebūnie tai maistas! 30 Ir visiems žemės gyvūnams, visiems padangių paukščiams ir visiems, kas kruta ant žemės, kas turi gyvybę, daviau visus augalus ir žalumynus, kad turėtų ko ėsti". Ir taip įvyko, 1 M 9,3; Iz 11,6-9. 31 Dievas matė visa, ką buvo padaręs, ir buvo labai gera. Tai buvo vakaras ir rytas — šeštoji diena.

Žmogus yra aukščiausias kūrybos padaras. Nors

žmogus sukurtas tą pačią dieną, kaip žemės gyvūnija, bet jo sutvėrimas vyko visai atskirai nuo kitų gyvūnų. Dievas kreipėsi į Trejybę: „Sukurkime žmogų". Pirmasis Trejybės asmuo yra Dievas — Tėvas, antrasis Jėzus — Sūnus Kol 1,15-16 ir tretysis — Dvasia, 1 M 1,2.

Žmogaus paveikslas arba panašumas į Dievą yra tik kaip šviesos atspindys, o ne pati šviesa, arba kaip atspaustas antspaudas ant popierio, o ne pats antspaudas. Šioje vietoje tekstas mini ne visas Dievo savybes, bet tik valdymą — viešpatavimą. Apie žmogaus viešpatavimą gyvūnijai yra labai sunku rašyti. Žmogus tada dar buvo tobulas, nepuolęs. O dabar žmogus yra puolęs, visai kitoks negu buvo jo paskirtis. Mes galime kaip pavyzdį imti tik Jėzų iš Nazareto — tikrąjį žmogų, ir gal dar atgimusius žmones, kurie siekia sekti Jėzų ir yra persiėmę Evangelijos Dvasia. Jėzus sakė mokiniams, Mt 20,25-28 kad jų paskirtis privalo būti visai kitokia negu pasaulio žmonių. Taip, žmogus viešpatauja visiems tvariniams ir gamtai, bet jis ir yra už viską atsakingas Dievui. Jei žmogus viešpataudamas siekia tik savo asmeniškos naudos, jis yra ne valdovas, bet tironas, kuris susilauks nesėkmės ir bausmės.

Apie vandens ir sausumos gyvūnus pasakyta: „Jie knibždėte teknibžda". Dievas sutvėrė vyrą, vėliau — moterį. Jie buvo sutverti tobuli, be nuodėmės. Žmogui puolus, jo santykis pasikeitė su Dievu ir vyro su žmona. Dievas, sutvėręs žmones, laimino juos ir įdiegė palinkimą prie viens kito bei norą susilaukti palikuonių. Kaip tvėrime, taip ir toliau Šventajame Rašte, lygiai vertinamas vyras ir moteris, Gal 3,28. Žmogus pilnybę pasiekia ne pavieniui — vyras arba moteris —, bet bendrai, abu drauge. Žmogus yra vertingas ir geras visas — dvasia ir kūnas. Tad ir žmogaus kūnas bus prikeltas paskutinėje dienoje. Graikų filosofų mokymas, kad kūnas yra dvasios kalėjimas, nėra Šventojo Rašto

mokymas. Taipgi ir kai kurių tautų mokymas ir prostitucijos praktikavimas pamaldose kaip Dievo meilės išreiškimas, Šventajame Rašte laikomas paleistuvavimu ir smerkiamas.

Žmogaus maistui buvo skirti tik augalai bei jų sėklos. Visą kūrybą Dievas įvertino kaip labai gerą. Tokia ji ir buvo prieš puolimą.

Tvėrimo eiga Šventajame Rašte aprašyta taip, kaip ir mokslininkai mano. Tad koks yra skirtumas tarp mokslo ir Šventojo Rašto aprašymo? Daugelis mokslininkų netiki Dievą ir jie „įrodinėja", kad viskas vystėsi savaime. Bet jie į daugelį klausimų visai neturi atsakymo. Tokie mokslininkai visai nekalba apie Dievą, visko priežastį, bet apie laiko, erdvės ir medžiagos atsiradimą — savaime išsivystymą. O tikintys mokslininkai tiki Dievą ir tvirtina, kad Šventajame Rašte aprašytas tvėrimas atitinka mokslininkų tyrinėjimams, atradimams. Jie tik atmeta „tikinčiųjų" išgalvotas ir priimtas dogmas, kurios Šventajame Rašte neturi pagrindo. Pav., kad mūsų planeta yra visatos centras, arba tvėrimo para yra 24 valandos.

SEPTINTOJI DIENA 2,1-4

1 Taip buvo sukurtas dangus, žemė ir visi dangaus
pulkai. 2 Dievas septintą dieną užbaigė savo darbą ir
ilsėjosi, atlikęs visą savo darbą, Jn 5,17; Žyd 4,4-10. 3
Dievas palaimino septintą dieną ir ją pašventino, —
ilsėjosi po viso savo darbo, 2 M 20,8-11. 4 Tai yra
dangaus ir žemės istorija, kaip Viešpats Dievas juos
sutvėrė, 2 M 3,14.

Dievas užbaigė pasaulio (visatos) tvėrimo darbą ne šeštą, kaip graikų vertime pasakyta, bet septintą dieną. Taip parašyta hebrajų originalioje kalboje. Kai fariziejai

Viešpatį kaltino, kad Jis nelaiko šeštadienio, Jn 5,17, Jėzus atsakė, kad Jo Tėvas (Dievas) irgi dirba. O hebrajų knygos autorius, septintą dieną paskiria poilsiui, Žyd 4,4-10.

Babiloniečių padavimai apie jų dievo Marduko poilsį po tvėrimo sako, kad buvo švęsta iškilmingai šventė visatą sutvėrus. Šventojo Rašto teskte pasakyta, kad Dievas, baigęs visatos tvėrimą, ilsėjosi. Koks tas ilsėjimas buvo, nieko nepasakyta. Hebrajų kalboje tas žodis daugiau reiškia atsigaivinimą, negu ramų poilsį. Kai kas daro iš šio teksto išvadą apie šeštadienio šventimą. Tekste pasakyta tik apie Dievo, o ne žmonių, poilsį. Apie žmonių poilsį bus kalbama vėliau.

Tai labai trumpas, vos 35 skirsnelių, pranešimas apie begaliniai didelį visatos sutvėrimą. Jis aprašytas be jokių mitų, žmonių išgalvojimų ir fantazijos, kokį Dievas apreiškė žmonėms.

DIEVAS SODINA SODĄ — ROJŲ 2,5-9

5 Tą dieną, kurią Viešpats Dievas sutvėrė žemę ir
dangų, jokio laukinio augalo dar nebuvo žemėje, joks
laukinis augalas dar nežėlė, nes dar lietus nebuvo lijęs, ir
nebuvo žmogaus žemei įdirbti. 6 Migla kilo nuo žemės ir
drėkino jos paviršų. 7 Tada Viešpats Dievas padarė
žmogų iš žemės dulkių ir įkvėpė jam gyvybę. Taip
žmogus tapo gyva esybe, 1 Kor 15,45. 8 Viešpats Dievas
sukūrė sodą Edene (rojų) rytuose ir ten įleido žmogų,
kurį buvo sutvėręs. 9 Viešpats Dievas išaugino iš žemės
visokius medžius, gražius pasižiūrėti ir vedančius gerus
vaisius maistui; taip pat gyvybės medį sodo viduryje ir
medį pažinimo gero ir pikto, 1 M 3,22-24; Apr 2,7; 22,2.

Pirmajame skyriuje yra aprašytas Dievo tvėrimas pasaulio (visatos), antrajame skyriuje yra atpasakotas

tvėrimas. Pirmajame skyriuje Dievas vadinamas Elohim — Galingasis Tvėrėjas; antrajame skyriuje Javė — Dievo asmeniškasis vardas. Antrojo skyriaus atpasakojimas papildo pirmąjį skyrių. Atpasakojimas pradedamas trečiosios dienos tvėrimu. Lietus dar nelijo ant žemės, bet nuo žemės kylanti migla drėkino žemę. Žemė dar buvo taip karšta, kad lietaus lašai krisdami į žemę, dar nepasiekę žemės, vėl virsdavo garais. Kai kur ir dabar žemę drėkina ne lietus, bet migla.

Kartą važiavau per tyrus prie Salt Lake city (Druskos Ežero Miestas). Visur matėme užrašus: „Važiuodami per tyrus pasiimkite ledų sau ir mašinos motorui". Mes važiavome per tyrus anksti rytą. Pastebėjome šalia kelio grioviuose lyg vandenį. Sulaikėme mašiną ir išlipome. Tikrai grioviuose buvo vanduo, o oras buvo toks šaltas, kad reikėjo apsivilkti švarkus. Pavažiavus toliau, vanduo tekėjo upeliais. Nebuvo lyta, bet nakties metu orui atšalus, žemė traukė iš oro vandens garus, kad net pripildė griovius vandeniu.

Apie žmogų čia pasakyta, jog Dievas sukūrė žmogaus kūną iš žemės dulkių. Kad žmogaus kūnas sukurtas iš žemės, jam mirus vėl į žemę pavirsta, yra tiesa. Dievas įkvėpė žmogui gyvybę.

Edenas. Žodžio pradinė reikšmė — pylimu (o gal ir tvora?) apsupta vietovė. Vėliau Edenas sugretinamas su rojumi, kur randasi išganytųjų sielos. Kur Edeno vietovė buvo, tikrai nežinoma. Manoma, kad ji buvo tarp Eufrato ir Tigro upių. Padavimas sako, kad Edenas buvo arti šių upių žiočių. Šios upės išteka iš Kaukazo kalnų Azijos pietvakariuose. Jos įteka į Persijos įlanką. Yra manoma ir įrodoma, kad žmonija kilo iš to krašto. Iš ten yra kilę gyvuliai: raguočiai, ožkos, avys, kiaulės, arkliai, šunys ir kiti. Tame krašte auga: obelys, kriaušės, slyvos, persikai, vyšnios, vynuogės, alyvmedžiai, figmedžiai, kviečiai, miežiai, avižos, žirniai, pupos, linai,

svogūnai ir daugelis kitų naudingų augalų.

Edeno sode augo daugybė įvairiausių vaismedžių. Žmogui buvo leista valgyti jų vaisius. Viduryje sodo augo gyvybės medis Apr 2,7; 22,2; taipgi ir gero bei pikto pažinimo medis.

KETURIOS UPĖS 2,10-14

10 Upė tekėjo iš Edeno sodui drėkinti; nuo ten ji
šakojosi į keturias upes. 11 Pirmosios vardas Pisonas. Ji
teka aplink visą Havijos šalį, kur randamas auksas. 12
Tos šalies auksas yra geras. Ten randa bedeliją ir onikso
akmenį. 13 Antrosios upės vardas Gihonas. Ji teka
aplink visą Kušo šalį. 14 Trečiosios upės vardas
Hidekelis. Ji teka į rytus nuo Asirijos. O ketvirtoji upė
yra Eufratas.

Babiloniečių ir kitų tautų padavimai sako, kad rojaus sodas buvo arti Eufrato žiočių, prie Erido vietovės. Kai kurie Šventojo Rašto tyrinėtojai mano, kad Edeno sodas buvo šiaurėje prie Kaukazo kalnų, iš kur išteka Eufrato ir Tigro upės. Jie remiasi Iz 14,13 ir Ps 48,3 minimu Dievo kalnu. Iš ten ištekėjo rojaus upė. Toliau ji pasidalino į keturias šakas ir drėkino visą žinomą pasaulį. Rytiečiams vanduo yra labai svarbus. Reikia atsiminti, kad žmonės anais laikais įsivaizdavo pasaulio geografiją kitaip negu mes šiandien. Per tūkstančius metų mūsų žemės paviršius daugelyje vietų labai pasikeitė. Yra tikrai nustatyta, kad Eufratas ir Tigras kelis kartus keitė savo vagas. Visgi šios dvi upės yra išlikusios iki mūsų dienų. Bet kur yra Pisonas ir Gihonas tikrai nežinoma. Kai kas mano, kad Pisonas yra Indijoje — Indus upė, o Gihonas Afrikoje — aukštutinis Nilas.

PAREIGA IR DRAUDIMAS 2,15-17

15 Viešpats Dievas įkurdino žmogų Edeno sode, kad
jį įdirbtų ir prižiūrėtų. 16 Viešpats Dievas įsakė žmogui:
„Nuo kiekvieno sodo medžio tau leista valgyti, 17 bet
nuo medžio, pažinimo gero ir pikto, — tau nevalia
valgyti; tą deną, kurią valgysi jo vaisių, tikrai mirsi",

Rom 5,12; 1 Kor 15,21.

Šventasis Raštas pasakoja labai paprastai ir kukliai apie Edeno — rojaus sodą. Tai ne mitai ir ne padavimai. Žmogaus pareiga dirbti ir saugoti sodą. Dievas leido žmogui maitintis sodo vaisiais. Darbas yra palaima. Draugystė su Dievu yra turtas ir pasitenkinimas. Dangaus mėlynė buvo stogo vietoje, medžių pavėsis — rūmų kambarių vietoje. Žmogui buvo mieliau ir geriau Edenas negu karalių puošnios pilys ir rūmai. Rankomis buvo galima dirbti, o širdyje džiaugtis Viešpaties draugyste. Viduryje sodo augo gyvybės medis. Ar jis nevertingesnis už Havilos auksą ir brangakmenius? Ten augo ir gero bei pikto pažinimo medis. Viešpats įspėjo žmogų, lyg tėvas vaiką, nevalgyti jo vaisių, išvengti nelaimės — mirties.

MOTERS SUTVĖRIMAS 2,18-25

18 Viešpats Dievas tarė: „Negera žmogui būti
vienam. Aš jam padarysiu padėjėją, panašią į jį!" Pat
31,10-31. 19 Viešpats Dievas, padaręs iš žemės visus
žvėris bei padangių paukščius, juos atvedė prie žmogaus,
kad matytų, kaip jis juos pavadins; kaip žmogus juos
pavadins, toks jų bus vardas. 20 Žmogus davė vardus
visiems gyvuliams, padangių paukščiams ir visiems
lauko žvėrims, tačiau žmogui nesurado padėjėjos,
panašios į jį. 21 Tada Viešpats Dievas giliai užmigdė

žmogų, išėmė vieną jo šonkaulių ir tą vietą užpildė kūnu. 22 Po to Viešpats Dievas padarė iš šonkaulio, kurį išėmė iš žmogaus, moterį ir ją atvedė pas žmogų, 1 Kor 11,7-13; 1 Tim 2,13. 23 Tada žmogus tarė: „Štai kaulas iš mano kaulų ir kūnas iš mano kūno! Šita bus vadinama ‚žmona', nes iš žmogaus ji paimta". 24 Todėl žmogus paliks savo tėvą bei motiną, glausis prie savo žmonos, ir juodu taps vienu kūnu, Mt 19,5-6; Ef 5,28-21. 25 Jie abu — žmogus ir jo žmona — buvo nuogi, tačiau nesigėdijo.

Žmogaus paskirtis — draugystė. Jis bendravo su Dievu, bet žmogui buvo reikalinga draugystė su panašiu į jį patį. Yra įrodyta, kad gyvendama viena moteris jaučiasi labai vieniša, bet gyvenime moka tvarkytis. Gyvendamas vienas vyras jaučiasi taip pat vienišas, bet gyventi vienas nemoka, apsileidžia ir tampa net keistuoliu.

Kai Dievas kūrė visatą, Jis davė tvariniams vardus. Jis net visas žvaigždes pavadino vardais, Ps 147,4. Bet žemės gyvūnams žmogus privalėjo duoti vardus. Taip žmogus mokėsi kalbėti. Nors gyvūnai yra gražūs ir prieš puolimą jie visi buvo malonūs bei jaukūs, tačiau jie buvo ne žmogiškos prigimties, žmogaus draugystei netiko.

Dievas užmigdė žmogų. Užmigdė taip, kaip gydytojai užmigdo darydami operaciją. Dievas išėmė vieną žmogaus šonkaulį, ir iš jo sukūrė moterį. Tai pavaizdavimas Dievo kūrybos. Dievui nereikalingi patarėjai ir stebėtojai. Jis kuria kitiems nematant. Apaštalas Povilas aiškina, kad vyras yra moters galva. Tad galima sakyti, kad moteris yra vyro karūna. Ji sukurta iš šonkaulio, iš šono, arti širdies, tikra pagelbininkė, visuomet prie šalies. Ją Adomas tuojau pažino ir susidraugavo. Vyras ir žmona yra artimesni vienas kitam, negu tėvai ir vaikai.

Kartą Šiaulių mieste vienas daktaras skaitė paskaitą.

Tarp kitko, jis tvirtino, kad Šventajame Rašte yra klaidų. Kaip pavyzdį jis ėmė Šventajame Rašte parašytą tiesą, kad Dievas išėmė žmogui šonkaulį, bet gydytojai žino, kad vyras turi tiek pat šonkaulių abiejuose šonuose. Vienas klausytojas, paprašęs balso, pasakė: „Mano vienam pažįstamam vyrui kuliamoji mašina nutraukė koją. Vėliau jis vedė ir susilaukė vaikų. Kartą aplankiau jį ir mačiau jo vaikučius sveikus bėgiojant". Visi klausytojai jam pritarė, o daktaras nieko į tai neatsakė.

Prieš puolimą žmogus nebuvo nusikaltęs ir visai nežinojo kas yra gėda. Iš visų gyvūnų tik vienas žmogus dėvi drabužius.

ŽMOGAUS NUPUOLIMAS 3,1-6

1 Gyvatė buvo gudresnė už visus žemės gyvūnus,
kuriuos Viešpats Dievas sutvėrė. Ji tarė moteriai: „Ar
tikrai Dievas įsakė: ‚Nevalgykite nuo visų sodo
medžių?' ", Apr 12,9; 20,2. 2 Moteris atsakė: „Mums
leista valgyti visų sodo medžių vaisius, 1 M 2,16 3
išskyrus vaisius medžio, kuris yra sodo viduryje. Dievas
įsakė: nevalgyti nuo jo ir net nepaliesti jo, kad
nemirtume" 1 M 2,17. 4 Gyvatė atsakė: „Nemirsite! Jn
8,44. 5 Dievas žino, kad tą dieną, kurią valgysite nuo jo,
atsivers jūsų akys ir jūs tapsite kaip Dievas, pažinsite
gera ir pikta". 6 Moteris matė, kad medžio vaisiai yra
tinkami maistui, patrauklūs akims ir, vieną suvalgius,
galima įsigyti išminties; ji paėmė jo vaisių, pati valgė ir
davė savo vyrui, kuris buvo su ja, ir jis valgė, Jok 1,14; 1
Tim 2,14.

Šis aprašymas psichologiškai yra toks didingas, kad kažin ar sugebėtų šių dienų koks psichologas taip aprašyti. Tas įvykis veikė žmoniją tūkstančius metų ir

dabar tebeveikia. Jis tikrai yra Dievo padiktuotas, užrašytas ir suprantamas žmonėms.

Daugelyje tautų yra kovos padavimai tarp karžygių ar dievų su gyvate (žalčiu), kaip kova gėrio su blogiu. Rytiečių tarpe kai kur gyvatė buvo garbinama kaip dievas. Kitur į ją buvo žiūrima kaip į demono — šėtono asmenybės įsikūnijimą. Gyvatė yra labai gaji ir įspūdinga. Dar ir dabar gydytojų draugija naudoja ją savo profesijos emblema.

Mums būtų įdomu sužinoti, kaip velnias įsikūnijo gyvatėje. Šventojo Rašto rašytojai nieko nesako nums apie tai. Gyvatė, kaip paprastas tvarinys, pasirenka labai tinkamą laiką — kada moteris yra viena. Ji klausia moters apie tai, ką ji labai gerai žino, bet apsimeta nežinanti: „Ar Dievas jums uždraudė nuo visų medžių valgyti vaisius?" Moteris atsako į tą klausimą, pridėdama nuo savęs dar daugiau, negu Dievas įsakė: „Dievas įsakė nevalgyti to medžio vaisių, bet nepasakė, kad negalima net paliesti to medžio". Gyvatė (piktybė) leido moteriai ją pamokyti, gauti tam tikrą pasitenkinimą. Moteriai kalbant daugiau negu buvo Dievo įsakyta, gyvatė pamatė moters širdyje tam tikrą pasitikėjimą savimi. Tada gyvatė pasirodė daugiau žinanti už moterį ir pradėjo ją gundyti: „Nemirsite, Dievas žino, kad tą dieną, kurią valgysite vaisių nuo to medžio, atsivers jūsų akys, jūs tapsite panašūs į Dievą, pažinsite gera ir pikta". Moteris mintyse pasijuto lyg išvesta iš savo pilies. Ji pradėjo ne tik abejoti Dievu, bet pajuto, kad Dievas pavydi jiems laimės; Jis nenori, kad jie būtų kaip Dievas, pažintų gera ir pikta. Pasitikint Dievu, buvo maloni draugystė su Juo, kaip vaikų su tėvais. Bet kilus nepasitikėjimui, Jis atrodė kaip priešas, kuris pavydi laimės, pasisekimo, tikro gyvenimo. Gyvatė buvo gudri, ji žinojo kaip elgtis, — paliko moterį vieną. Moteris apsisprendė pati siekti savo laimės, pati veikti.

Medis buvo patrauklus, vaisius tinkamas valgyti ir didelis noras tapti išmintinga. Moteris veikė: skynė vaisių ir valgė jį. Kas pats nusikalsta, tas nori ir kitą įtraukti į nusikaltimą. Ji paveikė vyrą taip, kad ir jis valgė uždraustą vaisių. Abu apsisprendė eiti tuo pačiu keliu, siekti patys laimės, nusigręžė nuo Dievo.

NUPUOLIMO PASEKMĖ 7-13

7 Tada atsivėrė abiejų akys, jie suprato esą nuogi; juodu supynė figmedžio lapus ir pasidarė žiurstus, 1 M 2,25.
8 Popiečio vėjeliui dvelkiant, išgirdę Viešpaties Dievo, vaikščiojančio sode, žingsnius, vyras ir žmona pasislėpė nuo Viešpaties Dievo tarp sodo medžių, Jer
23,24. 9 Viešpats Dievas pašaukė žmogų: „Kur tu esi?"
10 O tas atsiliepė: „Tavo balsą girdžiu, esu išsigandęs, nes esu nuogas, pasislėpiau". 11 Dievas tarė: „Kas tau sakė, kad tu nuogas? Ar valgei nuo medžio, nuo kurio tau įsakiau nevalgyti?" 12 Žmogus atsakė: „Moteris kurią man davei kaip draugę, davė man nuo to medžio vaisių, ir aš valgiau". 13 Tada Viešpats Dievas tarė moteriai: „Kodėl tu taip darei?" Moteris atsakė: „Gyvatė mane apgavo, ir aš valgiau" 2 Kor 11,3.

Daugelis klausia, ar Dievas nenumatė, kad žmogus puls? O jei numatė, kodėl leido taip įvykti? Žinoma, Dievas žinojo. Kaip Dievas galėjo kitaip elgtis? Argi asmenybė gali būti be apsisprendimo, kaip automatas? Jei žmogus neturėtų laisvos valios apsispręsti, negalėtų pats laisvai pasirinkti, juk jis tada ir nebūtų atsakingas asmuo. Dievas viską numatė ir parengė išganymo, išgelbėjimo kelią.

Kai žmogus nusigręžė nuo Dievo, ėjo savo pasirinktu keliu, jo akys atsivėrė — jis pamatė savo kaltę, nuogumą

ir susigėdo. Žmogaus su žmogumi draugystė buvo sugriauta. Nors žmogus susigėdo, bet jis ėjo savo pasirinktu keliu toliau. Jis neieškojo susitaikymo su Dievu, atleidimo, bet bandė dengti savo kaltę. Kai žmogus pajuto artėjantį Dievą, jis išsigando, bėgo, slėpėsi nuo Dievo. Dievas šaukė jį; jis visgi atsiliepė. Kai Dievas priminė žmogui jo nusikaltimą, jis nemaldavo pasigailėjimo, atleidimo, bet metė kaltinimą savo geriausiai draugei ir pačiam Dievui: „Ta moteris, kurią man davei . . ." Moteris katlino gyvatę.

Kai kas sako, kad žmogus nemirė tą pačią dieną, kai suvalgė uždrausto medžio vaisiaus. Taip, tą dieną žmogus nemirė fizine mirtimi, bet jis mirė savo artimui — žmogui ir Dievui. Juk dvasinė — moralinė mirtis yra baisesnė už fizinę mirtį.

Apie žmogaus puolimą ir rojaus praradimą daugelio tautų padavimai pasakoja labai panašiai, kaip Šventajame Rašte užrašyta. Archeologai rado apie tai daugybę užrašų ir piešinių.

BAUSMĖ, 14-19

14 Tada Viešpats Dievas tarė gyvatei: „Kadangi taip padarei, būk prakeikta visų gyvulių ir laukinių žvėrių tarpe. Tu slinksi pilvu ir dulkes krimsi per visą savo gyvenimą! Iz 65,25. 15 Aš padarysiu, kad tarp tavęs ir moters visuomet bus neapykanta, ir tarp tavo vaisiaus ir moters vaisiaus. Jis sutrins tau galvą, o tu įgelsi jam į kulnį", Gal 4,4; 1 Jn 3,8; Žyd 2,14; Rom 16,20; Jn 14,30; Apr 12,17. 16 Moteriai Jis tarė: „Aš padauginsiu tavo vargus ir gimdymus. Skausmingai tu gimdysi vaikus, o tačiau turėsi patraukimą į savo vyrą; o jis tau viešpataus" Ef 5,22-23; 1 Tim 2,11-12. 17 O Adomui Jis tarė: „Kadangi tu paklausei savo žmonos ir valgei nuo medžio, nuo kurio tau buvau įsakęs: ‚Nevalgyk nuo jo', prakeikta tebūnie žemė, kuri tave maitins! Vargdamas

turėsi maitintis visą savo gyvenimą. 18 Erškėčius ir usnis ji augins tau, ir tu valgysi laukinius augalus. 19 Valgysi prakaitu uždirbta duoną, iki sugrįši į žemę, iš kurios esi imtas. Esi dulkė ir į dulkę vėl pavirsi"! 2 Tes 3,10; Pam 12,7.

Dievas kreipėsi į gyvatę ir ją nubaudė. Velnio panaudotas tvarinys irgi baudžiamas. Gyvatė pasmerkiama gyventi žemėje — dulkėse ir būti nekenčiama ir žudoma žmonių. Toliau kalbama apie pačią piktybę. Kova tęsis karta iš kartos iki moters vaisius sutrins jai galvą. Tai pirmasis Evangelijos pažadas —•Kristus. Bet ir Jis daug kentės nuo šėtono pinklių.

Moters paskirtis buvo būti artima vyro drauge ir gyventi palaimintą gyvenimą. Po puolimo ją seks skausmai neštumo metu ir gimdant; jai viešpataus vyras. pavergs ją, o tačiau ji vis vien turės patraukimą jam. Taip moteris vargsta iki šių dienų. Kur žmonės yra daugiau persiėmę Evangelija, ten moters padėtis kiek lengvesnė. Vyras (Adomas) taip pat turės daug vargo dirbdamas. Žemė neneš gero derliaus ir piktžolės savaime augs daržuose ir laukuose. Vyras daug vargs, prakaituos, parūpindamas sau ir šeimai maistą. Pagaliau seks ir fizinė mirtis. Žmogus per puolimą prarado pirminę Dievo palaimą. Žmogus supranta ir žino, kad gyvenimas žemėje galėtų būti rojus, tačiau to negali pasiekti. Puolimo bausmė jaučiama iki mūsų dienų.

ŽMOGAUS PAŠALINIMAS IŠ ROJAUS 20-24

20 Adomas pavadino savo žmoną Ieva, nes ji tapo visų gyvųjų motina. 21 Viešpats Dievas padarė Adomui ir jo žmonai kalinius švarkus ir jais apvilko juos. 22 Tada Viešpats Dievas tarė: „Žmogus, pažindamas gera ir

pikta, tapo kaip kiekvienas iš mūsų, kad jis, ištiesęs savo
ranką, ir vėl neskintų gyvybės medžio vaisiaus, jo
nevalgytų, kad gyventų per amžius . . ." 23 Viešpats
Dievas išmetė jį iš Edeno sodo dirbti žemę, iš kurios jis
buvo paimtas. 24 Viešpats, išvaręs žmogų į rytus nuo
Edeno sodo, pastatė cherubus su ugniniu kalaviju,
saugoti kelią į gyvybės medį, Ez 10.

Adomas (žmogus) pirmiau vadino Ievą „žmona"; dabar jis ją praminė „gyvybe" — visų gyvųjų motina. Ji yra visų puolusių, mirštančių motina. Jos pirminė paskirtis buvo būti visų gyvųjų motina; per Jėzaus auką ji tokia lieka.

Žmonės patys bandė dangstytis lapais; Dievas aprengė juos kailių rūbais.

„Žmogus pasidarė, kaip vienas mūsų . . ." Ar tai nėra pažeminantis priminimas žmogui kuo jis tapo? Žmogus siekė tapti lygiu Dievui, dabar jis pažįsta savo menkystę! Jis pašalinamas iš sodo (rojaus) į lauką. Čia jis gyvens ir dirbs. Cherubai yra sparnuoti dangaus tvariniai. Ar žmogui nėra galima gyventi amžinai? Ar žmogui nebūtų prakeikimas gyventi amžinai tokiam, koks jis dabar yra, su kalte ir skausmais? Ar šitas aprašymas nerodo žmonijos tragedijos? Žmonija siekia gerovės, laimės; deda pastangas, vargsta, kovoja ir ką pasiekia? Žmonija pasiekė mūsų laikais daug ką technikoje, bet tie laimėjimai neša žmonėms naujus vargus, kentėjimus, ligas, net baimę save sunaikinti. Kur yra tikroji laimė? Tik draugystė žmogaus su žmogumi ir Viešpačiu.

BROLIO NUŽUDYMAS, KAINO UŽKIETĖJIMAS, ŽMONIJOS ISTORIJOS PRADŽIA 4,1-26

1 Ieva tapo nėščia; **Adomui ir Ievai gimė sūnus**,

Kainas. Ieva tarė: „Įsigijau sūnų Viešpaties pagalba". 2
Ji vėl pagimdė jo brolį Abelį. Abelis buvo avių piemuo, o
Kainas — žemdirbys. 3 Kuriam laikui praslinkus,
Kainas aukojo Viešpačiui dirvos derliaus auką. 4 Taip
pat ir Abelis aukojo iš savo bandos riebiausių pirmagimių. Viešpats maloniai pažvelgė į Abelį ir jo auką,
Žyd 11,4 5 tačiau į Kainą ir jo auką Jis nepažvelgė.
Todėl Kainas labai supyko, ir jo veidas paniuro. 6
Viešpats tarė Kainui: „Kodėl tu supykai ir tavo veidas
paniuro? 7 Darydamas gera, argi nebūsi linksmas? O jei
darai bloga, ar nuodėmė prieangyje netyko tavęs? Tu
privalai nugalėti blogį!" Gal 5,18; Rom 6,12).

8 Kartą Kainas tarė savo broliui Abeliui: „Eikime į
laukus!" O jiems esant laukuose, Kainas užmušė savo
brolį Abelį, 1 Jn 3,12-15. 9 Tada Viešpats paklausė
Kaino: „Kur yra tavo brolis Abelis?" O jis atsakė:
„Nežinau. Argi aš esu savo brolio sargas?" 10 Tada
Viešpats tarė: „Ką padarei? Tavo brolio kraujas šaukiasi
manęs, Mt 23,35; Ps 9,13; Žyd 12,24,11.Taigi, dabar esi
prakeiktas ir pašaliniamas nuo žemės, nes ji apšlakstyta
tavo brolio krauju. 12 Kai tu ją dirbsi, ji nebeduos to
derliaus. Tu būsi klajūnas ir benamis žemėje." 13 Tada
Kainas tarė Viešpačiui: „Mano nusikaltimas yra per
didelis, kad galėčiau jį pakelti. 14 Tu šiandien mane
nuvarai nuo žemės. Aš turėsiu slėptis nuo Tavęs ir būsiu
klajūnas ir pabėgėlis žemėje. Kas mane sutiks, —
užmuš", Job 14,20-24. 15 Viešpats jam atsakė: „Taip
nebus! Kas užmuštų Kainą, tam septyneriopai būtų
atkeršijama!" Viešpats paženkino Kainą žyme, kad nė
vienas, sutikęs jį, jo nenužudytų. 16 Kainas pasitraukė iš
Viešpaties akivaizdos ir apsigyveno Nodo šalyje, į rytus
nuo Edeno.

17 Po to Kaino žmona pastojo ir pagimdė Enoką. Jis
pastatė miestą, ir tą miestą pavadino savo sūnaus vardu
— Enokas. 18 Enoko sūnus buvo Iradas, Irado sūnus —

Mehujaelis, Mehujaelio — Metusaelis, Metusaelio —
Lamekas. 19 Lamekas vedė dvi žmonas. Pirmosios
vardas buvo Ada, antrosios — Zila. 20 Ada pagimdė
Jabalą; jis buvo tėvas tų, kurie gyvena palapinėse ir laiko
gyvulius. 21 Jo brolis, vardu Jubalas, buvo kanklininkų
ir vamzdininkų tėvas. 22 Zila pagimdė Tubalkainą, kuris
gamino visokius įrankius iš vario ir geležies. Tubalkaino
sesuo buvo Naama. 23 Lamekas tarė savo žmonoms:
„Ada ir Zila, klausykitės! Jūs, Lameko žmonos,
įsidėmėkite, ką sakau: Aš užmušiau vyrą už man
padarytą žaizdą, jaunuolį už randą! 24 Jei už Kainą bus
atkeršyta septyneriopai, tai už Lameką —
spetyniasdešimt septynis kartus!" Mt 18,21-22.
25 Adomo žmona vėl pastojo ir pagimdė sūnų, vardu
Setas, sakydama: „Dievas man davė kitą sūnų Abelio
vieton, nes Kainas jį užmušė." 26 Taip pat ir Setas turėjo
sūnų, vardu Enosas. Tuomet žmonės pradėjo šauktis
Viešpaties vardo.

Šventajame Rašte parašyta, kad Adomas ir Ieva turėjo daugiau vaikų. Padavimas sako, kad jie susilaukė 33 sūnų ir 27 dukterų. Atrodo, jog Kainas ir Abelis buvo pirmieji sūnūs. Gal Ieva tikėjo, kad jos pirmagimis yra Dievo pažadėtasis, kuris sutrins gyvatei galvą?. Todėl Ieva juo labai džiaugėsi ir sakė: „Aš gavau vyrą Viešpaties pagalba". Ką reiškia žodis „Kainas" hebrajų kalboje, nėra aišku. Antrojo sūnaus Abelio vardas reiškia „niekystė".

Kainas buvo žemdirbys, o Abelis kerdžius. Pirmieji broliai pasirinko skirtingus darbus — profesijas. Skirtingi užsiėmimai yra gerai; kiekvienas gali pasiekti pažangą, dirbdamas tą patį darbą ir su kitais savo laimėjimu pasikeisti — dalintis. Bet antraip žiūrint, atskiros profesijos atitolina žmones vienus nuo kitų.

Čia minima pirmoji auka. Nieko nepasakyta, kada Dievas įsakė aukas aukoti. Ar jau Adomas aukojo aukas, ar vaikai iš jo išmoko apie aukas? Kokios aukos buvo padėkos, maldavimo, nieko nežinome. Pirmasis aukotojas minimas Kainas; šalia jo Abelis. Kiekvienas aukojo Dievui iš savo turimo turto: Kainas — javus, o Abelis — gyvulius. Vieno auka priimama, antrojo — ne. Kodėl, nėra pasakyta. Daugelis apie tai spėlioja, bet nė vienas tikrai nežino. Taip pat nepasakyta, koks buvo ženklas aukos nepriėmimo: vidujinis jausmas, dūmų nekilimas aukštyn ar kas kita. Abu broliai suprato, kad į Abelio auką Viešpats žvelgė maloniai, o į Kaino — ne. Dėl to Kainas labai supyko ir jo veidas paniuro. Viešpats norėjo Kainui padėti, įspėjo jį nesileisti nuodėmei pavergti. Kainas pyko ant savo brolio ir ant Viešpaties. Kainas pats buvo kaltas. Nesuvaldydamas savo keršto, jis krito giliau į nusikaltimą.

Kainas, nebegalėdamas susivaldyti, kvietė savo brolį Abelį eiti į lauką pasivaikščioti. Ten jis jį nužudė. Abelis mirė. Ką pergyveno Ieva, Adomas, kiti broliai ir seserys? Brolis Abelis užmuštas ir žemėje pakastas. Nė vienas nematė. Bet nuo Dievo nieko nenuslėpsi — Dievas viską mato ir žino. Dievas šaukia: „Kur tavo brolis Abelis?" Kainas drįsta meluoti ir tuo dar daugiau nusikalsta. Nors brolio kūnas paslėptas, bet kraujas šaukia. Sąžinė girdi ir atsiliepia. Taip ir slapti dalykai paaiškėja. Nusikaltimas baudžiamas. Gyvenimas dar pasunkėja. Nebėra draugystės ir paguodos šeimoje, draugų tarpe, tėvynėje. Esi klajūnas ir bėglys.

Kai Kainas pilnai suprato, ką jis padarė, kad jo nusikaltimas žinomas Jam, Dievui, ir kitiems, tas jį taip slėgė, kad jis negalėjo to pernešti. Jis suprato niekad neturėsiąs ramybės, būsiąs klajūnas ir bėglys. Jis neteko Dievo ir žmonių, net savo artimųjų: tėvų, brolių, seserų užuojautos ir pagalbos. Kainas tikėjo Dievą, suprato Jo

kalbą, bet nesikreipė į Jį pagalbos, atleidimo, o laukė keršto: „Kas sutiks mane, užmuš". Toks gyvenimas tikrai nepakeliamas gyveniimas: be savo artimųjų, be tėvynės, be Dievo!

Nuostabus, visai nelauktas Dievo atsakymas — Kaino nė vienas neužmuš! Jei kas taip padarytų, bus baudžiamas septyneriopai. Dievas parodė ženklą, kad visi tai žinotų ir nė vienas Kaino neužmuštų. Koks tas ženklas buvo, nepasakyta, galime tik spėlioti. Ar tai ne Dievo malonė ir apsauga? Kainas lieka nepaveiktas Dievo didybės ir dėl savo kaltės neatgailauja. Jis pasišalina iš Dievo akivaizdos ir savo krašto.

Čia minimos aštuobios Kaino palikuonių kartos. Kainas pasitraukė nuo savųjų ir Dievo akivaizdos. Jis pats tvarkė ir saugojo savo gyvenimą. Jis statė miestą. Tai pirmas minimas miestas Šventajame Rašte. Nėra aprašyta koks tas miestas buvo. Kiek žinoma iš istorijos, miestai buvo statomi apsaugai nuo priešų, panašiai kaip pilys. Jie buvo statomi sunkiai prieinamose vietose ir apvedami apsaugos sienomis.

Iš Kaino palikuonių minimi įvairių profesijų (užsiėmimų) žmonės: gyvulių augintojai, muzikai, kalviai. Gyvulininkystė jau buvo žinoma iš seniau. Muzika yra dvasinio ir pasauslinio pobūdžio. Ji gali paveikti žmogų geram ir blogam, skatinti kilnius darbus arba kelti kenksmingas aistras.

Vario laikotarpis laikomas 2500-1200 m prieš Kr., geležies amžius nuo 1200 m prieš Kr. 1933 m buvo rasta apdirbtos geležies Asmaro griuvėsiuose arti Babilono. Buvo nustatyta, kad ta geležis kilusi iš 2700 m prieš Kr.

Iš geležies kalviai gamino įrankius ir padargus, taip pat ir ginklus medžioklei bei karui.

Kaino palikuonių tarpe minimas vienas, kuris įvedė daugpatystę ir kerštą nužudyti. Tikrai tokie žmonės gali savo artimus draugus pavergti ir nekaltus žmones žudyti.

Pasišaukęs savo žmonas, joms įsakydamas pranešė, kad
jis už jam padarytą žaizdą užmuš žmogų, o už jį
sužeidusį nužudys jaunuolį ir atkeršys sep-
tyniasdešimteriopai. Tai suniekšėjusio žmogaus
nežabotas veiksmas. Dieviškas patvarkymas yra visai
priešingas. Dievas sutvėrė tik vieną vyrą ir vieną moterį.
Tai pavyzdys santuokai, daugpatystė iš viso nebuvo
galima. O Jėzus įsakė nekeršyti, bet septyniasdešimt
septynis kartus atleisti.

PRAKEIKIMAS, IŠGANYMAS 5,1-32

1 Šita yra Adomo palikuonių knyga. Kai Dievas
sutvėrė Adomą, Jis padarė jį panašų į save, 1 M 1,27; Lk
3,38. 2 Jis sutvėrė vyrą ir moterį, palaimino juos ir
pavadino „žmonėmis". 3 Kai Adomas buvo šimto
trisdešimt metų, jiems gimė sūnus, panašus į tėvą, kurį
pavadino Setu, Ps 51,7; 1 Kor 15,49. 4 Po Seto gimimo,
Adomas dar gyveno aštuonis šimtus metų, ir susilaukė
sūnų bei dukerų. 5 Taigi, Adomo amžius buvo devyni
šimtai trisdešimt metų; ir jis mirė.

6 Setas, būdamas šimto penkerių metų, susilaukė
Enoso. 7 Setas, gimus Enosui, dar gyveno aštuonis
šimtus septynerius metus ir susilaukė sūnų bei dukterų. 8
Seto amžius buvo devyni šimtai dvylika metų; ir jis mirė.

9 Enosas, būdamas devyniasdešimt metų, susilaukė
Kenano. 10 Enosas, gimus Kenanui, dar gyveno aštuonis
šimtus penkiolika metų ir susilaukė sūnų bei dukterų. 11
Taigi, Enoso amžius buvo devyni šimtai penkeri metai; ir
jis mirė.

12 Kenanas, būdamas septyniasdešimt metų,
susilaukė Malalelio. 13 Kenanas, gimus Malaleliui, dar
gyveno aštuonis šimtus keturiasdešimt metų ir susilaukė
sūnų bei dukterų. 14 Taigi, Kenano amžius buvo devyni
šimtai dešimt metų; ir jis mirė.

15 Malalelis, būdamas šešiasdešimt penkerių metų,

susilaukė Jaredo. 16 Malalelis, gimus Jaredui, dar
gyveno aštuonis šimtus trisdešimt metų ir susilaukė sūnų
bei dukterų. 17 Taigi, Malalelio amžius buvo aštuoni
šimtai devyniasdešimt penkeri metai; ir jis mirė.
18 Jaredas, būdamas šimto šešiasdešimt dvejų metų,
susilaukė Enoko. 19 Jaredas, gimus Enokui, dar gyveno
aštuonis šimtus metų ir susilaukė sūnų bei dukterų. 20
Taigi, Jaredo amžius buvo devyni šimtai šešiasdešimt
dveji metai; ir jis mirė.
21 Enokas, būdamas šešiasdešimt penkerių metų,
susilaukė Metusaelio. 22 Enokas, gimus Metusaeliui,
bendravo su Dievu tris šimtus metų ir susilaukė sūnų bei
dukterų, 1 M 6,9; Jud 14. 23 Enoko amžius buvo trys
šimtai šešiasdešimt penkeri metai. 24 Kadangi
Enokas bendravo su Dievu, jis dingo, nes Dievas jį
atsiėmė, Žyd 11,5; 2 Kar 2,11; Iz 57,1-2.
25 Metusaelis, būdamas šimto aštuoniasdešimt
septynerių metų, susilaukė Lameko. 26 Metusaelis,
gimus Lamekui, dar gyveno septynis šimtus
aštuoniasdešimt dvejus metus ir susilaukė sūnų bei
dukterų. 27 Taigi, Metusaelio amžius buvo devyni šimtai
šešiasdešimt devyneri metai; ir jis mirė.
28 Lamekas, būdamas šimto aštuoniasdešimt dvejų
metų, susilaukė sūnaus, 29 kurį jis pavadino Nojumi,
sakydamas: „Šitas mus paguos, palengvindamas mūsų
rankų ir žemės darbą, kurį Viešpats prakeikė", 1 M
3,17-19. 30 Lamekas, gimus Nojui, dar gyveno penkis
šimtus devyniasdešimt penkerius metus ir susilaukė sūnų
bei dukterų. 31 Lameko amžius buvo septyni šimtai
septyniasdešimt septyneri metai; ir jis mirė.
32 Nojus, būdamas penkių šimtų metų, susilaukė
Semo, Hamo ir Jafeto.

Daugelis pirmųjų žmonių gyveno iki 900 metų ir ilgiau. Įvairių tautų padavimai apie tai liudija. Archeologiniai radiniai tą patvirtina. Kodėl prieš tvaną taip ilgai žmonės gyveno, o vėliau jų amžius pradėjo trumpėti? Tiek žinoma, kad tada buvo kitoks klimatas. Anais laikais ir augmenija vešliai augo, kad galėjo susidaryti dabar naudojamų akmens anglių klodai.

Adomo ir Ievos sūnumi Setu prasidėjo gausesnis Dievo garbinimas. Setas išskiriamas (minimas) iš kitų Adomo vaikų. Jis daręs didelės įtakos savo aplinkai. Jis buvęs panašaus būdo kaip Adomas, Dievo leistas, bet paveldėjęs puolusio žmogaus prigimtį. Visi čia minėti žmonės buvo žymūs asmenys. Mes apie juos žinome tik kaip ilgai jie gyveno, o po to pasakyta: „Jis mirė". Iš jų visų mums palikta daugiau žinių apie Enoką. „Jis vaikščiojo su Dievu", turėjo draugystę su Juo, nuoširdžiai mylėjo ir garbino Jį. Palyginus jį su jo bendraamžiais, jis gyveno neilgai — 365 metus. Dievas jį atsiėmė, panašiai kaip Mozę arba pranašą Eliją. Tikra Dievo palaima yra ne čia žemėje, bet amžinybėje. Dievas paėmė jį iš šios žemės vargų anksti. Arabų padavimai sako, kad Enokas išrado raštą. Apie Matusaelį pasakyta, kad jis ilgiausiai gyveno — 969 metus. Kai Adomas buvo 622 metų, gimė Enokas; kai Enokas buvo 65 metų, gimė Matusaelis. Matusaelis mirė tvano metais.

Nojaus tėvai turėjo kokį tai pažadą, kad jis palengvins žmonių gyvenimą. Kiek žinome apie Nojaus gyvenimą, tai tas „palengvinimas" yra pasitikėjimas Dievu; paklusi Dievui ir būsi ramus. Žmogaus didžiausias turtas ir lengvas gyvenimas yra, kai Dievo ramybė pildo jo širdį ir gaivina jo dvasią, tai yra didžiausias turtas ir lengvas gyvenimas.

ŽMONĖS VEDYBOMIS MAIŠOSI 6,1-4 DIEVAS LIŪDI 5-7, NOJUS STATO LAIVĄ 8-22

1 Kai žmonių padaugėjo žemėje, ir jiems gimė
dukterų, 2 Dievo sūnūs, matydami, kad žmonių
dukterys gražios, ėmė jas sau žmonomis, Mt 24,38. 3
Tada Viešpats tarė: „Mano Dvasia nepasiliks žmonėse
amžinai, nes jie tėra kūnas, jų amžius bus šimtas
dvidešimt metų!", 1 Pt 3,20. 4 Anomis dienomis ir vėliau
žemėje buvo milžinų. Kai Dievo sūnūs vesdavo žmonių
dukteris ir jos pagimdydavo jiems vaikų, jie buvo
galiūnai, žiloje senovėje garsūs vyrai.

5 Viešpats, matydamas, kad blogis žmonėse žemėje
augo ir jų širdies siekiai buvo pikti, 1 M 8,21, 6 gailėjosi,
kad Jis žemėje sutvėręs žmonių, ir sielodamasis, Jer
18,10; 4 M 23,19; Ps 18,27, 7 tarė: „Aš išnaikinsiu
žmones, kuriuos sutvėriau, žemės paviršiuje,
pradėdamas žmonėmis ir baigdamas gyvuliais, ropliais ir
oro paukščiais." 8 Tačiau Nojus rado malonę Viešpatyje.

9 Tokia yra Nojaus istorija. Nojus buvo teisus ir
tikintis vyras savo kartoje; jis bendravo su Dievu, Žyd
11,7; 1 M 5,22-24, 10 Nojus susilaukė tris sūnus: Semą,
Hamą ir Jafetą.

11 Dievo akivaizdoje žemės gyventojai buvo sugedę
ir pilni nusikaltimų. 12 Dievas matė visą žemę sugedusią,
nes kiekvienas žmogus žemėje elgėsi blogai, Ps 14,2-3.
13 Dievas tarė Nojui: „Aš nusprendžiau padaryti galą
kiekvienam gyviui, nes per juos žemė pasidarė pilna
nusikaltimų. Aš rengiuosi juos sunaikinti, Am 8,2. 14
Pasidaryk arką iš sakuoto medžio; arkoje padaryk
kajutes ir ištepk jas derva iš vidaus ir iš lauko. 15 Arka
turi būti: trijų šimtų mastų ilgio, penkiasdešimt mastų
pločio ir trisdešimt mastų aukščio. 16 Padaryk arkai
stogą ir šviesos angą mastą nuo viršaus; arkos duris
padaryk jos šone; įrenk joje apatines, vidurines ir
viršutines kajutes. 17 Aš rengiuosi užtvindyti žemę

vandenimis, kad išnaikinčiau kiekvieną kūną, kuriame yra gyvybė. Visa, kas yra žemėje, žus. 18 Bet Aš
padarysiu Sandorą su tavimi. Į arką įeisite: tu, tavo sūnūs, tavo žmona ir tavo sūnų žmonos su tavimi. 19 Į
arką įsileisk po du kiekvienos rūšies gyvių — poromis, kad išlaikytum juos gyvus. 20 Iš paukščių, iš gyvulių ir iš
visų žemės roplių pagal jų veislę teįeina pas tave po du, kad išlaikytum juos gyvus. 21 Pasiimk visokio maisto
sau ir gyvuliams, susikrauk į arką, ir jis tebūnie jūsų maistas!" 22 Nojus padarė, ką Dievas jam buvo įsakęs.

Žmonių dukterys ir Dievo sūnūs. Tautų padavimų ir mitų yra daug. Jie sako, kad dievai ir angelai vedė žmonių mergaites ir susilaukė vaikų. Kai kas aiškina, kad čia aprašytos vedybos yra angelų su žmonių mergaitėmis. Skaitant Šventąjį Raštą, kiek apie angelus žinome, jie neturi lyties. Toliau, Šventajame Rašte nėra pavyzdžių, kad angelai būtų vedę žmonių mergaites ir su jomis kūrę šeimas.

Kai kas vėl aiškina, kad Dievo sūnūs buvo Adomo ir Ievos gimę vaikai prieš puolimą, rojuje. Šventajame Rašte nėra pasakyta, kad juodu susilaukė vaikų rojuje. O jei būtų susilaukę, tai kodėl tik sūnų? Kas taip aiškina, įrodinėja, kad Dievas užleido tvaną tokius tvarinius sunaikinti. Betgi tekste pasakyta, kad taip buvo ir vėliau, po tvano.

Daugelis mano, kad žmonių dukterys buvo Kaino giminės, o Dievo sūnūs — Seto palikuonys. Žmonijos istorijoje yra daug faktų, kad iš mišrių tautų ir skirtingų pažiūrų vedybų gimsta galiūnai. Imkime pavyzdžiu JAV. Šis tautų ir pažiūrų mišinys šiuo laiku pirmauja technikos pažangoje pasauliui ir kriminaliniais nusikaltimais.

Milžinai ne visada yra stipraus kūno sudėjimo. Jie

kartais yra mažo ūgio. Pavyzdžiu imkime mūsų tautos milžiną Vytautą Didįjį. Jei jis, apsivilkęs mergaitės rūbais, pabėgo iš kalėjimo, tai tikrai jis buvo mažo ūgio, bet dvasios milžinas.

Tekste pasakyta, kad Dievo sūnūs žiūrėjo tik į mergaičių išviršinį grožį, pasipuošimą. Archeologai yra radę iš prieštvaninių laikų kosmetikos, kurią tų laikų moterys naudojo.

„Jo amžius bus 120 metų". Dėl to yra dvi versijos. Viena, žmogaus amžius sutrumpės. Jis gyvens 120 metų. Antra, Nojus skelbs Dievo jam duotą apreiškimą ir statys laivą. Iki tvano praeis 120 metų.

Dievo kūryba buvo labai gera. Žmogus, turėdamas laisvą valią, neklausė Dievo. Tuo jis suardė draugystę su Dievu ir savo artimu (žmogumi). Žmogus tą pastebėjo, bet neatgailavo. Jis slėpėsi ir toliau klydo. Kainas, nužudęs brolį, irgi nedarė atgailos, Lamekas visai suniekšėjo. Jis įvedė daugpatystę ir viešai grasino žudyti. Tokie buvo ne tik čia paminėti žmonės, bet ir visi kiti. Jų polinkiai ir širdies geidimai buvo pikti iš pat jaunystės, 1 M 8,21. Žmonės užkietėjo, paliko Dievą ir skendo piktybėse. Tokiai padėčiai esant, Dievo sprendimas buvo — sunaikinti žmoniją. Dievas matė vieną (Nojų), norintį paklusti. Dievas suteikė jam malonę. Nojus nebuvo tobulas, bet jis klausė Dievo.

Enokas „vaikščiojo" su Dievu; mąstė apie Viešpatį ir bendravo su Juo. Dievas jį jauną paėmė į amžinybę. Nojų Dievas išlaikė gyvą, kai tuo laiku kiti žuvo.

Kad Dievas gailėjosi ir sielojosi sutvėręs žmogų, yra žmogiškas išsireiškimas apie Dievą. Kaipgi nesisieloti, matant žmogų nedarant atgailos, o skęstant piktybėje?

Žmonija skęsta blogybėje, bet Nojus tiki Dievą, su Juo bendrauja ir su žmonėmis elgiasi teisingai. Dievas praneša Nojui, kad Jis išnaikins žmones. Nojui gimsta trys sūnūs.

Apie Nojų aprašyta Šventajame Rašte labai paprastai. Jei skaičiuojame užrašytus Šventajame Rašte metus, tai, Matusaeliui gimstant, Adomas buvo 687 metų. Matusaelis mirė tvano metais. Taigi, Adomas ir Matusaelis gyveno tuo pačiu metu 243 metus. O Nojus dar gyveno Abraomo laikais.

Apie Nojų ir tvaną yra daugelio tautų padavimų. Babiloniečių ir kitų tautų padavimai sako, kad Nojus gyvenęs Fara mieste, prie Eufrato upės, virš šimto kilometrų nuo upės žiočių, prie kurių buvęs rojus. Atrodo, kad Nojus buvo miesto karalius. Eufrato upe vyko laivininkystė. Laivų statyba buvo žinoma. Nojaus laivas buvo labai didelis. Prie laivo statybos gal dirbo tūkstančiai darbininkų.

Nojus bendravo su Dievu, suprato Jo kalbą. Dievas įsakė Nojui pasistatyti arką, pranešė jog užleis tvaną. Visi žemės gyvūnai mirs, bet su Nojumi Jis padarys Sandorą. Nojus tepastato arką — laivą; prirengia maisto žmonėms ir gyvuliams ėdesio. Laivo dydis turi būti: 300 mastų ilgio, 50 mastų pločio ir 30 mastų aukščio. Koks masto ilgis, tiksliai nėra žinoma. Sakoma, kad mastas yra nuo rankos alkūnės iki pirštų galų. Mastas yra apytikriai pusė metro. Tad laivo ilgis turėjo būti apie 150, plotis 25 ir aukštis 15 metrų. Laivo viršuje aplinkui buvo pusės metro vėdinimo anga. Įdomu yra, kad laivo išmieros atitinka šių dienų laivų moderniai statybai. Šiais laikais laivai statomi šešis kartus ilgesni už jų plotų. Kadangi Nojaus laivas buvo statomas ne laivininkystei, o tik plūduriavimui, jo galai buvo keturkampiai. Taip buvo gauta didesnė laivo talpa.

Nojus pakluso Dievui. Ką Dievas įsakė, tą jis vykdė. Suprantamą, Nojus sulaukė iš savo bendraamžių daug kritikos ir pajuokos, bet jis tikėjo Dievą ir pakluso Jam. Juķ visais laikais žmonės privalėjo ir privalo klausyti Dievo ir nekreipti dėmesio į žmonių pajuoką.

ĮĖJIMAS Į ARKĄ IŠSIGELBĖJIMAS 10-24
1 Viešpats tarė Nojui: „Eik į arką tu ir visi tavo
artimieji, nes tave radau teisų šioje kartoje! 2 Pasiimk iš
visų tyrųjų gyvulių po septynetą porų, o iš visų netyrųjų
gyvulių po pora, 1 M 8,20; 3 M 11. 3 taip pat ir iš
padangių paukščių po septynetą porų, kad išlaikytum jų
veislę visos žemės paviršiuje. 4 Po septynių dienų lis ant
žemės keturiasdešimt dienų ir keturiasdešimt naktų;
išnaikinsiu žemės paviršiuje visas būtybes, kurias esu
padaręs". 5 Nojus padarė viską, ką Viešpats jam buvo
įsakęs, 1 M 6,22.
6 Nojus buvo šešių šimtų metų, kai tvanas prasidėjo. 7
Tuomet Nojus, sūnūs, jo žmona ir sūnų žmonos suėjo su
juo į arką, gelbėdamiesi nuo tvano. 8 Tyrųjų ir netyrųjų
gyvulių, paukščių ir roplių poromis suėjo į Nojaus 9 arką,
— kaip Dievas buvo įsakęs Nojui, 1 M 6,19. 10
Septynioms dienoms praėjus, tvano vandenys apsėmė
žemę.
11 Nojui, sulaukus šešis šimtus metų, antro mėnesio
septyniolikta mėnesio dieną pratrūko visi didžiosios
gelmės šaltiniai ir dangaus langai atsidarė. 12 Lijo
keturiasdešimt dienų ir keturiasdešimt naktų. 13 Tą pačią
dieną į arką įėjo Nojus ir jo sūnūs: Semas, Hamas ir
Jafetas; Nojaus žmona ir trys jo sūnų žmonos. 14 Jie ir visi
žvėrys, galvijai, ropliai ir visi paukščiai 15 suėjo į Nojaus
arką, po du iš kiekvienos veislės. 16 Įėjusieji buvo
poromis, kaip Dievas jam buvo įsakęs. Tuomet Viešpats
užrakino arką iš lauko pusės.
17 Lietus tęsėsi keturiasdešimt dienų, vandens
daugėjo ir pakėlė arką; ta plūduriavo virš žemės. 18
Vanduo tvino ir tvino, o arka plaukė vandens paviršiuje.
19 Vanduo pakilo taip aukštai, kad apsėmė visus
aukštuosius kalnus, kurie stūksojo po dangumi. 20 Net
penkiolika mastų virš kalnų ir juos apdengė. 21 Tada
žuvo kiekvienas gyvis, kuris judėjo ant žemės: paukščiai,
galvijai, žvėrys, vabzdžiai ir visi žmonės, 2 Pt 3,6; Job

22,15-16. 22 Visa, kas gyva ir gyvena sausumoje, išmirė.
23 Taip Dievas išnaikino visas būtybes, kurios buvo žemės paviršiuje, pradėdamas žmonėmis ir baigdamas gyvuliais, ropliais ir padangių paukščiais. Išliko tik Nojus ir tie, kurie buvo su juo arkoje, Lk 17,26-; Pt 3,19-; 4,6.
24 O vanduo stovėjo ant žemės šimtą metų penkiasdešimt dienų.

Dievas įsakė Nojui paimti į laivą po septynias poras švariųjų (tinkamų aukai) gyvulių ir po vieną porą nešvariųjų. Nojaus bendraamžiai žmonės juokėsi iš jo laivo statybos ir nekreipė dėmesio, kai jis rinko gyvulius ir žvėris į laivą. Bendrai žmonės rūpinosi tik laikinu gyvenimu: valgiu, gėrimu, pragyvenimu, šeimomis . . . Ar nėra panašiai ir mūsų laikais? Mt 24,38-39. Bet Nojus buvo tikintis žmogus, Žyd 11,17. Jis savo tikėjimą įrodė praktišku gyvenimu.

Yra pastebėta, kad prieš dideles katastrofas (žemės drebėjimus) ne tik naminiai gyvuliai, bet ir laukiniai žvėreliai tampa labai jaukūs ir ieško pagalbos pas žmones. Tad tikriausiai Nojui nereikėjo ieškoti ir gaudyti laukinių gyvulių ir žvėrių, bet jie patys atėjo prie laivo.

Dažnai tenka girdėti, kad visi gyvuliai negalėjo tilpti į Nojaus laivą. Apie tai buvo daryta įvairiausių tyrinėjimų ir apskaičiavimų. Yra nustatyta, kad Nojaus laive buvo tiek talpos, kiek mūsų laikais yra tūkstantyje geležinkelio vagonų talpos. Gyvulių buvo imta tik iš kiekvienos veislės po porą. Iš visų kačių tik viena pora, iš visų šunų tik viena pora ir t.t. Yra nustatyta, kad laive galėjo tilpti 7000 gyvulių porų. Anais laikais Eufrato ir Tigro apylinkėje didesnių gyvulių už avį nebuvo nė 300.

Pradžioje, žemę sutvėrus, buvo chaosas, žemė skendėjo tamsoje ir vandenyje. Kai žmonija mąstė ir darė pikta, žemę vėl ištiko chaosas — tvanas. Skaitant šeštąjį ir septintąjį 1 M knygos skyrius, pastebima pakartojimų. Yra įrodyta, kad aprašymas imtas iš dviejų šaltinių,

javitų ir kunigų, todėl yra pakartojimų. Kad tvanas buvo, liudija Šventasis Raštas. Taipgi yra surinkta kelios dešimtys (mažiausiai 33) įvairių tautų padavimų ir mitų apie tvaną visame pasaulyje. Visa tai rodo, kad tvanas be abejonės, yra buvęs.

Dievo įsakymai ir Nojaus darbai aprašyti labai paprastai. Tikintis žmogus Dievo įsakymus supranta. Sakyta, kad vanduo veržėsi iš žemės šaltinių ir srovėmis krito iš debesų.

Mūsų laikais modernus žmogus, nepergyvenęs tokių baisių pasaulio sukrėtimų kelis tūkstančius metų, negali įsivaizduoti tokio tvano. Patenkinti žmogaus smalsumą yra įvairių galimybių. Didžiulis meteoras, kelių šimtų kilometrų dydžio galėjo pasiekti mūsų žemę ir įkristi į jūrą. Tada vandens bangos galėjo apsemti visą žemę ir, nuo karščio išgaravęs vanduo, kristi srovėmis. Taipgi galėjo jūroje kilti baisus žemės drebėjimas ir jo pasėkos galėjo būti panašios į meteoro pasėkas.

Kas pergyveno praeitame kare miestų bombardavimus, kuriuose žuvo dešimtys tūkstančių žmonių, ir laivų skendimus, pažino karo baisybes; yra šiurpu klausytis jų pasakojimų. Tai kas dėjosi tvano metu? Nojus ir jo sūnūs visai nebandė apie tai pasakoti. Jie nepaliko mums jokių žinių, ką jie pergyveno, nė kaip jie gyveno laive. Mums tik pasakyta, kad viską darė Dievas. Jis įsakė Nojui statyti laivą, paimti į laivą gyvulius; Dievas uždarė laivo duris, leido vandeniui kilti, vėliau slūgti.

Tvanas yra istorinis faktas, o mums — įspėjimas tikėti į gyvą, veikiantį Dievą. Tas pats vanduo netikinčiuosius paskandino, o tikintį Nojų laive išsaugojo.

Archeologai yra radę įvairiose vietose (Ninevėje, Ure) užrašų apie tvaną ir vandens sąnašų, kurios atsiranda tik tvano metu.

GYVENIMAS ARKOJE 8,1-14 IŠĖJIMAS IŠ ARKOS
15-20, DIEVO PAŽADAS 21-22

1 Dievas atsiminė Nojų, visus žvėris bei visus gyvulius,
kurie buvo su juo arkoje. Jis leido vėjui pūsti ir vanduo
pradėjo slūgti, 1 M 19,29; 30,22; 2 M 2,24. 2 Užsidarė
gelmės šaltiniai bei dangaus langai ir lietus sustojo. 3
Tada vandenys pamažu seko žemėje. Šimtui
penkiasdešimt dienų praslinkus, vanduo sumažėjo. 4
Septinto mėnesio septyniolikta mėnesio dieną arka
sustojo Ararato kalnuose. 5 O vandenys nuolat seko iki
dešimtojo mėnesio. Dešimtojo mėnesio pirmąją dieną
pasirodė kalnų viršūnės.
6 Praslinkus keturiasdešimt dienų, Nojus atidarė
arkos langą, kurį buvo įtaisęs, 7 ir išleido varną. Tas
skraidė šen ir ten, kol vandenys nuseko ant žemės. 8 Po to
jis išleido karvelį, norėdamas patirti, ar vandenys jau
nusekę žemės paviršiuje. 9 Karvelis nerado vietos, kur
nusileidęs galėtų pailsėti, sugrįžo, nes vanduo tebebuvo
apsėmęs visos žemės paviršių. Nojus ištiesė ranką ir
paėmė jį į arką. 10 Palaukęs dar kitas septynias dienas, jis
vėl išleido iš arkos karvelį. 11 Vakare karvelis sugrįžo,
laikydamas snape šviežiai nuskintą alyvmedžio lapą. Taip
Nojus patyrė, kad vandenys nusekę ant žemės. 12
Palaukęs dar kitas septynias dienas, jis vėl išleido karvelį,
kuris daugiau nebesugrįžo. 13 Šeši šimtai pirmaisiais
metais pirmojo mėnesio pirmąją dieną vanduo visai
nuseko ant žemės. Tada Nojus nuėmė arkos dangtį ir
pasižiūrėjo; žemės paviršius džiūvo. 14 Antrojo mėnesio
dvidešimt septintąją dieną žemė buvo sausa.
15 Tada Dievas tarė Nojui: 16 „Išeik iš arkos tu, tavo
žmona, sūnūs ir sūnų žmonos. 17 Visus gyvūnus, kurie
yra su tavimi: paukščius, gyvulius, roplius išsivesk, kad jie
žemėje veistųsi ir daugėtų", 1M1,22,28 . 18 Išėjo Nojus,
su juo jo sūnūs, žmona ir sūnų žmonos, 2 Pt 2,5. 19 Visi
žvėrys, ropliai ir paukščiai, visi, kas gyvas žemėje, išėjo iš
arkos.

20 Nojus pastatė Viešpačiui aukurą ir, paėmęs iš visų tyrųjų gyvulių ir paukščių, aukojo deginamąsias aukas, 1 M 7,2. 21 Viešpats, užuodęs malonų kvapą, tarė sau: „Aš daugiau nebeprakeiksiu žemės dėl žmogaus, nes žmogaus širdies palinkimas yra piktas nuo pat jaunystės, ir daugiau nebeišnaikinsiu gyvųjų tvarinių, kaip esu padaręs, 1 M 6,5; Ps 14,3; Job 14,4; Mt 15,19; Rom 3,23; Iz 54,9. 22 Ateityje, kol žemė bus, tenesustoja sėja ir pjūtis, šaltis ir šiluma, vasara ir žiema, diena ir naktis!" Jer 33,20-25.

Dievas įsakė Nojui statyti laivą ir įeiti į jį, bet nieko nesakė, kaip ilgai jis ten turės gyventi. Galėjo Nojui atrodyti, kad Dievas jį paliko ir užmiršo. Nojus dėl to bus meldęs Dievą. „Dievas atsiminė" yra tik žmogiškas išsireiškimas.

Vieną dieną Nojus ir visi laivo gyventojai pajuto, kad laivas užkliudė žemę. Koks tai buvo jausmas?! „Laivas pasiekė žemę!" Nojus ir visi su juo esantieji laive dairėsi. Pagaliau jie pastebėjo kalnų viršūnes. Jie sekė vandens slūgimą. Sakoma, kad Nojus pirmiausia išleido varną. Varnas skraidė aplinkui, bet į laivą negrįžo. Išleistas balandis sugrįžo. Yra žinoma, kad senovės jūrininkai, kai dar neturėjo kompaso ir dangus būdavo apsiniaukęs, išleisdavo balandį, kad galėtų orientuotis kurioje vietoje jie yra. Balandis ir alyvos lapas iki šiol yra taikos ir džiaugsmo simbolis. Šventajame Rašte balandis yra simbolis Šventosios Dvasios. Pagaliau Nojus su savaisiais suprato, kad žemė sausa. Jie atidarė laivą, nuplėšė stogą. Po 1 metų 5 mėnesių ir 17 dienų jie išėjo iš laivo ir pradėjo naują gyvenimą.

Ararato kalnas yra Armenijoje, virš 300 km nuo Ninevės į šiaurę, tarp Kaspijos ir Juodosios jūros. Nojaus laivas nuplaukė apie 800 km. Žmonės pasakoja, kad Pirmojo pasaulinio karo metu, prieš pat caro nuvertimą, du lakūnai matę Nojaus laivą Ararato kalnuose. Šiais

laikais komunistai ten neleidžia niekam lankytis, taipgi ir turkai neduoda leidimo dėl špionažo. O vis tik ten yra buvę kai kurie žmonės ir matę tam tikro pastato ar laivo liekanų; yra atsinešę ir medžio gabalų. Tyrinėtojų nuomone, tas medis yra arti 4000 m senumo, bet iki šiol nėra nustatyta ar tai yra Nojaus laivo, ar kokio kito pastato liekanos.

Nojus, atidaręs laivą, matė sausą žemę, bet laukė kol Dievas jiems įsakė išeiti iš laivo. Po tvano prasidėjo naujas gyvenimas. Nojus pirmiausia neieškojo vietos, kur pasistatyti namą, bet jo pirmasis darbas buvo pastatyti aukurą ir aukoti auką, išreikšti Dievui padėką. Dievas priėmė žmogaus padėką, bet matė, kad ir dėkingo žmogaus širdyje glūdi blogis. Tai yra baisu ir liūdna, kad mūsų širdys linkusios į piktą. Mes esame nusidėjėliai. Taip yra! Mes gyvename tik iš Dievo malonės. Dievas yra kantrus ir malonus. Jis pažadėjo neišnaikinti gyvybės šioje žemėje iki žemės galo. Dabar dar yra malonės laikas. Išganymas, išgelbėjimas įgyjamas ne per mūsų pastangas ir darbus, bet per tikėjimą į Jėzaus auką.

NAUJI DIEVO POTVARKIAI 9,1-7, NAUJA SANDORA 8-17, NOJAUS MIRTIS 18-29

1 Dievas laimino Nojų bei jo sūnus ir tarė: „Veiskitės,
daugėkite ir pripildykite žemę! 1 M 1,28. 2 Tebijo jūsų ir
tesibaido visi žemės gyviai ir visi padangių paukščiai!
Visa, kas gyva žemėje ir visos jūros žuvys atiduota į jūsų
rankas. 3 Kiekvienas kas gyvas, tebūnie jums maistui; visa
jums duodu, kaip daviau augalus ir žalumynus, 1 M 1,29;
Kol 2,16. 4 Tik mėsos, kurioje yra kraujo, nevalgykite, 2
M 3,17. 5 Iš tiesų, Aš už kraują, susijusį su gyvybe,
atsiskaitysiu su kiekvienu žvėrimi ir žmogumi, kuris
pralietų brolio kraują, 2 M 21,28-29; 1 M 4,11. 6 Kas
pralieja žmogaus kraują, tebūnie ir jo kraujas pralie-
jamas; žmogus sutvertas pagal Dievo paveikslą, 2 M
21,12; 2 M 24,17; Mt 26,52; Apr 13,10; 1,27. 7 Jūs

veiskitės ir daugėkite, gyvenkite žemėje ir pripildykite ją!"
8 Dievas tarė Nojui ir jo sūnums, esantiems su juo: 9
„Aš darau Sandorą su jumis ir jūsų palikuonimis, kurie
gyvens po jūsų, 1 M 6,18 10 ir su visais paukščiais,
galvijais ir kitais žemės gyviais, kurie buvo su jumis
arkoje, Oz 2,20. 11 Aš ištesėsiu savo Sandorą jums: jokio
gyvio nebesunaikinsiu tvano vandenimis, ir tvanas
nebesunaikins žemės", 1M 8,21-22. 12 Ir Dievas tarė:
„Ženklas Sandoros, kurią darau tarp savęs, jūsų ir visų
gyvių, kurie yra su jumis, visoms būsimosioms kartoms,
13 yra lankas, kurį dedu į debesis; jis tebūnie Sandoros
ženklas tarp manęs ir žemės. 14 Sutelkęs debesis viršum
žemės ir lankui pasirodžius debesyse, 15 atsiminsiu savo
Sandorą, kuri yra tarp manęs, jūsų ir visų gyvių, kad
daugiau nebebūtų tvano. 16 Kai lankas bus debesyse, Aš
jį matysiu ir atsiminsiu amžinąją Sandorą tarp Dievo ir
visų gyvių, kurie yra ant žemės". 17 Dievas tarė Nojui:
„Tai yra Sandoros ženklas, kurį Aš darau tarp savęs ir
visų gyvių, gyvenančių žemėje".

18 Nojaus sūnūs, kurie išėjo iš arkos, buvo Semas,
Hamas ir Jafetas; Hamas buvo Kanaano tėvas. 19 Iš jų
atsirado visi žemės gyventojai.

20 Nojus pradėjo dirbti žemę ir įsiveisė vynuogyną. 21
Išgėręs vyno, pasigėrė ir gulėjo apsinuoginęs savo
palapinėje. 22 Hamas, Kanaano tėvas, pamatęs savo tėvo
nuogumą, pasakė broliams, kurie buvo lauke, Pat 30,17.
23 Semas ir Jafetas, paėmė apsiaustą ir abu, užsimetę ant
pečių, priėjo atbuli ir apdengė savo tėvo nuogumą,
kadangi jų veidai buvo nukreipti į priešingą pusę, nematė
savo tėvo nuogumo. 24 Nojus, išsiblaivęs nuo vyno ir
patyręs, ką jam padarė jaunesnysis sūnus, 25 tarė:
„Tebūnie prakeiktas Kanaanas! Vergų vergas jis tebūnie
savo broliams! 26 Tebūnie giriamas Viešpats, Semo
Dievas, o Kanaanas tebūnie jam vergas! Rom 9,16. 27
Teleidžia Dievas išsiplėsti Jafetui, ir tegul jis gyvena Semo
palapinėse, o Kanaanas tebūnie jam vergas!" Ef 3,6.

28 Tvanui praėjus, Nojus dar gyveno tris šimtus penkiasdešimt metų. 29 Nojaus amžius buvo devyni šimtai penkiasdešimt metų; ir jis mirė.

Po tvano prasidėjo nauja era. Klimatas pasikeitė, žmogaus būdas pasidarė kitoks. Tą pakeitimą padarė Dievas. Dievas tvarko gamtos nuostatus ir pagal tuos nuostatus vyksta gyvenimas. Po tvano Dievas leido apgyvendinti žemę ir juos laimino kaip pradžioje, 1 M 1,28. Bet žmogaus santykis su kitais gyvūnais buvo pakeistas. Pradžioje žmogaus viešpatavimas kitiems gyvūnams buvo malonus. Bet nuo dabar žmogaus valdymas jiems bus griežtas; jie bijos žmogaus. Iki šiol žmogus maitinosi tik augaliniu maistu, o nuo dabar, jis pradėjo valgyti ir mėsą. Taipgi žmogaus amžius sutrumpėjo iš 900 m. iki 120 m., 1 M 6,3 ir 70, Ps 90,10. Dievas uždraudė žmogui valgyti kraują, nes kraujuje yra gyvybė, o gyvybė priklauso Dievui. Taipgi buvo įsakyta už žmogaus užmušimą, nužudyti užmušėją, net jei jis būtų gyvulys. Žmogus yra sutvertas panašus į Dievo atvaizdą, todėl jis priklauso Dievui ir jo gyvybė yra neliečiama.

Yra žmonių, kurie nedaro skirtumo tarp Dievo apreikšto tikėjimo ir kitų religijų, būtent, tarp Dievo ir dievaičių, Dievo apreiškimo ir mitų. Tautų mitai apie visatos sutvėrimą, tvaną, dievų bendravimą su žmonėmis, ir Šventojo Rašto pasakojimai apie tuos dalykus turi panašumo. Bet visgi yra labai didelis skirtumas. Šventojo Rašto Dievas yra šventas ir malonus. Jis pasiūlo žmogui malonę ir laukia jo atsivertimo. Bet jei žmogus atmeta jam pasiūlytą malonę, tada seka teismas (bausmė). Babiloniečių, graikų, romėnų ir kitų tautų dievai savo tarpe vaidijasi, žudosi, labai mėgsta aukas. Babiloniečių padavimas sako, kad dievas nužudė deivę ir iš jos kūno sukūrė pasaulį, o po tvano, dievai užuodę aukos kvapą,

apgulė auką lyg musės. Argi sveika žmogaus nuovoka gali tokiems mitams tikėti? Šventojo Rašto Dievas apsireiškia žmonėms, žmonės supranta Dievo reikalavimus. Dievas apsireiškė ir apsireiškia įvairiais būdais, Žyd 1,1-2. Pagonių mitai lieka tik mitai.

Ketvirtame šimtmetyje didelė dalis krikščionijos supagonėjo. Nuo to laiko, kai kurios krikščionių grupės laiko savo tikėjimo pagrindu ne Šventąjį Raštą, bet savo išgalvotas dogmas. Tad nenuostabu, kad tokie krikščionys maišo Šventojo Rašto tiesas su pagoniškais mitais.

Mes suprantame Sandorą — dviejų susitarimą. Šventojo Rašto Sandora daugiau yra Dievo pažadas. Argi žmogus, kurio širdies polinkis yra piktas iš jaunystės, gali su šventu Dievu sudaryti Sandorą? Žmonėms, pergyvenusiems tvaną, lietus kėlė baisius prisiminimus. Tad Dievas jiems davė ženklą — vaivorykštę. Dievui nėra reikalo vaivorykštę matyti, bet žmogus, ją matydamas, prisimena Dievo pažadą. Hebrajų kalboje „lankas" dangaus skliaute priminė ginklą. Po lietaus „lankas" buvo be šniūro ir be strėlių. Jis priminė žmonėms Dievo pažadėtą malonę.

Po tvano iš Nojaus šeimos kilo visa žmonija ir apgyvendino žemę. Nojus tapo ūkininku ir daržininku. Vynuogynas yra dažnai minimas Šventajame Rašte. Vynuogės yra naudingas maistas. Bet ir naudingą maistą galima paversti kenksmingu alkoholiu. Tas čia aiškiai duodama suprasti. Jau žiloje senovėje buvo žinomas alkoholio kenksmingumas. Čia neslepiamas ir Nojaus nusikaltimas. Ką Hamas kalbėjo savo broliams ir kuo nusikalto, nėra aprašyta.

Nojus prieš mirdamas pranašavo apie savo tris sūnus. Hamui jis nelinkėjo nieko gero. Istorikai Hamą laiko Kanaano ir Afrikos protėviu. Semas — žydų protėvis, iš kurių kilo ir Jėzus iš Nazareto. Jafetas yra indoeuropiečių protėvis. Indoeuropiečiai labai paplito pasaulyje. Jų

didelis skaičius įtikėjo Kristų ir taip pasinaudojo Semo pažadu.

TAUTŲ ISTORIJOS EIGA 10, 1-32

1 Nojaus sūnų, Semo, Hamo ir Jafeto palikuonys. Tvanui praėjus, jie susilaukė vaikų.
2 Jafeto sūnūs: Gomeras, Magogas, Madajas, Javanas, Tubalas, Mesekas ir Tiras. 3 Gomero sūnūs: Askenazas, Rifatas ir Togarmas. 4 Javano sūnūs: Elisas, Tarsis, Ketimas ir Dodanimas. 5 Iš šitų atsišakojo tautų grupės, gyvenančios salose ir pajūryje. Tie yra Jafeto sūnų palikuonys, kurie gyveno giminėmis atskiruose kraštuose ir kalbėjo savo kalbomis, Zach 2,15.
6 Hamo sūnūs: Kušas, Mizraimas, Putas ir Kanaanas. 7 Kušo sūnūs: Sebas, Havilas, Sabtas, Ramas ir Sabtekas. Ramo sūnūs: Šabas ir Dedanas. 8 Kušo sūnus Nimrodas buvo galingas valdovas. 9 Jis buvo smarkus medžiotojas Viešpaties akyse. Todėl sakoma: „Smarkus medžiotojas, kaip Nimrodas". 10 Jo karalystės pradžia buvo Babilonija, Erakas, Akadas ir Kalnė Sinaro šalyje. 11 Iš čia jis išvyko į Asiriją ir pastatė Ninevę, Rekabatą, Kalą Jon 1,2 12 ir Raseną tarp Ninevės ir Kalos. Ninevė yra didysis miestas. 13 Mizraimo sūnūs: Ludimas, Ananinas, Lehabimas, Naftukimas, 14 Patrusimas, Kasluhimas, iš kurio kilo filistėnai, ir Kaftorimas.
15 Kanaano sūnūs: pirmagimis Sidonas ir: Hetas, 16 Jebusitas, Emoritas, Girgasitas, 17 Hivitas, Arkitas, Sinitas, 18 Arvaditas, Zemaritas ir Hamatitas. Taip kananitų gentys išsiplėtė. 19 Kananitų ribos tęsėsi nuo Sidono Geraros iki Gazos; Sodomos, Gomoros, Admos ir Zeboimo link — iki Lasos; 20 tai Hamo sūnų palikuonys jų genčių, kalbų, šalių bei tautų atžvilgiu.
21 Semas, visų Ebero sūnų tėvas, vyresnysis Jafeto brolis, turėjo sūnų, 1 M 11,10. 22 Semo sūnūs: Elamas, Asuras, Arpakasadas, Ludas ir Aramas. 23 Aramo sūnūs: Uzas, Hulis, Geteras ir Mesekas. 24 Arpakasado sūnus

Selas, o Selo — Eberas, 1 M 11,8. 25 Eberas turėjo du sūnus: vienas vardu Pelegas, nes jo dienomis išsiskirstė žmonija, antrasis — Joktanas. 26 Joktano sūnūs: Almodadas, Selefas, Azarmatas, Jerakas, 27 Adoramas, Uzalis, Diklas, 28 Obalis, Abimaelis, Sebas, 29 Ofiras, Havilas ir Jobabas; visi jie yra Joktano sūnūs. 30 Jų gyvenamasis plotas tęsėsi nuo Mesos iki Sefaros rytų kalnyne. 31 Šitie yra Semo palikuonys, jų genčių, kalbų, šalių bei tautų atžvilgiu.

32 Šitos yra Nojaus sūnų gentys jų kartų eilių ir tautų požiūriu. Iš jų atsišakojo tautos žemėje po tvano, 1 M 9,1-19.

Šventasis Raštas nėra istorijos vadovėlis. Šventasis Raštas yra parašytas ne pagal mūsų laikų ir vakariečių rašymo būdą. Mes rašydami laikomės logikos ir chronologijos. Šventojo Rašto autoriai pabrėžė tai, kas jiems atrodė svarbiausia. Visgi šis dešimtasis skyrius yra vienas seniausių ir rimčiausių pasaulinės istorijos dokumentų iki mūsų dienų. Istorikai jį labai rimtai ir nuodugniai tyrinėja. Išsamiau aprašyti šį skyrių, reikėtų parašyti storoką knygą.

Apie šį skyrių priminsiu tik trumpai. Semas yra svarbiausias asmuo. Jis gimė 98 metais prieš tvaną ir gyveno iki 150 metų po Abraomo gimimo. Nusileidus arkai Ararato kalnyne, atrodo, kad Nojaus šeima grįžo atgal į pirmiau gyventą vietą.

Žmonėms daugėjant ir apgyvendinant naujas vietoves, Jafeto palikuonys apsigyveno šiaurėje, prie Kaspijos ir Juodosios jūros. Jie užėmė dalį Europos ir Azijos. Jafetitai — indoeuropiečiai yra gausiausios ir skaitlingiausios tautos.

Hamo palikuonys — hamitai apsigyveno daugiau pietuose. Jie apgyvendino pietinę Arabiją, Egiptą, rytinį ir pietinį Viduržemio jūros pakraštį. Hamo sūnus

Kanaanas gyveno Palestinoje prie Viduržemio jūros. Kraštas buvo pavadintas jo vardu. Kai izraelitai užėmė Palestiną, Kanaano vardas liko ir įsigyveno Šventajame Rašte. Hamo anūkas Nimrodas, gyveno tvano ir Abraomo laikotarpyje. Jis pagarsėjo kaip medžiotojas ir valdovas.

Semo palikuonys apsigyveno Eufrato ir Tigro lygumoje. Tai izraelitai, asiriečiai, elamitai ir kiti. Iš Semo palikuonių kilo Abraomas, izaraelitai ir vėliau Jėzus, Dievo Sūnus.

BOKŠTO STATYBA 11,1-4 DIEVAS SUMAIŠO KALBAS 5-9, IZRAELIO PRADŽIA 10-32

1 Visi žemės gyventojai kalbėjo viena kalba. 2
Besikeldami toliau į rytus, jie rado lygumą Sinaro krašte
ir ten apsigyveno. 3 Jie kalbėjosi: „Pasidirbkime plytų ir
kietai jas išdeginkime". Plytas jie vartojo vietoje akmenų,
o smalą — vietoje kalkių. 4 Jie tarėsi: „Pasistatykime
miestą ir bokštą, kurio viršūnė siektų dangų.
Pasidarykime paminklą pirma negu išsiskirstysime į visus
kraštus!" 5 Viešpats nužengė pasižiūrėti miesto ir bokšto,
kurį žmonės statė, 1 M 18,21; Ps 18,10; 14,2, 6 ir tarė: „Jie
yra viena tauta ir visi kalba viena kalba. Čia tik pradžia
to, ką jie rengiasi daryti; nuo savo sumanymo jie
neatsisakys, iki tą įvykdys. 7 Nusileiskime ir sumaišykime
jų kalbą, kad jie nebesuprastų vienas kito!" Ps 2,4. 8
Viešpats juos išsklaidė po visą žemės paviršių, ir jie
sustojo statę miestą, Lk 1,51. 9 Todėl tą miestą praminė
Babele, nes ten Viešpats sumaišė jų kalbą, ir iš ten
Viešpats išsklaidė juos į visus žemės kraštus.

10 Šitie yra Semo palikuonys: Semas, turėdamas
šimtą metų, dviems metams praslinkus po tvano, sulaukė
sūnaus Arpakasado, 1 M 10,22; Lk 3,36. 11 Semas, gimus
sūnui Arpakasadui, dar gyveno penkis šimtus metų ir
susilaukė sūnų bei dukterų.

12 Arpakasadui esant trisdešimt penkerių metų

amžiaus, gimė sūnus Selas. 13 Po to jis dar gyveno keturis
šimtus trejus metus ir susilaukė sūnų bei dukterų.
14 Selui esant trisdešimt metų, gimė Eberas. 15 Po to
jis dar gyveno keturis šimtus trisdešimt metų ir susilaukė
sūnų bei dukterų.
16 Ebarui esant trisdešimt keturių metų, gimė Pelegas.
17 Po to jis dar gyveno keturis šimtus metų ir susilaukė
sūnų bei dukterų.
18 Pelegui esant trisdešimt metų, gimė Revas. 19 Po to
jis dar gyveno du šimtus devynerius metus ir susilaukė
sūnų bei dukterų.
20 Revui esant trisdešimt dvejų metų, gimė Serugas.
21 Po to jis dar gyveno du šimtus septynerius metus ir
susilaukė sūnų bei dukterų.
22 Serugui esant trisdešimt metų, gimė Nakoras. 23
Po to jis dar gyveno du šimtus metų ir susilaukė sūnų bei
dukterų.
24 Nakorui esant dvidešimt devynerių metų, gimė
Teras. 25 Po to jis dar gyveno šimtą devyniolika metų ir
susilaukė sūnų bei dukterų.
26 Terui esant septyniasdešimt metų, gimė Abramas,
Nakoras ir Haranas.
27 Šitie yra Tero palikuonys: Abramas, Nakoras ir
Haranas, o Harano sūnus Lotas. 28 Haranas mirė, jo
tėvui Terui dar gyvam tebeesant, savo gimtoje šalyje,
Kaldejos Ure. 29 Abramas ir Nakoras vedė. Abramo
žmonos vardas buvo Saraja, o Nakoro — Milka; ji buvo
duktė Harano, Milkos ir Jeskos tėvo. 30 Saraja buvo
nevaisinga; ji neturėjo vaikų.
31 Teras ėmė savo sūnų Abramą ir Harano sūnų Lotą,
brolvaikį, marčią Sarają, sūnaus Abramo žmoną, ir jie
iškeliavo iš Kaldėjos Uro į Kanaano šalį. Atėję ligi
Harano, ten apsigyveno, Joz 24,2; Neh 9,7. 32 Tero
amžius buvo du šimtai penkeri metai; jis mirė Harane.

Prie Eufrato ir Tigro buvo derlinga lyguma. Nojaus palikuonys gyveno ten po tvano apie šimtą metų, iki ketvirtos kartos, 10,25. Lygumoje nebuvo statybinės medžiagos, akmenų nei kalkių. Žmogus yra išradingas. Žmonės rado molį, išmoko gaminti ir degti plytas. Vietoj kalkių jie naudojo smalą.

Dievo valia buvo, kad žmonės apgyventų visą žemę. Žmonės suprato, kad jie negalės ilgai gyventi visi vienoje vietoje. Jie panoro išgarsėti — pastatyti bokštą, siekiantį dangų (iki debesų); susilyginti su Dievu, nukelti žmogaus vardą į dangų. Archeologai yra apskaičiavę, kad Babelio bokštas siekė virš 20 metrų. Tai žmogaus išdidumo pastangos. Bet Dievui žmogaus didybė yra tokia maža, kad Jis negali net jos matyti.

Žmonės susitarė dėti visas pastangas ir pastatyti bokštą, siekiantį dangų. Žmonių galvojimu, tai buvo gigantiška statyba, o Dievo — tik menkas skruzdėlynas (kupstas), bereikalingas žmonių išdidumas, pavojingas pasipūtimas prieš Dievą. Dievas leido jiems pradėti. Jis nebaudė jų, o tik sumaišė jų kalbas. Kai vienas prašė paduoti jam vandens, buvo paduota molio; inžinierius užsakė plytas, o jų vieton gavo statybai medžio. Taip žmonės nesuprato vienas kito kalbos ir turėjo statybą sustabydit. Žmonės nesusikalbėjo, nesusikalba ir nesusikalbės tol, kol Jėzus juos surinks savo akivaizdon, Mt 25,31-32.

Tai Semo, Nojaus sūnaus giminės palikuonių giminės sąrašas. Tikriausiai šį sąrašą sudarė pats Semas. Jis dar gyveno 75 metus, kai Abramas atvyko į Kanaano kraštą. Sąraše užrašyti tik žmonių vardai ir amžius. Juk ir mes apie savo protėvius ir kituose kraštuose gyvenančias gimines labai mažai težinome.

Su šiuo skyriumi prasideda nauja era Šventajame Rašte. Iki šiol rašyta apie žmoniją, kaip ji neklausė Dievo, šalinosi nuo Jo ir garbino dievaičius. 27 skirsnelyje minimas Abramas. Dievas pašaukė jį. Iš Abramo kilo

izraelitų tauta, Dievo išrinktoji tauta. Nors izraelitų tauta daug ir dažnai nusikalto, bet ji išsaugojo tikėjimą į tikrąjį, gyvąjį Dievą.

Abramas gimė ir augo Uro mieste. Uro miestas buvo Eufrato upės žemupy prie Persijos jūros įlankos. Prieš Abramo gimimą Uras buvo garsus. Šio miesto valdovai viešpatavo nuo Persijos įlankos iki Viduržemio jūros. Jie buvo išvystę laivininkystę ir miestas garsėjo įvairiais išdirbiniais. Čia labai klestėjo stabų garbinimas. Jiems buvo aukojami ir žmonės. Garsi buvo mėnulio dievaičio Nanaro ir deivės Ningalos šventovė. Kaip greit žmonės paliko gyvąjį Dievą ir pradėjo garbinti dievaičius! Abramo laikais kraštą užėmė Babilonas ir Uras nustojo savo reikšmės.

Abramo tėvas Teras su savo sūnumi Abramu, jo žmona Saraja ir sūnaus sūnumi Lotu pasitraukė iš Uro ir vyko į Kanaaną. Bet vidurkelyje apsistojo prie Harano. Teras buvo pasenęs ir nebegalėjo toliau vykti. Jis čia mirė.

DIEVO ĮSAKYMAS ABRAMUI 12,1-3 ABRAMO PAKLUSNUMAS 4-9, ABRAMAS EGIPTE 10-20

1 Viešpats tarė Abramui: „Palik savo šalį, gimines,
tėvų namus ir eik į kraštą, kurį tau parodysiu, Apd 7,3;
Žyd 11,8. 2 Aš padarysiu tave didele tauta, tave laiminsiu,
ir padarysiu tavo vardą garsų; tapsi palaiminimu, 1 M
24,1; Ps 72,17. 3 Aš laiminsiu tuos, kurie linki tau gero ir
prakeiksiu tuos, kurie tave keikia; ir per tave bus
palaimintos visos žemės giminės, 2 M 23,22; 1 M 18,18;
22,18; 26,4; 28,14; Apd 3,25; Gal 3,8.

4 Abramas keliavo, kaip Viešpats jam įsakė; su juo
drauge vyko Lotas. Abramas buvo septyniasdešimt
penkerių metų, kai jis išvyko iš Harano. 5 Abramas ėmė
savo žmoną Sarają, brolio sūnų Lotą, visą lobį, kurį jie
turėjo, žmones, kuriuos buvo įsigijęs Harane, ir išvyko į
Kanaano šalį. Atvykus į tą kraštą, 6 Abramas pasiekė
Sikemo vietovę, prie pranašo ąžuolo (orakulo). Tuo laiku

toje šalyje gyveno kananitai. 7 Ten Viešpats pasirodė Abramui ir tarė: „Tavo palikuonims duosiu šitą šalį". Jis ten pastatė aukurą Viešpačiui, kuris jam apsireiškė, 1 M 13,15; 15,18; 17,8; 24,7; 26,3-4; 2 M 6,4; Joz 21,43; Apd 7,6. 8 Iš ten jis keliavo į rytus nuo Betelio ir pasistatė palapinę. Betelis buvo vakaruose, Ajis — rytuose. Ten jis pastatė aukurą Viešpačiui ir garbino Jį, 1 M 4,26. 9 Abramas keliavo vis toliau į pietus.

10 Kilus badui toje šalyje, Abramas nuvyko į Egiptą, nes badas rimtai slėgė tą šalį. 11 Jiems keliaujant į Egiptą, jis tarė savo žmonai Sarajai: „Aš žinau, kad tu esi graži moteris 12 ir tave, pamatę egiptiečiai, sakys: ‚Ši yra jo žmona'. Tada jie užmuš mane, o tave pasilaikys. 13 Sakyk tad, jog esi mano sesuo, kad man gerai sektųsi ir išlikčiau gyvas tavo dėka". 14 Tikrai, kai tik Abramas įėjo į Egiptą, egiptiečiai pastebėjo, kad moteris labai graži. 15 Ją pamatę faraono kunigaikščiai, kalbėjo apie jos grožį faraonui. Moteris tuojau buvo paimta į faraono namus, 16 o su Abramu jis gerai elgėsi dėl jos; jis turėjo avių, galvijų, asilų, tarnų, tarnaičių, asilių ir kupranugarių.

17 Viešpats baudė faraoną ir jo namus dėl Sarajos, Abramo žmonos, Ps 105,14. 18 Faraonas tada pasišaukė Abramą ir tarė: „Ką tu man padarei?! Kodėl man nesakei, kad ji tavo žmona? 19 Kodėl sakei, kad ji tavo sesuo? Aš ją pasiėmiau už žmoną. Taigi, štai tavo žmona, imk ją ir eik!" 20 Faraonas įsakė savo žmonėms palydėti jį, jo žmoną ir visa, ką jis turėjo.

Šventasis Raštas sako ir istorikai yra įrodę, kad pradžioje žmonija tikėjo vieną Dievą. Bet žmonija labai greit nusigręžė nuo vieno Dievo garbinimo ir pradėjo garbinti gamtos kūrinius: ugnį, saulę, mėnulį; savo garsius valdovus sudievino (padarė dievais). Žmonės laikė dievaičių gyvenimą panašų į savo valdovų gyvenimą. Žmonės iškraipė lytinio gyvenimo supratimą.

Lytinis gyvenimas turėjo būti šventas, kaip Dievas yra šventas, kuris sukūrė vyrą ir moterį. Visur labai paplito Astartės garbinimas. Įvairiose vietose ji buvo vadinama įvairiais vardais. Ji buvo vaisingumo deivė; jos garbinimas buvo tikra prostitucija. Jos šventovėse gyveno daugybė prostitučių. Net visos moterys ir mergaitės buvo verčiamos tose apeigose dalyvauti bent vieną kartą gyvenime. Tokioje aplinkoje gyveno jaunas Abramas. Toje apylinkėje gyveno ir Nojaus sūnūs. Izraelitų padavimai sako, kad Nojaus sūnus Semas Abramo laikais buvo Jeruzalės karalius. Jaunystėje Abramas ir Semas gyveno toje pačioje apylinkėje. Semas bus daug ką papasakojęs Abramui apie tvaną ir prieštvaninį gyvenimą. Gal ta pažintis su Semu ir paveikė Abramą tikėti vieną Dievą ir Jį garbinti? Abramo tėvas buvo dievaičių garbintojas, kaip ir visi tos vietovės gyventojai, Joz 24,2. Padavimai sako, kad jaunystėje Abramas negarbino dievaičių, dėl to jis buvo persekiojamas.

Kokiu būdu Dievas Abramą pašaukė nėra pasakyta. Abramas suprato Dievo šaukimą ir pakluso. Jis buvo kelis kartus Dievo šaukiamas ir jam daug kartų Dievas buvo apsireiškęs. Pirmą kartą jis buvo Dievo šaukiamas Ure, Apd 7,2-4. Abramo išvykimas iš Uro minimas, 1 M 11,31. Vėliau jis buvo šauktas Harane, 1 M 12,1-4. Ir kiti Dievo apsireiškimai taip pat minimi, 1 M 12,7; 13,13-17; 15,5; 17,1-8.

Dievas liepė Abramui palikti savo tėvynę ir visus draugus. Kai Dievas šaukia žmogų naujam gyvenimui, jis privalo palikti senus, blogus papročius ir draugus. Dievas pažadėjo Abramui padaryti jį didele tauta. Abramas tikėjo tam Dievo pažadui. Bet kiek jis turėjo kovų (abejonių) dėl to! Tą matysime vėliau, skaitydami apie Abramo gyvenimą. Nežiūrint viso to, Abramo tikėjimas buvo tvirtas. Jis buvo savo tėviškėje niekinamas, bet Dievas jam pažadėjo jį išgarsinti ir laiminti; net laiminti ir tuos, kurie jį (Abramą) laimins. Per Abramą bus

palaimintos visos tautos. Tai Mesijo, Jėzaus iš Nazareto, pažadas!

Abramas pakluso ir keliavo iš Harano toliau į Kanaaną. Jis buvo jau 75 metų. Tokio amžiaus sulaukus, reikėtų ilsėtis, vietoje gyventi. Bet Abramas tuo metu tik pradėjo keliauti. Keliaujant reikia susitarti su keliaujančiais, nuspręsti kokius daiktus imti, ką palikti. Tai nebuvo kelionė pasisvečiuoti, bet visam gyvenimui persikelti į naują vietą ir dar nežinia kur. Gražu, kai Dievas pašaukia, kad sutinka kartu keliauti (tikėti) žmona ir kai kurie giminaičiai.

Pirma apsistojimo vieta minima Sikemas. Bet čia jau gyveno kananitai, nebebuvo tuščios vietos. Reikėjo tartis su vietos gyventojais, net gal ir nuomą mokėti. Šioje vietoje kananitai rinkosi melstis šventų medžių paunksnėje, klausti savo dievaičius dėl ateities. Šio krašto gyventojai garbino dievaičius. Ar tai Dievo pažado išpildymas, ar nusivylimas? Bet Viešpats čia apsireiškia Abramui. Jis supranta Viešpaties kalbą. Viešpats pažada šį kraštą ne jam, bet tik jo palikuoniams. Jis bus šiame krašte svetimas. Kiekvienas tikintis jaučiasi svetimas šiame pasaulyje. Abramas žino, kad Viešpats yra čia. Jis stato aukurą, garbina Jį. Iš čia Abramas keliavo toliau į pietus, iki Betelio. Ir čia jis statė aukurą Viešpačiui, davė suprasti vietos gyventojams, kad jis tiki Viešpatį.

Egiptas Šventajame Rašte minimas pirmą kartą. Kiek žinoma, Hamo sūnus, Mizramas, nuvyko į Egiptą ir ten apsigyveno. Egiptietis Manetas, apie 250 m pr. Kr., parašė Egipto istoriją ir ją suskirstė į 31 dinastiją. Abramo laikais (2000 m pr. Kr.) Egiptą valdė 12 dinastijos karaliai (faraonai). Archeologai yra radę iškasenų, kurios liudija, kad apie tą laiką atvykdavo svetimtaučiai į Egiptą.

Šventasis Raštas neslepia savo didvyrių silpnybių ir nusikaltimų. Čia parodoma Abramo žmogiška galvosena, gudravimas ir net nusikaltimas. Abramo

paskirtis buvo Kanaano krašte. Kilus badui, Abramas nesiteiravo Dievo, bet pats ieškojo išeities (geresnio gyvenimo) Egipto šalyje. Anais laikais dažnai tokius nomádus (klajoklius), kaip Abramas, vietiniai gyventojai nužudydavo ir jų turtą pasisavindavo. Saraja buvo to paties tėvo duktė, kaip ir Abramas, tik kitos motinos, 1 M 20,12. Betgi buvo melas, ką Abramas ir Saraja sutarė padaryti.

Kokia sloga kilo faraono rūmuose, nepasakyta. Gal ligos? Faraonas suprato, kad tai buvo jam Dievo siųsta bausmė dėl Sarajos. Jis kaltino dėl to Abramą ir tuojau išsiuntė jį iš savo krašto.

Saraja tuo metu buvo virš 65 metų. Tad kai kas sako, kad šis pasakojimas yra iš ankstesnių laikų; 65 metų moteris nebegalėjo būti graži. Yra vyresnių žmonių, kurie atrodo labai jauni.

ABRAMAS IŠSISKIRIA SU LOTU 13,1-13
DIEVAS PAKARTOJA PAŽADĄ 14-18

1 Abramas su žmona ir visa, ką jis turėjo, išėjo iš
Egipto į Negebo šalį; su jais iškeliavo ir Lotas. 2 Abramas
buvo labai turtingas: turėjo daug gyvulių, sidabro ir
aukso. 3 Jis keliavo atgal tuo pačiu keliu, kuriuo buvo
atvykęs Betelio link iki tos vietos, kur atvykdamas tarp
Betelio ir Ajo buvo pasistatęs palapinę. 4 Čia jis buvo
anksčiau pasidaręs ir aukurą, kur šaukėsi Viešpaties
vardo, 1 M 12,8. 5 Lotas, kuris vyko su Abramu, taip pat
turėjo avių, galvijų ir palapinių. 6 Kraštas nebegalėjo
išmaitinti jų gyvulių, nes jų bandos buvo per didelės. 7
Kilo vaidai tarp Abramo ir Loto skerdžių. Tada
tebegyveno tame krašte kananitai ir perezitai.

8 Abramas tarė Lotui: „Tenebūnie vaidų tarp manęs
ir tavęs, tarp mano ir tavo skerdžių, nes esame
giminaičiai! Ps 133,1. 9 Ar ne visa šalis tau atvira? Skirkis
nuo manęs! Jei eisi į kairę, aš eisiu į dešinę; o jei tu eisi į
dešinę, tai aš eisiu į kairę". 10 Lotas apsižvalgė ir matė,

kad visa Jordano apylinkė — prieš Viešpačiui sunaiki-
nant Sodomą ir Gomorą — Zoaro link buvo drėkinama,
kaip Viešpaties sodas, kaip Egipto šalis. 11 Lotas
pasirinko Jordano apylinkę ir patraukė į rytus. Taip
juodu išsiskyrė. 12 Abramas gyveno Kanaano šalyje, o
Lotas — apylinkės miestuose; Sodomos link statėsi
palapines. 13 Sodomos žmonės buvo blogi ir labai
nusidėję Viešpačiui, 1 M 18,20; 19,4-9.
14 Kai Lotas nuo jo atsiskyrė, Viešpats tarė Abramui:
„Pakelk akis ir pažvelk iš vietos, kurioje esi, į žiemius ir į
pietus, į rytus ir į vakarus! 15 Visą šalį, kurią matai,
duosiu tau ir tavo palikuonims visam laikui, 1 M 12,7. 16
Padarysiu tavo palikuonių tiek daug, kiek dalkių ant
žemės; jei kas suskaičiuotų žemės dulkes, tai ir tavo
palikuonis galėtų suskaičiuoti, 1 M 28,14; 4 M 23,10. 17
Kelkis, pereik šalį išilgai ir skersai, nes Aš tau ją duosiu!"
18 Abramas keldamasis statėsi palapines ir nuvyko iki
Mamrės ąžuolo, kuris buvo Hebrone; ten pastatė
Viešpačiui aukurą, 1 M 14,13-24.

Abramas grįžo atgal į Betelį, kur pirmiau gyveno ir garbino Viešpatį. Po nemalonių pergyvenimų Egipte, jis vėl meldėsi į Viešpatį.

Abramas buvo labai turtingas. Turtas žemiškame gyvenime yra reikalingas. Bet turtas dažnai trukdo tikėti Dievą, Mk 10,23-24. Turtas taipgi sukelia vaidų giminių tarpe. Turtas kenkė draugiškam sugyvenimui Abramui su Lotu. Ne jie patys, bet jų kerdžiai kėlė ginčus; norėjo turėti vieni ir kiti geresnę ganyklą, daugiau vandens. Ginčus ir nesutarimus reikia slopinti ir šalinti pačioje pradžioje. Tą darė Abramas. Jis įtikino Lotą, kad gimi. ıičiams, tikintiems Dievą, netinka gyventi nesantaikoje. Geriau turėti nuostolį, bet išlaikyti draugystę. Abramas siūlė Lotui pasirinkti vietą, kuri jam geriau patinka. Lotas priėmė pasiūlymą ir pasirinko geriausią,

derlingiausią Jordano lygumą. Čia buvo dideli miestai: Sodoma, Gomora ir kiti. Čia buvo galima prekiauti, praturtėti. To Lotas ir siekė. Bet gerose vietose dažnai gyvena pikti žmonės. Iškilo reikalas jiems skelbti Evangeliją, tikėjimą į gyvą ir šventą Dievą, bet jie visai nekreipė dėmesio į tai. Lotui greit reikėjo palikti derlingą lygumą ir slėptis kalnuose.

Lotas pasirinko ramesnį gyvenimą ir paliko Abramą. Abramas buvo kiek sukrėstas ir vienišas. Tada pasireiškė jam Viešpats. Kur Viešpats, ten gera — dangus. Viešpats davė Abramui du naujus pažadus: jo palikuonys bus taip gausūs, kaip tyruose vėjo nešiojamos dulkės. Antra — jie paveldės visą kraštą. Abramą pasiuntė pereiti visą kraštą ir jį išžvalgyti. Abramas pradėjo naują kelionę; atvyko į Hebroną, pastatė aukurą ir garbino Viešpatį.

ABRAMAS NUGALI KARALIUS 14,1-16
MELCHIZEDEKAS LAIMINA ABRAMĄ 17-20,
ABRAMAS VISKĄ GRĄŽINA SODOMOS
KARALIUI 21-24

1 Anomis dienomis karalius Amrafelis iš Sinaro,
karalius Arjokas iš Elasaro, Elamo karalius
Kedorlaomeras ir Gojimo, karalius Tidalis 2 pradėjo karą
su Sodomos karaliumi Bera ir su Gomoros karaliumi
Birsa, Admos karaliumi Sinabu ir Zebujimo karaliumi
Semeberiu ir Belo karaliumi Zoaru, 5 M 29,22. 3 Visi
šitie, sudarę sąjungą, žygiavo į Sidimo slėnį, prie Druskos
(mirties) jūros. 4 Dvylika metų jie priklausė
Kedorlaomerui, o tryliktaisiais metais sukilo. 5
Keturioliktaisiais metais atžygiavo Kedorlaomeras ir jo
sąjungininkai. Jie sumušė refajitus Asterokaraime,
zuzitus Hame, emitus Kirjataimo lygumoje, 6 ir koritus
Seiro — Parano kalnyne, kuris siekia dykumą. 7 Paskui
jie atžygiavo į Mispatą, Kadės, ir nusiaubė visas
amalekitų ir amoritų Kaseson — Tamar sritis. 8 Tada
išžygiavo Sodomos, Gomoros, Admos, Sebojimo ir Belo

karaliai, ir išsirikiavo kovai Sidimo slėnyje: 9 prieš Elamo
karalių Kedorlaomerą, Gojimo karalių Tidalį, Sinaro
karalių Amrafelį ir Elazaro karalių Arjoką — keturi
karaliai prieš penkis. 10 Sidimo slėnis buvo pilnas
smalos duobių. Bėgdami Sodomos ir Gomoros karaliai
įkrito į jas, o likusieji pabėgo į kalnyną. 11 Laimėtojai,
pasigrobę visą Sodomos bei Gomoros lobį, visą maistą,
pasitraukė. 12 Jie taip pat paėmė Abramo brolio sūnų
Lotą, kuris gyveno Sodomoje, ir jo lobį, 1 M 13,10-12.
13 Vienas pabėgusiųjų atėjęs pranešė Abramui,
hebrajui, gyvenančiam amorito Mamrės ąžuolyne;
Mamrė ir jo broliai Eskolis ir Aneras buvo Abramo
sąjungininkai. 14 Abramas, išgirdęs, kad jo brolio sūnus
buvo išvestas į nelaisvę, sušaukė tris šimtus aštuoniolika
savo išlavintų vyrų, gimusių jo namuose, ir vijosi priešą
iki Dano. 15 Jis, padalinęs savo būrį, užpuolė juos nakčia,
sumušė ir vijosi juos ligi Hobos, kuri yra į šiaurę nuo
Damasko, 16 ir atsiėmė jų pagrobtą lobį, Lotą, jo lobį,
moteris ir žmones.
17 Kai Abramas sugrįžo, nugalėjęs Kedorlaomerą ir
karalius, kurie buvo su juo, Sodomos karalius išėjo jo
pasitikti į Savės slėnį, — karaliaus slėnį. 18
Milchizedekas, Salemo karalius, atnešė dovanų ir vyno;
jis buvo Aukščiausiojo Dievo kunigas, Ps 110,4; Žyd 7,1-
4; Ps 76,3. 19 Jis laimino jį: „Tebūnie Abramas
palaimintas Aukščiausiojo Dievo, dangaus ir žemės
Kūrėjo! 20 Tebūnie šlovinamas Aukščiausias Dievas,
kuris atidavė tavo priešininkus į tavo rankas!" Abramas
davė jam dešimtinę. 21 Sodomos karalius tarė Abramui:
„Atiduok man žmones, o lobį pasilaikyk!" 22 Bet
Abramas tarė Sodomos karaliui: „Aš, pakėlęs ranką,
prisiekiu Aukščiausiuoju Dievu, dangaus ir žemės
Kūrėju. 23 Nei siūlo galo, nei kurpių dirželio, nei ko
nors kito, kas tau priklauso, aš neimsiu, kad nesakytum:
‚Aš padariau Abramą turtingu'! 24 Aš nieko neimsiu,
išskyrus tai, ką suvalgė jaunuoliai ir vyrai: Aneras,

Eskolis ir Mamrė, kurie žygiavo su manimi; jie tepasiima savo dalį".

Tai pirmas didelis karas aprašytas Šventajame Rašte. Šis karas kilo panašiai kaip ir visi karai. Galingesnieji pavergia silpnesnius ir išnaudoja juos. Išnaudojimas nė vienam nepatinka, jie deda pastangas nusikratyti jungo.

Babilonijos tautelių valdovai — karaliai buvo pavergę Kanaano tauteles. Jos mokėjo duoklę 12 metų. Po to, jos atsisakė ją mokėti. Babiloniečiai rengėsi vienerius metus karui. 14 metais atžygiavo ir nugalėjo „sukilėlius". Jie juos žiauriai nubaudė; išplėšė visus turtus ir daugybę žmonių išsivarė į nelaisvę — vergiją. Kadangi Lotas gyveno jų tarpe, tai paėmė Loto turtą, jo žmones bei jį patį.

Vienas pabėgusiųjų atbėgo pas Abramą hebrajų (svetimtautį) ir pranešė apie nelaimę. Abramas, rodos, ramus žmogus, bet gyvenimo aplinkybėms pasiruošęs, turėjo gerai apmokytą būrį 318 vyrų, daug savo tinkamų vyrų kovai ir sąjungininkų. Jo sutelkta armija, apie 1000 karių, buvo labai mažas skaičius prieš Kedorlaomerą ir jo sąjungininkus. Abramas buvo drąsus ir pats vadovavo šitam žygiui. Tikintieji nėra išglebėliai, kaip kas mano, bet tikri karžygiai. Abramui daug padėjo vietos pažinimas ir geras apskaičiavimas pulti priešą nakties metu. Babiloniečiai to visai nelaukė. Galėjo būti, kad apsvaigę pergale vadai, buvo girti? Abramas laimėjo pilną pergalę, sugrąžino visą turtą ir išlaisvino žmones. Taip Abramas išgelbėjo ir nedėkingą Lotą.

Abramui sugrįžus iš karo, pasitiko jį Melchizedekas, Salemo (Jeruzalės) karalius, Aukščiausiojo Dievo kunigas. Jis atgaivino (pastiprino) Abramą ir jo karius su duona ir vynu. Jis neaukštino Abramo, kaip paprastai daroma, bet visą garbę atidavė dangaus ir žemės Kūrėjui. Kas gi buvo šis Melchizedekas? Jis minimas Ps 110,4; 76,3

ir Žyd 7,1-4. Jis yra palyginamas Kristui. Rabinai savo padavimuose sako, kad jis buvo Nojaus sūnus Semas. Jei taip tikrai buvo, tai Abramas pažino jį iš jaunų dienų.

Pagal anų laikų paprotį, karo nugalėtojui tekdavo visas grobis. Visgi Sodomos karalius drįso prašyti Abramą atiduoti jam žmones. Abramas buvo dėkingas Dievui už pergalę ir neėmė jokio karo grobio. Bet Abramas nenorėjo įvesti naujo papročio; jis sakė, kad su juo žygiavę kariai ir sąjungininkai turi teisę pasiimti savo dalį.

DIEVAS APSIREIŠKIA ABRAMUI 15,1-6 DIEVAS ATNAUJINA SANDORĄ ABRAMUI 7-21

1 Po šių įvykių Viešpats prabilo į Abramą regėjime:
„Nebijok, Abramai! Aš esu tavo apsauga ir tavo
palaima!" Ps 3,4; 84,12; 119,114. 2 Abramas tarė:
„Viešpatie, Dieve! Ką galėtum man duoti? Aš neturiu
vaikų; mano namų paveldėtojas bus damaskietis
Eliezeras. 3 Man nedavei vaikų, ir štai, tarnas paveldės
mano turtus". 4 Viešpats atsakė jam: „Ne šitas bus tavo
tėvonis, bet tas, kuris gims tau". 5 Ir, išvedęs jį laukan,
tarė: „Pažvelk į dangų ir, jei gali, suskaičiuok žvaigždes!
Taip nesuskaičiuojami bus ir tavo palikuonys!" 1 M
22,17; 2 M 32,13; 5 M 1,10. 6 Abramas pasitikėjo Dievu,
ir Jis pripažino jį teisiu, Rom 4,3-5; Jok 2,23.
7 Dievas kalbėjo: „Aš esu Viešpats, kuris tave
išvedžiau iš Kaldėjos miesto Uro, kad tu paveldėtum šitą
šalį", 1 M 11,31. 8 Abramas tarė: „Viešpatie, Dieve! Iš
kur galiu žinoti, kad ją paveldėsiu?" 2 Ch 20,8; Lk 1,18. 9
Tada Jis tarė jam: „Atvesk man trijų metų karvę, ožką,
aviną, balandėlį ir jauną karvelį". 10 Abramas, atvedęs
visus gyvulius, perpjovė pusiau ir padėjo kiekvieną gabalą
vienas prieš kitą, tačiau paukščių nepjaustė, Jer 34,18-19.
11 Plėšrieji paukščiai atskrido prie mėsos, bet Abramas
juos nubaidė.
12 Saulei leidžiantis, gilus miegas apėmė Abramą,

didelė baimė ir tamsios mintys jį apniko, Job 4,13-14. 13
Tada Viešpats tarė Abramui: „Žinok, kad tavo palikuonys bus ateiviai svetimame krašte ir jie vergaus, — bus spaudžiami keturis šimtus metų, 2 M 12,40; Apd 7,6.
14 Tautą, kuriai jie vergaus, Aš teisiu. Jie iš ten išvyks su dideliu lobiu, 2 M 3,21-22. 15 O tu ramiai nueisi pas savo tėvus, būsi palaidotas sulaukęs žilos senatvės. 16 Tik ketvirtoji karta sugrįš čia, nes amoritų nusikaltimas dar nėra pilnas".

17 Nusileidus saulei ir sutemus, štai — rūkstanti krosnis ir ugninis deglas! Jie praėjo pro tų gabalų tarpą.
18 Tą dieną Viešpats padarė su Abramu Sandorą: „Tavo palikuonims duosiu visą šalį nuo Egipto upės iki didžiosios Eufrato upės: 19 kenitus, kenizitus, kadmonitus, 20 hititus, perisitus, refitus, 21 amoritus, kananitus, girgasitus ir jebusitus", 1 M 10,15-18; 4 M 13,33; 1 M 12,7.

Po sunkių darbų ir pergyvenimų reikia pailsėti; po to įmanoma daug atidžiau viską apsvarstyti. Abramas nugalėjo babiloniečių karalius, išgelbėjo nelaimingus, jų tarpe ir savo giminaitį Lotą. Po to Abramas pailsėjęs nakties glūdumoje viską ramiai apsvarstė. Kas gi jis yra prieš babiloniečių karalių sąjungą? Jie, gerai pasiruošę, vėl grįš į Kanaaną. Tada ir jam, Abramui, bus galas. Abramą apėmė didelė baimė. O jeigu jis ir ištrūktų iš jų rankų, tai kas jam iš jo gyvenimo ir Dievo pažadų? Jis jau paseno, šeimos nesusilaukė. Tas viskas jį labai slėgė.

Abramas matė regėjimą. Štai, Viešpats tarė jam: „Abrame, nebijok! Aš esu tavo skydas ir atpildas". Taip, Viešpats jį apgins nuo karalių keršto! Bet kas iš jo gyvenimo? Po jo mirties viską paveldės jo vergai. Jo gyvenimas ir pažadai, kuriais jis vylėsi, virs dulkėmis. Viešpats jam atsakė, kad taip nebus, Jis laikys ir įvykdys pažadus. Abramas teišeina iš savo palapinės ir

tepažvelgia į danguje žėrinčias žvaigždes. Taip didinga bus jo ateitis ir nesuskaitoma daugybė jo palikuonių. Abramo dvasia nurimo ir jis iš naujo pasitikėjo Viešpačiu.

Tau ir man yra pergyvenimų, kurie mus vargina ir slogina. Bet juk ir mes turime Viešpaties Jėzaus pažadus. Visos laikinos bausmės praeis. Viešpats yra mūsų viltis.

Čia yra kitas Viešpaties apsireiškimas Abramui. Anas regėjimas buvo nakties metu, šis yra dieną. Abramas tikėjo Dievo pažadu, bet jis norėjo turėti konkretų ženklą. Paruošimas aukos yra tas pats, kas mūsų laikais sutarties patvirtinimas parašais ir priesaika, Jer 34,18-19. Perpjauta auka pusiau reiškė skirtingas dvi idėjas; ėjimas viduriu tarp aukų, — pasižadėjimas sutarties laikytis. Kas sutarties nepildys, bus nužudytas, sukapotas. Rytiečiai pildydavo sutartis šventai. Plėšrieji paukščiai reiškė piktojo darbą, kaip Jėzaus prilyginime apie sėklą, kritusią ant tako, kurią sulesė paukščiai. Čia Abramas paukščius nubaidė, jų pragaištingą darbą sutrukdė. Deglai rodė paties Viešpaties sutarties patvirtinimą. Abramo nuogąstis ir miegas nurodė, kad jo palikuonys daug vargs. Čia aiškiai pasakyta, kad Abramo palikuonys vargs 400 metų. Bet Viešpats savo pažadą įvykdys.

ABRAMO IR HAGAROS SŪNUS 16,1-16

1 Abramas su Saraja neturėjo vaikų. Ji turėjo tarnaitę
egiptietę, vardu Hagara. 2 Saraja tarė Abramui:
„Viešpats sulaikė mane nuo vaikų gimdymo. Imk mano
tarnaitę antra žmona! Gal būt per ją aš turėsiu vaikų".
Abramas paklausė Sarajos, 1 M 30,3-9; 1 Kor 7,2. 3
Abramui išgyvenus dešimt metų Kanaano šalyje, Saraja,
Abramo žmona, savo tarnaitę egiptietę Hagarą davė savo
vyrui Abramui už žmoną. 4 Hagara pastojusi su panieka
ėmė žiūrėti į savo valdovę. 5 Tada Saraja tarė Abramui:
„Širdgėla, kurią turiu, tegula ant tavęs! Aš pati daviau
savo tarnaitę tau į glėbį, tačiau ji, pasijutusi nėščia, su
panieka ėmė žiūrėti į mane. Viešpats tebūnie teisėjas tarp

manęs ir tavęs". 6 Abramas tarė Sarajai: „Tavo tarnaitė yra tavo rankose. Elkis su ja, kaip tau patinka". Saraja ėmė ją spausti, ta pabėgo.

7 Viešpaties angelas, radęs ją prie vandens šaltinio dykumoje, prie kelio į Surą, 8 tarė: „Hagara, Sarajos tarnaite, iš kur atėjai ir kur eini?" Ji atsakė: „Bėgu nuo savo valdovės Sarajos". 9 Viešpaties angelas jai tarė: „Sugrįžk pas savo valdovę ir nusižemink jai. 10 Aš taip padauginsiu tavo palikuonis, kad jų net suskaičiuoti nebus galima. 11 Štai, tu esi nėščia ir pagimdysi sūnų; tu jį pavadinsi Ismaeliu, nes Viešpats išgirdo tavo skundą. 12 Tavo sūnus gyvens kaip laukinis asilas; jis bus prieš visus ir visi prieš jį; jis nepritaps prie savųjų," 1 M 25,18. 13 Hagara sakė: „Tu esi Dievas, kuris mane matei. Aš tikrai mačiau Dievą". 14 Todėl tą šulinį pavadino Berlakai. (Šuliniu Gyvojo ir Matančiojo). Jis yra tarp Kadeso ir Beredo, 1 M 24,62; 25,11.

15 Hagara pagimdė sūnų. Abramas pavadino jį vardu Ismaelis. 16 Sūnui gimus, Abramas buvo aštuoniasdešimt šešerių metų amžiaus.

Daug kas klausia, kodėl Abramas taip elgėsi. Kristus mokė, kad Dievas nustatė tik vienpatystę. Abramo laikais dar nebuvo Šventojo Rašto. Mes žinome, kad jau prieš tvaną buvo praktikuojama daugpatystė. Abramo laikais veikė garsusis Hamurabio įstatymas (kodeksas). Jis buvo surastas Susos miesto griuvėsiuose 1902 metais. Anais laikais buvo praktikuojama ne tik daugpatystė, bet ir prostitucija, kaip anksčiau minėta. Žmona, turinti vergę, galėjo duoti ją savo vyrui kaip sugulovę. Iš jos gimę vaikai buvo skaitomi žmonos, bet ne vergės vaikais. Tad Saraja ir Abramas elgėsi pagal anų laikų nuostatus. Dievas buvo pažadėjęs Abramui palikuonis, bet nebuvo sakyta, kad jie kils iš Sarajos. Tad Saraja ir Abramas, jausdami savo senatvę ir būdami tikri, kad jie nebesusilauks vaikų,

norėjo jų susilaukti iš Hagaros. Greitai iš to kilo nesusipratimai, barniai, vargai. Hagara pastojus manė, kad ji yra geresnė moteris už Sarają Dievo ir Abramo akyse. Todėl ji niekino Sarają. Saraja kaltino Abramą, žiauriai elgėsi su Hagara. Ta nepakentė to ir pabėgo. Tik angelas ją perkalbėjo tyruose grįžti pas savo šeimininkę. Hagara lenkėsi prieš Viešpatį ir savo šeimininkę. Dievas yra visų žmonių Viešpats, bet žydai turi nesusipratimų dėl Ismaelio su arabais iki mūsų dienų.

VIEŠPATS APSIREIŠKĖ ABRAMUI, PAKEITĖ JO IR ŽMONOS VARDUS, PAŽADĖJO SŪNŲ 17,1-27

1 Kai Abramas buvo devyniasdešimt devynerių metų
amžiaus, Viešpats pasirodė Abramui ir tarė: „Aš esu
Visagalis Dievas; būk man paklusnus ir teisingas, 1 M
35,11; 2 M 6,3. 2 Aš sudarysiu Sandorą su tavimi ir labai
dauginsiu tavo palikuonis". 3 Abramas puolė kniūpščias,
o Dievas kalbėjo: 4 „Štai manoji Sandora su tavimi, tu
tapsi daugelio tautų tėvu. 5 Todėl nebesivadinsi
‚Abramu'; tavo vardas tebūnie „Abraomas', nes tave
darau daugelio tautų tėvu, Rom 4,11-17. 6 Taigi,
padarysiu tave nepaprastai vaisingą. Iš tavęs kils tautos, ir
net karaliai. 7 Aš patvirtinsiu Sandorą tarp savęs ir tavęs
bei tavo palikuonių, kaip amžiną Sandorą, kad būčiau
Dievas tau ir tavo palikuonims. 8 Aš duosiu tau ir tavo
palikuonims šalį, kurioje dabar esi ateivis, visą Kanaano
šalį nuosavybe amžinai, ir būsiu jiems Dievas," 1 M 23,4;
35,27; Žyd 11,9-16.

9 Toliau Dievas sakė Abraomui: „Laikyk mano
Sandorą; tu ir tavo palikuonys per kartų kartas. 10 Šita
yra mano Sandora, kurios jūs privalote laikytis.
Kiekvienas vyras jūsų tarpe privalo būti apipjaustytas! 11
Tai tebūnie tarp manęs ir jūsų esančios Sandoros ženklas.
12 Kiekvienas berniukas aštuonių dienų privalo būti
apipjaustytas: gimęs namuose ar iš svetimšalio nupirktas,
kuris nepriklauso prie tavo palikuonių. 13 Būtinai privalo

būti apipjaustytas gimęs tavo namuose ir už pinigus nupirktas. Tuo būdu mano Sandoros ženklas jūsų kūne tebūnie amžinai. 14 O neapipjaustytas vyras tebūnie išskirtas iš tautiečių tarpo, nes jis sulaužė mano Sandorą".

15 Dievas toliau sakė Abraomui: „Savo žmonos Sarajos, nebevadink ‚Saraja', bet ‚Sara'. 16 Aš ją laiminsiu ir tau duosiu iš jos sūnų. Aš ją taip laiminsiu, kad iš jos kils tautos ir tautų karaliai". 17 Tada Abraomas puolė ant žemės ir juokėsi širdyje: „Ar šimtamečiui begali kas gimti; arba, ar Sara, sulaukusi devyniasdešimt metų amžiaus, begali gimdyti?" 1 M 18,12; 21,6; Lk 1,18. 18 Abraomas tarė Dievui: „Kad bent Ismaelis gyventų Tavo laiminamas!" 19 Bet Dievas atsakė: „Tikrai tavo žmona Sara pagimdys sūnų ir tu jį pavadinsi Izaoku! Aš sudarysiu su juo amžiną Sandorą jo palikuonims, 1 M 26,3. 20 O dėl Ismaelio, Aš išklausiau tave! Aš jį laiminsiu ir padarysiu vaisingą ir nepaprastai dauginsiu: jis bus dvylikos kunigaikščių tėvas, ir padarysiu iš jo didelę tautą, 1 M 16,10; 21,13-18; 25,16. 21 Tačiau savo Sandorą darysiu su Izaoku, kurį Sara pagimdys šiuo laiku kitais metais". 22 Baigęs kalbėti su juo, Dievas pasišalino, 1 M 35,13.

23 Tada Abraomas ėmė savo sūnų Ismaelį ir visus jo namuose gimusius ir už pinigus įsigytus, kiekvieną vyrą apipjaustė tą pačią dieną, kai Dievas su juo kalbėjo. 24 Abraomas buvo apipjaustytas devyniasdešimt devynerių metų, 25 o jo sūnus Ismaelis — trylikos metų. 26 Tą pačią dieną buvo apipjaustytas Abraomas ir jo sūnus Ismaelis, 27 visi jo namų vyrai, gimusieji jo namuose ir už pinigus įsigytieji.

Isameliui gimus, po trylikos metų Viešpats vėl apsireiškė Abraomui. Viešpaties apsireiškimai ir ypatingi palaiminimai nėra kasdien. Čia Viešpats apsireiškė ne Elohimo ir ne Jávės vardu, bet Elšadai vardu — Visgalis.

Šiuo apsireiškimu Viešpats pakartojo kai ką to, ką pirmiau buvo pažadėjęs; duoti Kanaano kraštą Abraomo palikuonims. Bet Jis pažadėjo ir daug naujo. Iš Abraomo kils ne viena tauta, bet daugelis tautų ir karalių. Jis bus daugelio tautų tėvas. Tad ir jo vardas pakeičiamas iš Abramo į Abraomą. Abraomas tapo ne tik tautų, bet ir tikinčiųjų tėvu.

Dievas įsakė Abraomui, kaip Sandoros ženklą įvesti apipjaustymą. Visi vyrai iš Abraomo giminės, o taip pat ir įsigyti vergai, privalo būti apipjaustyti. Ateityje berniukai po gimimo aštuntąją dieną turi būti apipjaustomi. Kas nebus apipjaustytas, tą privalo pašalinti iš tautos.

Be to, Visagalis pranešė, kad Sara pagimdys sūnų. Iš jos palikuonių kils tautos ir karaliai. Tad jos vardas pakeičiamas iš Sarajos į Sarą — kunigaikštytė. Abraomui tai buvo nepaprasta laimė. Jis krito veidu ant žemės ir juokėsi, džiaugėsi. Jis tikėjo Visagalio pažadais ir tuojau, tą pačią dieną, apipjaustė visus savo vyrus, Isamelį ir pats save.

VIEŠPATS APLANKO ABRAOMĄ 18,1-15 SODOMOS SUNAIKINIMO APREIŠKIMAS 16-19, ABRAOMO MALDA 20-33

1 Viešpats pasirodė Abraomui prie Mamrės ąžuolų,
kai jis sėdėjo palapinės prieangyje pačioje dienos kaitroje.
2 Jis, pakėlęs akis, pamatė tris vyrus, stovinčius prieš jį.
Jis skubėjo iš palapinės ir, nusilenkęs iki žemės, Žyd 13,2
3 tarė: „Mano Viešpatie, jei radau malonę Tavo akyse,
prašau, neaplenk savo tarno! 4 Leiskite atnešti kiek
vandens nusiplauti kojoms; pailsėkite po medžiu, 5 kol
atnešiu duonos kąsnį jums pasistiprinti. Po to galėsite
toliau keliauti, nes tam juk atėjote". Jie tarė: „Daryk taip,
kaip sakei!" 6 Abraomas nuskubėjo į palapinę pas Sarą ir
tarė: „Skubiai suminkyk tris saikus smulkių miltų ir
iškepk papločių". 7 Abraomas nubėgo pas gyvulius ir,
paėmęs rinktinį veršiuką, padavė tarnui, o tas skubėjo jį

paruošti. 8 Jis ėmė sviesto, pieno ir veršiuką, kurį tarnas
buvo paruošęs, ir patiekė jiems. O jis pats, jiems valgant,
stovėjo prie jų po medžiu.
9 Jie paklausė jį: „Kur yra tavo žmona Sara?" Jis
atsakė: „Palapinėje". 10 Vienas iš jų tarė: „Aš tikrai
sugrįšiu pas tave kitais metais šiuo laiku, ir tavo žmona
Sara turės sūnų!" Tuo tarpu Sara klausėsi palapinės
prieangyje, 1 M 17,19; Rom 9,9. 11 Abraomas ir Sara
buvo seni, sulaukę žilos senatvės. Sarai buvo pasibaigęs
gimdymo laikotarpis. 12 Sara savyje juokėsi: „Būdama
pasenusi ir mano viešpačiui esant senam, argi dar patirsiu
Dievo malonės?" 1 M 17,17; 1 Pt 3,6. 13 Viešpats tarė
Abraomui: „Kodėl Sara juokėsi galvodama: ‚Ar aš iš
tikrųjų gimdysiu pasenusi?' 14 Ar kas nors Viešpačiui
negalima? Kitais metais, šiuo laiku, Aš sugrįšiu pas tave.
Tada Sara turės sūnų!" Lk 1,37. 15 Sara gynėsi: „Aš
nesijuokiau", nes ji buvo išsigandusi. O Jis tarė: „Ne! Tu
juokeisi!"
16 Po to tie vyrai pakilo ir ėjo Sodomos link, o
Abraomas ėjo su jais, norėdamas juos palydėti. 17
Viešpats tarė: „Ar Aš slėpsiu nuo Abraomo, ką ketinu
daryti? 18 Juk Abraomui tikrai lemta tapti didele ir ga-
linga tauta; jame bus palaimintos visos tautos, 1M12,3.
19 Aš išrinkau jį, kad jis įsakytų savo sūnums ir savo
namams saugoti Viešpaties kelią, vykdant teisingumą ir
teisę, kad Viešpats ištesėtų Abraomui, ką Jis kalbėjo apie
jį", 5 M 6,7; 32,46. 20 Viešpats tarė: „Sodomos ir
Gomoros kaltė yra didelė, o jų nuodėmė, iš tiesų, yra labai
sunki, 1 M 19,13. 21 Aš nuvyksiu ir pažiūrėsiu, ar jų
nusikaltimai atitinka jų darbams. Aš sužinosiu!" 1 M
11,5; Ps 34,16-17.
22 Tie vyrai ėjo toliau, o Abraomas pasiliko bestovįs
Viešpaties akivaizdoje, 1 M 19,1. 23 Abraomas priartėjęs
tarė: „Ar tikrai sunaikinsi teisųjį kartu su nusikaltėliu? 4
M 16,22; 2 Sam 24,17. 24 Galbūt, penkiasdešimt teisiųjų
yra mieste. Ar tikrai sunaikinsi ir neatleisi tai vietovei dėl

penkių dešimčių teisiųjų? 25 Tai nėra Tavo būdas, nužudyti teisųjį su nusikaltėliu, kad teisusis gautų tą patį, kaip piktadaris! Ar visos žemės Teisėjas nesilaikys teisumo?" 26 Viešpats tarė: „Jei Sodomos mieste rasiu penkiasdešimt teisiųjų, tai atleisiu visai vietovei", Iz 65,8; Mt 24,22; Ez 22,30. 27 Abraomas atsakė: „Štai, išdrįsau kalbėti Viešpačiui, nors esu dulkės ir pelenai. 28 Galbūt, ligi penkiasdešimt teisiųjų trūks penkių. Ar dėl penkių sunaikinsi visą miestą? Jis tarė: „Nesunaikinsiu, jei ten rasiu keturiasdešimt penkis." 29 Abraomas toliau kalbėjo: „Galbūt ten atsiras tik keturiasdešimt?" Jis atsakė: „Dėl keturiasdešimt nesunaikinsiu." 30 Tada jis tarė: „Nesirūstink, Viešpatie, jeigu drįstu kalbėti: ‚Galbūt, ten atsiras tik trisdešimt'." O Jis atsakė: „Nieko nedarysiu, jei ten rasiu trisdešimt". 31 Abraomas vėl klausė: „Drįstu kalbėti Viešpačiui, galbūt ten atsiras dvidešimt!" O Jis tarė: „Nesunaikinsiu ir dėl dvidešimt." 32 Tada jis tarė: „Nesirūstink, Viešpatie, jei išdrįstu dar kartą kalbėti, galbūt ten atsiras dešimt?" O Jis atsakė: „Nesunaikinsiu ir dėl dešimties". 33 Viešpats, baigęs kalbėti su Abraomu, nuėjo, o Abraomas sugrįžo į savo vietą.

Dangiški svečiai aplankė Abraomą kasdieniškame gyvenime. Abraomas juos pasitiko ir nuoširdžiai priėmė. Jėzus priėmė žmogiškąjį kūną ir gyveno tarp mūsų. Angelai dažnai pasirodydavo žmogiškame pavidale. Anais laikais nebuvo jokių viešbučių nei motelių, bet svečiai buvo nuoširdžiai priimami. Malonus sveičių priėmimas, vaišingumas, žinomas ir mums lietuviams, dabar ir mūsų tėvų ir senelių laikais. Artimuose Rytuose svečių priėmimas yra religinio pobūdžio.

Labai greit buvo paruoštas valgis. Vienas keliautojas pasakojo, kaip jis sutiko kerdžių, kuris jį priėmė nakvynei. Iki juodu nuo avių būrio į namus atjojo,

šeimininkas jodamas nulupo aviai kailį ir ją paruošė virimui. O šeimininkė greitai išvirė avieną ir patiekė vakarienei.

Bevalgant paaiškėjo, kad svečiai yra dangiški. Jie žinojo Abraomo žmonos vardą, girdėjo jos juoką, pakartojo pažadą, kad už metų Sara turės sūnų.

Abraomas suprato, kad jo svečiai yra dangiški; jie viską žino ir jam kai ką pasakė. Abraomas juos gerbė ir prieš juos žeminosi. Svečiai atliko pareigą, pranešė Abraomui, kad už metų jis turės sūnų, ir išėjo. Abraomas palydėjo juos. Viešpats priminė, kad Abraomo palikuonys bus gausūs; Abraomas juos mokys siekti Viešpaties kelių; per jį bus palaimintos visos tautos. Tai kodėl nepasakyti Abraomui, ką Viešpats mano daryti artimoje ateityje? Dievas dažnai apreiškia tikintiesiems daugiau negu pasaulio išminčiai žino.

Abu angelai vyko toliau, o Viešpats liko su Abraomu. Abraomas buvo arti Viešpaties. Gal mes pasakytume: „Nuoširdžiai meldėsi”. Viešpats priminė, kad Sodomos ir Gomoros nusikaltimai yra labai dideli. Nuo tvano buvo praėję apie 400 metų, Semas dar buvo gyvas, kuris tvaną pergyveno. Ak, kaip greit žmonės užmiršta Dievo bausmę ir įspėjimus! Iš Viešpaties išsireiškimo, Abraomas suprato, kad Sodomai ir apylinkei gręsia pavojus. Abraomas galvojo apie savo giminaitį Lotą ir tikėjo, kad ten yra daug gerų, tikinčių Dievą žmonių, mažiausia 50. Visagalis Viešpats yra teisus, geras, atleidžiąs nusikaltimus. Jis visatos Valdovas, nenori nei vieno pražudyti. Abraomas pradėjo melstis. Tai pirmą kartą malda minima Šventajame Rašte. Dievas apreiškia tikintiesiems gera ir bloga. Jie gali melstis. Abraomas neturėjo galimybės pranešti apie gresiantį pavojų Lotui, nei ten esantiems gyventojams, bet jis galėjo melstis už juos. Minėta malda aprašyta lyg pokalbis su Dievu. Kartais maldoje tampa kai kas visai aišku. Dievas atsako į maldą.

LOTO IŠGELBĖJIMAS, SODOMOS SUNAIKINIMAS 19,1-38

1 Kai tuodu angelai vakare atėjo į Sodomą, Lotas
sėdėjo Sodomos vartuose. Lotas, pamatęs juos, atsikėlė
jų pasitikti ir nusilenkė iki žemės, 1 M 18,22. 2 Jis tarė:
„Mano viešpačiai, prašau, užsukite į savo tarno namus ir
pernakvokite, nusiplaukite kojas; anksti atsikėlę, galėsite
eiti savo keliu". Jie atsakė: „Ne, mes nakvosime aikštėje."
3 Jis taip labai maldavo juos, kad jie užsuko pas jį ir įėjo į
jo namus. Jis paruošė jiems vaišes, iškepė neraugintų
pyragaičių; ir jie valgė. 4 Jiems dar neatsigulus, Sodomos
miesto vyrai, jauni ir seni, apsupo namus, šaukdami 5
Lotą, klausė: „Kur yra tie vyrai, kurie šįvakar atėjo pas
tave? Išvesk juos laukan, kad juos pažintume". 6 Lotas
išėjo pas juos į prieangį ir, užrakinęs duris, 7 tarė: „Mano
broliai, prašau, nesielkite taip piktai! 8 Aš turiu dvi jaunas
dukteris. Leiskite man jas išvesti pas jus ir darykite su
jomis, kaip jums patinka. Tik tiems vyrams nieko
nedarykite, nes jie juk yra po mano stogu". 9 Bet jie tarė:
„Šalin! Jis čia atvyko, kad gyventų kaip ateivis, o nori
teisėju būti! Dabar mes pasielgsime su tavimi pikčiau
negu su jais." Jie veržėsi prie Loto, norėdami išlaužti
duris, 2 Pt 2,7-8. 10 Tačiau vyrai savo rankomis įtempė
Lotą į namą ir užrakino duris. 11 O tie, kurie buvo lauke,
visi apako; maži ir dideli nebesurado durų, 2 Kar 6,18. 12
Lotui juodu tarė: „Ar turi čia ką nors iš savųjų: žentus,
sūnus, dukteris? Išvesk juos iš šios vietos! 13 Mes
rengiamės sunaikinti šitą vietą, kadangi jų blogų darbų
garsas pasiekė Viešpatį ir Jis mus siuntė ją sunaikinti, 1 M
18,20. 14 Lotas išėjęs kalbėjo būsimiems žentams, kurie
norėjo vesti jo dukteris: „Išeikite iš šios vietos, nes
Viešpats rengiasi sunaikinti miestą." Bet žentams atrodė,
kad jis juokauja, 4 M 16,21.

15 Išaušus angelai liepė Lotui skubėti: „Imk žmoną ir
dukteris, kurios čia yra, kad nebūtumėte sunaikinti
baudžiant miestą". 16 Bet jis delsė. Tada tie vyrai nutvėrė

jį už rankos, jo žmoną ir abi dukteris, nes Viešpats jų
pasigailėjo, ir išvedę paleido už miesto ribų. 17 Išvedę
juos, tarė: „Gelbėkite savo gyvybę! Nežiūrėkit atgal ir
nesustokit kur nors apylinkėje! Gelbėkitės bėgdami į
kalnus, kad nežūtumėte!" Mt 24,16. 18 Lotas jiems
atsakė: „O ne, mano viešpačiai! 19 Aš, tavo tarnas, radau
malonę tavo akyse, ir man parodei didelį gailestingumą,
išlaikydamas mano gyvybę. Nepajėgiu gelbėtis,
bėgdamas į kalnus. 20 Šitas miestas yra arti, ten galiu
nubėgti — jis yra mažas ir aš jame išsigelbėsiu." 21 Jis tarė
jam: „Išgirdau tavo pageidavimus ir nesunaikinsiu
miesto, apie kurį kalbėjai. 22 Skubiai gelbėkis, bėk, nes
nieko negaliu daryti, kol nuvyksi ten". Todėl tą miestą
pavadino Zoaru. 23 Saulei tekant, Lotas įėjo į Zoarą.
24 Tuomet Viešpats siuntė ant Sodomos ir Gomoros
sieros ir ugnies lietų, 5 M 29,22; Ps 11,6; Am 4,11; Lk
17,29; 2 Pt 2,6; Iz 1,9-10; 13,19. 25 Jis sunaikino tuos
miestus, visą apylinkę, visus miesto gyventojus ir augalus.
26 Bet jo žmona pažvelgė atgal ir pavirto druskos stulpu,
Lk 17,32.
27 Anksti rytą Abraomas atėjo į tą vietą, kur jis
stovėjo Viešpaties akivaizdoje, 28 pažvelgė Sodomos ir
Gomoros link ir į visą apylinkę; jis matė kylančius
aukštyn dūmus, kaip iš krosnies.
29 Dievas, sunaikinęs tos apylinkės miestus, atsiminė
Abraomą ir išvedė Lotą iš pražūties; sugriovė miestus,
kuriuose jis gyveno.
30 Lotas ir jo abi dukterys išėjo iš Zoaro, apsigyveno
kalnuose, nes jis bijojo gyventi Zoare. Jie apsigyveno
oloje. 31 Tada vyresnioji tarė jaunesniajai: „Mūsų tėvas
senas ir krašte nebeliko vyro, kuris pagal viso pasaulio
paprotį, galėtų su mumis sukurti šeimą. 32 Eikš,
nugirdykime vynu savo tėvą ir atsigulkime prie jo, kad iš
tėvo susilauktume palikuonių!" 2 M 18,7. 33 Jos tą naktį
nugirdė vynu savo tėvą. Po to vyresnioji praleido naktį su
savo tėvu, o tas nežinojo, kada ji atsigulė, nė kada

atsikėlė. 34 Sekančią dieną vyresnioji tarė jaunesniajai:
„Aš praėjusią naktį gulėjau su savo tėvu. Nugirdykime jį
vynu ir šiąnakt. Po to eik, atsigulk prie jo, kad iš savo tėvo
susilauktum palikuonį!" 35 Taigi, jos ir kitą naktį nugirdė
vynu tėvą. Paskui jaunesnioji praleido naktį su juo, o jis
nežinojo, kada ji atsigulė, nė kada atsikėlė. 36 Taip abi
Loto dukterys pastojo nuo savo tėvo. 37 Vyresnioji
pagimdė sūnų ir jį pavadino Moabu. Jis yra ligi šiol
tebegyvenančių moabitų tėvas, 5 M 2,9. 38 Jaunesnioji
pagimdė sūnų ir jį pavadino Amonu. Jis yra ligi šiol
tebegyvenančių amonitų tėvas, 5 M 2,19.

Negyvoji jūra yra apie 60 km ilgio ir 17 km pločio. Šiaurėje ji apie 300 m gilumo, o pietuose — apie 10 m. 1924 m archeologai rado arti Negyvosios jūros pietrytiniame krante mūro siena aptvertos vietovės griuvėsius. Jie nustatė, kad vietovė apie 2000 m. pr. Kr. buvus gausiai apgyventa, bet staiga ištuštėjusi, atrodo, dėl kokios tai katastrofos. Pirmiau kraštas buvo derlingas, bet staiga gamta pasikeitė ir kraštas sunyko. Ten yra daug limpančios alyvuotos juodos masės, druskos ir sieros. Daugelis archeologų ir Šventojo Rašto tyrinėtojų mano, kad Sodomos ir Gomoros miestai buvo Negyvosios jūros pietiniame pakrašty. Galėjo įvykti sieros ir druskos mišinio sprogimas ir iš oro kristi ugnies lietus. Šventasis Raštas sako, kad apie 2000 m pr. Kr., Abraomo laikais, Sodoma ir apylinkės miestai buvo sunaikinti.

Vakaro metu du angelai atėjo į Sodomą. Lotas buvo aikštėje prie miesto vartų. Senovėje prie miesto vartų būdavo turgaus aikštė, kur visi miesto reikalai buvo aptariami ir vyko teismai. Lotas buvo ten ir pamatė du ateinančius jaunuolius (angelus). Jis pasitiko juos, mandagiai pasveikino ir pakvietė nakvynei. Juodu nenorėjo kvietimo priimti, bet pagaliau sutiko. Dar neatsigulus, susirinko prie Loto namų miesto vyrai ir

norėjo ateivius išniekinti. Pasirodė, kad apie sodomiečius „kilęs šauksmas" yra teisingas. Jie yra visai suniekšėję. Lotas drąsiai gynė ateivius, laikydamasis anų laikų papročio; jis statė savo gyvybę už svečius į pavojų ir aukojo dukterų garbę. Daug kas kaltina Lotą, kad jis, atsiskirdamas nuo Abraomo, pasirinko geriausią vietą, draugavo so sodomitais, vadino juos „broliais", nepaveikė jų į gerąją pusę, aukojo dukterų garbę ir t.t. Šventasis Raštas nedangsto piktybių ir geriausių žmonių. Nojus ir Abraomas irgi padarė klaidų. Apaštalas Petras sako, kad Lotas buvo teisus ir jį vargino Sodomos žmonės, 2 Pt 2,7.

Lotas suprato, kad jo svečiai yra angelai, tikėjo ką jie sakė ir vykdė jų įsakymą. Lotas kalbėjo jaunuoliams, kurie norėjo vesti jo dukteris, apie miesto sunaikinimą ir patarė jiems gelbėtis, skubėti, bėgti iš miesto. Netikintiems jaunuoliams atrodė Lotas lyg koks juokdarys. Angelai liepė Lotui ir jo artimiesiems skubėti, palikti miestą. Lotas visai pasimetė. Jis nebesugebėjo blaiviai galvoti nei elgtis. Žmonės dažnai taip elgiasi didelio pavojaus metu. Angelai prievarta paėmė už rankų ir išvedė Lotą, jo žmoną ir dukteris. Visas jų turtas liko mieste. Angelai įsakė bėgti į kalnus. Lotas prašėsi į Soaro miestelį.

Mano vaikystėje sudegė kaimyno tvartas su visais gyvuliais. Žmonės pasakojo girdėję kitame kaime, už trijų kilometrų, gyvulių baubimą ir žviegimą. Tai kas dėjosi kai keli miestai vienu kartu ugnyje žuvo! Nenuostabu, kad Loto žmona atsigręžė pažiūrėti kas dedasi. Viešpaties įsakymo reikia klausyti. Loto žmonos žuvimas yra mums įspėjimas, Lk 17,32. Negyvosios jūros pietiniame krante yra keli druskos stulpai vadinami „Loto žmona". Negyvoji jūrą yra tikrai negyva. Joje negyvena žuvys; vėjas nesukelia joje vandens bangų. Vanduo yra toks sunkus, kad ir nemokantis plaukti neskęsta.

Kai Abraomui Viešpats pranešė apie Sodomos ir kitų

miestų sunaikinimą, jis, sugrįžęs namo, ne tik mąstė apie tai, bet greičiausia ir nakties metu meldėsi. Abraomas anksti rytą nuėjo į tą vietą, kurioje jis vakar kalbėjo su Viešpačiu. Jis pažvelgė į Sodomos apylinkę, kuri buvo taip derlinga ir graži, kaip Dievo sodas (Edenas). Dabar visą apylinkę dengė dūmai. Lotas buvo išgelbėtas, bet kraštą Viešpats sunaikino.

Lotas pasirinko Soaro miestelį išsigelbėjimui, bet bijojo gyventi jame. Jis išvyko į kalnus gyventi, į kuriuos nenorėjo vykti angelams liepiant. Čia jis gyveno su savo dukterimis kalnų oloje. Nelaimės metu ir mūsų laikais tenka kai kam taip gyventi. Atrodo, kad Lotą ir jo dukteris taip paveikė Sodomos apylinkės sunaikinimas, jog jiems atrodė, kad visas pasaulis sunaikintas. Juk jis galėjo susirasti Abraomą. Jis tikrai būtų padėjęs jam prasigyventi. Dukterys kalbėjo, kad krašte nebeliko vyrų, kurie galėtų jas vesti.

Lotas ir jo dukterys labai nusikalto. Pats gėrimas svaiginančių gėralų yra nusikaltimas. Iš jo dažnai kyla daug kitų nusikaltimų. Loto dukterys nenorėjo paleistuvauti. Jos tik norėjo tapti motinomis, išlaikyti giminę. Pirmoji savo sūnų pavadino Moabas — Iš Tėvo, o jaunesnioji Amonas — Tėvo Sūnus. Šios tautos daug kariavo prieš izraelitus.

ABIMELEKAS PAIMA ABRAOMO ŽMONĄ, DIEVO ĮSPĖTAS JĄ GRĄŽINA 20,1-18

1 Iš ten Abraomas traukė toliau į pietų šalį ir apsigyveno Gerare tarp Kadeso ir Suro, 1 M 12,9-10; 26,1. 2 Abraomas kalbėjo apie savo žmoną Sarą: „Ji yra mano sesuo". Tada Abimelekas, Geraros karalius, paėmė Sarą. 3 Bet Dievas sapne pasirodė Abimelekui ir tarė: „Tu mirsi dėl moters, kurią paėmei, nes ji yra ištekėjusi moteris". 4 Abimelekas dar nebuvo jos palietęs. Jis tarė: „Ar nužudysi ir niekuo kaltą? 5 Argi Abraomas man nesakė: ‚Ji yra mano sesuo?' Ir ar ji pati nesakė: ‚Jis yra

mano brolis?' Nekalta širdimi ir tyromis rankomis tai
padariau". 6 Dievas tarė jam sapne: „Aš žinau, kad tai
darei nekalta širdimi, todėl tave sulaikiau, kad
nenusidėtum ir jos nepaliestum. 7 Taigi, dabar sugrąžink
vyrui žmoną, nes jis yra pranašas. Jis tesimeldžia už tave,
kad išliktum gyvas. O jei nesugrąžinsi, tai žinok, kad
tikrai mirsi su visais savaisiais!" Ps 105,15.

8 Abimelekas, atsikėlęs anksti rytą, sušaukė visus savo
tarnus ir papasakojo jiems sapną. Vyrai labai nusigando.
9 Abimelekas pasikvietė Abraomą ir jam tarė: „Ką mum
padarei! Ir kuo aš nusidėjau, kad užtraukei man ir mano
karalystei tokią didelę nuodėmę! Tu pasielgei su manimi
taip, kaip nesielgiama". 10 Abimelekas tęsė toliau: „Ką
galvojai taip darydamas?" 11 Abraomas atsakė: „Aš
galvojau, kad šitoje šalyje nėra Dievo baimės, ir dėl mano
žmonos jie užmuš mane. 12 Bet ji, iš tikrųjų, yra mano
sesuo: mano tėvo duktė, tik ne mano motinos; ir aš ją
vedžiau. 13 Kai Dievas mane vedė iš mano tėvo namų, aš
jai tariau: Padaryk man tą malonę: visur, kur nuvyksime,
sakyk apie mane: ‚Jis yra mano brolis'." 14 Abimelekas
davė Abraomui avių, raguočių, tarnų bei tarnaičių, ir
sugrąžino jam jo žmoną Sarą. 15 Abimelekas tarė: „Štai
mano kraštas tau atviras; įsikurk kur tau patinka!" 16 O
Sarai jis tarė: „Aš daviau tavo broliui tūkstantį
sidabrinių. Tebūnie tai pateisinimas tau ir taviesiems
prieš kitus, kad esi nekalta. 17 Abraomas meldė Dievą ir
Jis pagydė Abimeleką, jo žmoną ir tarnaites taip, kad jos
gimdė. 18 Viešpats buvo padaręs nevaisingomis visas
moteris Abimeleko namuose dėl Abraomo žmonos
Saros.

Šis epizodas yra labai panašus kaip 1 M 12 skyriuje apie Abraomą Egipte. Šiuo laiku Sara jau buvo 90 metų. Tad daugelis Šventojo Rašto aiškintojų mano, kad šis įvykis turėjo būti anksčiau. Gal ir taip? Šventojo Rašto

autoriai ne visados laikėsi chronologijos.

Abraomas keliaudavo iš vienos vietos į kitą. Kartą jis nuvyko arti Viduržemio jūros, prie Gazos. Vietos (Miesto) karalius Abimelekas apgaule paėmė Sarą (2 skirsnelis) į savo haremą. Bet Dievas sapne perspėjo Abimeleką grąžinti Sarą Abraomui ir pranešė, kad jis yra pranašas. Toks pranašas Abimelekui tikrai nepatiko. Rytą Abimelekas papasakojo savo žmonėms, ką jam Dievas pranešė sapne. Abimelekas, pasišaukęs Abraomą, apkaltino jį, dėl Saros paėmimo bausmė grėsė visai šaliai. Dėl karalių, vadų dažnai nukenčia visas kraštas. Abraomo pasiteisinimas buvo — jis manęs, kad čia žmonės netiki Dievą ir jį užmuš dėl jo gražios žmonos. Jis net pasakė, kad juodu su Sara susitarė meluoti, kai jam Dievas įsakė išvykti iš savo gimtinės. Čia Abraomas ir Sara parodomi visą laiką nepasitikį Dievu; jie manė, kad visi žmonės yra niekšai.

Kas gi yra žmogus? Kas tikintis žmogus? Jei Dievo malonė jo nelaiko, tai jis, žmogus yra tikrai niekšas; Dievo malonė didinga. Dievas įsakė Abraomui melstis už Abimeleką. Abraomas meldėsi. Dievas išklausė maldą. Abimelekas leido Abraomui gyventi savame krašte ir davė jam daug dovanų, kaip atpildą už Sarą. Taip pagal anų laikų paprotį buvo atstatyta Saros garbė.

IZAOKO GIMIMAS 21,1-8
ISMAELIO IŠSIUNTIMAS 9-21,
ABRAOMO ĮTAKA KAIMYNAMS 22-34

1 Viešpats aplankė Sarą ir įvykdė, ką jai buvo pažadėjęs, 1 M 18,10. 2 Sara pastojo ir, sulaukus žilos senatvės, Abraomui pagimdė sūnų, apie kurį Dievas buvo kalbėjęs, Žyd 11,11. 3 Abraomas pavadino gimusį sūnų Izaoku, 1 M 17,19. 4 Izaokas, pagal Dievo įsakymą, aštuonių dienų buvo apipjaustytas, 1 M 17,11-12. 5 Tada Abraomas buvo šimto metų, 1 M 17,17; Rom4,19. 6 Sara tarė: „Dievas man suteikė džiaugsmo, o kitiems — juoko, 1 M 18,12. 7 Kas būtų tikėjęs, kad Sara maitina kūdikį,

pagimdžiusi jį Abraomui sulaukus žilos senatvės?"
8 Kai vaikas paaugo ir motina jį nustojo maitinti,
Abraomas tą dieną iškėlė didelį pokylį. 9 Sara matė
egiptietės Hagaros sūnų, kurį ji pagimdė Abraomui,
erzinantį Izaoką. 10 Ji tarė Abraomui: „Išvaryk šitą
tarnaitę ir jos sūnų! Jis nebus tėvonis drauge su mano
sūnumi, Izaoku", Gal 4,30. 11 Šitas žodis labai nepatiko
Abraomui. 12 Tačiau Dievas tarė Abraomui: „Nesisielok
dėl berniuko ir dėl tarnaitės! Visa, ką Sara tau sako,
klausyk jos! Nes per Izaoką tavo vardu bus pavadinti
palikuonys, Rom 9,7-8; Žyd 11,18. 13 Bet ir tarnaitės
sūnų padarysiu didelės tautos tėvu, nes jis yra tavo
palikuonis", 1 M 17,20. 14 Abraomas, atsikėlęs anksti
rytą, ėmė duonos bei odinę vandens ir davė Hagarai,
uždėdamas jai ant pečių, atidavė vaiką ir ją išleido. Ji
išėjusi klaidžiojo Beršebos dykumoje. 15 Išsibaigus
vandeniui odinėje, ji paliko vaiką po vienu krūmokšniu.
16 Paėjusi atsisėdo priešais jį lanko šūvio atstume. Ji sakė:
„Negaliu matyti mirštantį vaiką!" Paliktas vaikas
graudžiai verkė. 17 Dievas išgirdo berniuką verkiant, ir
Dievo angelas iš dangaus tarė Hagarai: „Kas tau Hagara?
Nebijok! Dievas išgirdo berniuko balsą. 18 Kelkis, imk
berniuką ir laikyk jį tvirtai savo rankose, nes Aš jį darysiu
didele tauta!" 19 Dievas atvėrė jai akis, ir ji pamatė šulinį.
Nuėjusi pripildė odinę vandens ir pagirdė berniuką, 20
Dievas buvo su juo; jis užaugo, gyveno dykumoje, tapo
šauliu, lankininku. 21 Jis, gyvendamas Parano dykumoje, vedė; jo motina parinko jam žmoną iš Egipto šalies, 1
M 16,3.

22 Anuo metu Abimelekas ir jo kariuomenės vadas
Pikolis kalbėjo Abraomui: „Dievas yra su tavimi
visuomet, 1 M 26,26. 23 Dabar, tad prisiek Dievu, kad
nekenksi nei man, nei mano vaikams bei jų palikuonims,
o būsi ištikimas man ir kraštui, kuriame gyveni kaip
ateivis!" 1 M 20,15. 24 Abraomas atsakė: „Prisiekiu", 1
M 26,15-18.

25 Tačiau Abraomas priminė Abimelekui šulinį, kurį Abimeleko tarnai buvo pasigrobę. 26 Abimelekas atsakė: „Aš nežinau, kas tai padarė. Tu man nieko nesakei, aš nieko apie tai negirdėjau iki šios dienos". 27 Abraomas davė Abimelekui avių ir raguočių, ir juodu padarė sutartį. 28 Abraomas paskyrė septynis ėriukus. 29 Abimelekas klausė Abraomo: „Ką gi reiškia šie septyni ėriukai, kuriuos man paskyrei?" 30 Jis atsakė: „Tuos septynis ėriukus turi priimti iš manęs, kaip įrodymą, kad aš iškasiau šitą šulinį". 31 Ta vieta buvo pavadinta Berseba, nes ten jie abu prisiekė, 1 M 26,33. 32 Taip juodu padarė sutartį Berseboje. Abimelekas ir jo kariuomenės vadas Pikolis sugrįžo į filistėnų kraštą. 33 Abraomas pasodino tamarisko medį Berseboje ir ten šaukėsi Viešpaties, Amžinojo Dievo vardo, 1 M 12,8; Iz 40,28; Rom 16,26. 34 Abraomas gyveno ilgą laiką filistėnų krašte.

Izaokas seniai buvo Dievo žadėtas, bet jo gimimo reikėjo ilgai laukti. Ar nepanašu su Jėzumi? Išganytojas labai seniai buvo pažadėtas, bet Jis gimė tada, kai atėjo Dievo paskirtas laikas. Viskas įvyksta tik tada, kai ateina Dievo numatytas laikas, o ne tada, kada mes norime.

Jo vardas Izaokas — Juokas. Šis vardas labai tiko jam. Jo gimimu džiaugėsi Abraomas, 1 M 17,17 juokėsi Sara, Ismaelis ir visi kaimynai. Ypatingai Sara buvo labai laiminga jo gimimu.

Izaoko gimimas, žmogiškai galvojant, buvo negalimas. Argi, žmogiškai galvojant, Jėzaus, Dievo Sūnaus, gimimas buvo galimas? Taipgi ar žmogiškai imant, gali Šventoji Dvasia veikti žmogų, angelai saugoti jį, nusikaltėliui būti atleistos nuodėmės?

Kokie nuostabūs Viešpaties keliai! Izraelitų vaikai buvo atpratinami nuo motinų 3 metų.

Kai Ismaelis buvo 15 metų, Izaokas buvo 3 metų. Ismaelis buvo grubus, storžievis, erzino mažą Izaoką,

pajuokė jį. Sara tai matė. Jos motiniška širdis negalėjo to pakęsti. O gal tai buvo jos nujautimas, kad iš šių vaikų kils skirtingos tautos? Sara reikalavo iš Abraomo pašalinti Hagarą ir Ismaelį. Ką gi Abraomas turėjo daryti? Juk ir Ismaelis buvo jo vaikas! Nakties metu Dievas kalbėjo Abraomui. Abraomas suprato Dievo kalbą. Dievas pasakė Abraomui, kad duotas pažadas bus išpildytas Izaokui. Bet Jis laimins ir Ismaelį, iš jo kils didelė tauta. Tačiau Abraomas privalo pašalinti iš savo namų vergę Hagarą ir jos sūnų Ismaelį. Apaštalas Povilas, Gal 4,21-31 kalba apie Hagarą ir Sarą palyginimu.

Abraomas pakluso Viešpačiui, tuojau įvykdė Dievo įsakymą. Reikia manyti, kad Abraomas padarė tam tikrą planą Hagarai: kur eiti, kur gyventi; parūpino jai pragyvenimą. Hagara greit pasimetė tyruose, išleido visus išteklius ir atsirado prie Bersebos. Čia yra septyni šuliniai — oazės; kur ilgesnį laiką gyveno Abraomas, Izaokas ir Jokūbas.

Hagarai klaidžiojant po tyrus, Ismaelis susirgo. Ji buvo bejėgė jam suteikti pagalbą. Jos motiniška širdis, nepernešdama sūnaus kančių, paliko jį po krūmokšniu. Verkė motina, o vaikas šaukė. Kai žmogus būna beviltiškoj padėtyje, dažnai Dievas padeda. Šiuo atveju Dievas siuntė angelą. Tas atvėrė Hagarai akis. Ji pamatė visai arti oazę — šulinį. Angelas taip pat jai pranešė, kad iš Ismaelio kils didelė tauta, Dievas laimins jį. Dievas rūpinasi visomis tautomis, ne vien išrinktąja tauta.

Abimelekas ilgą laiką stebėjo Abraomo gyvenimą ir priėjo išvados, kad Abraomas, Dievo pranašas, kuris kartą jam melavo, yra teisus vyras. Nors jis yra svetimšalis, bet ateityje jis gali turėti labai didelę įtaką kraštui, tad reikia su juo sudaryti sutartį. Abimelekas su savo kariuomenės vadu atvyko pas Abraomą ir pasiūlė tartis draugiškai. Abraomas sutiko.

Šiltuose kraštuose, tyruose, gyvulių augintojams labai svarbus vanduo. Abraomo kerdžiai surado tyruose

vandens požeminę gyslą ir iškasė šulinį. Abimeleko kerdžiai pasisavino jį. Abraomas kelis kartus kreipėsi į Abimeleką, bet nieko nelaimėjo. Dabar Abraomui buvo gera proga sutvarkyti šulinio reikalą. Abimelekas apsimetė nieko negirdėjęs ir nežinojęs apie tai iki šios dienos. Taip orientiečiai daro, pas juos yra toks įsigyvenęs paprotys. Kaip anksčiau Abraomas gėdinosi Abimeleko dėl Saros, taip dabar Abimelekas jautėsi dėl šulinio. Abimelekas sutiko atiduoti šulinį Abraomui. Abraomas pastatė septynis ėriukus atskirai ir prašė Abimeleką priimti juos. Abimelekas vėl apsimetė nesuprantąs, ką tai reiškia. O ką tai reiškė? Tai reiškė tą patį, kas mūsų laikais reikštų patvirtinti sutartį pas notarą su liudininkais. Pagaliau Abimelekas ir su tuo sutiko. Taip Abraomas gavo nuosavą šulinį svetimame krašte, pasisodino medį ir pasistatė aukurą. Abraomas davė didelę, vertingą dovaną Abimelekui. Berseba reiškia — priesaikos septyni šuliniai.

IZAOKO AUKOJIMAS 22,1-24

1 Po šitų įvykių Dievas mėgino Abraomą. Jis tarė jam:
„Abraomai!" Tas atsiliepė: „Aš čia!" Žyd 11,17; Jok 1,12.
2 Tada Jis tarė: „Imk Izaoką, savo vienintelį sūnų, kurį
myli, ir eik į Morijos šalį; ten aukok jį deginamąja auka
ant kalno, kurį tau parodysiu!" 2 Ch 3,1. 3 Abraomas
atsikėlė anksti rytą, pasibalnojo asilą, ir kartu su dviem
jaunuoliais ir Izaoku iškeliavo. Nuvykę prisiskaldė malkų
deginamajai aukai ir ėjo į vietą, kurią jam Dievas buvo
nurodęs. 4 Trečią dieną Abraomas iš tolo pamatė tą vietą.
5 Abraomas tarė savo jaunuoliams: „Pasilikite čia su
asilu, o aš su sūnumi nueisiu ten ir pasimeldę sugrįšime
pas jus". 6 Abraomas, paėmęs malkas deginamajai aukai,
uždėjo ant savo sūnaus Izaoko pečių, o pats pasiėmė
ugnies ir peilį. Jiems beeinant, 7 Izaokas tarė savo tėvui:
„Mano tėve!" O tas atsiliepė: „Aš čia, sūnau!" „Štai ugnis
ir malkos! Bet kur yra avis deginamajai aukai?" —

paklausė sūnus. 8 Abraomas atsakė: „Dievas parūpins
avį deginamajai aukai, mano sūnau!" Taip juodu ėjo
toliau.

9 Jiems atėjus į vietą, kurią Dievas buvo nurodęs,
Abraomas pastatė aukurą, uždėjo ant jo malkas, surišo
savo sūnų Izaoką ir jį uždėjo ant aukuro. 10 Abraomas,
paėmęs peilį, ištiesė savo ranką žudyti sūnų aukai, Jok
2,21. 11 Viešpaties angelas iš dangaus tarė: „Abraomai!
Abraomai!" Tas atsiliepė: „Aš čia!" 12 „Nepaliesk savo
ranka vaiko ir nieko jam nedaryk! Dabar žinau, kad esi
dievobaimingas ir nepagailėjai man savo vienintelio
sūnaus", Jer 7,31; Rom 8,32. 13 Abraomas, pakėlęs akis,
pamatė netoliese aviną, įstrigusį ragais į tankų
krūmokšnį. Abraomas paėmė jį ir aukojo deginamąja
auka savo sūnaus vietoje. 14 Abraomas pavadino tą vietą
„Viešpats mato". Taip ji dar ir šiandien tebevadinama:
„Ant kalno kur Viešpats mato".

15 Viešpaties angelas antrą kartą Abraomui iš
dangaus tarė: 16 „Prisiekiu! — sako Viešpats, — kadangi
tu nepagailėjai savo vienintelio sūnaus, Žyd 6,13. 17 Aš
tave laiminsiu ir dauginsiu tavo palikuonis, kad jų bus
tiek kaip dangaus žvaigždžių ir kaip smilčių jūros krante,
1 M 13,16; 15,5; Žyd 11,12; 1 M 24,60. 18 Tavo
palikuonys užims savo priešų tvirtoves (vartus), ir tavo
palikuonimis bus laiminamos visos žemės tautos dėl to,
kad paklausei mano balso", 1 M 12,3; Gal 3,16. 19
Abraomas sugrįžo pas jaunuolius, ir jie sugrįžo į Bersebą.

20 Po šitų įvykių Abraomui buvo pranešta: „Milka
pagimdė sūnų tavo broliui Nakorui: 1 M 11,29 21
pirmagimį Uzą ir Busą, sirijiečių tėvą Kemuelį, 22
Kesedą, Azovą, Pildasą, Jidlafą ir Betuelį. 23 Betuelio
duktė buvo Rebeka. Šituos aštuonis Milka pagimdė
Abraomo broliui Nakorui, 1 M 24,15. 24 Be to, jo
sugulovė Reuma pagimdė Tebą, Gakamą, Takašą ir
Maką.

Abraomo gyvenime įvyko daug pasikeitimų. Sodoma buvo sunaikinta, Ismaelis pašalintas iš namų; su Abimeleku reikalai sutvarkyti. Galėjo būti ramus gyvenimas. Atrodo, nakties metu Abraomas išgirdo Viešpatį šaukiant jo vardą. Abraomas, daug kartų turėjęs Viešpaties apsireiškimus, žinojo ir suprato Viešpaties kalbą. Abraomas galėjo laukti Viešpaties palaiminimo. Viešpats pranešė jam: „Izaoką, savo vienintelį, mylimą sūnų aukok man deginamąja auka. Jis temiršta nuo tavo rankos." Buvo nurodyta ir vieta, kur jį aukoti. Morijos kalnas, kuriame vėliau buvo pastatyta izraelitų šventovė, prie Golgotos kalno, kur Jėzus buvo nukryžiuotas. Ką Abraomas galvojo ir pergyveno, nepasakyta. Mes galime apie tai tik spėlioti. Jis aiškiai suprato jam skirtą Viešpaties įsakymą ir apsisprendė vykdyti jį. Atrodo, kad apie tai jis nieko nesakė Sarai.

Gyvenime yra dalykų, kuriuos turime kiekvienas asmeniškai spręsti kitiems nepadedant. Abraomas, atsikėlęs anksti, pasiruošė kelionei. Jis ėmė drauge du jaunuolius vergus, Izaoką, malkų, ugnies ir peilį. Kelionė tęsėsi tris dienas. Ką Abraomas pergyveno!? Po trijų kelionės dienų jis pamatė skirtą vietą ir pažino ją. Abraomas paliko pakalnėje savo tarnus, kaip Jėzus Getsemanėje savo mokinius, išskiriant tris. Kopiant į kalną, Izaokas klausinėjo apie auką. Abraomas atsakė, kad Dievas pasirinko auką. Abraomas pastatė aukurą ir paruošė malkas. Nors nėra parašyta, bet reikia suprasti, kad pagaliau Abraomas pasakė Izaokui: „Viešpats tave pasirinko auka". Kaip viskas vyko, neparašyta. Atrodo, kad Izaokas sutiko būti auka ir leidosi surišamas. Abraomas dažnai glamonėjo mažą Izaoką. Dabar paskutinį kartą jo rankos palietė berniuką. Kai atėjo laikas aukoti Izaoką, paskutinę minutę prieš mirtį, Dievas per angelą sulaikė Abraomo ranką.

Dažnai pamoksluose girdime palyginant Izaoką su Jėzumi. Dievas nesulaikė Jėzaus, leido Jam mirti, tapti

tikra auka, Iz 53.

Abraomas bandymą išlaikė; Viešpats jam viską buvo pažadėjęs. Dabar Jis dar kartą patvirtino pažadus priesaika. Visi pažadai susilieja Jėzuje Kristuje.

SAROS MIRTIS IR LAIDOTUVĖS 23 1-20

1 Sara gyveno šimtą dvidešimt septynerius metus. 2 Ji
mirė Kirjatarboje, Hebrone, Kanaano krašte. Abraomas
gailėjosi ir liūdėjo Saros. 3 Abraomas kalbėjo hititams: 4
„Aš esu ateivis ir įnamis. Duokite man žemės kapui
palaidoti mirusią žmoną", 1 M 17,8. 5 Hititai atsakė: 6
„Paklausyk mūsų, viešpatie! Tu esi Dievo kunigaikštis
mūsų tarpe. Laidok savo mirusią geriausiame mūsų kape!
Nė vienas mūsų tau neatsakys kapo ir netrukdys palaidoti
mirusią žmoną", 1 M 17,8.

7 Abraomas atsistojęs nusilenkė hititams, to
krašto žmonėms, 8 ir toliau kalbėjo: „Jei sutinkate, kad
palaidočiau savo mirusiąją, tai paklausykite manęs ir
prašykite už mane Efroną, Zokaro sūnų, 9 kad jis man
parduotų Makpelos olą, kuri jam priklauso, ir yra jo
lauko gale! Už pilną kainą jis man ją teparduoda
nuosavybėn kapinėms. 10 Tuo tarpu Efronas sėdėjo hititų
tarpe. Hititas Efronas, girdint hititams, atėjusiems prie
miesto vartų, kalbėjo: 11 „Ne, mano viešpatie, paklausyk
manęs! Žemę aš tau dovanoju, ir olą, kuri yra joje. Savo
tautiečių akyse aš tau ją dovanoju. Laidok savo
mirusiąją". 12 Abraomas nusilenkė to krašto žmonėms 13
ir, jiems girdint, kalbėjo Efronui: „Malonėk paklausyti
manęs! Aš perku žemę. Imk iš manęs pinigus, kad
galėčiau ten palaidoti savo mirusiąją". 14 Efronas atsakė
Abraomui: 15 „Paklausyk manęs, viešpatie! Tas žemės
sklypas vertas keturis šimtus sidabro šekelių; jo kaina
tebūnie tarp manęs ir tavęs. Eik ir palaidok savo

mirusiąją". 16 Abraomas sutiko su Efronu. Jis atsvėrė Efronui keturis šimtus šekelių sidabro, kurį jis, hititams girdint, minėjo.
17 Taip Efrono sklypas su ola, kuris buvo Makpeloje, į rytus nuo Mamrės, visi medžiai lauke, kurie augo aplinkui, perėjo 18 Abraomo nuosavybėn matant hititams, kurie buvo ten. 19 Abraomas palaidojo savo žmoną Sarą Makpelos lauko oloje į rytus nuo Mamrės Hebrone, Kanaano šalyje, 20 Tuo būdu sklypas ir ola, kuri buvo jame, iš hititų perėjo Abraomo nuosavybėn, kapinėms, 1 M 25,9-10; 47,30; 49,29; 50,13.

Ar Sara sirgo ilgesnį laiką ir kaip mirė — nieko neminėta. Tik pasakyta, kad mirė. Abraomas apraudojo ją ir palaidojo. Tikintys žmonės turi viltį Viešpatyje, bet atsiskyrimas visiems sunkus, išspaudžia ašaras.

Kai Abraomas prašė vietinių gyventojų parduoti jam žemės sklypelį kapinėms, jis vadino save ateiviu, įnamiu. O vietos gyventojai vadino jį Dievo kunigaikščiu. Kas toliau pasakyta apie norą dovanoti Abraomui kapinėms vietą, yra tik rytiečių paprotys, prekyboje, jie taip derisi. Vienas mano pažįstamas Jeruzalėje, važiavęs vežiku paklausė, kiek jis turi sumokėti. Vežikas atsakė: „Nieko nereikia, aš jus pavėžinau veltui". Šis padėkojęs ėjo šalin. Vežikas labai susijaudinęs sušuko: „Ar jūs man nieko nenorite dovanoti!?"

IZAOKUI PARENKA ŽMONĄ, JO VEDYBOS 24,1-67

1 Abraomas paseno, sulaukęs žilos senatvės. Viešpats laimino jį, 1 M 12,2; Ps 112,2-3. 2 Abraomas tarė savo
namų seniausiam tarnui, kuris prižiūrėjo visa, kas jam priklausė: „Dėk savo ranką po mano šlaunimi, 1 M 47,29
3 kad prisaikdinčiau tave Viešpaties Dievo vardu, kad nerinksi žmonos mano sūnui iš kananitų dukterų, kurių tarpe gyvenu, 1 M 28,1; 2 M 34,16 4 bet vyksi į mano

kraštą, pas mano gimines, ir ten parinksi žmoną mano
sūnui Izaokui." 5 Tarnas jam atsakė: „O gal ta moteris
nenorės eiti su manimi į šitą kraštą? Ar tuomet turėsiu
sugrąžinti tavo sūnų į tą kraštą, iš kurio išvykai?" 6
Abraomas jam tarė: „Nedrįsk grąžinti mano sūnaus! 7
Viešpats, dangaus Dievas, kuris mane išvedė iš mano tėvo
namų, iš mano gimtojo krašto, man kalbėjo ir prisiekė:
‚Tavo palikuonims duosiu šį kraštą'. Jis siųs savo angelą
pirma tavęs, surasti žmoną mano sūnui, 1 M 12,1-7. 8 O
jei ta moteris nenorės eiti su tavimi, būsi laisvas nuo šito
įpareigojimo. Tik mano sūnaus nesugrąžink tenai!" 9
Tada tarnas padėjo savo ranką po savo valdovo
Abraomo šlaunies ir jam prisiekė.

10 Tarnas ėmė dešimt kupranugarių savo valdovo,
geriausių bei brangiausių dovanų ir išvyko į
Mezopotamiją, į Nakoro miestą, 1 M 11,31; 27,43. 11
Vakare leido kupranugariams pailsėti už miesto, prie
vandens šulinio, kur ateiną vandens sėmėjos. 12 Jis
meldėsi: „Viešpatie, mano valdovo Abraomo, Dieve,
leisk šiandien įvykti, ko atkeliavau ir tuo parodyk savo
malonę mano valdovui Abraomui! 13 Miesto gyventojų
dukterims ateinant vandens semti, atsistosiu prie vandens
šaltinio. 14 Jei mergaitė, kuriai asakysiu: ‚Palenk, prašau,
savo ąsotį ir leisk man atsigerti', atsakys: ‚Gerk! Aš ir tavo
kupranugarius pagirdysiu', tebūnie ji ta, kurią paskyrei
savo tarnui, Izaokui; iš to suprasiu, kad parodei malonę
mano valdovui".

15 Jam dar nebaigus kalbėti, atėjo Rebeka, duktė
Betuelio, Milkos sūnaus, Abraomo brolio Nakoro
žmonos, nešina ąsočiu ant peties, 1 M 22,23. 16 Mergaitė
buvo labai graži, joks vyras nebuvo jos pažinęs. Ji,
nusileidusi prie šulinio ir pasisėmusi vandens, lipo
aukštyn. 17 Tarnas nuskubėjo jos pasitikti ir tarė: „Duok
man truputį vandens atsigerti iš savo ąsočio!" 18 Ji
atsakė: „Gerk, mano viešpatie!" Skubiai nuleidusi ąsotį
sau ant rankos, davė jam gerti. 19 Jam atsigėrus, ji tarė:

„Ir tavo kupranugarius pagirdysiu". 20 Skubiai išpylusi
savo ąsotį į lovį, vėl nubėgo prie šulinio; ji pagirdė visus jo
kupranugarius. 21 Tuo tarpu jis tylomis ją stebėjo,
norėdamas patirti, ar Viešpats buvo padaręs jo kelionę
sėkmingą.

22 Kupranugariams atsigėrus, jis išėmė auksinę
kaktos sagtį, sveriančią pusę šekelio, ir dvi apyrankes,
sveriančias dešimtį aukso šekelių 23 ir klausė: „Kieno
duktė esi? Ar yra tavo tėvo namuose mums vietos
pernakvoti?" 24 Ji atsakė: „Aš esu Betuelio duktė, Milkos
sūnaus Nakoro anūkė." 25 Ji tęsė: „Šiaudų pašaro pas
mus daug, taip pat ir vietos nakvynei". 26 Vyras nusilenkė
ir garbino Viešpatį: 27 „Tebūnie garbinamas Viečpats,
mano valdovo Abraomo Dievas, kuris buvo malonus ir
ištikimas mano valdovui ir atvedė mane tikru keliu į
mano valdovo giminių namus!"

28 Mergaitė, nubėgusi namo, pranešė visiems, kas
atsitiko. 29 Rebeka turėjo brolį, vardu Laboną. 30 Jis,
pamatęs sagtį ir apyrankes ant sesers rankų ir išgirdęs
sesers Rebekos žodžius: ‚Taip kalbėjo tas vyras',
nuskubėjo pas tą vyrą, kuris stovėjo šalia kupranugarių
prie šulinio, 31 ir jam tarė: „Ateik pas mus, Viešpaties
palaimintasis! Ko stovi lauke? Aš prirengiau butą ir vietą
kupranugariams." 32 Taip jis tą vyrą parsivedė į savo
namus, nubalnojo kupranugarius, padavė šiaudų bei
pašaro jiems, ir vandens jam ir su juo buvusiems vyrams
kojoms nuplauti. 33 Prieš pradedant valgyti, jis tarė: „Aš
nevalgysiu, kol nepasakysiu savo reikalo." Labonas tarė:
„Sakyk!"

34 Jis tarė: „Aš esu Abraomo tarnas. 35 Viešpats labai
laimino mano valdovą. Jis tapo didžiu; jam davė avių ir
raguočių, sidabro ir aukso, tarnų ir tarnaičių,
kupranugarių ir asilų. 36 Mano valdovo žmona Sara
senatvėje pagimdė sūnų mano valdovui, ir tas jam atidavė
visa, ką turėjo. 37 Mano valdovas mane prisaikdino:
‚Nerink mano sūnui žmonos iš kananitų dukterų, kurių

šalyje gyvenu, 38 bet vyk į mano tėvo namus, pas mano
gimines, ir ten surask mano sūnui žmoną'. 39 Tada
atsakiau savo valdovui: ‚O gal ta moteris nesutiks keliauti
su manimi?' 40 Bet jis man tarė: ‚Viešpats, kurio
akivaizdoje vaikščioju, siųs su tavimi angelą ir padarys
tavo kelionę sėkmingą, kai tu rinksi mano sūnui žmoną iš
mano giminės ir iš mano tėvo namų, 1 M 17,1. 41 Jeigu
tau atvykus pas mano gimines, jie tau jos neduos, būsi
laisvas nuo priesaikos.'

42 Šiandien, atėjęs prie šulinio, tariau: ‚Viešpatie,
mano valdovo Abraomo Dieve, jei vedei mane tikru
keliu, 43 atsistosiu prie šito vandens šaltinio. Jei ta
mergaitė, kuriai atėjus semti vandens, tarsiu: ‚Duok man
truputį vandens atsigerti iš savo ąsočio, 44 atsakys: ‚Gerk
ir tavo kupranugarius pagirdysiu', ji tebūnie ta moteris,
kurią Viešpats paskyrė mano valdovo sūnui'. 45 Man dar
nebaigus kalbėti, atėjo Rebeka su ąsočiu ant peties, ir,
nusileidusi prie šaltinio, sėmė. Tada jai tariau: ‚Duok man
gerti!' 46 Ji, skubiai nuleidusi ąsotį nuo peties, tarė:
‚Gerk! Aš ir tavo kupranugarius pagirdysiu!' Aš gėriau, o
ji ir kupranugarius pagirdė. 47 Po to paklausiau: ‚Kieno
tu duktė?' Ji atsakė: ‚Esu Betuelio duktė, Nakoro sūnaus,
Milkos anūkė.' Tada užkabinau sagtį ant jos kaktos ir
uždėjau apyrankes ant jos rankų. 48 Nusilenkęs garbinau
Viešpatį ir gyriau mano valdovo Abraomo Dievą, kuris
mane atvedė tuo keliu, kur radau mano valdovo
giminaičio dukterį jo sūnui. 49 Taigi dabar, jei norite
parodyti mano valdovui malonę ir ištikimybę,
pareikškite, o jei ne, praneškite man, kad žinočiau ką
toliau daryti."

50 Tada Labonas ir Betuelis atsakė: „Tai Viešpaties
valia. Negalime nei prieštarauti, nei pritarti. 51 Štai,
Rebeka yra tavo akivaizdoje. Imk ją ir eik, tebūnie ji
žmona tavo valdovo sūnaus".

52 Išgirdęs jų žodžius, Abraomo tarnas parpuolė
kniūpščias prieš Viešpatį. 53 Tarnas, išėmęs sidabrinių ir

auksinių indų bei drabužių, juos dovanojo Rebekai; be to, jis dovanojo vertingų daiktų jos broliui ir motinai. 54 Jie valgė, gėrė ir pernakvojo. Rytą, jiems atsikėlus, jis tarė: „Leiskite man vykti pas mano valdovą." 55 Jos brolis ir motina prašė: „Tepasilieka Rebeka pas mus kurį laiką, bent dešimčiai dienų, po to išleisime." 56 Jis atsakė: „Netrukdykite manęs; Viešpats laimino kelionę. Leiskite man grįžti pas savo valdovą." 57 Namiškiai tarė: „Pašaukime mergaitę ir jos pačios paklauskime." 58 Pašaukę Rebeką, klausė: „Ar nori vykti su šiuo vyru?" Ji atsakė: „Taip, vyksiu". 59 Tada jie išlydėjo Rebeką, jos auklę, Abraomo tarną ir jo vyrus. 60 Atsisveikindami jie laimino ją: „Mūsų sesuo, tapk nesuskaitomų tūkstančių motina; tavo palikuonys tevaldo priešų miestų vartus!" 1 M 22,17. 61 Tada Rebeka ir jos tarnaitės išjojo ant kupranugarių, sekdamos tą vyrą.

62 Tuo metu Izaokas ėjo keliu nuo Gyvojo ir Matančiojo šulinio (Jis gyveno pietų krašte), 1 M 16,14; 25,11. 63 Pavakary Izaokas buvo išėjęs į lauką melstis. Pakėlęs akis, jis pamatė ateinančius kupranugarius. 64 Rebeka, pamačiusi Izaoką, nulipo nuo kupranugario 65 ir klausė tarną: „Kas tas vyras, kuris ten eina per lauką?" Tarnas atsakė: „Jis yra mano valdovas!" Tada ji apsigaubė šydu. 66 Tarnas pargrįžęs papasakojo Izaokui viską, kas įvyko. 67 Izaokas įsivedė mergaitę į savo motinos palapinę; jis pamilo ją ir vedė. Taip Izaokas surado nusiraminimą jo motinai mirus, 1 M 32,2.

Aprašymas yra aiškus ir išsamus, nieko netrūksta. Abraomo įtaka buvo didelė visiems: krašto gyventojams, savo žmonėms ir sūnui. Tarnas tikėjo savo šeimininko Dievą. Abraomo rūpestis buvo, kad sūnus Izaokas vestų žmoną iš savo giminaičių, kurie gyveno toli. Vietiniai gyventojai garbino dievaičius, Abraomo giminė privalėjo garbinti tik apsireiškusį Dievą.

Anais laikais labai dažnai tėvai parinkdavo vaikams žmoną ir vyrą. Abraomas pasitarė su savo užvaizdu apie sūnaus vedybas — žmoną. Užvaizdas prisiekė daryti visa, ką jam Abraomas įsakė.

Ilga kelionė į Urą tik paminėta, bet susitikimas su Rebeka plačiai aprašytas. Abraomo tarnas meldė Dievą parinkti jaunąją. Į maldą Dievas tuojau atsakė. Buvo aiškus Dievo vedimas; susitikimas su Rebeka, jos broliu, tėvais. Kelionę baigiant, Rebeka pastebėjo vyrą lauke. Užvaizdas pasakė jai, kad jis yra Izaokas. Izaokas lauke meditavo — meldėsi. Rebeka, pagal krašto paprotį, mandagiai ir tinkamai sutiko Izaoką. Vestuvių iškilmės neaprašytos. Izaokas vedė ir pamilo Rebeką.

ABRAOMO ANTROS VEDYBOS 25,1-6 ABRAOMO MIRTIS 7-10, ISMAELIO PALIKUONYS 11-18, REBEKOS VARGAI IR BROLIŲ KOVA DĖL PIRMAGIMYSTĖS 19-34

1 Abraomas dar vedė kitą žmoną, vardu Ketura. 2 Ji
pagimdė Zimraną, Joksaną, Medaną, Midianą, Isbaką ir
Suą. 3 Joksanas turėjo du sūnus: Sebą ir Dodaną.
Dodeno palikuonys buvo: asiriečiai, letusitai ir laomitai.
4 Midiano sūnūs buvo: Efas, Eferas, Hanokas, Abidas ir
Eldas. Visi šitie yra Keturos vaikai. 5 Abraomas atidavė
visa, ką turėjo, Izaokui. 6 O sugulovių sūnums Abraomas
davė dovanų ir, dar gyvas būdamas, juos išsiuntė į Rytų
šalį, toliau nuo Izaoko.
7 Abraomas išgyveno šimtą septyniasdešimt
penkerius metus. 8 Abraomas mirė sulaukęs žilos
senatvės. Jis susijungė su savo tauta mirtyje, 1 M 15,15;
Job 5,26. 9 Jį palaidojo jo sūnūs Izaokas ir Ismaelis
Makpelos oloje, Zoaro sūnaus Efrono hitito lauke, kuris
buvo į rytus nuo Mamrės. 10 Tą lauką Abraomas buvo
pirkęs iš hititų. Ten yra palaidoti Abraomas ir jo žmona
Sara, 1 M 23,16-17. 11 Abraomui mirus, Dievas laimino
jo sūnų Izaoką, kuris gyveno prie Gyvojo ir Matančiojo

šulinio, 1 M 24,62.
12 Šitie yra palikuonys Ismaelio, Abraomo sūnaus,
kurį Hagara egiptietė, Saros tarnaitė, pagimdė
Abraomui, 1 M 21,18. 13 Čia jų vardai, kaip jie buvo
vadinami savo giminėse: Ismaelio pirmagimis Nebajotas
ir: Kedaras, Adbelis, Mibsamas, 14 Mismas, Dumas,
Masas, 15 Hadadas, Temas, Jeturas, Nafis ir Kedemas, 16
— dvylikos kunigaikščių giminės, 1 M 17,20. 17 Ismaelis
gyveno šimtą trisdešimt septynerius metus. Jis mirė ir
nuėjo pas savo tautiečius. 18 Ismaelio palikuonys gyveno
nuo Havilos iki Suro, į rytus nuo Egipto, Asirijos link. Jie
tarpusavyje nesugyveno.
19 Šita yra Abraomo sūnaus Izaoko istorija.
Abraomas turėjo sūnų Izaoką. 20 Izaokas, turėdamas
keturiasdešimt metų, vedė Rebeką, dukterį Betuelio
siriečio iš Mezopotamijos, Labono seserį. 21 Izaokas
meldėsi už savo žmoną, nes ji buvo nevaisinga. Viešpats
išklausė jo maldą ir jo žmona Rebeka pastojo. 22 Pajutusi
judesį viduje, ji tarė: „Jei taip yra, kam gi aš gyvenu?" Ji
tada nuėjo Viešpaties pasiklausti. 23 Viešpats jai tarė:
„Dvi tautos yra tavyje, dvi giminės gims ir persiskirs;
viena giminė bus galingesnė už kitą, vyresnysis tarnaus
jaunesniajam," 1 M 27,29; Mal 1,2; Rom 9,10-12. 24
Atėjus metui gimdyti, gimė dvynukai. 25 Pirmasis buvo
visas plaukuotas; jie pavadino jį Ezavu. 26 Jo brolis
gimdamas laikėsi Ezavo kulnies; jį pavadino Jokūbu. Tuo
laiku Izaokas buvo šešiasdešimt metų.
27 Berniukams užaugus, Ezavas tapo medžiotoju. Jis
mėgo laukus, o Jokūbas buvo ramus, mėgo gyventi
namuose. 28 Izaokas mylėjo Ezavą, nes jis mėgo jo
sumedžiotą žvėrieną, bet Rebeka labiau mylėjo Jokūbą.

29, Kartą Jokūbui verdant viralą, Ezavas parėjo iš lauko visiškai nuvargęs. 30 Ezavas tarė Jokūbui: „Duok man tavo raudonojo viralo, nes aš esu visiškai nusilpęs!" Todėl jį praminė Edomu. 31 Jokūbas sakė: „Parduok man savo pirmagimio teisę!" 32 Ezavas tarė: „Aš mirštu; ką gi man padės pirmagimystė?" 33 Jokūbas tęsė: „Prisiek man!" Taip jis prisiekė ir pardavė Jokūbui savo pirmagimio teisę, 1 M 27,36; Žyd 12,16. 34 Tada Jokūbas davė Ezavui duonos ir viralo. Jis valgė, gėrė ir pavalgęs išėjo. Ezavas nevertino savo pirmagimystės.

Po Saros mirties Abraomas dar gyveno 38 metus. Abraomas pasiliko dalį turto sau, o visą kitą — perdavė Izaokui. Visi palaimos pažadai teko Izaokui. Abraomas, visa sutvarkęs, vedė Keturą ir susilaukė 6 sūnų. Abraomui buvo pažadėta, kad iš jo kils tautos, ne vien tik izraelitų tauta. Iš jo kiekvieno sūnaus kilo atskira tauta. Abraomas išsiuntė savo sūnus gyventi toliau nuo Izaoko. Izaoko palikuonys neturėjo susimaišyti su kitais. Ar Abraomas turėjo daugiau sugulovių po Hagaros, nėra pasakyta. Abraomo laikais visur buvo įsigyvenusi daugpatystė, paremta valstybės įstatymu, Hamurabio kodeksu. Iš tikrųjų tas neturėjo taip būti.

Abraomo gyvenimas po Saros mirties aprašytas labai trumpai. Nieko nėra sakoma apie Dievo apsireiškimus jam. Visi Dievo pažadai ir palaima buvo įvykdyta Izaoke. Abraomas gyveno Kanaano krašte 100 metų. Jis mirė 175 metų amžiaus ir buvo palaidotas Makpelos oloje. Laidotuves tvarkė Izaokas ir Ismaelis. Kai kas tvirtina, kad Izaokas susitaikė su Ismaeliu. Gal juodu iš viso nesipyko, tik jų motinos nesugyveno?

„Jis nuėjo pas savo tautiečius", arba „buvo suvalytas". Anais laikais, ir dar ilgą laiką po to nebuvo aišku, ką tas reiškė. Sadukiejai Jėzaus laikais aiškino, kad jokio prisikėlimo nebus ir protėvių dvasios (vėlės) gyvena

kažkur dausose. Jėzus jau iš Mozės knygų išskaitė, kad prisikėlimas bus, Dievas yra gyvųjų Dievas. Jie (sadukiejai) klysta ir nepažįsta Dievo galios. Pomirtinis gyvenimas yra ir kūnų prisikėlimas bus.

Ismaelis buvo Abraomo sūnus. Jam buvo duotas pažadas, kad jo palikuonys bus skaitlingi. Ismaelis susilaukė 12 sūnų, iš jų kilo 12 kunigaikščių, giminių vadų. Hebrajų kalboje pasakyta — sėdėjo jiems ant nosies. Tas rodo, kad jų tarpe vyko kovos. Iki šių dienų izraelitai kovoja su arabais.

Rebeka ir Izaokas dvidešimt metų išgyveno vedę, bet nesusilaukė vaikų. Kiekviena moteris nori susilaukti vaiko, o anais laikais buvo skaitoma Dievo bausme neturėti vaikų, ir didelė gėda — pažeminimas. Pagaliau Dievas išklausė maldą — Rebeka pastojo. Ji jautė vaikų grūmimąsi savyje; buvo labai nerami, net nebenorėjo gyventi. Ji meldėsi, tarėsi su Dievu. Nepasakyta kaip, bet ji gavo aiškų atsakymą, kad ji pagimdys du berniukus. Iš jų kils dvi tautos; vyresnysis tarnaus jaunesniajam. Jaunesnysis įgys pirmagimio dalį ir Dievo palaimos pažadus. Vyresnysis paveldėdavo dvigubą dalį palikimo ir, tėvui mirus, užimdavo šeimoje jo vietą. Pirmasis gimė rudai gauruotas ir buvo pramintas Ezavu. Antrasis gimė laikydamasis brolio kulnies ir buvo pavadintas Jokūbu.

Kai kas mato čia predestinaciją, Dievo paskyrimą iš anksto. Čia nėra joks Dievo paskyrimas, tik Dievo žinojimas, kaip elgsis gimę vaikai ir užaugę jaunuoliai, Izaokas mėgo Ezavą, o Rebeka — Jokūbą. Atrodo, kad Ezavas mažai vertino pirmagimystę ir Dievo palaimos pažadus, o Jokūbas tą labai vertino ir dėjo pastangas išgauti pirmagimio teisę iš savo brolio Ezavo, kas jam ir pavyko.

IZAOKO VARGAI: BADAS 26,1-6 PAVOJUS DĖL ŽMONOS GROŽIO 7-11, KAIMYNAI SKRIAUDŽIA 12-22, DIEVAS APSIREIŠKIA 23-33, EZAVO ŽMONOS 34-35

1 Šalyje vėl kilo badas, kaip anksčiau Abraomo
laikais. Izaokas nuvyko pas filistėnų karalių Abimeleką į
Gerarą, 1 M 12,10; 20,2. 2 Ten jam pasirodė Viešpats ir
tarė: „Neik į Egiptą! Gyvenk šalyje, kurią tau nurodysiu!
3 Būk ateivis toje šalyje. Aš būsiu su tavimi ir laiminsiu
tave, nes tau ir tavo palikuonims duosiu tas šalis ir
ištesėsiu priesaiką, kurią daviau tavo tėvui Abraomui, 1
M 12,7; 22,16. 4 Aš dauginsiu tavo palikuonis, kad jų bus
tiek, kiek danguje žvaigždžių, ir duosiu jiems visas tas
šalis. Per tavo palikuonis bus palaimintos visos žemės
tautos, 1 M 15,5; 12,3 5 nes Abraomas paklausė mano
balso ir laikėsi mano įsakymų, nuostatų ir nurodymų."

6 Izaokas pasiliko Geraroje. 7 Tos vietos vyrams,
teiraujantis apie jo žmoną, jis kalbėjo: „Ji mano sesuo",
nes jis bijojo sakyti: „Ji mano žmona", kad tos vietos
vyrai neužmuštų jo dėl Rebekos grožio. 8 Pagyvenus ten
ilgesnį laiką, pasitaikė, kad filistėnų karalius Abimelekas,
žiūrėdamas pro langą, pamatė Izaoką glamonėjantį savo
žmoną Rebeką, Pat 5,18. 9 Abimelekas pasišaukė Izaoką
ir tarė: „Man aišku, kad ji tavo žmona! Kodėl man sakei:
‚Ji mano sesuo?' " Izaokas jam atsakė: „Bijojau, kad
nereikėtų dėl jos mirti," 1 M 12,19; 20,10. 10 Tada
Abimelekas tarė: „Kodėl mums tai darei? Juk kas nors
galėjo pamilti tavo žmoną ir tu būtum apkaltinęs mus!"
11 Abimelekas įspėjo visą tautą: „Kas palies šitą vyrą ar jo
žmoną, bus baudžiamas mirtimi."

12 Izaokas įdirbo žemę ir gavo tais metais šimteriopą
derlių, nes Viešpats jį laimino, Pat 10,22. 13 Taip žmogus
pralobo; jo turtas augo, ir jis tapo labai turtingas. 14 Jis
turėjo daug gyvulių ir didelį skaičių darbininkų, todėl jam
pavydėjo filistėnai. 15 Visus šulinius, kuriuos jo tėvo
tarnai buvo iškasę Abraomo dienomis, filistėnai užvertė

žemėmis, 1 M 21,25. 16 Abimelekas įsakė Izaokui:
„Pasitrauk nuo mūsų, nes tu pasidarei daug galingesnis
už mus!"
17 Izaokas išvyko į Geraros slėnį, pasistatė stovyklą ir
ten gyveno. 18 Tada Izaokas vėl atkasė šulinius, kuriuos
Abraomas, jo tėvas, buvo iškasęs ir filistėnai, Abraomui
mirus, buvo užvertę. Jis juos vadino tais pačiais vardais,
kuriais jo tėvas juos buvo pavadinęs. 19 Izaoko tarnai
kasė šulinį slėnyje ir rado vandens versmę. 20 Geraros
piemenys ginčijosi su Izaoko piemenimis: „Mums
priklauso vanduo!" Jis pavadino tą šulinį Eseku (vaidu).
21 Po to jis iškasė kitą šulinį, bet jie ir vėl dėl to
susiginčijo. Jis jį pavadino Sitna (priešingumas). 22 Iš ten
jis kėlėsi toliau ir vėl iškasė šulinį. Dėl šito jie nebesiginči-
jo. Jis jį pavadino Rekobotu, ir tarė: „Dabar mums
Viešpats suteikė plačią erdvę; galėsime plėstis šalyje." 23
Iš ten jis persikėlė į Bersebą. 24 Tą naktį pasirodė jam
Viešpats ir tarė: „Aš esu tavo tėvo Abraomo Dievas.
Nebijok! Aš esu su tavimi ir dėl mano tarno Abraomo
laiminsiu tave bei dauginsiu tavo palikuonis." 25 Izaokas
čia pastatė aukurą ir šaukėsi Viešpaties vardo; čia jis
ištiesė savo palapinę. Jo tarnai čia iškasė šulinį.
26 Abimelekas iš Geraros atvyko pas jį su savo draugu
Akuzatu ir kariuomenės vadu Pikoliu, 1 M 21,22. 27
Izaokas paklausė: „Ko atėjote? Juk jūs nekenčiate manęs
ir mane išvarėte!" 28 Jie atsakė: „Mes aiškiai matome,
kad Viešpats yra su tavimi, todėl sakome: ‚Tarkimės,
padarykime sutartį!' 29 Nesielk su mumis piktai, juk ir
mes tavęs neskriaudėme, gerai elgėmės su tavimi ir
išleidome ramybėje. Tu esi Viešpaties palaimintasis!" 30
Izaokas iškėlė jiems pokylį; jie valgė ir gėrė. 31 Atsikėlę
anksti rytą, jie sudarė sutartį. Po to Izaokas juos išleido;
jie išvyko ramūs. 32 Tą pačią dieną Izaoko tarnai atėję
pranešė jam apie naujai iškastą šulinį, kurį jie pavadino
Siba. 33 Todėl tas miestas ligi šios dienos tebevadinamas
Berseba, 1 M 21,31.

34 Ezavas, turėdamas keturiasdešimt metų, vedė Berio hitito dukterį Juditą ir Elono dukterį Basematą, 1 M 36,2-3. 35 Jos apkartino Izaoko ir Rebekos gyvenimą.

———————

Žmonių gyvenime daug kas kartojasi. Abraomo laikais krašte buvo badas. Jis palietė ne tik Abraomą, bet ir Izaoką su Jokūbu. Abraomas, bado spaudžiamas, vyko į Egiptą, nes ten buvo derlinga Nilo upės lyguma. Izaokas irgi manė išsigelbėti nuo bado Egipto krašte, bet Dievas jam apsireiškė ir įsakė likti vietoje. Vėliau Jokūbui Dievas liepė vy i į Egiptą. Dievo numatyti keliai buvo skirtingi. Dievas Izaokui prižadėjo teikti pagalbą dėl jo tėvo Abraomo tikėjimo. Vaikus dažnai lydi tėvų palaima.

Izaokas apsistojo Geraroje. Vietos įstatymai svetimtaučių teisių negynė. Vietiniai gyventojai galėjo juos skriausti. Izaokas susirūpino kaip Abraomas dėl gražios savo žmonos. Vietiniai gyventojai gali jį nužudyti, jo žmoną vesti ir turtą pasisavinti; dėl to nė lapė nesulos. Izaokas griebėsi melo. Jis sakė, kad žmona yra jo sesuo. Vietos karalius atsitiktinai pastebėjo, kad Rebeka yra Izaoko žmona. Jis apkaltino Izaoką melu ir įspėjo jį, kad jis, taip elgdamasis, gali užtraukti nelaimę — Dievo bausmę visam kraštui. Karalius suteikė Izaokui, svetimtaučiui, vietinių gyventojų teises — kas jį skriaus, bus baudžiamas mirtimi. Karaliaus vardas Abimelekas, tas pats kaip Abraomo laikais, bet asmuo buvo tikrai kitas, nes tai buvo praėję apie šimtas metų.

Izaokas pasinaudojo jam suteikta apsauga; dirbo žemę, sėjo, gavo labai gerą derlių. Vietinių gyventojų tarpe kilo pavydas. Karalius duoto apsaugos įstatymo Izaokui neatšaukė, bet įsakė jam pasitraukti iš krašto.

Seniau buvo sudaryta sutartis su Abraomu, kad jų palikuonys gyvens taikoje. Dabar vietiniai gyventojai norėjo visus Abraomo pėdsakus išnaikinti. Jie užkasė Abraomo iškastus šulinius ir sulygino juos su žeme.

Izaokas atkasė Abraomo iškastus šulinius ir dar naujų iškasė. Vietos gyventojai tvirtino, kad vanduo yra jų. Izaokas keliavo toliau iki rado ramią vietelę, kur šykštuoliai nebevargino jo. Kelionė, persikėlimas iš vienos vietos į kitą su dideliu žmonių būriu, gyvuliais ir manta buvo labai varginanti. Izaokas atvyko į Bersebą, anksčiau gyventą vietą. Čia Dievas vėl apsireiškė jam ir pažadėjo palaimą. Izaokas tikėjo Viešpatį ir garbino Jį.

Geraros karalius pastebėjo, kad Viešpats laimina svetimtautį Izaoką; Dievas yra galybė, prieš ją reikia lenktis. Jis, atvykęs pas Izaoką, prašė sudaryti sandorą — sutartį. Izaokas sutiko.

Ezavas vedė dvi kananites žmonas; tuo jis įrodė, kad jis nėra subrendęs dvasiniai. Jam nerūpėjo Dievo pažadai tėvams ir įsakymas nevesti žmonos iš vietinių gyventojų. Jo žmonos labai apkartino Rebekos ir Izaoko gyvenimą.

IZAOKO IR REBEKOS VARGAI, IZAOKAS LAIMINA SŪNUS 27,1-46

1 Izaokas paseno ir jo akys taip aptemo, kad jis
nebegalėjo matyti. Jis pasišaukė savo vyresnįjį sūnų ir
tarė jam: „Mano sūnau". Tas atsiliepė: „Aš čia". 2 „Aš
jau pasenau; nežinau savo mirties dienos. 3 Imk savo
medžioklės įrankius, saidoką ir lanką, ir, išėjęs į lauką,
sumedžiok ką nors. 4 Paruošk man valgį, kokį mėgstu,
atnešk jį man, kad valgyčiau ir, prieš mirdamas, tave
palaiminčiau!" Žyd 11,20.
5 Rebeka girdėjo, Izaoką kalbant savo sūnui Ezavui.
Taigi, Ezavui išėjus į lauką medžioti, 6 Rebeka tarė savo
sūnui Jokūbui: „Aš girdėjau tėvą kalbant tavo broliui
Ezavui: 7 ‚Sumedžiojęs ką, paruošk man skanų valgį, kad
pavalgęs, prieš mirdamas, tave palaiminčiau Viešpaties
akivaizdoje'. 8 Taigi dabar, sūnau, klausyk mano
patarimo, ką tau sakysiu. 9 Eik ir išrink iš kaimenės du
geriausius ožiukus ir atnešk, kad paruoščiau iš jų tėvo
mėgiamą valgį; 10 tu jį įneši tėvui, kad jis, prieš mirdamas,

tave palaimintų." 11 Bet Jokūbas atsakė savo motinai
Rebekai: „Mano brolio Ezavo kūnas apaugęs plaukais, o
mano — ne, 1 M 25,25. 12 O jei mano tėvas mane palytės,
tada pasirodysiu kaip apgavikas; taip užsitrauksiu
prakeikimą — ne palaiminimą." 13 Tačiau motina jam
atsakė: „Sūnau, tas prakeikimas tekrinta ant manęs! Tik
klausyk manęs ir nuėjęs atnešk, ką sakiau!" 14 Taigi, jis
nuėjęs, atnešė motinai ožiukus, o ji pagamino skanų valgį,
kurį mėgo tėvas. 15 Tada Rebeka, paėmusi savo
vyriausiojo sūnaus Ezavo geriausius drabužius, kurie
buvo namie, apvilko jais jaunesnįjį sūnų Jokūbą, 16 o
ožiukų kailiais apvyniojo jo neplaukuotas rankas ir
kaklą. 17 Tada ji padavė paruoštą valgį ir duonos, savo
sūnui Jokūbui.

18 Jokūbas, įėjęs pas savo tėvą, tarė: „Mano tėve!" O
tas atsiliepė: „Aš čia." „Kas tu esi, mano sūnau?" 19
Jokūbas atsakė: „Aš esu Ezavas, tavo pirmagimis.
Padariau, kaip man liepei. Kelkis, sėskis ir valgyk, ką
sumedžiojau, ir pavalgęs palaimink mane!" 20 Izaokas
paklausė: „Kaipgi, sūnau, galėjai taip greitai viską
padaryti?" Tas atsakė: „Viešpats, tavo Dievas, suteikė
man laimės". 21 Izaokas tarė Jokūbui: „Priartėk, kad
paliesčiau tave, mano sūnau, ir įsitikinčiau, ar tu tikrai esi
mano sūnus Ezavas." 22 Jokūbas priartėjo prie savo tėvo.
Tas, jį palietęs, tarė: „Balsas Jokūbo, bet rankos Ezavo".
23 Jis neatpažino jo, nes rankos buvo gauruotos, kaip jo
brolio Ezavo; taip Izaokas palaimino Jokūbą. 24 Tėvas
vėl klausė: „Ar tu tikrai esi mano sūnus Ezavas?" Tas
atsiliepė: „Taip, esu". 25 Izaokas tarė: „Atnešk valgį, ką
sumedžiojai, ir tave palaiminsiu." Jokūbas atnešė jam
maistą ir vyno. 26 Tada jo tėvas Izaokas jam tarė:
„Priartėk ir pabučiuok mane, sūnau!" 27 Jis priartėjęs
pabučiavo jį, o tėvas, suuodęs Ezavo drabužių kvapą,
laimindamas jį, tarė: „Jaučiu mano sūnaus laukų kvapą,
kurį palaimino Viešpats. 28 Tau Dievas teduoda dangaus
rasos, derlingos žemės ir apsčiai javų bei vyno! 29

Tetarnauja tau tautos ir tenusilenkia prieš tave giminės!
Viešpatauk savo broliams, ir tesilenkia prieš tave tavo
motinos sūnūs! Kas tave keiktų, tebūnie prakeiktas, o kas
tave laimintų, tebūnie palaimintas!" 1 M 25,23; 12,3.
30 Izaokui baigus laiminti Jokūbą ir jam tik išėjus nuo
savo tėvo Izaoko, jo brolis Ezavas grįžo iš medžioklės. 31
Jis irgi paruošė skanų valgį ir, atnešęs tėvui, tarė: „Kelkis,
tėve, ir valgyk savo sūnaus medžioklės laimikio, kad
mane palaimintum!" 32 Bet Izaokas klausė: „Kas tu esi?"
Šis atsakė: „Aš esu tavo sūnus, tavo pirmagimis, Ezavas".
33 Tada Izaokas išsigando ir drebėdamas tarė: „Kas gi
buvo tas, kuris anksčiau sumedžiojo ir man atnešė valgį?!
Aš, prieš tau pareinant, valgiau ir jį palaiminau. Jis ir bus
palaimintas!" Žyd 12,17. 34 Ezavas, išgirdęs savo tėvo
žodžius, pradėjo labai garsiai ir graudžiai verkti: „Mano
tėve, palaimink ir mane!" 35 Bet tėvas atsakė: „Tavo
brolis klasta gavo tavo palaiminimą." 36 Ezavas tarė:
„Teisingai jį pavadino Jokūbu (apgavikas). Juk jis jau du
kartus apgavo mane: gavo mano pirmagimio teisę ir štai
dabar — mano palaiminimą. Nejaugi tu man nepalikai
palaiminimo?" 1 M 25,26-33. 37 Izaokas atsakė Ezavui:
„Aš jį padariau tavo valdovu ir visus jo brolius jam
tarnais; javais ir vynu jį aprūpinau. Ką gi begaliu duoti
tau, mano sūnau?" 38 Ezavas tarė tėvui: „Tėve, ar tik
vieną turi palaiminimą? Palaimink ir mane!" Ezavas labai
graudžiai verkė. 39 Jo tėvas Izaokas atsakė: „Tu neturėsi
derlingos žemės savo gyvenvietėje ir dangaus rasos. 40
Savo kardu tu maitinsies ir savo broliui tarnausi. Bet ateis
laikas, kada nusikratysi ir numesi jo jungą," 2 Kar 8,20.
41 Ezavas nekentė Jokūbo dėl tėvo palaiminimo. Ezavas
galvojo: „Tėvui mirus, užmušiu savo brolį Jokūbą!" 42
Rebekai buvo pranešta jos vyresniojo sūnaus Ezavo
sumanymas. Ji tada pasišaukė savo jaunesnįjį sūnų
Jokūbą ir tarė: „Tavo brolis Ezavas rengiasi atkeršyti tau,
nori užmušti tave. 43 Taigi dabar, mano sūnau, klausyk

manęs! Bėk pas mano brolį Laboną į Haraną, 1 M 24,10
44 ir gyvenk pas jį kol atsileis tavo brolio įtūžimas, 45 kol
tavo brolio rūstybė aprims ir jis pamirš, ką jam padarei!
Po to aš nusiųsiu ką nors, kurie tave pargabens. Kodėl
turėčiau jūsų netekti abiejų tuo pačiu metu?"
46 Rebeka tarė Izaokui: „Man įgriso mano gyvenimas
dėl hititų dukterų (marčių). Jei dar ir Jokūbas ves hititę,
tai kam man begyventi?" 1 M 26,34-35.

Kas čia aprašyta, matoma, kad visa blogybė prasidėjo iš to, kai tėvai skirtingai mylėjo vaikus: Rebeką — Jokūbą, o Izaokas — Ezavą. Izaokas žinojo, kad Dievas pasirinko Jokūbą palaimos pažadų nešėju, o vis tik jis norėjo palaimą perduoti Ezavui. Izaokas, pasenęs ir apakęs, laukė mirties. Perduoti sūnui Dievo žadėtą palaimą, kuri teks visoms tautoms, buvo didelė garbė. Tokį svarbų aktą reikėjo atlikti labai iškilmingai, visiems kartu meldžiantis. Bet Izaokas nutarė tai atlikti vienas, atsigaivinęs mėgiamu maistu. Rebeka, tai sužinojus, dėjo visas pastangas, kad palaima tektų Jokūbui, jos mylimam sūnui, kuriam Dievas ir buvo pažadėjęs tą palaimą. Abu jie tikėjo Dievą ir Jo pažadus. Bet kaip siekė to? Izaokas nekreipė dėmesio į Dievo įsakymą, žmonos ir šeimos draugystę, o Rebeka nesibaidė apgaulės, melo, prakeikimo, sūnaus įtraukimo į blogį. Jokūbas pradžioje bijojo dalyvauti tame sąmoksle, bet buvo motinos prikalbėtas ir dalyvavo meluodamas tėvui ir net Dievo vardą piktžodžiaudamas. Ezavas nevertino nei pirmagimystės, nei Dievo palaimos pažadų. Bet dabar jis norėjo tą palaimą gauti. Kai nepavyko gauti, jis šaukė, rėkė, degė kerštu.

Izaokas visgi vertino Dievo pažadus, nesišvaistė su jais ir nebandė jų pakeisti. Jis žinojo, kad pasakytas palaiminimas yra tik vienas ir, kas pasakyta Dievo

akivaizdoje (iškilmingai), to reikia laikytis.

Ezavas apsisprendė nužudyti Jokūbą, tėvui mirus. Rebeka sužinojo tai; ji neteks abiejų sūnų: vieną nužudys brolis, o žudytoją — keršytojas. Ji buvo motina abiejų, jai rūpėjo ir vienas ir antras.

Šį aprašymą skaitydami, privalome pasimokyti nedaryti tų klaidų, kurias darė kiti. Nežiūrint žmonių silpnybių, klaidų ir net piktos valios, Dievas randa kelius įvykdyti savo valią, teikti žmonėms palaimą ir panaudoti žmonių ydas geram tikslui. Šventojo Rašto didybė yra ta, kad Jis neslepia klaidų aukšto rango žmonių, o rodo tik Dievą, Jo malonę, meilę, atleidimą.

IZAOKAS PATARIA JOKŪBUI VYKTI PAS LABONĄ 28,1-9 DIEVAS APSIREIŠKIA JOKŪBUI 10-22

1 Izaokas pasišaukė Jokūbą, palaimino jį ir jam įsakė:
„Neimk žmonos iš kananitų giminės, 1 M 24,3. 2 Vyk į
Mezopotamiją, į tavo motinos Betuelio namus, ir iš tavo
dėdės Labono dukterų pasirink žmoną, 1 M 22,23; 24,29
3 o Visagalis Dievas telaimina tave ir tepadaro tave
vaisingą, kad iš tavęs kiltų daugybė tautų! 4 Jis tesuteikia
tau ir tavo palikuonims Abraomo palaiminimą, kad
paveldėtum Dievo pažadėtąją šalį," 1 M 12,2. 5 Izaokas
išleido Jokūbą. Tas išvyko į Mezopotamiją pas Laboną,
Betuelio siriečio sūnų, Jokūbo ir Ezavo motinos Rebekos
brolį.
6 Ezavas patyrė, kad Izaokas palaimino Jokūbą ir jį
išsiuntė į Mezopotamiją žmonos pasirinkti. Išleisdamas
jam įsakė: „Nesirink žmonos iš kananitų dukterų." 7
Jokūbas paklausė savo tėvų ir išvyko į Mezopotamiją. 8
Ezavas įsitikino, kad kananitės nepatinka jo tėvui
Izaokui. 9 Tada Esavas, nuėjęs pas Ismaelį, be savo
turimųjų žmonų, dar vedė Mahalatą, Abraomo sūnaus
Ismaelio dukterį, Nebajoto seserį, 1 M 26,34; 25,13.
10 Jokūbas, išvykęs iš Bersebos, keliavo į Haraną. 11

Jis, pasiekęs vieną vietovę, ten pasiliko nakvoti, nes saulė
jau buvo nusileidusi. Paėmęs vieną iš ten gulinčių
akmenų, pasidėjo priegalviu ir atsigulė. 12 Jis sapnavo
kopėčias, pastatytas ant žemės, kurių viršus siekė dangų,
o Dievo angelai jomis laipiojo aukštyn ir žemyn, Jn 1,51.
13 Kopėčių viršuje stovėjo Viešpats ir tarė: „Aš esu
Viešpats, tavo tėvo Abraomo ir Izaoko Dievas. Tą žemę,
ant kurios guli, duosiu tau ir tavo palikuonims, 1 M 12,7.
14 O tavo palikuonių bus kaip žemės dulkių; tu išsiplėsi į
vakarus ir į rytus, į žiemius ir į pietus; per tave ir tavo
palikuonius bus palaimintos visos žemės giminės! 1 M
13,16; 12,3. 15 Aš būsiu su tavimi ir tave saugosiu ir
lydėsiu visur; tave vėl parvesiu į šitą žemę; nepaliksiu
tavęs, kol įvykdysiu tai, ką esu pažadėjęs." 16 Jokūbas,
pabudęs iš miego, tarė: „Tikrai Viešpats yra šioje vietoje,
o aš to nežinojau!" 17 Jis nusigandęs tarė: „Kokia
ypatinga šita vieta! Čia Dievo namai — dangaus vartai!"
2 M 3,5.

18 Jokūbas, atsikėlęs anksti rytą, paėmė akmenį, kurį
buvo pasidėjęs priegalviu, pastatė jį paminklu ir užpylė
aliejaus ant jo. 19 Jis pavadino tą vietą Beteliu; anksčiau ji
vadinosi Luza, 1 M 35,14-15. 20 Jokūbas padarė įžadą:
„Jei Viešpats Dievas bus su manimi, mane saugos šitame
kelyje ir duos man duonos valgyti ir drabužių apsivilkti;
21 jei sveikas sugrįšiu į savo tėvo namus, ir garbinsiu
Viešpatį savo Dievą, 22 tai šitas akmuo kurį pastačiau
paminklu taps Dievo namais. Tada duosiu Tau pilną
dešimtinę iš viso, ką man suteiksi, 1 M 35,1-7.

Rebeka labai susirūpino. Ji prašė Izaoką, kad jis prikalbėtų Jokūbą vykti pas jos brolį Laboną. Su Ezavo žmonomis negalėjo sugyventi nei Rebeka, nei Izaokas. Rebeka norėjo išsiųsti Jokūbą į jos tėvynę dėl jam gresiančio pavojaus iš Ezavo pusės ir, kad Jokūbas ten susirastų žmoną. Izaokas sutiko tai padaryti. Pasišaukęs

Jokūbą, priminė jo pašaukimą, Dievo pažadus jam ir įsakė vykti į motinos tėviškę; ten ir žmoną susirasti. Jokūbas paklausė ir iškeliavo.

Ezavas suprato, kad tėvai nepatenkinti jo kananitėmis žmonomis. Jis, bandydamas pagerinti santykius, vedė dar Abraomo sūnaus Ismaelio dukterį.

Jokūbas vyko į jam svetimą, nežinomą kraštą. Jis buvo išsiųstas iš tėviškės, gyvenimo ateitis nežinoma. Beeidamas jis pavargo ir, saulei nusileidus, lauke nakvojo. Jį slėgė nusikaltimas ir nežinoma ateitis. Sapne jam apsireiškė Dievas; davė suprasti, kad jis ne užmirštas. Jis saugos ir laimins jį, suteiks jam Abraomui žadėtą palaimą. Jokūbas išsigando. Dievo šventa artybė labai dažnai gąsdina žmogų. Jokūbas, atgavęs jėgas, pasiryžo daryti įžadus, tikėti Dievą.

JOKŪBO TARNYBA LABONO NAMUOSE IR VEDYBOS 29,135

1 Jokūbas keliaudamas nuvyko į rytiečių šalį. 2 Jis
pastebėjo šulinį ir prie jo sugulusias tris avių bandas; iš to
šulinio girdydavo bandas. Ant šulinio angos buvo
užristas didelis akmuo. 3 Suvarius visas bandas atrisdavo
tą akmenį nuo šulinio angos ir pagirdydavo avis;; po to
vėl užrisdavo tą akmenį.
4 Jokūbas klausė: „Broliai, iš kur jūs esate?" Tie
atsakė: „Iš Harano". 5 Jis vėl klausė: „Ar pažįstate
Laboną, Nakoro sūnų?" Jie atsakė: „Pažįstame". 6 „Kaip
jam sekasi?" Tie atsakė: „Gerai. Štai, jo duktė Rachelė
ateina su avimis!" Jokūbas tarė: 7 „Dar anksti, ne laikas
suvaryti gyvulius. Pagirdykite avis ir ganykite!" 8 Bet jie
atsakė: „Negalime, kol suvarys visas bandas ir nuris tą
akmenį nuo šulinio angos. Tik tada pagirdysime avis."
9 Jam bekalbant su jais, Rachelė atėjo su avimis,
kurios priklausė jos tėvui, ji buvo piemenė. 10 Jokūbas
pamatęs Rachelę, savo dėdės Labono dukterį, ir savo
dėdės Labono avis, priėjęs nurito akmenį nuo šulinio

angos ir pagirdė avis. 11 Po to Jokūbas sveikindamas
pabučiavo Rachelę ir pravirko. 12 Jokūbas pasisakė jai
esąs jos tėvo seserėnas, Rebekos sūnus. Ta nubėgusi
pranešė tėvui.

13 Labonas išgirdęs žinią apie savo seserėną Jokūbą,
atbėgo jo pasitikti; jį apkabinęs ir pabučiavęs, nusivedė į
savo namus. O tas išpasakojo Labonui visus nuotykius.
14 Labonas jam tarė: „Tikrai tu esi mano artimas
giminaitis!" Jis išbuvo pas jį visą mėnesį.

15 Kartą Labonas tarė Jokūbui: „Ar dėl to, kad esi
mano seserėnas, turėtum man veltui tarnauti? Pasakyk,
kuo tau atlyginti?" 16 Labonas turėjo dvi dukteris:
vyresnioji Leja, o jaunesnioji Rachelė. 17 Lejos akys buvo
silpnos, o Rachelė buvo graži. 18 Jokūbas buvo pamilęs
Rachelę; jis tad tarė: „Aš tau tarnausiu septynerius metus
už jaunesniąją dukterį Rachelę." 19 Labonas atsakė:
„Mieliau aš ją duosiu tau, negu kitam. Lik pas mane!" 20
Jokūbas tarnavo už Rachelę septynerius metus. Kadangi
jis mylėjo ją, jam tas laikas atrodė kaip kelios dienos.

21 Po to Jokūbas tarė Labonui: „Duok man savo
dukterį už žmoną, nes jau atitarnavau už ją!" 22 Labonas
sukvietė visus tos vietovės žmones ir iškėlė puotą. 23
Vakare jis įvedė savo dukterį Leją pas jį. 24 Labonas davė
Lejai savo tarnaitę Zilpą. 25 Rytui išaušus, pasirodė, kad
tai buvo Leja. Tada jis tarė Labonui: „Ką man padarei!
Ar ne už Rachelę tarnavau? Kam tad mane apgavai?" 26
Labonas atsakė: „Mūsų krašte nėra tokio papročio, kad
išleistų jaunesniąją anksčiau už vyresniąją. 27 Atšvęsk šią
vestuvių savaitę, po to duosiu tau ir Rachelę, jei tarnausi
dar kitus septynerius metus!" 28 Jokūbas sutiko. Tada
Labonas davė jam savo dukterį Rachelę už žmoną. 29
Labonas davė savo dukteriai Rachelei tarnaitę Bilą. 30 Jis
vedė ir Rachelę, kurią jis mylėjo labiau už Leją; ir tarnavo
dar kitus septynerius metus, 3M 18,18

31 Viešpats, matydamas, kad Jokūbas Lejos nemylė-
jo, padarė ją vaisingą, o Rachelę — nevaisinga. 32 Leja

pastojo ir pagimdė sūnų, kurį pavadino Rubenu. Ji galvojo: „Viešpats atsižvelgė į mano paniekinimą; dabar mane mylės mano vyras."
33 Ji pagimdė kitą sūnų: „Viešpats atsižvelgė, kad manęs nemyli, ir davė man dar šitą." Ji pavadino jį Simeonu.
34 Po to ji vėl pagimdė sūnų ir tarė: „Pagaliau mano vyras įvertins mane, nes aš jam pagimdžiau tris sūnus." Todėl ji pavadino jį Leviu.
35 Pagimdžiusi ketvirtą sūnų, ji tarė: „Dabar šlovinsiu Viešpatį." Todėl ji pavadino jį Judu. Po to ji liovėsi gimdžiusi.

Po nakties poilsio ir sapno Jokūbas tęsė kelionę. Apie pietus Jokūbas atėjo prie šulinio ir kalbėjo su ten esančiais piemenimis. Iš jų jis sužinojo, kad pasiekė kelionės tikslą — dėdės Labono gyvenamą vietą. Ten jis sutiko net ir jo dukterį, atėjusią prie šulinio su avių banda. Jokūbas buvo tvirtas vyras; jis vienas pajėgė nuristi akmenį nuo šulinio angos, ką piemenys tik visi galėjo padaryti. Jokūbui labai patiko Rachelė; jie pamilo vienas antrą. Pasisveikinimas su Rachele ir dėde Labonu buvo labai jaudinantis. Po mėnesio svečiavimosi, Jokūbas sutiko tarnauti Labonui 7 metus už Rachelę. Praėjus septyneriems metams, Labonas davė Jokūbui ne Rachelę, bet Leją. Rytų kraštų moterys dėvi ant veido gaubtus. Jokūbas nepastebėjo iki ryto, kad jam buvo atvesta ne Rachelė, o Leja. Jokūbas kaltino Laboną apgavyste. Labonas pasiteisino, kad jų krašte pirmiau išleidžiama vyresnioji duktė, o tik vėliau jaunesnioji. Labonas pasiūlė Jokūbui ir Rachelę. Tėvas pats siūlė daugpatystę. Jokūbas skaudžiai pergyveno tą apgavystę, bet prisiminė, ką jis padarė neapgalvojęs savo broliui. Dėl daugpatystės tuojau pasireiškė vargas ir kančios Jokūbo šeimoje. Leja daug kentėjo ir tą išreiškė vaikų vardais. Leja tikėjo Dievą. Dievas leido iš jos vaikų palikuonių kilti Jėzui ir Izraelio kunigų giminei. Naujajame Testamente Jėzus ir apaštalai aiškiai pasisakė už vienpatystę.

JOKŪBAS PAS LABONĄ 30,1-43

1 Rachelė, matydama kad ji nevaisinga, pavydėjo
savo seseriai Lėjai ir tarė Jokūbui: „Aš noriu turėti savo
vaikų, kitaip aš mirsiu!" 2 Jokūbas, supykęs ant Rachelės,
tarė: „Ar aš galiu atstoti Dievą, kuris tau vaikų
neduoda?" Ps 127,3. 3 Tada ji tarė: „Štai mano tarnaitė
Bila. Imk ją, kad ji pagimdytų man vaikų," 1 M 16,2. 4 Ji
davė jam už žmoną savo tarnaitę Bilą. 5 Bila pagimdė
Jokūbui sūnų. 6 Tada Rachelė tarė: „Dievas apgynė
mano teisę, išklausydamas mano maldą ir duodamas man
sūnų." Todėl ji pavadino jį Danu. 7 Rachelės tarnaitė Bila
pagimdė Jokūbui antrą sūnų. 8 Tada Rachelė tarė:
„Didžiose grumtynėse grūmiausi su savo seserimi ir
nugalėjau." Ir ji pavadino jį Neftaliu.

9 Leja, patyrusi negalinti daugiau gimdyti, davė
Jokūbui savo tarnaitę Zilpą už žmoną, 1 M 29,35. 10
Zilpa pagimdė Jokūbui sūnų. 11 Tada Leja tarė:
„Laimė!" Ir ji pavadino jį Gadu. 12 Vėliau Zilpa pagimdė
Jokūbui antrą sūnų. 13 Tada Leja tarė: „Aš laimingoji!
Juk mergaitės vadins mane laiminga." Ir ji pavadino jį
Aseru.

14 Kviečių pjūties metu, Rubenas išėjęs rado
mandragorų ir jas parnešė savo motinai Lejai. Tada
Rachelė tarė Lejai: „Duok man tų mandragorų": 15 Bet ji
atsakė: „Ar negana tau, kad turi mano vyrą, ar nori atimti
ir mano sūnaus mandragorus?" Rachelė tarė: „Tegul jis
šią naktį praleidžia su tavimi už tavo sūnaus man-
dragorus!" 16 Jokūbui pareinant vakare iš lauko, Leja
išėjo jo pasitikti ir tarė: „Tu eisi pas mane, nes aš tave
gavau už mano sūnaus mandragorus." Taip jis praleido su
ja tą naktį. 17 Dievas išklausė Leją; ji pagimdė Jokūbui
penktąjį sūnų. 18 Tada Leja tarė: „Dievas man atlygino,
nes aš daviau tarnaitę savo vyrui". Ji pavadino jį
Isacharu. 19 Leja vėl pagimdė Jokūbui šeštąjį sūnų. 20
Tada Leja tarė: „Dievas apdovanojo mane puikia

dovana; dabar gal aš būsiu artimesnė vyrui, nes aš jam
pagimdžiau šešis sūnus." Ir ji praminė jį Zabulonu. 21 Po
to ji pagimdė dukterį ir ją pavadino Dina.
22 Dievas atsiminė Rachelę, išklausė ją ir padarė
vaisingą, 1 Sam 1,19. 23 Ji pagimdė sūnų ir tarė: „Dievas
grąžino man garbę," Iz 4,1; Lk 1,25. 24 Ji pavadino jį
Juozapu, sakydama: „Viešpats teduoda man dar kitą
sūnų!"
25 Rachelei pagimdžius Juozapą, Jokūbas tarė
Labonui: „Paleisk mane, grįšiu į tėvynę, į savo šalį! 26
Duok man mano žmonas ir mano vaikus, už kuriuos tau
tarnavau. Tu juk žinai kaip ištikimai tau tarnavau!" 1 M
29,20-30. 27 Labonas jam tarė: „Džiaugiuosi tavo
tarnyba. Aš patyriau, klausdamas žynius, kad Viešpats
laimino mane dėl tavęs, 1 M 39,5. 28 Nustatyk tu pats sau
algą, ir aš ją mielai mokėsiu!" 29 Jokūbas atsakė: „Tu
pats žinai, kaip tau tarnavau; mano rūpesčiu padidėjo
tavo gyvulių skaičius. 30 Juk buvo maža banda, prieš man
atvykstant, bet dabar taip padaugėjo, nes Viešpats tave
laimino. O dabar ar ne laikas man rūpintis savo
šeimyna?" 31 Labonas tarė: „Ką turiu tau duoti?"
Jokūbas atsakė: „Tau nieko nereikia man duoti! Jei
sutiksi su mano reikalavimu, aš vėl ganysiu tavo kaimenę:
32 šiandien pereisiu visas tavo avių bandas, išskirdamas iš
jų kiekvieną dėmėtą bei lopiniuotą avį ir veislinį aviną, ir
kas lopiniuota bei dėmėta ir ožkų tarpe, tebūnie mano
atlyginimas. 33 O sąžiningumą patirsi, atėjęs pažiūrėti
mano užmokesnio. Visa, kas nebus dėmėta bei lopiniuota
ožkų ir avių tarpe, tebūnie kaip mano pavogta!" 34
Labonas atsakė: „Sutinku. Tūbenie, kaip sakai!" 35 Ir
Jokūbas atskyrė tą dieną ožkas ir avis, ožius ir avinus
lopiniuotus ir dėmėtus; visus gyvulius vienos spalvos
atidavė savo sūnums. 36 Labonas nustatė, kad tarp jo ir
Jokūbo ganyklų būtų trijų dienų atstumas. Jokūbas ganė
Labono likusią kaimenę.

37 Jokūbas, paėmęs žalias drebulių, migdolų ir liepų lazdeles, išlupinėjo jose dryžius, kad tose vietose, kur žievė buvo, būtų balta. 38 Jis tas lazdeles sudėjo į lovius, į girdomuosius vandens latakus, kur avys ateidavo gerti. Atėję gerti, imdavo poruotis. 39 Taip avys poruodavosi, žiūrėdamos į lazdeles; jos vesdavo dryžiuotus, dėmėtus ir lopiniuotus ėriukus. 40 Jokūbas perskyrė savo bandą. Jis sudėjo lazdeles taip, kad jo avys ir Labono avys matytų jas. Jis laikė savo bandas atskirai, nesuleisdavo su Labono bandomis. 41 Kai poravosi stipresnieji gyvuliai, Jokūbas įdėdavo lazdeles į lovius taip, kad gyvuliai matytų jas ir poruotųsi. 42 Silpnesniems gyvuliams poruojantis, jis neįdėdavo tų lazdelių. Taigi, silpnesnieji teko Labonui, o stipresnieji Jokūbui. 43 Taip Jokūbas nepaprastai pralobo. Jis turėjo daug tarnų ir tarnaičių, avių, kupranugarių ir asilų, 1 M 12,16.

Mūsų laikais šis aprašymas yra svetimas mums. Anais laikais žmonės ilgėjosi didelių šeimų, vaikus skaitė Dievo palaima. Anais laikais daugpatystė buvo plačiai praktikuojama; tarnaičių (vergių) vaikai buvo skaitomi šeimininkės vaikais. Mes aiškiai matome kokie vargai, pavydas, kančios kilo iš daugpatystės, net ir tarp seserų.

Kas yra mandragorai, tikrai nežinoma. Kai kas mano, kad jų žiedai davė labai stiprų ir malonų kvapą, o vaisiai buvo labai skanūs. Kiti vėl teigia, kad to augalo vaisiai skatina vaisingumą.

Šventasis Raštas pasakoja apie žmones kokie jie buvo, neslepia jų ydų, nusikaltimų, apgaulės. Tačiau Dievas tokius žmones panaudojo, saugojo, laimino.

Praėjus 14 metų, Jokūbas norėjo grįžti į savo tėvynę. Labonas matė ir per žynius patyrė, kad Dievas jį laimina dėl Jokūbo. Žyniavimas ir spiritizmas nėra vien tik vaizduotės padarinys, bet ir tam tikra apgaulė, veikiant

demonams. Labonas labai norėjo palaikyti Jokūbą savo tarnyboje. Jokūbas sutiko tarnauti už dėmėtas bei lopiniuotas avis ir ožkas. Žinovai sako, kad toje šalyje avys yra baltos, o ožkos — juodos; margų retai pasitaiko. Labonas trynė rankas iš džiaugsmo dėl tokios menkos Jokūbo algos. Tuojau atskyrė margas avis ir ožkas nuo baltųjų ir juodųjų, net trijų dienų atstumu laikė vienas nuo kitų, kad ateityje visai nesimaišytų. Tas nuotolis vėliau palengvino Jokūbui pabėgti nuo Labono. Jokūbas turėjo patyrimo paveikti gyvulius, kad vestų margus arba vienos spalvos ėriukus. Jis panaudojo tą patirtį savo naudai. Jis mokėjo apgauti savo dėdę Laboną geriau negu jį Labonas. Jokūbas net sugebėjo stipresnius gyvulius parinkti savo algai, o Labonui palikti silpesniuosius.

ĮTAMPA TARP JOKŪBO IR LABONO 31,1-18. JOKŪBAS IŠVYKSTA 19-55

1 Jokūbas girdėjo Labono sūnus kalbant: „Jokūbas
pasiglemžė visa, kas priklausė mūsų tėvui. Iš to įsigijo visą
šitą turtą," 1 M 30,35. 2 Be to, Jokūbas pastebėjo, kad
Labonas jo atžvilgiu nebebuvo toks pat, kaip anksčiau. 3
Viešpats tarė Jokūbui: „Grįžk į tėvų šalį pas savo gimines.
Aš būsiu su tavimi!" 1 M 28,15. 4 Jokūbas pasišaukė
Rachelę ir Leją į lauką prie savo bandos 5 ir joms tarė:
„Aš matau, kad jūsų tėvo veidas man nebėra toks pat,
kaip anksčiau. Bet mano tėvo Dievas buvo su manimi, 1
M 26,24. 6 Jūs pačios žinote, kaip visomis savo jėgomis
tarnavau jūsų tėvui. 7 Jūsų tėvas apgaudinėjo mane ir
dešimt kartų keitė mano atlyginimą. Tačiau Dievas
neleido jam manęs skriausti. 8 Jei jis sakė: „Dėmėtieji
tebūnie tavo atlyginimas", visos ožkos ir avys vedė
dėmėtus. O jei jis sakė: „Dryžiuotieji tebūnie tavo
atlyginimas", visos avys ir ožkos vedė dryžiuotus, 1 M
30,32-39. 9 Taip Dievas atėmė jūsų tėvo gyvulius ir man
atidavė. 10 Gyvulių poravimosi metu sapne mačiau, kad

dryžiuoti, dėmėti ir kerši patinai eina prie patelių. 11 Tada
Dievo angelas sapne man tarė: ‚Jokūbai!' Aš atsiliepiau:
‚Aš čia!' 12 Jis tarė: ‚Žiūrėk, visi dryžiuoti, dėmėti ir kerši
patinai eina prie patelių! Aš mačiau visa, ką Labonas tau
darė. 13 Aš esu Betelio Dievas, kur tu patepei akmens
paminklą ir davei įžadą. Išeik iš šitos šalies ir sugrįžk į
savo gimtinę!' " 1 M 28,18-22. 14 Tada Rachelė ir Leja
kalbėjo: „Ar mums dar yra dalies tėvo namuose? 15 Argi
mes nelaikomos svetimomis? Juk jis pardavė mus ir
gautus pinigus už mus naudojo sau, 1 M 29,18-27. 16 Iš
tikrųjų, visas lobis, kurį Dievas atėmė iš mūsų tėvo,
priklauso mums ir mūsų vaikams. Taigi, dabar daryk
visa, ką Dievas tau įsakė."

17 Jokūbas užsodino ant kupranugarių savo vaikus ir
žmonas, 18 nusivarė visus savo gyvulius ir visą savo
mantą, kurią jis buvo įsigijęs Mezopotamijoje, pas savo
tėvą Izaoką į Kanaano šalį. 19 Labonas tuo metu kirpo
avis. Tada Rachelė pavogė namų dievukus, kurie
priklausė jos tėvui. 20 Jokūbas apgavo sirietį Laboną;
nieko nesakęs, pabėgo. 21 Jis pasiėmė viską, kas jam
priklausė; persikėlęs per upę, pasuko į Gileado kalnyną.

22 Trečią dieną Labonui pranešė, kad Jokūbas
pabėgo. 23 Tada, Labonas, pasiėmęs savo giminaičius,
vijosi jį septynias dienas ir pasivijo Gileado kalnyne. 24
Dievas sapne pasirodė siriečiui Labonui ir tarė:
„Saugokis, nekalbėk su Jokūbu šiurkščiai!" 1 M 20,3; Pat
16,7.

25 Jokūbas jau buvo pasistatęs palapinę kalnyne, kai
Labonas jį pasivijo. Labonas su savo giminaičiais taip pat
pasistatė palapinę Gileado kalnyne 26 ir tarė Jokūbui:
„Kodėl taip pasielgei, slaptai išsivarydamas mano
dukteris kaip karo belaisves?! 27 Kodėl slapčia pabėgai ir
mane apvogei? Jei būtum man pasisakęs, būčiau išlydėjęs
tave iškilmingai, su dainomis, būgnais ir kanklėmis. 28
Dabar neleidai man pabučiuoti anūkų ir dukterų. Tu

pasielgei netinkamai. 29 Aš galėčiau tau pekenkti, bet tavo tėvo Dievas sapne pasakė man: ‚Saugokis, nekalbėk su Jokūbu šiurkščiai! 30 Žinau, tu išsiilgai savo tėvų namų, bet kodėl pavogei mano dievukus?" 31 Jokūbas atsakė Labonui: „Pabėgau bijodamas, kad prievarta neatimtum iš manęs savo dukterų. 32 O dėl vagystės, tai, pas kurį rasi savo dievukus, temiršta! Mūsų akivaizdoje peržiūrėk ir, kas tavo, pasiimk." Jokūbas nežinojo, kad Rachelė buvo pavogusi dievukus.

33 Labonas patikrino Jokūbo, Lejos ir abiejų tarnaičių palapines, bet nieko nerado. Tada jis įėjo į Rachelės palapinę. 34 Bet Rachelė dievukus buvo paslėpusi kupranugario balne ir atsisėdusi ant jų. Labonas iškrėtė visą palapinę, bet nerado. 35 Ji tarė savo tėvui: „Nepyk, mano viešpatie, kad negaliu atsikelti, nes turiu savo periodą". Jis rūpestingai ieškojo, bet dievukų nerado.

36 Jokūbas supyko ir barė Laboną: „Kuo nusikaltau, kuo nusidėjau, kad su tokiu užsidegimu mane vijaisi 37 ir iškrėtei visus mano daiktus? Ką radai iš savo lobio? Pavesk tą reikalą mano ir savo giminaičiams, tegul jie išsprendžia mudviejų nesusipratimą! 38 Dvidešimt metų aš pas tave tarnavau. Tavo avys ir ožkos nebuvo bergždžios, ir tavo bandos avinų aš nevalgiau. 39 Kas žvėrių sudraskyta, nenešiau tau, aš pats turėjau atlyginti nuostolį. Iš manęs reikalavai atlyginti, kas pavogta dieną ar naktį, 2 M 22,11-12. 40 Aš dieną kenčiau kaitrą, naktį šaltį ir akių nesudėjau. 41 Dabar jau dvidešimt metų, kai tavo namuose: tau tarnavau keturiolika metų už dukteris ir šešerius metus už bandą. Tu dešimt kartų keitei mano atlyginimą! 1 M 29,20-30; 30,31-32. 42 Jei mano tėvo Dievas, Abraomo ir Izaoko Dievas nebūtų buvęs su manimi, tikrai dabar būtum mane išleidęs tuščiomis rankomis. Mano priespaudą ir vargą matė Dievas ir praėjusią naktį sudraudė tave."

43 Labonas atsakė Jokūbui: „Dukterys yra mano dukterys, anūkai — mano anūkai, banda — mano banda, ir visa, ką matai, man priklauso. O savo dukterims ir jų vaikams ką galiu šiandien daryti? 44 Dabar, eikš, susitaikykime!" 45 Jokūbas tada suradęs akmenį, pastatė paminklą, 1 M 28,22. 46 Po to, Jokūbas liepė savo giminaičiams: „Surinkite akmenų!" Tie surinkę, sukrovė ir ant jų valgė. 47 Labonas tuos akmenis pavadino Jegar Sahaduta, o Jokūbas — Galedu. 48 Labonas tarė: „Šita akmenų krūva yra mūsų taikos liudytoja." Todėl ji vadinama Galedu, Joz 22,27; 24,27. 49 Jis sakė: „Viešpats tegul seka mane ir tave, kai būsime vienas nuo kito atsiskyrę! 50 Tau nevalia skriausti mano dukterų, nei vesti dar daugiau žmonų, nors ir mes nematysime! Dievas yra mūsų liudytojas." 51 Labonas toliau kalbėjo Jokūbui: „Štai, šita akmenų krūva ir šis paminklinis stulpas, kurį pastačiau, 52 tebūnie liudytojas: nei man valia pereiti pas tave per šitą akmenų krūvą, nei tau valia pereiti pas mane per šitą akmenų krūvą ir šitą paminklinį stulpą su piktu kėslu! 53 Abraomo ir Nakoro Dievas tebūnie teisėjas tarp mūsų!" Jokūbas tada prisiekė savo ir Izaoko Dievu, 1 M 16,5. 54 Jis aukojo kalne ir pasikvietė savo giminaičius valgyti. Jie valgė ir nakvojo ant kalno. 55 Labonas, atsikėlęs anksti rytą, pabučiavo savo vaikaičius bei dukteris ir juos palaimino. Atsisveikinęs jis iškeliavo ir sugrįžo į savo vietovę.

Labono sūnums labai nepatiko, kad Jokūbas praturtėjo. Jie leido gandus, kad Jokūbas pasisavino jų turtą. Labonas irgi žiūrėjo kreivai į Jokūbą. Be to, Dievas įsakė Jokūbui grįžti į gimtinę. Jokūbas sukvietė savo žmonas tuo reikalu pasitarti. Jo žmonos, Labono dukterys, žinojo viską, ką jų tėvas darė. Jos pilnai pritarė savo vyrui Jokūbui.

Dievas įsakė Jokūbui grįžti į savo tėviškę. Jokūbas paklausė Dievo, bet elgėsi labai žmogiškai. Jis laukė iki Labonas išvyko avių kirpti. Avių kirpimas buvo didelis darbymetis ir šventė. Jokūbas išvyko nieko nepranešęs Labonui. Labonas sužinojo apie Jokūbo išvykimą tik po trijų dienų. Išvykdama Rachelė pavogė tėvo dievuką — stabą. Greičiausia tai buvo protėvių dvasioms prisiminti kokia statula. Anais laikais, ir net mūsų dienomis, daugelis tiki dievais, kuriuos galima pavogti ir nešioti.

Labonas pasivijo Jokūbą ir norėjo viską atimti iš jo. Bet Dievas perspėjo Laboną elgtis su Jokūbu maloniai. Labonas savo kalbose kaltino Jokūbą ir iškėlė savo gerus norus. Taip ir mūsų laikais kalba blogos valios žmonės. Pagaliau jie nutarė skirtis ir toliau gyventi taikoje. Taikai patvirtinti jie pastatė paminklą, tai buvo sukrauta akmenų krūva, kartu pavalgė ir atsisveikino.

JOKŪBO KOVA SU ANGELU 32,1-32

1 Jokūbui keliaujant toliau, jį pasitiko Dievo angelai,
1 M 28,12; Ps 34,8. 2 Jis, juos išvydęs, tarė: „Tai Dievo
stovykla!" Ta vieta vadinama Mahanaim.
3 Jokūbas siuntė pirma savęs pasiuntinius pas savo
brolį Ezavą į Seiro šalį, Edomo kraštan, 1 M 36,8. 4 Jis
įsakė jiems taip sakyti valdovui Ezavui: „Taip sako tavo
tarnas Jokūbas: buvau ateivis pas Laboną ir ten užtrukau
iki šios dienos. 5 Turiu jaučių, asilų, avių, tarnų bei
tarnaičių, ir siunčiu pranešti savo valdovui, kad prašau jo
malonės".
6 Pasiuntiniai, sugrįžę pas Jokūbą, pranešė: „Buvome
nuėję pas tavo brolį Ezavą, jis atžygiuoja tavęs pasitikti su
keturiais šimtais vyrų!" 7 Jokūbas labai išsigando. Jis
padalino žmones, avis, raguočius bei kupranugarius į du
būrius 8 ir tarė: „Jei Ezavas puls vieną būrį ir jį sumuš, tai
bent likusis išsigelbės."
9 Jokūbas meldėsi: „Mano tėvo Abraomo ir Izaoko

Dieve, Tu Viešpatie, kuris man sakei: ,Grįšk į savo šalį pas savo gimines, ir Aš tau padėsiu'. 10 Aš nevertas visų malonių ir ištikimybės, kurią rodei savo tarnui. Aš tik su lazda perėjau Jordaną, o dabar esame du būriai, 1 M 31,3-13. 11 Išgelbėk mane iš mano brolio Ezavo rankos, nes aš jo bijau, kad nenužudytų mūsų visų! 2 Sam 7,18. 12 Tu juk sakei: ,Aš tikrai tau padėsiu ir padauginsiu tavo palikuonis, kad jie bus kaip jūros smiltys — nesuskaičiuojami'." 13 Jokūbas tą naktį nakvojo toje vietoje, 1 M 28,13-14.

Rytą jis parinko dovanų savo broliui Ezavui iš to, ką turėjo: 14 du šimtus ožkų ir dvidešimt ožių, du šimtus avių ir dvidešimt avinų, 15 trisdešimt kupranugarių su kumeliukais, keturiasdešimt karvių ir dešimt jaučių, dvidešimt asilių ir dešimt asilų. 16 Jis juos atidavė tarnams ir išsiuntė, po būrį atskirai, įsakydamas: „Eikite pirma manęs, palikdami tarpus tarp bandų!" 17 Jis nurodinėjo pirmajam: „Kai tave sutiks mano brolis Ezavas, klausdamas: ,Kam tu priklausai? Kur eini? Kam priklauso šita banda?' 18 tai atsakyk: ,Tavo tarnui Jokūbui. Tai dovana, siunčiama mano valdovui Ezavui; štai ir jis pats ateina paskui'." 19 Jis nurodinėjo antrajam, trečiajam ir visiems, kurie ginė bandas: „Kalbėkite šitais žodžiais Ezavui, kai jį sutiksite, 20 ir sakykite: ,Tavo tarnas Jokūbas taip pat ateina paskui mus'." Jokūbas galvojo: „Aš jį permaldausiu dovana, kurią siunčiu pirma savęs, paskui sutiksiu jį patį. Gal jis mane draugiškai sutiks?" 21 Pasiųsta dovana ėjo pirmyn, o jis pats tą naktį nakvojo stovykloje.

22 Tą pačią naktį jis atsikėlęs paėmė abi žmonas, abi tarnaites ir vienuolika sūnų ir perbrido Jaboko brastą. 23 Jis perkėlė per upelį visa, ką turėjo. 24 Jokūbas pasiliko vienas. Ten jis rungėsi su vienu vyru iki aušros. 25 Matydamas, kad neįstengia jo įveikti, tas vyras smogė Jokūbui į šlaunį. Tuo būdu Jokūbo šlaunies sąnaris

nikstelėjo, Oz 12,4-5. 26 Tada tas vyras tarė: „Paleisk mane, nes jau aušta!" Jokūbas atsakė: „Nepaleisiu tavęs, jei manęs nepalaiminsi!" 27 Tas klausė: „Kuo tu vardu?" Jis atsakė: „Jokūbas". 28 Tada nepažįstamasis tarė: „Tu nebesivadinsi Jokūbu, bet Izraeliu, nes tu kovojai su Dievu ir su žmonėmis ir nugalėjai." 29 Jokūbas klausė: „Pasakyk man savo vardą." Bet tas atsakė: „Kam gi klausi mano vardo?" Ir jis jį palaimino, 1 M 35,10. 30 Jokūbas pavadino tą vietą Penieliu: „Aš regėjau Dievą ir išlikau gyvas." Teis 13,17-18; 2 M 33,20. 31 Patekėjo saulė, kai jis šlubuodamas paliko Penielį. 32 Todėl iki šios dienos izraelitai nevalgo šlaunies raumenų, nes Jokūbo šlaunis buvo sužeista.

Daugelis žmonių gyvena savo tėvų tikėjimu. Jie patiria tam tikrus Dievo apsireiškimus, dažniausiai išgelbėjimus iš įvairių nelaimių. Bet žmogus tampa Dievo vaiku tik tada, kai Dievas padaro jį nauju žmogumi. Ar nepanašus buvo Jokūbo pergyvenimas? Jis buvo tikinčių tėvų sūnus. Kai įvyko apgavystė, jam reikėjo bėgti iš savo tėviškės, tai Dievas jam apsireiškė Betelyje. Sapne Jokūbas matė laiptus ir lipančius angelus žemyn ir aukštyn, ir girdėjo Dievo pažadą jam. Dievas įsakė jam grįžti į savo gimtinę, o Laboną įspėjo kalbėti maloniai su Jokūbu.

Atvykus prie pažadėto krašto sienos, Jokūbas pamatė angelų stovyklą ir išsigando. Jis praminė tą vietą Mahanaim — Dvi stovyklos. Jokūbas labai bijojo savo brolio Ezavo. Jis siuntė pasiuntinius pas Ezavą ir iš jų sužinojo, kad Ezavas jau ateina jo pasitikti su 400 karių. Jokūbui buvo aišku, kad Ezavas pasitiks jį nedraugiškai. Jokūbas suprato, kad išsigelbėjimo nėra. Jei jis bandytų bėgti, Ezavas pasivys jį. Priešintis Ezavui irgi nebuvo jėgų. Nesant galimybės išsigelbėti iš Ezavo, Jokūbas

kreipėsi malda į Dievą. Jis prisipažino savo menkumą, prašė Dievą gelbėti jį, kaip Jis buvo pažadėjęs. Jokūbas siuntė Ezavui dovanų — 5 būrius įvairių gyvulių. Jis priėjo išvados, kad tik Dievas gali išgelbėti. Tad Jokūbas viską perkėlė per Jordano intaką Jaboką į Ezavo pusę ir pasitikėjo tik Dievo pagalba. Jokūbas liko vienas nakties glūdumoje. Čia įvyko Jokūbo kova su angelu, kaip pranašas Oz 12,4-5 aprašo. Dabartinėje mūsų kalboje mes sakytume: čia įvyko Jokūbo atsivertimas. Jokūbas net fiziniai palūžo. Jokūbas ir nugalėtas, sužeistas, nepaleido angelo. Kai jį klausė, koks jo vardas, Jokūbas atsakė — Apgavikas. Jam buvo atsakyta: „Nuo dabar tavo vardas bus Izraelis — Dievo karžygys". Jokūbas grįžo į tėviškę naujas žmogus, 2 Kor 5,17-18.

EZAVAS SUTINKA JKOKŪBĄ DRAUGIŠKAI 33,1-7
JOKŪBAS GARBINA DIEVĄ 8-20

1 Jokūbas pakėlęs akis, pamatė ateinantį Ezavą su keturiais šimtais vyrų. Jis paskirstė vaikus tarp Lejos, Rachelės ir abiejų tarnaičių: 1 M 32,7 2 sustatė tarnaites ir jų vaikus pirmoje eilėje, Leją ir jos vaikus už jų, o Rachelę ir Juozapą paskutinėje eilėje. 3 Jis pats nuėjo pirma jų ir septynis kartus nusilenkė iki žemės, kol susitiko su broliu.

4 Ezavas bėgo prie jo, apkabino jį ir, puolęs jam ant kaklo, bučiavo, — abu verkė. 5 Pamatęs žmonas ir vaikus, jis klausė: „Kas šitie?" Tas atsakė: „Vaikai, kuriais Dievas apdovanojo tavo tarną." Ps 127,3. 6 Tada, priartėjusios tarnaitės su savo vaikais nusilenkė. 7 Paskui priartėjo Leja ir jos vaikai ir nusilenkė. Pagaliau priartėjo Juozapas ir Rachelė ir taip pat nusilenkė. 8 Ezavas toliau klausė: „Ką reiškia tie būriai, kuriuos sutikau?" Jis atsakė: „Kad rasčiau savo valdovo malonę!" 1 M 32,14-21. 9 Ezavas atsakė: „Mano broli, aš turiu užtektinai; pasilaikyk, ką turi!" 10 Jokūbas tarė: „O, ne! Jei malonę

radau tavo akyse, tad priimk iš manęs šią dovanėlę. Aš matau tavo veido angelišką išraišką, ir tu esi man malonus, 2 Sam 14,17. 11 Priimk, prašau, mano sveikinimo dovaną! Dievas mane laimino, aš visko turiu." Jokūbui prašant, brolis priėmė dovaną, 1 Sam 25,27; 30,26.

12 Tada Ezavas tarė: „Dabar keliaukime, aš keliausiu su tavimi!" 13 Bet Jokūbas atsakė: „Mano valdovas žino, kad vaikai silpnučiai ir, kad avių bei raguočių dalis yra jaunikliai; jei juos per greitai varysime nors vieną dieną, jie išgaiš. 14 Mano valdove, eik pirma savo tarno, o aš pamažu toliau judėsiu, kaip įstengia eiti gyvuliai ir vaikai, kol nueisiu pas savo valdovą į Seirą."

15 Tada Ezavas sakė: „Leisk man palikti pas tave dalį savo žmonių!" Bet tas atsakė: „Nereikia! Tik trokštu savo valdovo malonės!" 16 Ezavas tą dieną grįžo į Seirą, 17 o Jokūbas judėjo toliau į Sukotą. Ten jis pasistatė namus, o gyvuliams pastoges. Todėl pavadino tą vietą Sukotu.

18 Jokūbas, keliaudamas iš Mezopotamijos, laimingai atvyko į Sikemą, kuris yra Kanaano krašte, ir apsistojo miesto pakrašty. 19 Sklypą, kuriame pasistatė palapinę, jis nusipirko iš Sikemo tėvo Hamoro sūnų už šimtą kesitų, Joz 24,32. 20 Jis ten pastatė aukurą ir jį pavadino: „Izraelio Dievo galybė." 1 M 12,7-8.

Žmogus lieka žmogumi, gyvenimo kova vyksta visą laiką. Jokūbas turėjo Dievo pažadą, bet nežinojo kaip tas įvyks. Jokūbui buvo pranešta, kad Ezavas atžygiuoja prieš jį su 400 karių. Jokūbas tą žinojo ir tikėjo ir po kovos su angelu nakties metu. Jokūbas pirmoje vietoje statė į pavojų save, o toliausiai nuo pavojaus slėpė kas jam brangiausia — Rachelę ir Juozapą. Kai sutinkama kas be pavojaus, tai rodoma pirmiau kas brangiausia. Koks bus susitikimas Ezavo su 400 karių ir Jokūbo su būriu

vaikų! Jokūbas ėjo pirmyn be jokios apsaugos. Jis, pamatęs Ezavą, suspėjo nusilenkti prieš jį 7 kartus, kaip anų laikų pavaldinys prieš savo valdovą.

Stebuklas įvyko Ezavo širdyje. Ar jis įvyko naktį, ar kai pamatė Jokūbą, ar kai palietė Jokūbo kaklą, ne svarbu. Jis įvyko: Dievas buvo ir yra širdžių valdovas. Aš keletą kartų pergyvenau tokius įvykius. Prieš tai jauti labai didelę kovą, netikrumą, o po to — esi žmogus taip paveiktas, kad nebegali orientuotis ir kartais net žodžio pratarti, kalba tik ašaros. Garbė ir padėka Dievui už tai! „Jie verkė", tai yra viskas, ką galima pasakyti. Kai Ezavas galėjo prakalbėti, jis paklausė: „Kas tie visi?" Jokūbas tik galėjo atsakyti: „Dievo dovana". Dievo dovana buvo ir šis susitikimas.

Stebuklas įvyko. Ezavas, vietoj žudyti, nori padėti, pagelbėti broliui. Jokūbas džiaugiasi, dėkoja. Ezavas priima dovaną kaip taikos antspaudą, patvirtinimą. Broliai išsiskiria susitaikę. Jokūbas atvyksta prie Sikemo, pasistato ten gyvenamą namą ir tvartus gyvuliams — Sukota (tvartas). Kova laimėta: su Labonu, Dievu, broliu. Jokūbas pasistato aukurą, reiškia padėką ne tik Abraomo, Izaoko, bet ir Izraelio (Jokūbo) Dievui.

JOKŪBO VARGAS SU SAVO VAIKAIS 34,1-31

1 Kartą Lejos duktė Dina išėjo aplankyti tos šalies
mergaičių, 1 M 30,21. 2 Tos šalies kunigaikščio hitito
Hamoro sūnus Sikemas, ją pamatęs, nutvėrė ir išprievar-
tavo. 3 Jam patiko Jokūbo duktė Dina. Jis pamilo
mergaitę. 4 Sikemas prašė savo tėvo Hamoro: „Leisk
man vesti šią mergaitę!" 5 Jokūbas sužinojo, kad Sikemas
išprievartavo jo dukterį Diną; kadangi jo sūnūs buvo prie
gyvulių laukuose, Jokūbas tylėjo, kol jie pareis.
6 Sikemo tėvas Hamoras atėjo pas Jokūbą,
norėdamas su juo kalbėti dukros reikalu. 7 Jokūbo sūnūs,

tai išgirdę, parėjo iš laukų. Jie jautėsi labai įžeisti ir pyko, nes Sikemas padarė nusikaltimą Izraelyje, neturėdamas teisės taip elgtis, 5 M 22,21. 8 Hamoras kalbėjosi su jais: „Mano sūnus Sikemas labai pamilo jūsų dukterį. Prašau, leiskite mano sūnui ją vesti. 9 Susigiminiuokime: duokite mums savo dukteris, o mūsų dukteris veskite! 10 Gyvenkite pas mus. Kraštas jums yra atviras. Pasilikite, laisvai jame gyvenkite ir pastoviai įsikurkite." 11 Sikemas kalbėjo Dinos tėvui ir broliams: „O, kad rasčiau malonę jūsų akyse! Ko tik iš manęs reikalausite, duosiu. 12 Nustatykite kainą ir dovaną, aš viską mielai duosiu, ko reikalausite; tik leiskite man vesti mergaitę!" 2 M 22,15.

13 Jokūbo sūnūs, galvodami klastingai, kalbėjo tėvui ir jo sūnui Sikemui, kuris buvo išprievartavęs jų seserį Diną: 14 „Mes negalime priimti šito pasiūlymo — išleisti savo seserį už vyro, kuris yra neapipjaustytas, nes tai būtų mums negarbė ir gėda. 15 Sutiksime su jumis tik šita sąlyga, jei jūs kiekvienas būsite apipjaustytas, tapsite kaip mes. 16 Tada mes leisime jums vesti savo dukteris ir vesime jūsų; liksime pas jus gyventi ir tapsime viena tauta. 17 Bet, jei mūsų pasiūlymo nepriimsite, pasiimsime savo dukterį ir išeisime."

18 Jų žodžiai patiko Hamorui ir jo sūnui Sikemui. 19 Jaunuolis nedelsė įvykdyti pasiūlymo, nes jis buvo įsimylėjęs Jokūbo dukterį. Jis buvo žymiausias savo tėvo namuose. 20 Hamoras ir jo sūnus Sikemas atėjo prie miesto vartų ir kalbėjo savo miesto vyrams: 21 „Štie žmonės yra taikingi mūsų atžvilgiu. Jie telieka gyventi ir laisvai verstis mūsų krašte. Kraštas juk platus! Jų dukteris vesime, o savo dukteris leisime tekėti už jų. 22 Tik su šita sąlyga tie žmonės sutinka gyventi pas mus ir tapti viena tauta, jei kiekvienas mūsų vyras apsipjaustys. 23 Jų galvijai, jų manta ir visi gyvuliai priklausys mums. Sutikime su jais, kad jie liktų pas mus gyventi!" 24 Visi paklausė Hamoro ir jo sūnaus Sikemo ir įvykdė, kas iš jų

buvo reikalauta, 1 M 49,5-7.
25 Trečią dieną, kai pasireiškė skausmai, abu Jokūbo sūnūs, Simeonas ir Levis, Dinos tikrieji broliai, kiekvienas pasiėmė savo kardą ir, slaptai užpuolę miestą, išžudė visus vyrus. 26 Jie taip pat nužudė kardu Hamorą ir jo sūnų Sikemą; paėmę Diną iš Sikemo namų, išėjo. 27 Jokūbo sūnūs apiplėšė nužudytųjų namus, atkeršydami už sesers išniekinimą. 28 Pasiėmę jų avis, raguočius, asilus ir visa, kas buvo mieste ir laukuose, 29 vaikus ir žmonas išsivedė į nelaisvę.
30 Jokūbas tarė Simeonui ir Leviui: „Jūs sugadinote mano santykius su kitais. Sukėlėte kananitų ir perizitų neapykantą prieš mane. Mūsų labai mažai. Jei jie sukils prieš mane, tada aš ir mano šeima bus sunaikinta." 2 M 5,21. 31 Sūnūs atsakė: „Argi jam buvo leista pasielgti su mūsų seserimi, kaip su paleistuve?"

Jokūbas pažadėtame krašte įsigijo net žemės, namus. Atrodė prasidės ramus gyvenimas. Gal Jokūbas ir nepastebėjo pavojaus? Kaip ilgai čia gyveno Jokūbas, nežinia. Vaikai užaugo, subrendo. Dina panoro susipažinti su vietinėmis mergaitėmis. Juk geriausias susipažinimas pamaldose arba pokyliuose! Diną pastebėjo vietos vaikinai. Jie elgėsi su ja pagal jų papročius. Vietos valdovo sūnus pamilo Diną ir norėjo ją vesti. Jokūbo sūnūs dangstėsi religija, bet tikrovėje rengėsi keršyti. Vietos gyventojai norėjo pasigrobti Jokūbo šeimos turtą. Vieni ir antri kalbėjo labai gražiai, bet ruošėsi apgauti. Jokūbo šeimai buvo pavojus susimaišyti su vietiniais gyventojais ir paskęsti juose. Įvykdžius Jokūbo sūnums kerštą, kilo pavojus visai būti sunaikintiems. Dievo valia ir įsakymas buvo nesimaišyti su vietiniais. Kadangi žmonės nesilaikė Dievo įsakymo, o gal nepastebėjo pavojaus, tai atsirado daug vargų ir bėdų. Taip buvo

visais laikais ir dabar. Ketvirtame šimtmetyje krikščionybė susimaišė su pagonija, tai buvo tamsieji amžiai. Krikščionys manė, kad jie laimi, kai pagonių masės perėjo į krikščionybę. Bet tik dėl to krikščionybė ir nutolo nuo Evangelijos esmės. Kiek vargo ir kančių reikėjo pergyventi iki reformacija vėl iškėlė Evangelijos tiesas! Dėkui Dievui, mūsų laikais Šventasis Raštas yra prieinamas visiems, ir jei kas kiek pagalvoja, supranta, kad jis yra tikėjimo pagrindas. Bet ar praktiškai gyvenime nesilaikoma daugiau bažnytinių dogmų ir nuostatų, negu Evangelijos nurodytų tiesų? Tad nekaltinkime Jokūbo ir anų laikų žmonių, bet žiūrėkime, ar mes nedarome tų pačių klaidų?

DIEVAS APSIREIŠKIA JOKŪBUI 35,1-15
RACHELĖS MIRTIS 16-29

1 Dievas tarė Jokūbui: „Vyk į Betelį ir apsistok ten;
pastatyk aukurą Dievui, kuris tau pasirodė, kai bėgai nuo
savo brolio Ezavo." 1 M 28,12-19; 31,13. 2 Jokūbas įsakė
visiems saviesiems: „Pašalinkite svetimus dievaičius,
kurie yra jūsų tarpe, apsivalykite ir pakeiskite drabužius!
1 M 31,19; Joz 24,23; 1 Sam 7,3. 3 Vykime į Betelį, ten
pastatysiu aukurą Dievui, kuris mane išklausė pavojuje ir
buvo su manimi kelyje! 1 M 28,15. 4 Jie atidavė Jokūbui
visus svetimus dievaičius, kuriuos jie turėjo, ir auskarus, o
Jokūbas juos užkasė po ąžuolu prie Sikemo, Joz 24,26;
Teis 9,6.

5 Jie iškeliavo. Apylinkių miestai buvo taip išgąsdinti,
kad niekas nedrįso vytis Jokūbo sūnų. 6 Taip Jokūbas ir
visi su juo esantieji žmonės atvyko į Luzą — Betelį, kuris
yra Kanaano šalyje. 7 Ten jis pastatė aukurą ir tą vietą
pavadino Dievo namais, nes ten jam apsireiškė Dievas,
kai jis bėgo nuo savo brolio, 1 M 12,8. 8 Ten mirė
Debora, Rebekos auklė ir buvo palaidota už Betelio po
ąžuolu, kurį pavadino Raudos ąžuolu, 1 M 24,59.

9 Dievas vėl pasirodė Jokūbui, kai jis atvyko iš
Mezopotamijos, ir, jį palaiminęs, tarė: 10 „Tavo vardas
Jokūbas, bet tu nebesivadinsi Jokūbu; tavo vardas
tebūnie Izraelis! 1 M 32,39. 11 Aš esu Visagalis Dievas.
Būk vaisingas ir dauginkis! Daug tautų teatsiranda iš
tavęs; karaliai tekyla iš tavo palikuonių! 1 M 17,1;28,3-4;
17,6. 12 Tą šalį, kurią daviau Abraomui ir Izaokui, po
tavęs duosiu tavo palikuonims." 13 Tada Dievas
pasitraukė nuo jo, 1 M 17,22. 14 Jokūbas pastatė
akmeninį paminklą toje vietoje, kur Dievas kalbėjo su
juo, išliejo ant jo geriamąją auką ir aliejaus. 15 Jokūbas
pavadino tą vietą Beteliu. 16 Iš Betelio jie keliavo toliau.
Nepasiekus Efrato, Rachelė gimdė; jos gimdymas buvo
sunkus. 17 Pribuvėja jai tarė: „Nebijok! Ir šį kartą turėsi
sūnų." 18 Prieš mirdama, ji pavadino jį — Benoni
(skausmų sūnus), bet tėvas jį vadino Benjaminu (laimės
sūnus). 19 Rachelė mirė. Ją palaidojo prie kelio, einančio
į Efratą — Betliejų, Mik 5,1. 20 Jokūbas pastatė ant jos
kapo paminklą; tas Rachelės kapo paminklas tebestovi
iki šios dienos.

21 Izraelis keliavo toliau ir apsistojęs pasistatė
palapines anapus Migdal — Ederio (bandos bokšto), Mik
4,8. 22 Izraeliui gyvenant anoje šalyje, Rubenas miegojo
su savo tėvo sugulove Bila. Izraelis tai sužinojo.

Jokūbo sūnų buvo dvylika, 1 M 49,41. 23 Lejos
sūnūs: Jokūbo pirmagimis Rubenas, kiti: Simeonas,
Levis, Judas, Isacharas ir Zabulonas. 24 Rachelės sūnūs:
Juozapas ir Benjaminas. 25 Rachelės tarnaitės Bilos
sūnūs: Danas ir Neftalis. 26 Lejos tarnaitės Zilpos sūnūs:
Gadas ir Aseras. Šitie yra Jokūbo sūnūs, gimę Sirijos
Mezopotamijoje.

27 Jokūbas atvyko pas savo tėvą Izaoką į Mamrę,
Kirjatarbą — Hebroną, kur Abraomas ir Izaokas buvo
ateiviai. 28 Izaokas, sulaukęs šimtą aštuoniasdešimt

metų, 29 mirė žiloje senatvėje. Jį palaidojo jo sūnūs Ezavas ir Jokūbas, 1 M 25,8; 49,31.

Dievas apsireiškė Jokūbui ir įsakė vykti į Betelį. Atrodo, Dievas kalbėjo Jokūbui ką tai daugiau. Ką Viešpats kalbėjo Abraomui, Izaokui ir Jokūbui, paveikė juos asmeniškai. Čia Jokūbas paveiktas kreipėsi į visą savo giminę. Jis skatino atsitraukti nuo dievaičių garbinimo ir garbinti tik vieną Viešpatį. Tai buvo lyg Evangelijos skelbimas. Jokūbo pamokslas tikrai paveikė visus. Žmonės sunešė pas Jokūbą dievaičių statulas, amuletus, puošmenas, ir visa, kas juos skyrė nuo Viešpaties. Gal tie daiktai buvo brangūs, bet jie buvo pašalinti ir sunaikinti, užkasti žemėje. Kur tikras pabudimas vyksta, ten žmonės pakeičia papročius, rūbus ir veiksmus. Pirmoje vietoje turėtų būti minčių pakeitimas. Dvasinis pabudimas paveikia visą apylinkę. Taip buvo ir čia. Apylinkės gyventojai taip buvo paveikti Dievo Dvasios, kad jie nedrįso vytis Jokūbo ir sunaikinti jį. Jokūbas atvyko, kaip Dievas jam įsakė, į Betelį ir garbino čia Viešpatį; pastatė aukurą.

Kodėl čia minima Rebekos auklės Deboros mirtis, kai tuo tarpu pačios Rebekos mirtis visai nėra paminėta, nežinome.

Čia minimas Visagalio pakartotinas apsireiškimas ir pažadas Jokūbui. Dievo apsireiškimai, ypatingi pergyvenimai, yra reikšmingi žmogui. Jokūbas pirmiau pastatė Betelyje aukurą, o dabar paminklą.

Kelionėje, netoli Betliejaus, Rachelė pagimdė Benjaminą ir mirė.

Paminėtas Rubeno nusikaltimas su Bila. Tuo Rubenas prarado savo pirmagimystę.

Jokūbas aplankė savo tėvą Izaoką. Izaokas mirė sulaukęs žilos senatvės. Jo gyvenimas buvo ramiausias iš

visų patriarchų; jis gyveno ilgiausiai iš jų visų. Ezavas žadėjo nužudyti Jokūbą po tėvo mirties. Dabar Ezavas ir Jokūbas palaidojo tėvą bendrai ir draugiškai.

EZAVO PALIKUONYS 36,1-43

1 Šitie yra Ezavo — Edomo, palikuonys, 1 M 25,30. 2
Ezavas vedė žmonas kananites: hitito Elono dukterį Adą,
hitito Zibeono sūnaus Ano dukterį Olibamą 3 ir
Basematą, Ismaelio dukterį, Nebajoto seserį, 1 M 28,9. 4
Ados sūnus — Elifazas. Basematos sūnus — Reuelis. 5
Olibamos sūnūs — Jeusas, Jalamas ir Koras. Šitie yra
Ezavo sūnūs, gimę Kanaano krašte.

6 Ezavas pasiėmė savo žmonas, sūnus, dukteris, visus
savo žmones, gyvulių bandas ir visą nuosavybę, kurią
buvo įsigijęs Kanaano krašte, ir išvyko į kitą šalį,
pasitraukdamas nuo savo brolio Jokūbo. 7 Jų bandos
buvo per didelės gyventi kartu, o šalis, kurioje jie buvo
apsistoję, nebegalėjo išmaitinti jų gyvulių. 8 Ezavas
apsigyveno Seiro kalnyne.

9 Ezavo — Edomo palikuonys Seiro kalnyne. 10
Ezavo sūnų vardai: Ezavo žmonos Ados sūnus Elifazas,
Ezavo žmonos Basematos sūnus Reuelis. 11 Elifazo
sūnūs: Temanas, Omaras, Zefas, Gatamas ir Kenazas. 12
Timna buvo Ezavo sūnaus Elifazo sugulovė ir pagimdė
Elifazui Amaleką. Jie Ezavo žmonos Ados sūnaičiai. 13
Reuelio sūnūs: Nahatas ir Zeras, Samas ir Mizas. Jie
Ezavo žmonos Basematos sūnaičiai. 14 Ezavo žmonos
Olibamos Zibeono sūnaus Ano dukters sūnūs: Jeusas,
Jalamas ir Koras.

15 Ezavo palikuonių kunigaikščiai. Ezavo pir-
magimio Elifazo sūnūs: Temanas, Omaras, Zefas,
Kenazas, 16 Koras, Gatamas, Amalekas, — Elefazo
kunigaikščiai Edomo krašte. Jie Ados sūnaičiai. 17 Ezavo
sūnaus Reuelio sūnūs: Nahatas, Zeras, Samas, Mizas, —
kunigaikščiai Edomo krašte. Jie Ezavo žmonos

Basematos sūnaičiai. 18 Ezavo žmonos Olibamos sūnūs: Jeusas, Jalamas ir Koras. Jie Ano dukters Olibamos, Ezavo žmonos, kunigaikščiai. 19 Jie yra Ezavo — Edomo sūnūs, — tos šalies valdovai.

20 Horito Seiro sūnūs, Edomo krašto gyventojai: Lotanas, Sobalis, Zibeonas, Anas, Disonas, Ezeris ir Disanas, 1 M 14,6; 5 M 2,12. 21 Jie horitų kunigaikščiai, Edomo krašte. 22 Lotano vaikai: Horis, Hemanas ir Lotano sesuo — Timna. 23 Sobalio sūnūs: Alvanas, Manahatas, Ebalis, Sefas ir Onamas. 24 Zibeono sūnūs: Ajas ir Anas. Anas, beganydamas savo tėvo Zibeono asilus, dykumoje rado šiltąsias versmes. 25 Ano vaikai: Disonas ir Ano duktė Olibama. 26 Disono sūnūs: Hemdanas, Esbanas, Itranas ir Keranas. 27 Eserio sūnūs: Bilanas, Zavanas ir Akanas. 28 Disano sūnūs: Uzas ir Aranas. 29 Horitai: Lotanas, Sobalis, Zibeonas, Anas, 30 Disonas, Ezeris ir Disanas yra horitų kunigaikščiai Seiro krašte.

31 Šitie karaliai valdė Edomo kraštą, kai izraelitai dar neturėjo savo kilmės karaliaus. 32 Edome karaliumi buvo Beoro sūnus Belas; jo miestas vadinosi Dinhabas. 33 Belui mirus, jo vietą užėmė Zeras, sūnus Jobabo iš Bozros. 34 Jobabui mirus, jo vietoje karaliavo Husamas iš temanitų šalies. 35 Husamui mirus, sostą paėmė Bedado sūnus Hadadas, kuris sumušė Midijaną Moabo laukuose, ir kurio miestas vadinosi Avitas. 36 Hadadui mirus, jo vietą užėmė Samlas iš Masrekos. 37 Samlui mirus, karaliavo Saulas iš Rehoboto. 38 Saului mirus, sostas atiteko Akboro sūnui Baalhananui. 39 Akboro sūnui Baalhananui mirus, jo vietą užėmė Hadaras, jo miestas vadinosi Pau. Jo žmona buvo vardu Mehetabelė; ji buvo Mezahabo dukters Matredos duktė.

40 Ezavo kunigaikščių vardai, remiantis jų kilme ir vietos pavadinimu: Timnas, Alvas, Jetetas, 41 Olibamas, Elas, Pinonas, 42 Kenazas, Temanas, Mibzaras, 43

Magdielis, Iramas. Šitie Edomo kunigaikščiai gyveno jų nuosavame krašte. Ezavas — edomitų protėvis.

Šiame skyriuje rašyta apie Ezavo palikuonis, bet labai suglaustai. Apie Izraelio palikuonius rašyta plačiai, nes jie buvo saugotojai Dievo pažadų. Aprašymas apie Ezavą rodo, kad Dievas yra visų tautų Viešpats, Jis paskyrė Ezavui Seiro kalnyną, 3 M 2,5.

Čia minima, kad Ezavo pasitraukimas į Seirą įvyko dėl tos pačios priežasties, kaip Loto atsiskyrimas nuo Abraomo. Jokūbuo ir Ezavo bandos buvo tokios didelės, kad jie negalėjo kartu gyventi, 36,7.

Ezavo palikuonys progresavo greičiau negu Jokūbo. Iš Ezavo palikuonių iškilo kunigaikščiai ir karaliai žymiai anksčiau negu iš izraelitų. Pasauliečiai greičiau pasiekia ekonominio gerbūvio negu tikintieji.

Kai kas tvirtina, kad Jobas buvo kilęs iš edomitų. 36,34 Jobabas skamba panašiai kaip Jobas.

JOKŪBAS MYLI JUOZAPĄ, BROLIAI PAVYDI IR PARDUODA JĮ 37,1-36

1 Jokūbas apsigyveno Kanaano šalyje, kur jo tėvas
buvo ateivis. 2 Jokūbo istorija. Juozapas, būdamas
septyniolikos metų, ganė su savo broliais avis; gyveno su
savo tėvo žmonų Bilos ir Zilpos sūnumis. Juozapas
pranešdavo tėvui, kai jie ką pikta kalbėdavo. 3 Izraelis
mylėjo Juozapą labiau už kitus savo sūnus, nes jis gimė
jam sulaukus žilos senatvės. Tėvas jam padarė margą
apdarą. 4 Jo broliai, pastebėję kad jų tėvas Juozapą myli
labiau už visus kitus, neapkentė jo ir nesugyveno su juo.
5 Kartą Juozapas sapnavo sapną ir jį papasakojo savo
broliams. Jie tada dar labiau ėmė jo nekęsti. 6 Jis jiems
tarė: „Pasiklausykite mano sapno: 7 buvome berišą pėdus

laukuose; mano pėdas atsistojo, o jūsų pėdai sustojo
aplinkui ir nusilenkė prieš mano pėdą." 8 Broliai jam
atsakė: „Bene būsi mūsų karalius? O gal mus valdysi?"
Neapykanta tarp brolių augo dėl jo sapnų ir jo kalbų. 9 Jis
sapnavo dar kitą sapną ir jį papasakojo savo broliams:
„Sapnavau, kad saulė, mėnulis ir vienuolika žvaigždžių
lenkėsi prieš mane." 10 Kai jis papasakojo tą sapną savo
tėvui, tėvas jį subarė: „Kas tai per sapnas! Nejaugi mes:
aš, tavo motina ir broliai ateisime ir nusilenksime iki
žemės prieš tave?" 11 Jo broliai pavyduliavo, bet tėvas
įsidėmėjo tą sapną.
12 Kartą jo broliai ganė tėvo avis prie Sikemo. 13 Tėvas
tarė Juozapui: „Ar tavo broliai gano prie Sikemo? Eikš,
aš tave noriu siųsti pas juos!" Jis atsiliepė: „Aš čia!" 14
„Eik, pažiūrėk, kaip tavo broliams ten sekasi, ir parėjęs
pranešk man." Taigi, tėvas išsiuntė Juozapą iš Hebrono
slėnio į Sikemą, 1 M 35,27. 15 Vienas vyras sutiko
beklaidžiojantį Juozapą lauke ir paklausė: „Ko ieškai?"
16 Jis atsakė: „Ieškau savo brolių. Pasakyk man, kur jie
gano?" 17 Tas vyras atsakė: „Jie pavarė avis toliau.
Nugirdau juos kalbant: ‚Vykime į Dotaną'." Juozapas
rado savo brolius Dotane. 18 Jie, pamatę jį ateinant,
klastingai susimokė jį nužudyti. 19 „Štai, ateina mūsų
sapnuotojas! 20 Dabar užmuškime jį, įmeskime į duobę ir
sakykime tėvui: ‚Plėšrus žvėris jį suėdė'; tada
pamatysime, kas bus iš jo sapnų!" 21 Bet Rubenas, tai
išgirdęs, norėjo brolį išgelbėti ir tarė: „Neatimkime jam
gyvybės! 1 M 42,22. 22 Nepraliekite kraujo! Įmeskime jį į
šitą ganykloje esančią duobę, bet nepridėkime prie jo
rankos!" Jis taip kalbėjo, norėdamas jį gyvą sugrąžinti
tėvui. 23 Juozapui atėjus pas brolius, jie nutraukė nuo jo
margąjį apdarą, kurį jis vilkėjo, 24 ir, sugriebę jį, įmetė į
duobę, kurioje nebuvo vandens, Jer 38,6.

25 Tada jie susėdo valgyti. Staiga jie pamatė ismaelitų
karavaną, ateinantį iš Geleado, ir jų kupranugarius,

nešančius kvepalų, gumos ir miros. Jie traukė į Egiptą. 26
Judas tarė savo broliams: „Ką laimėsime, užmušę savo
brolį ir susitepę jo krauju? 27 Parduokime jį ismaelitams
ir mūsų rankos bus nesuteptos. Juk jis mūsų brolis, mūsų
kraujo giminė!" Broliai paklausė. 28 Einant pro šalį
midianitams pirkliams, jie, ištraukę Juozapą iš duobės,
pardavė ismaelitams už dvidešimt sidabrinių; tie jį
nusivedė į Egiptą, 1 M 25,2.

29 Rubenas, sugrįžęs prie duobės ir pamatęs, kad
Juozapo nebėra, perplėšė savo drabužius, 1 M 44,13; 2
Sam 1,11. 30 Sugrįžęs pas brolius, tarė: „Vaiko nebėra!
Ką darysiu!" 31 Jie paėmė Juozapo apdarą, papjovę ožį,
tą apdarą pamirkė jo kraujuje, 32 pasiuntė jį tėvui ir liepė
pasakyti: „Štai ką radome. Pažiūrėk, ar tai yra tavo
sūnaus apdaras?" 33 Jį apžiūrėjęs, tėvas tarė: „Tai mano
sūnaus apdaras! Plėšrus žvėris jį suėdė! Juozapas tikrai
sudraskytas!" 34 Jokūbas perplėšė savo drabužius,
užsivilko ašutinę ir daugelį dienų gedėjo savo sūnaus. 35
Visi jo sūnūs ir dukterys guodė jį, tačiau jis nesidavė
guodžiamas ir tarė: „Aš gedėdamas nueisiu į mirusiųjų
buveinę pas savo sūnų." Taip jį apraudojo jo tėvas. 36
Tuo tarpu midianitai Egipte pardavė jį Potifarui, faraono
rūmų valdininkui, gvardijos sargybos viršininkui.

Jokūbas pats gerai žinojo, kokia nelaimė ir vargai seka, jei tėvai nevienodai myli vaikus. Dabar jis pats tą darė. Jis rodė, kad Juozapą daugiau myli negu jo brolius. Jis net rūbais Juozapą išskyrė iš visų kitų. Kiekvienas žmogus yra skirtingo būdo, savaime suprantama, kad galima mylėti vieną vaiką daugiau, negu kitą. Bet toks viešas tėvų elgesys dažnai iššaukia tarp asmenų — vaikų nesutikimus ir neapykantą, kaip tai buvo tarp Jokūbo ir Ezavo, tarp Juozapo ir jo brolių.

Pildyti Dievo pažadus pirmi trys Jokūbo sūnūs

netiko: Rubenas dėl nusikaltimo su Bila, o sekantieji du dėl žudynių Sikeme. Ta garbė galėjo tekti Judui. O gal Jokūbas buvo linkęs tą pažadą skirti Juozapui?

Bendrai, Jokūbas gerai auklėjo visus vaikus, ir Juozapą pratino prie darbo. Kas neįpratinamas iš mažens dirbti, tinkamai atlikti pareigas, tas gyvenime niekam netinka.

Prie brolių neapykantos Juozapui prisidėjo jo pranešimai tėvui apie brolių negražias kalbas bei elgesį ir Juozapo sapnai. Kas yra sapnas, dar ir mūsų laikais nėra galutinai išaiškinta. Tiek yra žinoma, kad daugelis sapnų neturi reikšmės. Bet yra reikšmingų sapnų ir Dievo apsireiškimų bei apreiškimų žmogui per sapnus. Sapnuotojas dažnai pats žino, kuris sapnas neturi reikšmės ir kuris reikšmingas. Juozapo sapnai buvo pranašiški. Net tėvas dėl tų sapnų subarė Juozapą, bet Jokūbas įsidėmėjo juos panašiai, kaip Marija Jėzaus žodžius, Lk 2,51.

Praėjus keliems metams po Sikemo žudynių, Jokūbo sūnūs vėl prie Sikemo ganyklose. Jokūbas siunčia Juozapą pažiūrėti, kaip sekasi vaikams ir gyvuliams. Juozapas, neradęs jų prie Sikemo, negrįžta į namus, bet ieško iki randa juos. Brolių neapykanta Juozapui padidėjo iki noro jį nužudyti. Rubenas nedrįso priešintis nužudymui, bet jis norėjo laimėti laiko ir išgelbėti Juozapą. Pasirodė, kad ir Judas nenorėjo žudyti. Jei juodu būtų viešai drįsę pasipriešinti, gal ir kiti būtų pritarę? Nebijok priešintis piktam, rasi pritarėjų! Pralieti kraują buvo baisu, jo nepaslėpsi, Dievas visa mato, 1 M 9,5-6; 4,10. Bet nužudyti Juozapą badu, duobėje, reiškė nepridėti savo rankų prie jo nužudymo. Broliai, įmetę Juozapą į duobę mirčiai, galėjo valgyti. Ar ir mūsų laikais niekšai ir žudikai yra ramūs? Judo pasiūlymą broliai priėmė. Tuo jie laimėjo pinigų, išvengė kraujo praliejimo. Pirkliai pigiai, vietoje 30, gavo vergą už 20 sidabrinių; taip Juozapo gyvybė buvo išgelbėta, o Dievo planas

įvykdytas. Kaip tik tuo metu pirkliai ir karavanas ėjo pro šalį.

Rubenas nuėjo prie duobės išgelbėti Juozapo, bet ji buvo tuščia; panašiai kaip Jėzaus kapas.

Kas, paklausęs šėtono, daro vieną nusikaltimą, — privalo jį dengti kitu nusikaltimu. Juozapo broliai įrodė kruvinu rūbu jo mirtį. Ne jie, bet Jokūbas turėjo patvirtinti, kad Juozapas tikrai miręs. Jie dar seną tėvą guodė. Viską žmogus įstengia daryti. Jie buvo tikri niekšai, o visgi drįso guosti seną tėvą.

Midianitai ir ismaelitai buvo kilę iš Ismaelio, Abraomo sūnaus.

JUDO SŪNŪS IŠ JO MARČIOS 38,1-30

1 Judas pasitraukė nuo savo brolių ir apsigyveno pas
vieną vyrą adulamitą, vardu Hirą. 2 Ten Judas pamatė
kananito Suo dukterį ir ją vedė. 3 Ji pagimdė sūnų, kurį
pavadino Eru. 4 Antrą sūnų pavadino Onanu, 5 o trečio
sūnaus vardas buvo Selas. Judas tada gyveno Kezibe. 6 Jo
pirmagimio žmona buvo vardu Tamara. 7 Eras nusikalto
Viešpačiui ir Viešpats siuntė jam mirtį. 8 Tada Judas tarė
sūnui Onanui: „Atlik brolio žmonai sutuoktinę
priedermę, kad ji susilauktų palikuonių." 5 M 25,5. 9
Onanas žinojo, kad jam nepriklausys vaikai. Taigi, jis
saugodavosi, kad ji nepastotų. 10 Viešpačiui nepatiko jo
elgesys ir jam siuntė mirtį. 11 Judas tarė savo marčiai
Tamarai: „Gyvenk kaip našlė savo tėvo namuose, kol
užaugs mano sūnus Selas." Bet jis bijojo, kad ir tas
nemirtų, kaip jo broliai. Tamara nuėjo gyventi pas savo
tėvą.

12 Po kurio laiko mirė Judo žmona, Suo duktė.
Gedulo laikui praėjus, Judas su draugu adulamitu Hiru
ėjo į Timną pas savo avių kirpėjus. 13 Tamara išgirdusi,
kad jos uošvis eina į Timną avių kirpti, 14 nusivilko savo
našlės drabužius, apsidengė šydu ir atsisėdo prie kelio į

Enaimą, kuris yra pakelėje į Timną. Ji žinojo, kad Selas
buvo užaugęs, tačiau ji nebuvo jam duota į žmonas. 15
Judas ją palaikė prostitute, nes ji buvo uždengusi savo
veidą. 16 Jis pasuko pas ją . . . Jis nežinojo, kad ji buvo jo
marti, o ji klausė: „Ką man duosi?" 3 M 18,15. 17 Jis
atsakė: „Aš tau atsiųsiu ožiuką iš savo bandos." „Noriu
užstato, kol tu jį atsiųsi," — tarė ji. 18 Jis paklausė: „Ko
nori užstatu?" „Tavo antspaudą, virvę ir lazdą, kuri yra
tavo rankoje", — atsakė ji. Judas sutiko. 19 Jam išėjus, ji
nusiėmė šydą, persirengė našlės drabužiais ir grįžo namo.
20 Kai Judo draugas adulamitas nunešė ožiuką, kad
atsiimtų užstatą iš moters, jos nerado. 21 Jis klausinėjo
vietos žmonių: „Kur yra prostitutė, kuri buvo Enaime
prie kelio?" Jie atsakė: „Čia nebuvo jokios prostitutės".
22 Jis tada sugrįžo pas Judą ir pasakė: „Aš jos neradau, ir
tos vietos žmonės nežino nieko apie prostitutę." 23 Judas
tarė: „Tegul pasilaiko mano užstatą, negalės mūsų
kaltinti. Aš jai pasiunčiau ožiuką, bet tu negalėjai jos
surasti."

24 Po trijų mėnesių Judui buvo pranešta: „Tavo marti
Tamara paleistuvavo ir pastojo." Judas liepė: „Atveskite
ją, kad ji būtų sudeginta." 25 Kai ją buvo beišvedą, ji
pasiuntė žinią savo uošviui: „Tas vyras, kuriam priklauso
šitie daiktai, yra kaltininkas. Ištirk, kam priklauso šitas
antspaudas, virvė ir lazda." 26 Ištyręs Judas tarė: „Ji yra
teisesnė už mane, nes aš jos nedaviau savo sūnui Selui."
Jis negyveno su ja.

27 Atėjus gimdymui, pasirodė, ji turinti dvynius. 28
Jai begimdant, vienas iškišo ranką. Pribuvėja nutvėrė ir
užrišo ant jo rankos šviesiai raudoną siūlą: „Šitas pirmas
išėjo". 29 Bet, jam įtraukus ranką atgal, išėjo jo brolis. Ji
tarė: „Kelią padarei!" Jį tad pavadino Perezu, Mt 1,3. 30
Paskui gimė jo brolis, ant kurio rankos buvo šviesiai
raudonas siūlas; jį pavadino Zeru.

Šis skyrius doriems žmonėms visai netinka. Bet nusidėjėliams jis teikia vilties. Jei Dievas iš tokių nusikaltėlių leido kilti Mesijui, Išganytojui Jėzui, tai Jis tikrai priims kiekvieną, kuris tik ateis pas Jį, Jn 6,37. Gal šis skyrius ir yra tik tam parašytas, kad iš Judo giminės, iš kananitės Tamaros, kilo Mesijas? Mt 1,3.

Judas paliko brolius ir nuėjo gyventi su kananitais. Jis vedė kananitę žmoną ir savo sūnums parinko kananites žmonas. Tai buvo Judo nusikaltimas, 1 M 24,3. Abraomo išrinktoji giminė neturėjo susimaišyti su kananitais nei priimti jų papročius. Judo sūnūs mirė dėl jų pačių kaltės. O Judas manė, kad Tamara yra jo sūnų mirties priežastis, todėl jis savo jaunesniajam sūnui neleido jos vesti. Judas pats, žmonai mirus, nevedė, bet paleistuvavo. Tamara nenorėjo paleistuvauti, bet tik vaiko susilaukti, savo mirusiam vyrui palikti palikuonį, 5 M 25,5.

Žmonių teismas yra trumpas ir „teisingas": „Tamara paleistuvavo ir pastojo!" O Judo — „Sudeginkite ją!" Visgi Judas prisipažino: „Ji yra teisesnė už mane".

Antspaudas anais laikais buvo tas pats, kas šiandien parašas. Bendrai, žmonės nešiodavo antspaudą, prisirišę jį virvele, ant kaklo, o lazda buvo giminės — padermės ženklas.

DIEVAS GLOBOJA JUOZAPĄ VARGE 39,1-23

1 Juozapą nuvedė į Egiptą, ir egiptietis Potifaras, faraono rūmų valdininkas, gvardijos sargybos viršininkas, jį nupirko iš ismaelitų, 1 M 37,28. 2 Tačiau Viešpats buvo su Juozapu, ir jam viskas sekėsi. Jis gyveno savo valdovo, egiptiečio, namuose. 3 Jo valdovas pastebėjo, kad Viešpats buvo su juo, ir visa, ką jis darė, Viešpats laimino. 4 Juozapas rado Potifaro akyse malonę; jis tarnavo jam; vėliau jis paskyrė jį savo namų užvaizdu ir visa pavedė jam tvarkyti. 5 Nuo to laiko, kai jis paskyrė Juozapą užvaizdu savo namuose, Viešpats laimino ir egiptiečio

namus; Viešpaties palaima buvo visur, namuose ir
laukuose, 1 M 30,27. 6 Jis visa, ką turėjo, buvo pavedęs
Juozapui; pats nieku kitu nesirūpino, tik maistu, kurį jis
valgė.
Juozapas buvo gražios išvaizdos. 7 Po kurio laiko, jo
valdovo žmona ėmė vilioti Juozapą, Pat 5,3. 8 Bet jis jai
atsakė: „Mano valdovas nieku nesirūpina, visa, ką jis
turi, pavedė man tvarkyti, 9 išskyrus tave, nes tu esi jo
žmona. Kaip tad galėčiau padaryti tokį nusikaltimą
Dievui?" 10 Ji kiekvieną dieną stengėsi prikalbėti
Juozapą, tačiau jis nesutiko. 11 Vieną dieną, niekam
neesant namuose, jam įėjus į namus, 12 ji nutvėrė jį už jo
rūbo ir reikalavo eiti su ja į lovą. Bet jis, išsinėręs iš
drabužio, pasileido bėgti ir išdūmė laukan.
13 Supykusi, kad jis, palikęs savo drabužį jos rankoje,
išbėgo laukan, 14 pasišaukė namiškius ir jiems tarė:
„Žiūrėkite! Jis atvedė mums vyrą, hebrają, kad tas
tyčiotųsi iš mūsų. Jis atėjo pas mane, norėdamas mane
išniekinti, bet aš garsiai šaukiau. 15 Man šaukiant, paliko
drabužį šalia manęs ir išbėgo." 16 Ji pasilaikė jo drabužį,
kol valdovas grįžo. 17 Tada ji tais pačiais žodžiais kalbėjo
jam: „Pas mane atėjo tas vergas, hebrajas, kurį mums
atvedei, kad mane įžeistų. 18 Bet, kai aš pradėjau šaukti,
jis paliko savo rūbą šalia manęs ir išbėgo."
19 Valdovas, išgirdęs žmonos žodžius, („Taip kaip
sakiau, tavo vergas pasielgė su manimi") užsidegė pykčiu.
20 Juozapas buvo įmestas į kalėjimą, kur kalėjo karaliaus
kaliniai. 21 Bet Viešpats ir ten buvo su Juozapu ir jį
laimino. Būdamas kalėjime, jis įsigijo viršininko
palankumą, 22 kuris pavedė Juozapui rūpintis visais
kaliniais ir tvarkyti, kas reikėjo. 23 Kalėjimo viršininkas
nieku nesidomėjo, kas buvo Juozapui pavesta, nes
Viešpats buvo su juo ir, ką jis darė, jam sekėsi.

Apie Juozapą galima pasakyti, kad jis gimė Jokūbui esant pas Laboną, 30 metų prieš Izaoko mirtį. Juozapas atvyko į Kanaaną 8 metų ir Kanaane išgyveno 9 metus; buvo parduotas į Egiptą 17 metų. 13 metų tarnavo Potifaro namuose ir kalėjo kalėjime; 30 metų būdamas tapo Egipto valdovu; 110 metų mirė. Tuo metu Egipte viešpatavo 17-ji karalių dinastija. Juozapas buvo gražaus veido ir kūno sudėjimo. Jis pasižymėjo dideliais gabumais, įsigyjo pasitikėjimą vadovauti.

Archeologai rado Egipte raštą apie du brolius, kurio turinys labai panašus į Juozapo ir Patifaro žmonos istoriją. Rašte pasakyta, kad gyveno du broliai: vienas buvo vedęs, antras — nevedęs. Vedusio žmona gundė viliodama nevedusį. Šis atsisakė turėti su ja santykius. Ji labai supyko ir pasakė vyrui, kad jo brolis norėjo išprievartauti ją. Brolis patikėjo žmonai ir siekė nužudyti savo brolį. Vėliau brolis tapo Egipto valdovu.

Ką Juozapas pergyveno parduotas, kaip vergas Potifaro namuose ir kalėjime, tekste nėra pasakyta. Šventojo Rašto autoriaus tikslas buvo parodyti Dievo nuostabų vedimą ir Juozapo uždavinį. Dievo palaima pasiekė Juozapą svetimame krašte, vergijoje ir už kalėjimo sienų.

Anais laikais tikėjo į tautinius dievus. Tie dievai kitai tautai neturėjo įtakos. Bet Juozapas tikėjo į viso pasaulio Dievą. Juozapo tikėjimas paveikė jo valdovą, Potifarą, tikėti Juozapo Dievą. Potifaras buvo Egipto karaliaus gvardijos sargybos viršininkas ir pasmerktųjų mirti teismo vykdytojas. Tokie aukšti valdininkai dažniausiai būdavo eunukai. Kai kurie Šventojo Rašto aiškintojai sako, kad ir Potifaras buvo toks. Tad nenuostabu, kad Potifaro žmonai patiko Juozapas ir ji viliojo jį. Jaunam Juozapui tai buvo didelis gundymas. Jis nenorėjo nusikalsti savo valdovui ir Dievui. Dievas teikė Juozapui kantrybės ir ištvermės visą gyvenimą, taigi ir šiuo atveju.

Kai Potifaro žmona pamatė, kad jos pastangos sugundyti Juozapą nuėjo niekais, ji baisiai supyko ir keršijo jam. Ji sugebėjo rūmų tarnautojus ir vergus patraukti savo pusėn. Ji kalbėjo jiems apie Juozapą kaip svetimtautį, kuris jiems viešpatauja, o vyrui — kaip apie niekšą vergą. Juozapo apdaras jos rankoje buvo tikras įrodymas jo nusikaltimo. Juozapas neturėjo jokių nekaltybės įrodymų. Dažnai niekšai, ypač netikintieji, gyvenime nusikaltę, sugeba įrodyti savo nekaltybę ir ištikimybę, o kaltę sumeta nekaltiesiems. Juozapo kruvinas apdaras įrodė jo mirtį, nors jis buvo gyvas. Čia vėl Juozapo apdaras įrodė jo nusikaltimą, bet jis buvo nekaltas. Tokie nusikaltę vergai, kaip Juozapas, būdavo žudomi. Čia kyla klausimas ar Potifaras neįtarė savo žmonos? Gal dėl to ir nežudė Juozapo, tik įmetė jį į karaliaus kalinių kalėjimą.

DIEVAS LAIMINO JUOZAPĄ KALĖJIME 40,1-23
Po kurio laiko, nusikalto Egipto karaliui vyno
pilstytojas ir duonkepis. 2 Faraonas supyko ant abiejų
savo valdininkų. 3 Jis juos įsakė uždaryti gvardijos
viršininko kalėjime, kur kalėjo Juozapas, **1 M 39,20**. 4
Gvardijos viršininkas pavedė Juozapui juos prižiūrėti ir
jiems patarnauti. Jie ten sėdėjo ilgesnį laiką.
5 Egipto karaliaus vyno pilstytojas ir duonkepis tą
pačią naktį sapnavo. Kiekvieno sapnas turėjo savo
reikšmę. 6 Juozapas, įėjęs pas juos rytą, pastebėjo juos
prislėgtus. 7 Jis paklausė jų: „Kodėl šiandien jūsų veidai
tokie paniurę?" 8 Jie atsakė: „Sapnavome sapną, bet
nėra, kas jį išaiškintų." Juozapas jiems tarė: „Argi aiškinti
sapnus nėra Dievo reikalas? Papasakokite juos man." 1
M 41,16; Dan 2,27-28.
9 Tuomet vyno pilstytojų viršininkas papasakojo savo
sapną Juozapui: „Man sapnuojant, pasirodė vynmedis
prieš mane. 10 Jis turėjo tris šakeles, išleido pumpurus,

išskleidė žiedus, kekės prisirpo. 11 Faraono taurę laikiau savo rankoje. Paėmiau vynuogių, išspaudžiau jas į faraono taurę ir įteikiau jam." 12 Juozapas jam atsakė: „Trys šakelės yra trys dienos. 13 Trijų dienų laikotarpy faraonas sugrąžins tave tarnybon; tu padavinėsi faraonui taurę į jo rankas, kaip pirma darydavai. 14 Atsimink mane, kai tau gerai seksis, ir pasigailėk manęs: primink faraonui apie mane ir padėk mane išlaisvinti iš šitų namų. 15 Aš esu pavogtas iš hebrajų krašto ir čia nesu nusikaltimo padaręs, kad mane laikytų šioje duobėje," 1 M 37,28

16 Kepėjų viršininkas, girdėdamas teigiamą išaiškinimą, tarė Juozapui: „O aš sapnuodamas mačiau tris pintines pyragaičių ant savo galvos. 17 Viršutinėje pintinėje buvo įvairių keptų valgių faraonui; paukščiai lesė iš tos pintinės." 18 Juozapas atsakė: „Trys pintinės yra trys dienos. 19 Trijų dienų laikotarpy faraono įsakymu bus nukirsta tavo galva, tavo lavonas bus pakartas ant medžio, ir paukščiai les jį."

20 Trečiąją dieną faraonas šventė gimtadienį ir iškėlė puotą visiems savo tarnautojams. Jis atsiminė savo vyno pilstytoją ir duonkepį. 21 Faraonas sugrąžino vyno pilstytoją į jo tarnybą, ir jis vėl padavinėjo taurę faraonui. 22 O kepėjų viršininką jis įsakė pakarti, kaip Juozapas buvo išaiškinęs. 23 Tačiau vyno pilstytojų viršininkas neatsiminė Juozapo; jis pamiršo jį.

Karalių rūmuose yra labai atsakingi maisto užvaizdai. Lašas gėrime ar kruopa maiste gali atimti valdovui gyvybę. Šie du rūmų valdininkai buvo įtarti ir pateko į kalėjimą. Juozapas, būdamas kalėjime, buvo paskirtas jų patarnautoju. Valdininkai vieną naktį sapnavo sapnus ir nujautė, kad sapnai yra reikšmingi. Jie mielai būtų kreipęsi į sapnų aiškintojus (žynius), bet, kalėjime

būdami, negalėjo jų pasiekti. Rytą Juozapas pastebėjo juos nuliūdusius. Koks Juozapas buvo pastabus! Jis priminė jiems, kad sapnus išaiškinti gali tik Dievas. Dievas panaudojo Juozapą paliudyti šiems valstybininkams apie Jį. Valdininkai pasakė Juozapui savo sapnus, o Juozapas atidengė jiems savo jausmus, kad jis kenčia nekaltai ir norėtų ištrūkti iš šios duobės. Jis džiaugėsi turėsiąs draugą karaliaus rūmuose ir prašė jo užtarimo. Sapnai ir valdininkų likimas buvo skirtingi. Taip dažnai buvo, yra ir bus. Žmonėms pasirinkti teisingą gyvenimo kelią yra leista; dvi grupės paskutinio teismo dieną, o prie Jėzaus mirties — dviejų nusikaltėlių skirtingi likimai.

JUOZAPAS EGIPTO VALDOVAS 41,1-57

1 Dviems metams praslinkus, faraonas sapnavo: jis stovėjo prie Nilo, 2 ir iš jo išlipo septynios karvės, dailios ir riebios; jos ganėsi prie upės kranto. 3 O po jų išlipo iš Nilo kitos septynios karvės, bjaurios ir liesos. 4 Liesosios karvės surijo anas septynias gražiąsias ir riebiąsias karves. Faraonas pabudo. 5 Vėl užmigęs sapnavo antrą kartą: septynios varpos išaugo iš vieno stiebo, pilnos ir gražios. 6 O po jų išdygo septynios tuščios ir rytų vėjo nusvilintos varpos. 7 Tuščiosios varpos prarijo septynias pilnąsias ir gražiąsias varpas.

8 Tą rytą faraonas buvo neramus. Jis pasikvietė visus Egipto žynius ir išminčius ir papasakojo jiems savo sapnus, bet nebuvo nė vieno, kuris galėtų juos išaiškinti, Dan 2,2. 9 Tada vyno pilstytojų viršininkas kalbėjo faraonui; „Aš šiandien prisimenu savo nusikaltimus. 10 Faraonas buvo užsirūstinęs ant savo tarnų ir atidavė mane ir duonkepių viršininką uždaryti į gvardijos sargybos viršininko kalėjimą. 11 Tuomet mudu sapnavome sapną tą pačią naktį. Mudviejų sapnai buvo skirtingi. 12 Su mumis buvo jaunuolis hebrajas, gvardijos

sargybos viršininko vergas. Mes jam papasakojome savo
sapnus ir jis mums išaiškino mūsų sapnų reikšmę.. 13
Kaip jis išaiškino, taip ir įvyko: mane sugrąžino į mano
tarnybą, o jį pakorė."

14 Tada faraonas pasiuntė pakviesti Juozapą iš
kalėjimo. Jis, nusiskutęs ir pakeitęs drabužius, skubiai
atėjo pas faraoną. 15 Faraonas tarė Juozapui: „Sapnavau
sapną, ir nėra nė vieno, kuris galėtų jį išaiškinti. Aš
girdėjau, kad tu gerai aiškini sapnus." 1 M 40,8. 16
Juozapas atsakė faraonui: „Visai ne aš! Dievas duos
faraonui palankų aiškinimą." 17 Faraonas pasakojo:
„Sapnavau stovįs ant upės kranto. 18 Iš upės išlipo
septynios karvės, riebios ir dailios; jos ganėsi lankoje. 19
Po jų išlipo kitos septynios karvės, menkos, labai bjaurios
ir sudžiūvusios. Aš nesu matęs tokių bjaurių karvių visoje
Egipto šalyje. 20 Liesosios ir bjauriosios karvės surijo
pirmąsias septynias riebiąsias karves. 21 Tačiau, nebuvo
žymu, kad jos būtų ką prarijusios; jų išvaizda tebebuvo
tokia bjauri, kaip pradžioje. Po to aš pabudau. 22 Sapne
aš dar regėjau: septynios varpos išaugo iš vieno stiebo,
pilnos ir gražios. 23 Po jų išdygo septynios tuščios, plonos
ir rytų vėjo nusvilintos varpos. 24 Plonosios varpos
prarijo septynias gražiąsias varpas. Aš tai papasakojau
žyniams, bet nė vienas negalėjo išaiškinti."

25 Juozapas atsakė faraonui: „Faraono sapnai reiškia
vieną ir tą patį. Dievas apreiškė faraonui, ką Jis mano
daryti. 26 Septynios gražiosios karvės yra septyneri metai
ir septynios gražiosios varpos yra septyneri metai. Sapnas
reiškia vieną ir tą patį. 27 O septynios plonosios ir
bjauriosios karvės ir septynios tuščiosios, rytų vėjo
nusvilintos varpos, bus septyneri bado metai. 28 Tokia
yra faraono sapno reikšmė. 29 Ateina septyneri labai
derlingi metai visoje Egipto šalyje. 30 Bet po jų seks
septyneri bado metai; badas sunaikins šalį. 31 Buvęs
perteklius bus užmirštas šalyje dėl bado, nes jis bus labai

baisus. 32 Du kartu pasikartojęs faraono sapnas reiškia,
jog tai yra tikrai Dievo nustatyta ir greitai įvyks.
33 Dabar faraonas tegul parenka protingą ir sumanų
vyrą ir paskiria jį Egipto šalies viršininku. 34 Tegul
paskiria užvaizdus, kurie atidės penktąją Egipto šalies
derliaus dalį per septynerius derlingus metus. 35 Visą šitą
būsimųjų gerųjų metų derlių tegul supila į aruodus,
faraono valdomus, miestuose, ir saugoja jį. 36 Tas
maistas bus atsarga septyneriems bado metams, kurie
vargins Egipto šalį, kad kraštas galėtų gintis nuo bado".
37 Tas patarimas patiko faraonui ir visiems jo
tarnautojams 38 ir jis tarė: „Ar rasime tokį vyrą, kaip šitą,
kuriame yra Dievo dvasia?" Pat 14,35. 39 Faraonas
kalbėjo Juozapui: „Dievas tau visa tai apreiškė, nėra nė
vieno, kuris būtų toks protingas ir išmintingas, kaip tu. 40
Tu būsi mano namų viršininku ir tavo įsakymo klausys
visa tauta. Tik sostu aš būsiu aukščiau tavęs." 41 Toliau
faraonas tarė Juozapui: „Aš tave skiriu visos Egipto šalies
valdytoju." Apd 7,10. 42 Faraonas numovė nuo savo
piršto antspaudinį žiedą ir jį užmovė Juozapui; jis įsakė
aprengti jį ploniausios drobės drabužiais, užkabino jam
ant kaklo auksinę grandinę, Est 3,10; 8,2; Dan 5,29 43 ir
leido jam naudotis savo antruoju vežimu; važiuojant
įsakė šaukliui šaukti: „Abrėk:" (Dėmesio — klaupkitės).
Tuo būdu jis tapo visos Egipto šalies valdytoju. 44 Be to,
faraonas tarė Juozapui: „Aš faraonas, bet be tavo žinios
niekas tenepakelia nei rankos, nei kojos visoje Egipto
šalyje!" 45 Faraonas pavadino Juozapą Safenat Paneaku
(gyvybės išlaikytoju) ir jam davė žmoną Asenata, Ono
kunigo Potifero dukterį. Po to Juozapas iškeliavo
apžiūrėti Egipto šalies.

---

46 Juozapas buvo trisdešimt metų amžiaus, kai jis
tapo Egipto faraono, karaliaus, dešinioji ranka. Juozapas
apkeliavo visą Egipto šalį. 47 Septynerių derlingųjų metų
laikotarpy šalyje viskas gausiai užderėjo. 48 Jis surinko

visą septynerių metų perteklių ir sukrovė jį miestų sandėliuose. 49 Juozapas pripildė aruodus javų, kaip jūros smilčių, tiek daug, kad jų nebebuvo įmanoma suskaičiuoti.

50 Prieš užeinant bado metams, Juozapui gimė du sūnūs iš Asenatos, Ono kunigo Potifero dukters. 51 Juozapas pirmąjį pavadino Manasu: „Dievas leido man pamiršti visą mano vargą ir mano tėvo namus." 52 Antrąjį jis pavadino Efraimu: „Dievas padarė mane vaisingu mano vargo šalyje."

53 Praslinko septyneri derlingieji metai Egipto šalyje. 54 Prasidėjo septyneri bado metai, kaip Juozapas buvo išaiškinęs. Badas siautė visose šalyse, tačiau Egipte buvo maisto. 55 Badui prasidėjus visoje Egipto šalyje, tauta kreipėsi į faraoną maisto. Faraonas sakė: „Kreipkitės į Juozapą! Ką jis jums sakys, darykite." 56 Badas išsiplėtė visame krašte. Juozapas atidarė javų sandėlius ir pardavinėjo javus egiptiečiams, nes badas visur siautė. 57 Iš įvairių kraštų žmonės ėjo į Egiptą pas Juozapą pirkti javų, nes buvo kilęs baisus badas visoje žemėje, 1 M 12,10.

Juozapas vargo svetimame krašte 13 metų. Kai atėjo Dievo skirtas laikas, jis buvo pašauktas darbui. Faraonas sapnavo sapnus ir tie sapnai teikė jam rūpesčių. Jis laisvas valdovas, karalius; sušaukė žynius ir mokslininkus išaiškinti sapnus. Faraono sapnų jie nesugebėjo išaiškinti. Dabar vynpilis atsiminė Juozapą ir rekomendavo jį faraonui. Juozapui buvo didelė staigmena. Jis buvo skubiai siunčiamas iš vienos vietos į kitą: apsikirpti plaukus, apsiprausti, gerais rūbais apsirengti ir buvo nuvestas pas faraoną. Faraonas sutiko Juozapą ir pasveikino kaip ypatingą žynį. Juozapas pasisakė, kad jis yra paprastas žmogus, o visi sapnų aiškinimai priklauso Dievui. Viešpats yra visų Dievas ir Jis per sapnus praneša

ką tai svarbaus karaliui. Juozapas išaiškino sapnus ir patarė faraonui, ką daryti. Faraonas ir jo patarėjai buvo paveikti Dievo Dvasios. Karalius kalbėjo į Juozapą, kaip turintį Dievo Dvasią. Visi sutiko, kad toks žmogus yra išmintingiausias; tik jis gali tinkamai tvarkyti Dievo apreikštus reikalus. Faraonas papuošė Juozapą ir suteikė jam visus reikalingus įgaliojimus. Juozapas buvo paskirtas ministerių pirmininku ir įvestas į pareigas. Jis galėjo karaliaus žiedo antpsaudu tvirtinti visus reikalingus raštus, kaip karaliaus parašu. O puošnūs rūbai, auksinė grandinė, vežimas buvo ženklai aukšto valdininko. Taip Juozapas iš žemiausios kastos, piemens ir vergo, buvo pakeltas į aukščiausių valdininkų luomą; iš kalinio į valdovą. Juozapas važinėjo po kraštą ne malonumui, bet susipažinti su kraštu ir pareigomis.

Greit prasidėjo gerieji metai. Juozapui reikėjo rimtai griebtis darbo. Jis savo pareigas atliko gerai. Visa atsakomybė ir atskaitomybė buvo pavesta jam. Prasidėjęs badas palietė ne tik Egiptą, bet ir kaimyninius kraštus.

Juozapas vedė aukšto kunigo dukterį, valdė pagonišką kraštą, bet vaikus sugebėjo auklėti Dievo apreikštame tikėjime. Egiptą drėkina Nilo upė, ten labai retai pasitaiko nederlingi metai. 1912 m. archeologai surado Ono mieste, į šiaurę nuo Kairo, rūmų griuvėsius, kurie, manoma, buvę Juozapo rūmai. Ten buvo rastas įrašas, labai panašus į Šventojo Rašto aprašymą apie derlingus ir bado metus. Tame įraše minimas vardas Babas ir pasakyta, kad jis išgelbėjo iš bado savo miestą. Tas buvo 17-je dinastijoje; tai Juozapo laikai.

JUOZAPO BROLIAI ATVYKSTA Į EGIPTĄ PIRKTI MAISTO 42,1-38

1 Jokūbas išgirdęs, kad javai parduodami Egipte, tarė
savo sūnums: „Ko žiūrite vienas į kitą? 2 Girdėjau, kad
javai parduodami Egipte. Vykite ten ir nupirkite javų,

kad nemirtume badu." 3 Dešimt Juozapo brolių iškeliavo
pirkti javų į Egiptą. 4 Tačiau Juozapo brolio Benjamino
Jokūbas neleido su broliais vykti, nes jis bijojo, kad jam
neatsitiktų nelaimė. 5 Izraelio sūnūs kartu su kitais
keliavo pirkti javų, nes badas siautė Kanaano šalyje.

6 Juozapas buvo Egipto šalies valdovas. Jis par-
davinėjo javus visoms žemės tautoms. Atėję Juozapo
broliai nusilenkė prieš jį iki žemės. 7 Juozapas, pamatęs
savo brolius, atpažino juos, bet jis elgėsi su jais tarsi
svetimas. Šiurkščiai su jais kalbėdamas, klausė: „Iš kur
atvykote?" Jie atsakė: „Iš Kanaano šalies — maisto
pirkti." 8 Juozapas atpažino savo brolius, tačiau jie
neatpažino jo. 9 Juozapas atsiminė sapnus, kuriuos jis
sapnavo apie juos, ir jiems tarė: „Jūs esate šnipai!
Atvykote šnipinėti silpnesniųjų šalies vietų." 1 M 37,5-9.
10 Jie atsakė jam: „Ne, mūsų viešpatie! Tavo tarnai tik
atėjo nusipirkti maisto. 11 Mes visi esame vieno vyro
sūnūs. Mes esame sąžiningi. Tavo tarnai niekad nėra buvę
šnipais." 12 Tačiau jis jiems tarė: „Ne! Priešingai,
silpnesniųjų šalies vietų atėjote išžvalgyti!" 13 Jie atsakė:
„Tavo tarnų yra dvylika. Mes esame broliai, sūnūs vieno
tėvo Kanaano šalyje. Jauniausias liko pas tėvą namuose,
o vieno jau nebėra." 14 Bet Juozapas jiems atsakė: „Yra
taip kaip jums sakiau: Jūs esate šnipai! 15 Jūs būsite ištirti.
Prisiekiu, ‚Kaip gyvas faraonas', jūs neišeisite iš čia iki
atvyks jūsų jaunesnysis brolis! 16 Pasiųskite vieną iš jūsų
atvesti jūsų brolį! Jūs būsite suimti kol bus ištirti jūsų
žodžiai ar tiesą sakote, ar meluojate. ‚Kaip gyvas
faraonas' — jūs esate šnipai!" 17 Tris dienas jis išlaikė
juos suimtus.

18 Trečiąją dieną Juozapas jiems tarė: „Išliksite gyvi
viena sąlyga. Esu dievobaimingas žmogus. 19 Jei jūs esate
sąžiningi, vienas iš jūsų telieka suimtas, o kiti keliaukite;
pargabenkite javų savo šeimoms nuo bado apsiginti. 20
Atveskite pas mane savo jauniausiąjį brolį, kad jūsų

žodžiai pasirodytų tikri ir nemirtumėte!" 21 Jie kalbėjosi:
„Iš tikrųjų esame nusikaltę savo broliui; prisimename jo
sielvartą, kai jis mus maldavo, bet mes neklausėme. Todėl
šitos bėdos užklupo mus." Ps 50,21. 22 Rubenas sakė
jiems: „Ar aš jums nesakiau? Nenusikalskite! Bet jūs
neklausėte. Taigi, jo kraujas reikalauja bausmės mums,"
1 M 37,21-22. 23 Jie nežinojo, kad Juozapas suprato jų
kalbą, nes jis su jais kalbėjo per vertėją. 24 Po to jis,
nusisukęs nuo jų, verkė, bet greit sugrįžo pas juos ir
kalbėjo toliau. Jis paėmė iš jų Simeoną ir jį sukaustė jų
akyse. 25 Juozapas įsakė pripildyti jų maišus javais,
kiekvieno pinigus įdėti atgal į maišą ir jiems duoti davinį
kelionei. Tie taip ir padarė.

26 Jie, sukrovę savo javų maišus ant asilų, išvyko. 27
Vienas atrišo savo maišą užeigoje, norėdamas pašerti
asilą, ir pamatė savo pinigus. Jie buvo maišo viršuje. 28
Jis sušuko broliams: „Mano pinigai, štai, maiše!" Jie
nežinojo, ką manyti; drebėdami žiūrėjo vienas į kitą,
kalbėdami: „Kodėl Dievas mums taip daro?"

29 Parvykę pas savo tėvą Jokūbą į Kanaano šalį, jie
papasakojo jam visa, kas jiems nutiko: 30 „Tas vyras,
šalies valdovas, šiurkščiai kalbėjo su mumis ir mus
palaikė šnipais. 31 Mes jam sakėme: ‚Mes esame
sąžiningi, niekad nesame buvę šnipais. 32 Mes esame
dvylika brolių, vieno tėvo sūnūs. Vieno nebėra, o
jauniausias yra pas mūsų tėvą Kanaano šalyje.' 33 Tas
vyras, šalies valdovas, mums atsakė: ‚Patikrinsiu ar esate
sąžiningi. Vieną jūsų brolį palikite pas mane, paimkite, ko
reikia jūsų šeimoms nuo bado apsiginti, keliaukite 34 ir
atsiveskite savo jauniausiąjį brolį, kad ištirčiau, ar nesate
šnipai. Tada aš jums atiduosiu jūsų brol[illegible] ir galėsite laisvai
keliauti!' "

35 Išpilant maišus, kiekvienas [illegible] savo įrištus
pinigus. Jie ir jų tėvas, pamatę pini[illegible] ;ando.

36 Jų tėvas Jokūbas kalbėjo: [illegible] darėte, kad

netekau vaikų! Juozapo nebėra, Simeono nebėra, ir
Benjaminą norite paimti. Visa tai slegia mane." 37
Rubenas atsakė savo tėvui: „Nužudyk mano du sūnus, jei
aš tau jo neparvesiu! Patikėk man jį, ir aš tau jį
sugrąžinsiu." 38 Tėvas tarė: „Mano sūnus nekeliaus su
jumis, nes jo brolis yra miręs ir jis likęs man vienas. Jei
kelyje atsitiks jam nelaimė, tai širdgėla nuvarys mane į
kapus. Juk aš esu senas žmogus!"

Čia viskas aprašyta aiškiai ir išsamiai. Juozapas, pamatęs savo brolius, tuojau pažino juos. Jis nežinojo ar jie buvo pasikeitę, ar tokie, kokie buvo pirmiau, jis jautė pareigą juos išbandyti. Juozapas primetė jiems špionažą. Tuo metu Egiptui tikrai buvo pavojus iš Kanaano. Šnipams visais laikais buvo trumpas teismas. Juozapo broliai dėjo visas pastangas pasiteisinti, kad jie ne šnipai.

Jų atkeliavo 10, ir visi buvo broliai. Vieno jau nėra, o vienas dar liko pas tėvą. Juozapas pasisakė tikįs Dievą. Tas veikė brolius. Broliai tuoj pajuto, kad Dievas smerkia jų elgesį su Juozapu. Juozapas neturėjo plano, kaip elgtis su broliais. Jis ieškojo būdo ir keitė savo bandymus. Pradžioje jis liepė vienam vykti ir atvesti jauniausiąjį brolį. Vėliau įsakė vienam likti Egipte, o kitiems keliauti pas tėvą. Pagaliau sugalvojo įdėti į jų maišus pinigus, sumokėtus už grūdus. Tas labai jaudino ir gąsdino brolius ir tėvą. Jokūbas buvo priverstas aukoti savo mylimą sūnų — Benjaminą. Ta tėvo kančia labai veikė visus brolius.

JUOZAPO BROLIAI SU BENJAMINU EIPTE 43,1-34

1 Badas sunkiai slėgė šalį. 2 Kai jie sunaudojo javus,
atsigabentus iš Egipto, jų tėvas sakė jiems: „Vėl nuvykite
ir nupirkite mums maisto." 3 Judas jam atsakė: „Tas
vyras mus griežtai įspėjo, nepasirodyti mums be
jauniausiojo brolio. 4 Jei leisi su mumis mūsų brolį,

vyksime ir nupirksime maisto. 5 Bet jeigu neleisi,
nevyksime, nes tas vyras mums pasakė: ,Nepasirodykite
man, jei jūsų brolis nebus su jumis!' " 6 Jokūbas atsakė:
„Kodėl jūs man padarėte tokį skausmą, sakydami tam
vyrui, turį dar vieną brolį?" 7 Jie atsakė: „Tas vyras
nuodugniai klausinėjo apie mus ir mūsų giminę: ,Ar jūsų
tėvas dar gyvas? Ar dar turite kokį brolį?' Mes jam
atsakėme į šiuos klausimus. Argi galėjome žinoti, kad jis
lieps atvesti mūsų brolį." 1 M 42,7-13. 8 Judas kalbėjo
savo tėvui Izraeliui: „Leisk berniuką su manimi, kad
galėtume vykti ir nemirtume badu: mes, tu ir mūsų vaikai.
9 Aš garantuoju už jį! Aš esu atsakingas už jį! Jei aš jo
nesugrąžinsiu, būsiu tau nusikaltęs visą amžių. 10 Jei
nebūtume delsę, būtume jau du kartu sugrįžę."

11 Tada jų tėvas Izraelis tarė: „Jei taip, darykite!
Pasiimkite į savo maišus geriausių šio krašto vaisių ir
nugabenkite tam vyrui dovanų: truputį balzamo, medaus,
kvepiančių žolių, miros, datulės sulčių, riešutų ir
migdolų, Pat 18,16. 12 Dvigubai tiek pinigų pasiimkite su
savimi, ir pinigus, grąžintus maišuose. Gal buvo kokia
klaida? 13 Imkite taip pat savo brolį ir keliaukite pas tą
vyrą. 14 O Visagalis Dievas tesuteikia jums malonę to vyro
akivaizdoje, kad jis paleistų jums jūsų brolį ir Benjaminą!
O aš, kaip buvau, taip ir lieku bevaikis." 1 M 42,36.

15 Vyrai pasiėmė dovanų, dvigubai tiek pinigų ir
Benjaminą ir, nukeliavę į Egiptą, prisistatė Juozapui. 16
Juozapas, pamatęs Benjaminą su jais, tarė savo namų
užvaizdui: „Įvesk tuos vyrus į namus, papjauk gyvulį ir
paruošk maisto, nes jie pietaus su manimi!" 17 Jis padarė,
kaip Juozapas buvo įsakęs, ir įvedė juos į jo namus. 18 Jie
bijojo, vedant juos į Juozapo namus, ir vienas kitam
kalbėjo: „Dėl pinigų maišuose mus veda, kad apkaltintų,
suimtų, padarytų mus vergais ir atimtų mūsų asilus." 1 M
42,28. 19 Todėl jie kreipėsi į Juozapo namų užvaizdą
užkalbindami jį prieangyje: 20 „Viešpatie, paklausykite

mūsų! Kai atvykome pirmą kartą pirkti maisto 21 ir, grįždami užeigoje atrišome maišus, kiekvieno pinigai buvo mūsų maišuose pilno svorio; juos atnešėme atgal. 22 Be to, atsinešėme su savimi dar kitų pinigų maistui pirkti. Mes nežinome, kas įdėjo mums pinigus į maišus." 23 Jis atsakė: „Būkite ramūs! Nebijokite! Jūsų ir jūsų tėvo Dievas įdėjo jums lobį į maišus. Aš gavau jūsų pinigus." Užvaizdas atvedė Simeoną pas juos, 1 M 42,24. 24 Po to jis įvedė juos į Juozapo namus ir padavė vandens nusiplauti kojoms; jis pašėrė ir jų asilus. 25 Broliai paruošė dovaną, laukdami Juozapo pareinant vidudienį, nes jie žinojo, kad ten valgys pietus.

26 Juozapui parėjus, jie įnešė jam dovaną, kurią turėjo su savimi, ir nusilenkė prieš jį. 27 Jis klausinėjo, kaip jiems sekasi, ypač domėjosi tėvu: „Ar gerai jaučiasi jūsų senasis tėvas, apie kurį pasakojote? Ar jis dar gyvas? 1 M 42,13. 28 Jie atsakė: „Tavo tarnas, mūsų tėvas, gerai jaučiasi; jis yra gyvas." Jie vėl žemai nusilenkė, 1 M 37,7-9. 29 Pamatęs savo brolį Benjaminą, savo motinos sūnų, klausė: „Ar šitas yra jūsų jauniausias brolis, apie kurį pasakojote? Dievas tebūnie tau malonus, mano sūnau!" 30 Juozapas išskubėjo, nes jo meilės jausmai broliui veržėsi ašaromis; jis ieškojo vietos išsiverkti. Įėjęs į savo kambarį jis liejo džiaugsmo ir skausmo ašaras. 31 Po to, nusiprausęs veidą, išėjo ir, vos laikydamasis, tarė: „Paduokite valgį!" 32 Jie padėjo Juozapui ir broliams atskirai; su juo valgiusiems egiptiečiams taip pat atskirai. Mat, egiptiečiams draudžiama valgyti drauge su hebrajais, nes tai jiems yra pažeminimas, 1 M 46,34; 2 M 8,22. 33 Jie susėdo, kaip Juozapas nurodė, pagal amžių, nuo vyriausio iki jauniausio. Jie žvilgčiojo vienas į kitą nustebę. 34 Valgiai jiems buvo nešami iš Juozapui skirtų patiekalų, bet Benjaminas gavo penkis kartus daugiau negu kiti. Jie gėrė vyną ir linksmai pokyliavo su Juozapu.

Dievas bando žmogų ir reikalauja mylėti Jį ir paklusti Jam. Abraomas privalėjo aukoti Izaoką, dabar Jokūbas — Benjaminą. Juozapo broliai, nuvykę į Egiptą pirmą kartą, buvo sutikti gana nedraugiškai. Nuvykus jiems antrą kartą, Juozapas pasitiko juos labai maloniai. Broliai labai baiminosi dėl rastų pinigų savo maišuose, bet Juozapo namų užvaizdas nuramino juos. Juozapas pasveikino savo brolius labai maloniai; broliškas jausmas jį jaudino. Nebegalėdamas sulaikyti ašarų, išskubėjo iš kambario išsiverkti. Juozapas, Egipto valdovas, pavaišino savo brolius. Luomų skirtumai buvo Egipte labai dideli. Aukščiausios kastos egiptiečiai negalėjo valgyti prie vieno stalo su žemesnės kastos egiptiečiais, o šie su gyvulių augintojais hebrajais. Juozapas susodino savo brolius prie stalo pagal jų amžių. Tas juos labai stebino. Juozapo broliai, taip pagerbti Egipto valdovo priėmimu, jautėsi labai gerai.

BENJAMINO MAIŠE JUOZAPO TAURĖ 44,1-34

1 Juozapas įsakė savo namų užvaizdui: „Pripilk tų
vyrų maišus, kiek tik jie pajėgia gabentis, ir įdėk
kiekvieno pinigus į jo maišą. 2 O mano sidabrinę taurę
įdėk į jauniausiojo maišą su gautais pinigais už parduotus
javus." Jis padarė, kaip Juozapas buvo įsakęs. 3 Rytui
išaušus, juos išleido su asilais. 4 Vos tik jiems išėjus iš
miesto, Juozapas tarė savo namų užvaizdui: „Vykis tuos
vyrus, ir, juos pasivijęs, sakyk: ‚Kodėl jūs atsilyginote
piktu už gera? 5 Kodėl pavogėte mano valdovo sidabrinę
taurę? Ar šita nėra ta, iš kurios geria mano valdovas ir
kuria jis buria? Jūs blogai pasielgėte'." 6 Užvaizdas, juos
pasivijęs, taip kalbėjo. 7 Jie atsakė jam: „Kodėl, mūsų
viešpatie, taip kalbi? Gink, Dieve, mes to nepadarėme! 8
Pinigus, kuriuos radome maišuose, atnešėme atgal iš
Kanaano šalies. Kaip tad mes vogsime iš tavo valdovo

namų sidabrą ar auksą? 1 M 43,22. 9 Pas kurį iš mūsų ją
rasi, tas temiršta, o mes visi tapsime vergais tavo
valdovo." 10 Jis atsakė: „Tebūnie, kaip sakote! Tačiau tik
tas, pas kurį rasiu taurę, taps vergu, gi visi kiti esate
nekalti." 11 Tada kiekvienas jų skubiai pastatė maišą ant
žemės ir atrišo jį. 12 Jis ėmė kratyti; pradėjo nuo
vyriausiojo ir baigė jauniausiuoju. Taurę rado Benjamino
maiše. 13 Jie perplėšė savo drabužius, pakrovė savo asilus
ir sugrįžo į miestą, 1 M 37,29.

14 Judas ir jo broliai atėjo į Juozapo namus ir rado jį
dar čia. Jie puolė prieš jį ant žemės. 15 Juozapas tarė
jiems: „Ką padarėte! Argi nežinojote, kad toks vyras,
kaip aš, tikrai moku burti?" 16 Judas atsakė: „Ką
besakysime mūsų valdovui? Kaip bekalbėsime? Ir kuo
pasiteisinsime? Dievas rado tavo tarnų kaltę. Mes esame
mūsų valdovo vergai, taip pat ir tas, pas kurį rasta taurė."
1 M 42,21-22; Jer 1,14. 17 Juozapas atsakė: „Gink,
Dieve, kad tai daryčiau! Tik tas vyras, pas kurį rasta taurė,
tebūnie mano vergas, o jūs laisvi keliaukite pas savo
tėvą!"

18 Tada priartėjo prie jo Judas ir tarė: „Mano
valdove, prašau, leisk savo tarnui pasiaiškinti, ir prašau,
nesupyk ant savo tarno, nes esi kaip faraonas. 19 Mano
valdove, klausėte: ‚Ar jūs dar turite tėvą, ar brolį?' 1 M
42,7; 43,7. 20 Mes atsakėme: ‚Turime seną tėvą ir dar
jauną brolį, gimusį jam senatvėje. Jo brolis yra miręs, ir jis
yra vienintelis savo motinai; tad tėvas jį labai myli.' 21
Tada liepei: ‚Atveskite, kad jį pamatyčiau savo akimis!'
22 Mes atsakėme: ‚Berniukas negali palikti savo tėvo, nes,
jei paliktų, tėvas mirs!' 23 Tada, valdove, pasakei savo
tarnams: ‚Jei jūsų jauniausias brolis neatvyks su jumis,
nepasirodykite mano akyse!' 1 M 42,15; 43,3-5. 24 Kai
parvykome pas tėvą, jam pranešėme tavo, valdove,
žodžius. 25 Mūsų tėvas tarė: ‚Vėl nukeliavę nupirkite kiek
maisto'. 26 Mes atsakėme: ‚Negalime keliauti! Tik, jei leisi

jauniausią brolį su mumis, keliausime. Mes negalime pasirodyti tam valdovui be mūsų jauniausiojo brolio'. 27 Tavo tarnas, mūsų tėvas, atsakė: 'Jūs patys žinote, kad mano žmona man pagimdė du sūnus. 28 Vienas išėjo, ir aš turėjau sutikti, kad jį sudraskė žvėris. Aš jo daugiau nebemačiau, 1 M 27,32-33. 29 Jei ir šitą paimsite nuo manęs ir jam atsitiks nelaimė, nuvarysite mane seną į kapus, 1 M 42,38. 30 Taigi, jei dabar pareičiau pas tavo tarną, mano tėvą, ir su mumis nebūtų berniuko, prie kurio tėvas labai prisirišęs, 31 jis jo nematydamas, mirtų. 32 Tavo tarnas išprašė berniuką iš tėvo, užtikrindamas: 'Jei aš jo neparvesiu, būsiu nusikaltęs tau visą amžių', 1 M 43,9. 33 todėl, prašau, valdove, palik mane berniuko vietoje tau vergauti, o berniukas tegrįžta su broliais! 34 Kaip galėčiau grįžti pas savo tėvą be jauniausio brolio?! Bijau matyti skausmą mano tėvo."

Niekšai apgaudinėja įvairiausiai. Teisieji gali taip elgtis, kaip Juozapas, kai aišku, kad tai Dievo įsakymas ir vedimas. Kitaip toks bandymas yra labai pavojingas. Juozapas taip darė su broliais, norėdamas paveikti juos teigiamai.

Kai pas Benjaminą buvo rasta Juozapo taurė, broliai žinojo, kad jie yra nekalti, bet jie negalėjo įrodyti savo nekaltumo. Jie turėjo prisiimti kaltę. Tai buvo baisus nusikaltimas — išniekinta stalo draugystė. Taip galėjo padaryti tik paskutinis niekšas. Juozapas pasirodė broliams kaip tikras egiptietis, net jų žynys, kuris sugeba burti ir žino dieviškas paslaptis. Tad broliai nusikalto ne tik prieš Egipto valdovą, bet ir prieš jų dievus. Tokie niekšai turėjo būti baudžiami mirtimi.

Pirmiau broliai galėjo parduoti Juozapą į vergiją ir tėvui meluoti. Tad ir dabar, ar jie negalėjo palikti „nusikaltusį" Benjaminą, vykti į namus pas tėvą ir

papasakoti jam kas įvyko? Broliai nebegalėjo to padaryti, jie buvo nebe tie. Dabar jie buvo nekalti ir žinojo, 1 M 42,21 kad juos baudžia Dievas dėl jų kaltės. Juozapas aiškiai matė brolių pasikeitimą. Tikslas buvo pasiektas, broliai suprato savo kaltę, darė atgailą; Juozapas buvo brolių atpažintas. Jei broliai būtų buvę nepasikeitę, palikę Benjaminą ir keliavę namo, Juozapas būtų elgęsis kitaip su jais.

JUOZAPAS PRISIPAŽĮSTA BROLIAMS 45,1-28

1 Juozapas nebegalėjo susivaldyti ir sušuko esantiems su juo egiptiečiams: „Išeikite iš čia!" Nieko nebebuvo prie jo, kai jis prisipažino savo broliams. 2 Jis taip garsiai verkė, kad išgirdo egiptiečiai ir faraono namai. 3 Juozapas tarė savo broliams: „Aš esu Juozapas. Ar mano tėvas dar gyvas?" Jo broliai išsigandę negalėjo nei žodžio ištarti.

4 Juozapas tarė savo broliams: „Priartėkite prie manęs!" Jiems priartėjus, jis kalbėjo: „Aš esu Juozapas, jūsų brolis, kurį pardavėte į Egiptą, 1 M 37,28. 5 Nesisielokite ir nebijokite, kad mane pardavėte. Žmonių gyvybei išlaikyti, Dievas mane siuntė pirma jūsų! 1 M 50,20. 6 Dar tik dveji metai, kai badas siaučia, jis dar tęsis penkerius metus, kuriais nebus nei sėjama, nei pjaunama. 7 Dievas, atsiuntė mane pirma jūsų, kad išlaikytų jus gyvus ir išgelbėtų nuo bado. 8 Taigi, ne jūs mane čia atsiuntėte, bet Dievas. Jis mane padarė tarsi tėvu faraonui, tvarkytoju viso jo dvaro ir valdytoju Egipto šalies, 1 M 41,40-43. 9 Skubiai vykite pas mano tėvą ir jam sakykite Juozapas kalba: ‚Dievas mane padarė viso Egipto viešpačiu. Atvyk pas mane, negaišk! 10 Gyvensi Goseno šalyje ir būsi arti manęs: tu, tavo sūnūs ir sūnaičiai, tavo avys, raguočiai ir visa, kas tau priklauso. 11 Aš tave viskuo aprūpinsiu dar penkerius metus, kol badas viešpataus, kad tu nesuvargtum su savo šeima! 12

Jūs ir mano brolis Benjaminas mato, kad aš pats jums
kalbu. 13 Praneškite mano tėvui apie visą mano garbę
Egipte ir apie visa, ką matote, ir skubiai atgabenkite čia
mano tėvą!" 14 Tada jis puolė savo broliui Benjaminui
ant kaklo ir abu verkė. 15 Jis bučiavo visus savo brolius
verkdamas. Po to jo broliai pradėjo kalbėti su juo.
16 Faraono namuose pasklido žinia: ‚Atvyko
Juozapo broliai'. Tai patiko faraonui ir jo tarnams. 17
Faraonas tarė Juozapui: „Sakyk savo broliams:
‚Pakraukite savo gyvulius ir, sugrįžę į Kanaano šalį, 18
pasiimkite savo tėvą bei šeimas ir atvykite pas mane. Aš
jums duosiu Egipto geriausią dalį, kad maitintumėtės
šalies gėrybėmis'. 19 Be to, jiems įsakyk: ‚Pasiimkite iš
Egipto šalies vežimų savo vaikams bei žmonoms ir,
įsodinę savo tėvą, atvykite. 20 Negailėkite savo rakandų
palikti, nes geriausia, ką Egipto šalis turi, priklausys
jums."
21 Izraelio sūnūs taip ir padarė. Juozapas jiems davė
vežimus, kaip faraonas įsakė, ir maisto kelionei. 22 Jis
davė kiekvienam jų po vieną išeiginį drabužį, o Ben-
jaminui — tris šimtus sidabrinių ir penkis išeiginius
drabužius. 23 Savo tėvui jis pasiuntė: dešimtį asilų,
nešančių geriausių Egipto turtų, dešimtį asilų, pakrautų
kelionei javais bei maistu. 24 Jis išsiuntė savo brolius ir,
jiems išvykstant, tarė: „Nesibarkite kelionėje!" 1 M 42,22.

25 Jie iš Egipto parvyko į Kanaano šalį pas savo tėvą
Jokūbą 26 ir pranešė jam, kad Juozapas gyvas, ir kad jis
yra visos Egipto šalies valdytojas. Jokūbas buvo
sujaudintas, tačiau jis netikėjo jais. 27 Bet, kai jie
papasakojo jam visus Juozapo žodžius, kuriuos jis buvo
kalbėjęs, ir pamatė vežimus, Juozapo siųstus, Jokūbas
atsipeikėjo ir tarė: 28 „Gana! Mano sūnus Juozapas dar
gyvas! Vyksiu, ir prieš mirtį jį pamatysiu!" 1 M 46,30.

Kartą lankiau vieną didelį nusikaltėlį kalėjime, prie kurio neprileido jo artimųjų, net ir motinos, tik kunigą. Pirmą kartą jį atvedė surakintomis kojomis ir rankomis. Dievo malonė paveikė kalinį. Po kelių mano aplankymų, buvo leista ir motinai jį aplankyti. Palydėjau motiną į kalėjimą. Kalėjimo viršininkas buvo toks malonus, kad leido kaliniui įeiti į lankytojų laukiamąjį kambarį ir atsisėsti prie stalo. Aš nemaniau prašyti pasimatymo su kaliniu, leisti motinai vienai pasikalbėti su juo. Tačiau susigriebiau ir paprašiau leisti pasimatyti su juo. Atvestas kalinys atsisėdo prie stalo ir pradėjo taip daužyti krumpliais stalą, kad visas kambarys skambėjo; motina verkė. Nė vienas negalėjo pratarti žodžio. Tada aš kalbėjau ir vienam ir kitam. Po kurio laiko juodu apsiramino ir galėjo pasikalbėti. Aš pats esu pergyvenęs tokį momentą, kai negalėjau žodžio pratarti, tik verkiau.

Po Judo kalbos broliai laukė sprendimo. Juozapas įstengė duoti įsakymą pasišalinti visiems egiptiečiams. Tada prakalbėjo ašaros. Po kiek laiko Juozapas sugebėjo pašalinti atsivėrusią prarają tarp brolių ir jo, įrodydamas, kad Viešpats jų piktą darbą panaudojo geram Dievo planui. Ašaros grąžino ramybę ir jie galėjo pradėti ramiai kalbėtis.

Nuostabiai Dievas veikia. Ką Juozapas pažadėjo broliams ir tėvui, tą ir dar daugiau pažadėjo faraonas. Juozapas davė broliams ir tėvui dovanų. Jokūbas buvo labai sujaudintas gera žinia. Jis atsigavo, kai pamatė atsiųstus Egipto vežimus.

JOKŪBO-IZRAELIO KELIONĖ Į EGIPTĄ 46,1-34

1 Izraelis išsirengė su viskuo, ką turėjo, ir, atvykęs į
Bersebą, aukojo aukas savo tėvo Izaoko Dievui, 1 M
26,23-25. 2 Dievas kalbėjo Izraeliui nakties regėjime:
„Jokūbe, Jokūbe!" Tas atsiliepė: „Aš čia." 3 „Aš esu tavo
tėvo Dievas, — tarė Jis, — nebijok vykti į Egiptą; ten

padarysiu iš tavęs didelę tautą! 4 Aš lydėsiu tave į Egiptą ir parvesiu atgal, o Juozapas savo ranka užspaus tavo akis."
5 Tada Jokūbas pasiruošė vykti iš Bersebos. Izraelio sūnūs įkėlė tėvą Jokūbą, savo vaikus ir žmonas į vežimus, kuriuos faraonas atsiuntė jiems. 6 Jie pasiėmė gyvulius ir visą savo mantą, kurią buvo įsigiję Kanaano šalyje, ir atvyko į Egiptą; Jokūbas ir su juo visi jo palikuonys: 7 sūnūs, sūnaičiai, dukterys bei jo sūnų dukterys.

8 Čia vardai Izraelio palikuonių, atvykusių į Egiptą; Jokūbas, jo pirmagimis Rubenas, 2 M 6,14-16. 9 Rubeno sūnūs: Enokas, Palius, Hezronas ir Karmis. 10 Simeono sūnūs: Jemuelis, Jaminas, Ohadas, Jakinas, Zoharas ir kananitės sūnus Saulius. 11 Levio sūnūs: Gersonas, Kohatas ir Meraris. 12 Judo sūnūs: Eris, Onanas, Selas, Parezas ir Zeras. Tačiau Eris ir Onanas mirė Kanaano šalyje. Parezo sūnūs: Hezronas ir Hamulis, 1 M 38,3-4; 29,30. 13 Isacharo sūnūs: Tolas, Puvas, Jobas ir Simronas. 14 Zabulono sūnūs: Seredas, Elonas ir Jahlelis. 15 Šitie yra Lejos sūnūs, kuriuos ji pagimdė Sirijos Mezopotamijoje, ir duktė Dina; iš viso sūnų bei dukterų buvo trisdešimt trys asmenys.

16 Gado sūnūs: Sifjonas, Hagis, Sunis, Ezbonas, Eris, Arodis ir Arelis. 17 Asero vaikai: Imnas, Išvas, Išvis, Berijas ir jų sesuo Sera. Berijo sūnūs: Heberis ir Malkielis. 18 Šitie yra Zilpos vaikai, kurią Labonas davė savo dukteriai Lejai; jų buvo šešiolika asmenų.

19 Jokūbo žmonos Rachelės sūnūs: Juozapas ir Benjaminas. 20 Juozapas susilaukė Egipto šalyje du sūnus — Manasą ir Efraimą, kuriuos pagimdė Ono kunigo Potifero duktė Asenata, 1 M 41,50-52. 21 Benjamino sūnūs: Belas, Bekeris, Asbelis, Geras, Namanas, Ekis, Rosas, Mupimas, Hupimas ir Ardas. 22 Šitie yra Rachelės ir Jokūbo vaikai — keturiolika asmenų.

23 Dano sūnus Hušimas, 24 Neftalio sūnūs: Jazelis,

Gunis, Jezeris ir Silemas. 25 Šitie yra Bilos sūnūs, kurią Labonas davė savo dukteriai Rachelei, — viso septyni asmenys.

26 Jokūbui priklausančių asmenų, kilusių iš jo, kurie atvyko į Egiptą, išskyrus Jokūbo sūnų žmonas, buvo šešiasdešimt šeši asmenys. 27 Juozapo sūnūs, gimę Egipte, buvo du; Jokūbo namams priklausančių asmenų, atvykusių į Egiptą, buvo septyniasdešimt, 2 M 1,5.

28 Jokūbas pasiuntė pas Juozapą pirma savęs Judą, kad praneštų jam apie atvykimą, ir su juo susitiktų Gosene. Jie atvyko į Goseno šalį, 1 M 45,10. 29 Juozapas savo vežimu važiavo į Goseną pasitikti savo tėvo Izraelio. Jį pamatęs, puolė jam ant kaklo ir apsikabinęs ilgai verkė. 30 Izraelis tarė Juozapui: „Dabar mielai mirsiu, pamatęs tave, kad esi gyvas." 1 M 45,28. 31 Juozapas kalbėjo savo broliams ir visiems atvykusiems: „Vyksiu pas faraoną ir pranešiu jam: ‚Mano broliai ir visi mano tėvo namiškiai, kurie gyveno Kanaano šalyje, atvyko pas mane. 32 Jie yra aviganiai ir atsigabeno avių, raguočių ir visa, ką turėjo'. 33 Kai faraonas jus pasišauks ir klaus: ‚Koks jūsų užsiėmimas?' 34 Atsakykite: ‚Gyvulių augintojai buvome, tavo tarnai, nuo pat jaunystės iki dabar; taip pat ir mūsų tėvai', kad galėtumėte gyventi Goseno šalyje, nes aviganiais bjaurisi egiptiečiai."

Jokūbas patyręs, kad Juozapas tikrai gyvas, norėjo keliauti į Egiptą jį pamatyti. Bet, rimtai apgalvojęs, pats išsigando. Ar yra Dievo valia palikti pažadėtąją žemę? Jokūbas atkeliavo iš Hebrono į Bersebą, bet labai nerimavo. Berseboje jie sustojo, Jokūbas aukojo, meldėsi. Naktį Viešpats apsireiškė Jokūbui ir liepė vykti į Egiptą.

Čia įterptas Jokūbo giminės narių sąrašas, kuris mums yra neįdomus, nieko nesakantis ir nuobodus, bet

tikra istorija, izraelitams todėl reikšmingas. Žmonių buvo 70. Šventajame Rašte 7 yra reikšmingas skaičius, taip pat ir 70; jau Mozės laikais tie skaičiai buvo reikšmingi, 2 M 24,9; 4 M 11,16-17. Izraelio laikais buvo 70 tarybos narių, net Jėzaus laikais tiek pat; Jėzaus 70 mokinių išsiuntimas, Lk 10,1.

Jokūbas, gavęs Viešpaties pažadą, elgėsi drąsiai. Jis išsiuntė Judą pranešti Juozapui apie atvykimą. Juozapas viską paruošė, kad Jokūbas su visais savaisiais galėtų gyventi tinkamame gyvulininkystei Goseno krašte. Jokūbo susitikimas su Juozapu buvo jaudinantis — ašaros kalbėjo.

JOKŪBO AUDIENCIJA PAS FARAONĄ 47,1-12 JUOZAPO REFORMOS 13-26, JOKŪBAS PRAŠO JĮ PALAIDOTI KANAANE 27-31

1 Juozapas pranešė faraonui: „Mano tėvas ir broliai su avimis, raguočiais ir visu, ką jie turėjo, atvyko iš Kanaano krašto; jie yra Goseno šalyje." 2 Jis penkis savo brolius pristatė faraonui. 3 Faraonas paklausė jų: „Koks jūsų užsiėmimas?" Jie atsakė: "Aviganiai yra tavo tarnai; mes, taip pat ir mūsų tėvai, 1 M 46,33-34. 4 Mes atvykome kurį laiką pagyventi šioje šalyje, nes nėra ganyklos tavo tarnų avims; badas siaučia Kanaano krašte. Prašome, leisk savo tarnams apsigyventi Goseno krašte." 5 Faraonas sakė Juozapui: „Tavo tėvas ir broliai atvyko pas tave. 6 Egipto šalis yra tavo žinioje. Geriausioje šalies dalyje apgyvendink juos! Jie tegyvena Goseno krašte! Ir, jei žinai, iš jų sumanių vyrų, įstatyk juos mano bandų skerdžiais."

7 Po to Juozapas įvedė savo tėvą Jokūbą pas faraoną. Jokūbas palinkėjo faraonui Dievo palaimos. 8 Faraonas paklausė Jokūbą: „Kiek tau metų?" 9 Jokūbas atsakė faraonui: „Šios žemės kelionėje esu šimtą trisdešimt metų. Negausios ir sunkios buvo mano gyvenimo dienos;

nepasiekiau savo tėvų amžiaus," Ps 90,10; 39,13. 10
Jokūbas palinkėjo faraonui palaimos ir išėjo. 11
Juozapas apgyvendino savo tėvą bei brolius ir davė jiems geriausios žemės Egipte, Ramsės krašte, kaip faraonas įsakė. 12 Juozapas aprūpino maistu savo tėvą, brolius ir visus namiškius, atsižvelgdamas į asmenų skaičių, 1 M 45,11.

13 Visoje šalyje trūko maisto, nes labai slėgė badas; Egipto ir Kanaano šalis merdėjo. 14 Juozapas surinko Egipto ir Kanaano šalies visus pinigus, parduodamas javus, ir juos atgabeno į faraono iždą. 15 Pristigus pirkėjams pinigų, egiptiečiai atėjo pas Juozapą ir tarė: „Duok mums maisto! Kodėl turėtume mirti tavo akivaizdoje dėl pinigų stokos?" 16 Juozapas atsakė: „Jei nebeturite pinigų, atveskite savo gyvulius ir aš jums duosiu maisto už juos." 17 Jie atvedė savo gyvulius, o Juozapas davė jiems maisto už arklius, avis, raguočius bei asilus. Taip jis maitino juos metus. 18 Metams praslinkus, jie vėl atėjo pas jį ir sakė: „Neslėpsime mūsų valdovui, kad nebeturime nei pinigų, nei gyvulių. Mums liko tik mūsų kūnas ir žemė. 19 Kodėl turėtume mirti tavo akivaizdoje? Pirk mus ir mūsų žemę už maistą, kad su savo žeme taptume baudžiauninkais faraonui. Duok mums sėklos, kad išliktume gyvi, o žemė nepavirstų tyrlaukiu." Taip Juozapas nupirko faraonui visą Egipto žemę.

20 Visi egiptiečiai pardavė savo laukus, nes juos labai kankino badas. Tuo būdu kraštas atiteko faraonui. 21
Žmones jis padarė baudžiauninkais visame Egipte. 22 Tik
kunigų žemės jis nenupirko, nes kunigai gaudavo
išlaikymą iš faraono; todėl jie ir nepardavė savo žemės. 23
Juozapas sakė žmonėms: „Jūs ir jūsų žemė priklauso faraonui. Štai jums sėkla, apsėkite laukus. 24 Penktąją derliaus dalį atiduokite faraonui, o keturias dalis pasilaikykite laukui apsėti ir maistui jūsų šeimoms ir vaikams." 25 Jie atsakė: „Tu išlaikei mus gyvus ir todėl

mes eisime baudžiavą faraonui." 26 Nuo to laiko iki šiai dienai visame Egipto krašte atiduodama faraonui viso derliaus penktoji dalis. Tai tapo įstatymu. Išimtį sudaro tik kunigų žemė — ji laisva.

27 Izraelis liko gyventi Egipto šalyje, Goseno krašte; jie tvirtai jame įsikūrė, išsiplėtė ir labai padaugėjo, 1 M 46,3; 2 M 1,7-12. 28 Jokūbas dar gyveno Egipto šalyje septyniolika metų. Jo amžius buvo tada šimtas keturiasdešimt septyneri metai.

29 Izraelis, nujausdamas artėjančią mirtį, pasišaukė savo sūnų Juozapą ir jam tarė: „Jei radau malonę tavo akyse, padėk savo ranką po mano šlaunimi ir pažadėk nepalaidoti manęs Egipte, 1 M 24,2. 30 Aš norėčiau atsigulti šalia savo tėvų. Tad išgabenk mane iš Egipto ir palaidok jų kapinėse." Juozapas atsakė: „Padarysiu, kaip prašai." 1 M 25,9-10; 49,29-32. 31 Tėvas tarė: „Prisiek man!" Ir jis prisiekė. Tada Izraelis nusilenkė, dėkodamas Dievui, Žyd 11,21.

Nors Juozapas buvo Egipto krašto valdovas ir turėjo karaliaus sutikimą apgyvendinti savo tėvą ir brolius geriausiame Goseno krašte, jis pranešė karaliui apie savųjų atvykimą. Taip pat išrūpino jiems audienciją pas faraoną, kad jie patys prašytų karaliaus sutikimo laikinai apsigyventi jo krašte. Juozapas pamokė savo brolius kaip kalbėti. Egiptiečiai iš aukšto žiūrėjo į gyvulių augintojus. Tad nebuvo didelio pavojaus izraelitams susimaišyti su egiptiečiais. Faraonas mandagiai priėmė Juozapo brolius ir patenkino jų prašymą. Jis net siūlė jiems valstybės tarnybas pagal jų sugebėjimus. Juozapas gavo atskirai audienciją savo tėvui pas faraoną. Susitiko valstybės monarchas ir svetimo krašto keleivis, per kurį Dievo palaimos pažadas atėjo visam pasauliui. Jų pasikalbėjimas buvo mandagus. Jokūbas laimino faraoną, o jo

sūnus Juozapas daug gero padarė visam Egipto kraštui.

Juozapo reforma žinoma: buvo suvalstybinti krašto pinigai. Bandas ir žemę jis nupirko faraonui. Įvedė baudžiavą. Vieni aiškintojai mato tame skriaudą tautai, kiti — naudą valstybei ir žmonėms. Šventasis Raštas kalba apie daugelio išgelbėjimą. Tauta be centrinės vadovybės nebūtų sutaupusi badmečiui gerais laikais

bado metais dauguma būtų mirę. Žmonės buvo patenkinti Juozapo reforma. Vertinti tą reformą pagal mūsų laikų dvasią yra neteisinga. Tada buvo visai kitos žmonių pažiūros. Viena yra aišku, kad Juozapas nepanaudojo reformos savo asmeniškai naudai arba savo broliams pasipelnyti; visa garbė teko karaliui, o nauda kraštui. Istorikai žino tais laikais buvusį didelį badmetį Egipte ir semitų įtaką faraono rūmuose.

Jokūbas gyveno Egipto krašte 17 metų, bet jo širdis traukė jį į pažadėtąją žemę. Jei jam nebuvo lemta joje gyventi, jis troško nors ten būti palaidotas. Juozapas turėjo galimybę ten nugabenti tėvo palaikus, tad Jokūbas ir kreipėsi į jį. Kad pažadas kartais neliktų tik pažadu, Jokūbas prašė Juozapą prisiekti.

JOKŪBAS LAIMINA JUOZAPO VAIKUS 48,1-22

1 Po tų įvykių Juozapas sužinojo, kad jo tėvas serga.
Jis su abiem sūnumis Manasu ir Efraimu atvyko pas tėvą.
2 Kai Jokūbui buvo pranešta, kad Juozapas atvyko,
Izraelis sukaupė savo jėgas ir atsisėdo lovoje. 3 Jokūbas
tarė Juozapui: „Visagalis Dievas man pasirodė Luzoje
(Betelyje), Kanaano šalyje, palaimino mane, 1 M 28,19 4
ir pasakė: „Aš tave dauginsiu ir išplėsiu; padarysiu iš
tavęs tautų minias ir šitą kraštą duosiu tavo palikuonims
amžinon nuosavybėn, 1 M 35,11-12. 5 Abu tavo sūnūs,
gimę Egipte, pirmiau negu aš atvykau pas tave, man
priklauso. Efraimas ir Manasas tepriklauso man taip,
kaip Rubenas ir Simeonas, 1 M 41,50-52. 6 O tavo vaikai,

kurie gims po jų, tau priklausys. Jie bus vadinami pagal
brolius Efraimą ir Manasą savo paveldėtose dalyse. 7
Man atvykstant iš Mezopotamijos, kelyje mirė Rachelė;
ją palaidojau pakeliui į Efratą, t.y. Betliejų." 1 M 35,19.
8 Izraelis, pamatęs Juozapo sūnus, klausė: „Kas
šitie?" 9 Juozapas atsakė tėvui: „Jie yra mano sūnūs,
kuriuos Dievas man čia padovanojo." Jis sakė: „Atvesk,
kad juos palaiminčiau!" 1 M 33,5. 10 Izraelio akys buvo
aptemusios dėl senatvės; jis vos matė. Privedus juos prie
jo, jis apkabinęs juos pabučiavo 11 ir tarė Juozapui: „Aš
nesitikėjau pamatyti tavęs, o dabar, štai, Dievas man
parodė net ir tavo vaikus!" 1 M 37,33-35;45,26;Ps 128,6.
12 Tada Juozapas atitraukė sūnus nuo jo kelių ir
nusilenkė iki žemės. 13 Po to Juozapas paėmė savo dešine
Efraimą ties kaire ir savo kairiąja Manasą ties Izraelio
dešine, ir juos privedė prie jo. 14 Izraelis, ištiesęs savo
dešinę, uždėjo ant Efraimo galvos, nors jis buvo
jaunesnysis, ir savo kairę ant Manaso, pirmagimio
galvos, rankos susikryžiavo. 15 Jis laimino Juozapą:
„Dievas, kurio akivaizdoje vaikščiojo mano tėvai
Abraomas ir Izaokas, Dievas, kuris vedė mane per visą
mano gyvenimą iki pat šios dienos, 1 M 32,10; Ps 23,1, 16
angelas, kuris mane išgelbėjo iš viso pikto, tepalaimina
šiuos vaikus! Tebūnie per juos minimas mano vardas ir
mano tėvų Abraomo ir Izaoko vardai ir jų ainiai
tedaugėja žemėje!" 1 M 31,11-13.

17 Juozapas, pamatęs tėvą laikant dešinę ranką ant
Efraimo galvos, buvo nepatenkintas. Jis paėmė savo tėvo
ranką, norėdamas ją perkelti nuo Efraimo ant Manaso
galvos, 18 ir tarė: „Ne taip, tėve! Šitas pirmagimis! Padėk
savo dešinę ant jo galvos." 19 Bet jo tėvas nesutiko: „Aš
žinau, mano sūnau, aš žinau. Jis irgi taps tauta ir bus
garsus. Tačiau jo jaunesnysis brolis bus didesnis už jį ir jo
palikuonys taps daugybe tautų." 4 M 1,33-35; 5 M 33,17.
20 Jis juos palaimino: „Tavo vardas (Efraimas) bus

palaiminimas Izraelio kraštui: ‚Dievas tepadaro tave, kaip Efraimą ir Manasą'." Taip jis įstatė Efraimą vyresniuoju, Žyd 11,21. 21 Jokūbas tarė Juozapui: „Aš mirsiu, bet Dievas bus su jumis ir jus parves atgal į jūsų tėvų šalį. 22 Be to, duosiu tau daugiau, negu tavo broliams, vieną kalnagūbrį, kurį atėmiau iš amoritų savo kardu ir kilpiniu, Jn 4,5.

Juozapas išgirdęs, kad jo tėvas serga, pasiėmęs savo vaikus, vyko lankyti tėvo. Ministerių pirmininkas, aukščiausios kastos narys, vyko pas tėvą gyvulių augintoją, žemiausios kastos žmogų. Jokūbas priminė sūnui, kad Visagalis Dievas apsireiškė jam ir lydėjo jį visą gyvenimą. Šito Dievo vardu jis, Jokūbas, ima Juozapo vaikus ir paskelbia juos savo vaikais. Mūsų laikais tai būtų visiškai negalimas dalykas, bet anais laikais tai buvo tikrovė — Juozapas neteko savo vaikų; jam buvo didelė skriauda. Tokia buvo Dievo valia — Juozapo vaikai tampa Izraelio giminės vardo nešėjais. Jokūbas džiaugėsi, matydamas Juozapo vaikus. Jis buvo įsitikinęs, kad Juozapas mirė, o dabar mato gyvą ne tik jį, bet ir jo vaikus. Jokūbas, laimindamas juos, atidavė pirmenybę jaunesniajam, dėjo ant jo galvos, savo dešinę. Juozapui atrodė, kad tėvas klysta. Bet Jokūbas neklydo. Tai buvo pranašiškas laiminimas; jaunesniojo Juozapo sūnaus ainiai bus gausesni ir įtakingesni už vyresniojo.

Juozapo vaikams buvo didesnis pavojus paskęsti egiptiečių tautoje, negu kitiems Jokūbo vaikams, tad Jokūbas, kad primintų Juozapui pažadėtąją žemę, skyrė jam krašto dalį jau iš anksto, Jn 4,5.

JOKŪBAS LAIMINA SAVO SŪNUS 49,1-28
JOKŪBO MIRTIS 29-33

1 Jokūbas, pasišaukęs savo sūnus, kalbėjo:
„Susirinkite! Paskelbsiu jums, kas įvyks ateityje. 2
Susirinkite ir klausykite, Jokūbo sūnūs! Pasiklausykite
Izraelio, savo tėvo! 3 Rubene, tu esi mano pirmagimis,
mano jėga, mano pasididžiavimas ir stiprybė, 1 M 29,32;5
M 21,17. 4 Neramus, kaip vanduo! Tu nepasinaudosi
pirmenybe, nes įlipai į savo tėvo lovą ir susitepei, 1 M
35,22. 5 Simeonas ir Levis esate broliai; ginklus
naudojate smurtui. 6 Jūsų pasitarimuose nedalyvausiu,
jūsų draugystėn neįsijungs mano dvasia. Užsirūstinę jūs
išžudėte žmones ir sauvaliaudami sužalojote jaučius, Ps
16,9;30,13; 1 M 34,25. 7 Prakeiktas tebūnie jūsų įtūžimas
ir žiaurus pyktis! Aš jus išsklaidysiu Jokūbo — Izraelio
krašte, Joz 19,1-9; 21,1-42. 8 Jude, tu susilauksi brolių
pagarbos, priešams esant po tavo padu; tavo broliai
nusilenks tau, 4 M 10,14; Teis 1,1-2. 9 Judas lyg jaunas
liūtas. Tu, mano sūnau, moki pasigauti grobį; pritupi,
išsitiesi kaip liūtas ar kaip liūtė. Kas drįs tave sutrukdyti!
4 M 23,24; Apr 5,5. 10 Iš Judo nebus atimta valdovo
lazda nei vadovybė iš jo palikuonių, kol ateis Siųstasis,
kuriam paklus tautos, 4 M 24,17; 1 Ch 5,2; 28,4; Žyd 7,14.
11 Tu riši prie vynuogyno savo asilaitį ir prie vynmedžio
savo asilę; tu plausi vyne savo drabužį, o vynuogių
sunkoje — apsiaustą; Joel 4,18. 12 tavo akys spindės nuo
vyno ir dantys bus balti kaip pienas. 13 Zabulonas gyvens
prie marių kranto, kur priplaukia laivai; jo krašto sienos
sieks Sidoną, Joz 19,10-16. 14 Isacharas yra lyg stiprus
asilas, gulįs tarp gardų. 15 Matydamas, kad poilsio vieta
tokia gera ir šalis tokia miela, jis pasiduos jungui ir taps
baudžiauninku. 16 Danas gins savo tautos teises, kaip
kitos Izraelio padermės, Teis 13,25. 17 Danas bus lyg
gyvatė ant kelio arba ant tako, gelianti žirgui į kulnis taip,
kad jo raitelis nuvirsta atbulas. 18 Viešpatie, aš laukiu

tavo išgelbėjimo! Ps 119,166; Ab 2,3. 19 Gadas bus užpultas priešų, bet jis vysis juos įkandin, lips jiems ant kulnų. 20 Aseras gerai gyvena; jis gamins ir teiks net karaliams maistą, Joz 19,24-31. 21 Neftalis, laisvas kaip briedis; jis gražbylys, Teis 4,6-10. 22 Juozapas, jaunas vaismedis prie versmės; jo šakos nusvirusios per mūrą, Oz 13,15. 23 Šauliai, įerzindavo jį apšaudydami, o ietininkai su juo kariaudavo. 24 Jo lankas pastoviai būdavo įtemptas, nes Jokūbo galingasis Dievas laimino jį. Jis Izraelio uola. 25 Tavo tėvų Dievas padės tau, Visagalis Dievas laimins tave dangaus palaimomis iš aukštybių, palaimomis vandenyno, palaimomis tavo motinos. 26 Tavo tėvo palaimos, kurios viršija amžinųjų kalnų palaimas, ir seniausiųjų kalvų atpildas tebūnie su tavimi, kaip išskirto iš savo brolių tarpo! 1 M 45,8. 27 Benjaminas, lyg plėšrus vilkas; rytą jis ės grobį, o vakare padalins jį." Teis 20,25; 1 Sam 9,1-2.

28 Tai yra dvylika Izraelio padermių, apie kurias jiems kalbėjo tėvas. Taip jis laimino juos, kiekvieną pritaikintu palaiminimu. 29 Po to jis jiems tarė: „Aš rengiuosi mirti. Palaidokite mane prie mano tėvų, hitito Efrono lauke, 1 M 23,16-20; 47,30 30 Makpelos lauko oloje, ties Mamre, Kanaano šalyje. Tą lauką Abraomas nupirko iš hitito Efrono nuosavoms kapinėms. 31 Ten palaidoti Abraomas ir jo žmona Sara, Izaokas ir jo žmona Rebeka ir Leja, 1 M 25,9; 35,29. 32 Jie visi palaidoti iš hititų įsigytame lauke, ten esančioje oloje." 33 Jokūbas, baigęs duoti įsakymus savo sūnums, atsigulė į lovą, mirė ir susijungė su savo tautiečiais.

Prieš mirtį tėvų atsisveikinimo žodžiai yra reikšmingi vaikams. Jokūbo žodžiai jo sūnums buvo pranašiški. Kas turi galimybę kiekvieno Jokūbo sūnaus istoriją pasekti, žino, kad ką Jokūbas pranašvo, įvyko.

Pirmagimis Rubenas neteko pirmagimio teisių ir neturėjo didelės reikšmės tautoje dėl savo nusikaltimo su Bila, 1 M 35,22. Jis buvo nepastovus, blaškėsi lyg vėjas. Jokūbas pasmerkė Simeono ir Levio žudynes Sikeme. Jie neteko Izraelio palaimos pažado, 1 M 34,25.

Judas tapo palaimos pažado nešėju. Jo ainiai pasireiškė galingai Izraelio tautos istorijoje. Dovydas sujungė visas padermes į vieną valstybę ir iš jo kilo Mesijas.

Kitų 6 sūnų istoriją Jokūbas labai trumpai, suglaustai paminėjo. Zebulono palikuonys gyveno pajūryje ir buvo jūrininkai, prekybininkai.

Isacharas prilyginamas ramiam asilui, kuris siekė ramaus gyvenimo, medžiaginių turtų.

Danas siėks teisės ir kariaus už laisvę. Kaip gyvatė nuverčia žirgą ir raitelį, panašiai veiks jo ainiai. Iš Dano padermės buvo kilęs Samsonas, Teis 13,24.

Gadas bus užpuldinėjamas, bet jis kariaus ir laimės.

Aseras sieks materialinio gyvenimo, sočiai ir skaniai valgyti.

Naftalis sieks laisvės ir nesitenkins materialiniu gyvenimu.

Jokūbas daug kalbėjo apie Juozapą, savo mylimąjį sūnų. Jis prilygino jį vaismedžiui. Jo šakos (įtaka) perėjo per mūro (Izraelio) sieną, pasiekė pagonis — Egiptą. Juozapas turėjo daug priešų. Bet Dievas išgelbėjo jį. Jis mokėjo kariauti. Viešpats teikė jam palaimos iš dangaus ir ant žemės. Ta palaima buvo pastovi, lyg amžinas kalnas.

Apie Benjaminą Jokūbas pasakė, kad jis sėkmingai kariaus.

Kai kurie Jokūbo sūnūs sunkiai nusikalto, bet nė vienas nebuvo atmestas. Dievo malonė veikė ir lydėjo kiekvieną.

Jokūbas, Dvasios pagautas, kalbėjo apie savo sūnus ir

jų palikuonis. Tai nebuvo fantazija, bet Dievo Dvasios paveikta kalba. Po tos kalbos Jokūbas buvo visai normalus, turėjo pilną sąmonę. Jis nujautė artėjančią mirtį, atsisveikino su vaikais ir patvarkė savo laidotuves. Jokūbas mirė, jo dvasia nuėjo pas protėvius. Tikintys eina į amžinybę, pas savuosius ir Viešpatį. Mūsų ašaros ir bučkiai nepasiekia mirusiųjų. Mes galime tik kūno palaikus palydėti į kapines.

JOKŪBO LAIDOTUVĖS 50,1-14, JUOZAPO ATSISVEIKINIMAS IR MIRTIS 15-26

1 Juozapas puolė prie savo mirusio tėvo, verkė ir jį bučiavo, 1 M 46,4. 2 Jis paliepė gydytojams balzamuoti tėvą. Jie paliepimą įvykdė. 3 Tai užtruko keturiasdešimt dienų. Egiptiečiai jį apraudojo septyniasdešimt dienų.

4 Pasibaigus apraudojimo laikui, Juozapas kalbėjo faraono namiškiams: „Padarykite man tą malonumą, pasakykite faraonui, 5 kad mano tėvas mane prisaikdino palaidoti jį jo kape, kurį jis išsikasė Kanaano žemėje. Taigi dabar eisiu palaidoti savo tėvą, po to sugrįšiu." 1 M 47,29-30. 6 Faraonas atsakė: „Eik ir palaidok savo tėvą, kaip esi prisaikdintas." 7 Juozapas vyko savo tėvo laidoti; su juo buvo faraono namų užvaizdai, Egipto šalies vyresnieji, 8 Juozapo namiškiai, jo broliai ir visi jo tėvo namiškiai. Tik jų vaikai, avys ir raguočiai liko Goseno krašte. 9 Be to, su juo traukė vežimai ir raiteliai; taip susidarė labai didelis būrys. 10 Atvykę prie Atado klojimo, anapus Jordano, jie liūdnai ir graudžiai raudojo; tos gedulingos raudos jo tėvui tęsėsi septynias dienas. 11 Tos šalies gyventojai, kananitai, matydami tokias gedulingas raudas, sakė: „Tai yra didelis gedulas egiptiečiams." Todėl tą vietą jie pramінė Abelmizraimu, 1 M 49,29. 12 Jo sūnūs padarė taip, kaip tėvas jiems buvo įsakęs. 13 Jie jį nugabeno į Kanaano šalį ir palaidojo Makpelos lauko oloje, 1 M 23,16. 14 Tą lauką, esantį ties

Mamre, Abraomas nupirko iš hitito Efrono kapinėms. Palaidoję tėvą, Juozapas sugrįžo į Egiptą su broliais ir visais, kurie buvo nukeliavę su juo tėvo laidoti.

15 Jokūbui mirus, Juozapo broliai bijojo ir kalbėjosi: „Kad tik Juozapas kartais neatsimintų iškentėtos neteisybės ir mums nekeršytų už visa, ką jam padarėme."
16 Jie nusiuntė jam tokią žinią: „Tavo tėvas, prieš mirdamas liepė mums: 17 ,Taip sakykite Juozapui; atleisk, savo broliams jų nusikaltimą ir nuodėmę!' Taigi, dabar atleisk, prašome, tavo tėvo Dievo tarnų nusikaltimą." Jų žodžiai pravirkdė Juozapą. 18 Po to jie nuėjo pas jį ir, parpuolę prieš jį, sakė: „Mes esame tavo vergai!" 19 Juozapas jiems atsakė: „Nebijokite! Argi aš užimu Dievo vietą? 20 Nors jūs man norėjote blogo, Dievas tai pakeitė geru, norėdamas įvykdyti, ką šiandien matome — išgelbėti daugybę žmonių, 1 M 45,5; Iz28,29.
21 Nebijokite! Aš maitinsiu jus ir jūsų vaikus." Taip jis guodė ir ramino juos.

22 Juozapas ir jo tėvo namiškiai liko gyventi Egipte. Juozapas gyveno šimtą dešimt metų. 23 Jis matė Efraimo vaikus iki trečios kartos. Taip pat ir Manaso sūnaus Makiro sūnūs tik gimę buvo padėti Juozapui ant kelių, 1 M 30,3. 24 Juozapas sakė savo broliams: „Aš mirsiu. Bet Dievas tikrai jus parves iš šitos šalies į kraštą, kurį Jis prisiekdamas pažadėjo Abraomui, Izaokui ir Jokūbui." Žyd 11,22. 25 Po to Juozapas prisaikdino savo brolius: „Tikrai Dievas jūsų neužmirš. Tada išneškite iš čia mano kaulus." 26 Juozapas mirė, sulaukęs šimto dešimt metų. Jis buvo balzamuotas ir palaidotas Egipte.

Jokūbo kūnas buvo balzamuotas ne dėl to, kad egiptiečiai taip darydavo, bet kad būtų galima nugabenti jį į Kanaano kraštą. Jokūbo laidotuvės buvo valstybinės. Ne tik Juozapas, bet ir aukšti valstybės valdininkai,

pagerbdami Juozapą, dalyvavo jo tėvo laidotuvėse. Jokūbo palaikus nulydėjo į Kanaano kraštą gausi palyda. Tas padarė didelį įspūdį Kanaano gyventojams. Mūsų mylimieji palieka mus, bet ateis ir mūsų eilė.

Žmogaus nusikaltimai persekioja jį iki mirties. Dievo malonė veikė Juozapo brolius. Jie jau anksčiau ir vėliau, po tėvo mirties, prisipažino savo nusikaltimą ir prašė Juozapo atleidimo. Juozapas seniai jiems atleido. Jis suprato Dievo kelius ir vedimus; Dievas panaudoja ir piktus žmonių darbus geram. Juozapas buvo patyręs ir žinojo, kad viską valdantis ir tvarkantis yra Dievas. Jis įgyvendins protėviams duotus pažadus. Juozaps norėjo būti palaidotas pažadėtoje žemėje. Jam mirus, jo darbai neiškelti, nesurašyti. Už viską garbė tenka ne žmogui, bet Dievui.

PANAUDOTOS LITERATUROS SARAŠAS

Hebrew - English Old Testament, by Joseph Magil, Zondervan Publishing House, Grand Rapids
Commentary, by Natthew Henry
Dake's Annotated Reference Bible, by E.J. Dake, Atlanta, Georgia, 1970.
The New Bible Commentary, by F. Davidson, Grand Rapids, 1954.
Jubiläums - Bibel, Stuttgart.
Calwer Bibellexikon, von T. Schlatter, Stuttgart, 1959
Bibel Übersetzung, von Hans Bruns, Giessen, 1969.
Das Alte Testament Deutsch, Gerhard von Rad, Göttingen, 1967.
Die Botschaft des Alten Testaments, Mag. Hellmuth Frey, Calwer Verlag, Stuttgart, 1964
Šventojo Rašto vertimas ir komentarai, arkivyskupas J. Jonas Skvireckas, Roma, 1958.

TURINYS